



**MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİM 2020 ÇERÇEVE
ÖĞRETİM PROGRAMINA YÖNELİK
ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ**

Emre ÇORUH

Yüksek Lisans Tezi

Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı

2023

(Her hakkı saklıdır.)

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANA BİLİM DALI
EĞİTİM PROGRAMLARI VE ÖĞRETİM BİLİM DALI

**MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİM 2020 ÇERÇEVE ÖĞRETİM PROGRAMINA
YÖNELİK ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ**
(Teacher Opinions on the Vocational and Technical Education 2020 Framework Curriculum)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Emre ÇORUH

Danışman: Doç. Dr. Ceyhun OZAN

Erzurum
Kasım, 2023

KABUL VE ONAY TUTANAĞI

Emre ÇORUH tarafından hazırlanan “Mesleki ve Teknik Eğitim 2020 Çerçeve Öğretim Programına Yönelik Öğretmen Görüşleri” başlıklı çalışması 08/11/2023 tarihinde yapılan tez savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalında yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Başkanı: Prof. Dr. Kerim GÜNDOĞDU

Aydın Adnan Menderes Üniversitesi

Aslı ıslak imzalıdır

Danışman: Doç. Dr. Ceyhun OZAN

Atatürk Üniversitesi

Aslı ıslak imzalıdır

Jüri Üyesi: Prof. Dr. Adnan KÜÇÜKOĞLU

Atatürk Üniversitesi

Aslı ıslak imzalıdır

İkinci Tez
Danışmanı

Unvan Ad SOYAD

Enstitü Yönetim Kurulunun
....../....../.... tarih ve sayılı
kararı.

(İkinci tez
danışmanı yoksa
bu bölümü
siliniz.)

Üniversite Adı

Bu tezin Atatürk Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği'nin ilgili maddelerinde belirtilen şartları yerine getirdiğini onaylarım.

Aslı ıslak imzalıdır

Prof. Dr. Adnan KÜÇÜKOĞLU

Enstitü Müdürü

ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI

Yüksek lisans Tezi olarak sunduğum “Mesleki ve Teknik Eğitim 2020 Çerçeve Öğretim Programına Yönelik Öğretmen Görüşleri ” başlıklı çalışmanın tarafımdan bilimsel etik ilkelere uyularak yazıldığını ve yararlandığım eserleri kaynakçada gösterdiğimi beyan ederim.

08 /11/ 2023

Aslı Islak İmzalıdır

Emre ÇORUH

☐ Tezle ilgili patent başvurusu yapılması / patent alma sürecinin devam etmesi sebebiyle Enstitü Yönetim Kurulunun/....../.... tarih ve sayılı kararı ile teze erişim 2 (iki) yıl süreyle engellenmiştir.

☐ Enstitü Yönetim Kurulunun/....../.... tarih ve sayılı kararı ile teze erişim 6 (altı) ay süreyle engellenmiştir.

TEŞEKKÜR

Yüksel lisans tezimin tüm aşamalarında verdiği bilgiler, görüşleri ve süreçteki uzman yönlendirmeleriyle destek veren, tez danışmanım kıymetli hocam Doç. Dr. Ceyhun OZAN'a,

Veri toplama sürecinde destek olup görüşlerini bildiren çok kıymetli Sağlık Hizmetleri Alan öğretmenlerine,

Tüm eğitim hayatım boyunca bilgi ve tecrübeleriyle hayatımda yer alan kıymetli öğretmenlerime,

Manevi desteklerini her zaman hissettiğim değerli eşim Başak DOLGUN ÇORUH'a, oğlum Ekin Karan ÇORUH'a, kıymetli Anneme, Babama ve tüm aileme teşekkür ederim.

Emre ÇORUH

ÖZ

YÜKSEK LİSANS TEZİ MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİM 2020 ÇERÇEVE ÖĞRETİM PROGRAMINA YÖNELİK ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ

Emre ÇORUH

Kasım 2023, 175 Sayfa

Amaç: Araştırmanın amacı, Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğünce hazırlanan, 2020 Sağlık Hizmetleri Alanı Çerçeve Öğretim Programı (ÇÖP) ve uygulama ders kitabı hakkında sağlık hizmetleri alanı öğretmen görüşlerinin incelenmesidir.

Yöntem: Araştırmada, nicel ve nitel araştırma yöntemlerinin bir arada uygulandığı karma yöntem tasarımlarından yakınsayan paralel desen modeli kullanılmıştır. Araştırmanın evreninde Türkiye’de görev yapan 3431 sağlık hizmetleri alanı öğretmeni yer alırken çalışmaya kolay ulaşılabilir örneklem yöntemiyle seçilen 413 öğretmen katılmıştır. Araştırmada nicel verilerin toplanabilmesi için “Sağlık Hizmetleri Alanı 2020 ÇÖP ve Ders Kitabı Anketi” nitel veriler için ise “Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu” kullanılmıştır. Araştırmada nicel veri toplama araçlarından elde edilen bilgiler istatistik programında ortalama, standart sapma, frekans değerleri bakımından analiz edilmiştir. Cinsiyet ve hizmet yılı değişkenlerinin verilen yanıtlar üzerinde anlamlı farklılık oluşturma durumu için Mann-Whitney U ve Kruskal-Wallis H testleri kullanılmıştır. Detaylı görüşmeyi kabul eden 18 gönüllü öğretmenle yapılan görüşme süreci ise ses kayıtları ve notların bilgisayar ortamına aktarılmasından sonra içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir.

Bulgular: Araştırmadan elde edilen bulgulara göre öğretmenlerin, Sağlık Hizmetleri Alanı 2020 ÇÖP ile meslek derslerinin 9. sınıf düzeyinden başlamasının olumlu gördükleri ancak alana öğrenci yerleştirme sisteminin değiştirilecek merkezi bir sınav olması gerektiğini ifade etmişlerdir. 2017 programında farklı dersler olarak yer alan (İlkyardım, Aseptik Uygulamalar vb.) 2020 programında tek bir ders olan “Temel Mesleki Uygulamalar” adıyla birleştirilmesinin eğitim açısından olumsuz olduğunu, okullardaki atölye ve donatı eksikliği sebebiyle öğrencilere uygulama yaptırmada da sorunlar yaşadıklarını belirtmişlerdir. Programa eklenen seçmeli meslek derslerinin öğrencilere farklı yetkinlikler kazandırması açısından olumlu buldukları ancak bu ders kazanımlarıyla ilgili kendilerine bakanlık tarafından hizmet içi eğitimler verilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. 10 Temel Mesleki Uygulamalar ders kitabının öğrenci seviyesine uygun olduğu, görsel ve tasarımsal açıdan başarılı olduğu kitapta yer alan uygulama faaliyeti ve değerlendirme formlarının öğretim hizmetleri açısından olumlu anlamda katkı sağladığını dile getirmişlerdir.

Sonuçlar: Öğretmenler, sağlık hizmetlerine öğrenci yerleştirilmesinin ortaöğretim başarı puanı esas alınarak değil merkezi bir sınavla olması gerektiği, meslek derslerinin 9. sınıftan başladığını ancak 10. sınıf düzeyinde farklı alanlardan gelen öğrenci nakillerinin sorunlar oluşturduğunu bu sebepten nakil konusunda yasal düzenleme yapılması gerektiğini ifade etmişlerdir. Sağlık hizmetleri öğretim programının temel sağlık eğitiminde olduğu üzere disiplin temelinde olması gerektiği sekiz ya da dokuz ders saatlik mesleki uygulamalar dersi gibi ders birleştirilmesinin alan eğitimine uygun olmadığını bu sebeple öğretim programında bu hususlarda değişiklik yapılmasını istedikleri görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: sağlık hizmetleri alanı, mesleki ve teknik eğitim, öğretim programı

ABSTRACT

MASTER'S THESIS

TEACHER OPINIONS ON THE VOCATIONAL AND TECHNICAL EDUCATION 2020 FRAMEWORK CURRICULUM

Emre ÇORUH

November 2023, 177 Pages

Purpose: The purpose of the research is to examine the opinions of teachers in the field of health services about the 2020 Health Services Field GRP and application textbook prepared by the General Directorate of Vocational and Technical Education.

Method: In the research, a parallel pattern model, which converges from mixed method designs in which quantitative and qualitative research methods are applied together, was used. While the research population includes 3431 healthcare field teachers working in Turkey, 413 teachers selected by easily accessible sampling method participated in the study. In order to collect data for the research, the "Health Services Field 2020 Garbage and Textbook" survey was used within the scope of quantitative research, and a semi-structured interview form was used for qualitative research. In the research, the information obtained from the quantitative data collection tools was analyzed in terms of mean, standard deviation and frequency values in the statistical program. Mann-Whitney U and Kruskal-Wallis H tests were used to determine if gender and years of service variables significantly differed in the answers. The interview process with 18 volunteer teachers who accepted the detailed interview was analyzed using the content analysis method after the voice recordings and notes were transferred to the computer environment.

Findings: According to the research findings, teachers considered it positive that vocational courses started from the 9th-grade level with the Health Services Field 2020 ÇEP, but there should be a central exam to change the student placement system in the field. They stated that combining different courses (First Aid, Aseptic Practices, etc.) in the 2017 program into a single course, "Basic Vocational Practices", in the 2020 program was negative in terms of education and that they had problems in getting students to practice due to the lack of workshops and equipment in schools. They found the elective vocational courses added to the program positive in providing students with different competencies. However, they stated that they should be given in-service training by the ministry regarding these course achievements. They stated that the 10 Basic Vocational Practices textbook is suitable for the student level, is successful in terms of visuals and design, and that the book's application activities and evaluation forms contribute positively to teaching services.

Conclusions: Teachers stated that the placement of students in health services should be based on a central exam, not based on secondary education success scores, and that vocational courses start from the 9th grade, but transfers of students from different fields at the 10th-grade level create problems, therefore legal regulations should be made regarding transfers. It has been observed that the health services curriculum should be based on discipline, as in primary health education, and combining courses such as eight or nine hours of professional practice course is unsuitable for field education. They want changes in the curriculum on these issues.

Keywords: health services, vocational and technical education, curriculum

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY TUTANAĞI.....	i
ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI.....	ii
TEŞEKKÜR	iii
ÖZ.....	iv
ABSTRACT	v
İÇİNDEKİLER.....	vi
TABLolar DİZİNİ.....	viii
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	xi
KISALTMALAR VE SİMGELER DİZİNİ.....	xii
BİRİNCİ BÖLÜM.....	1
Giriş	1
Araştırmanın Amacı	4
Araştırmanın Önemi ve Gerekçesi	5
Araştırmanın Sınırları.....	6
İKİNCİ BÖLÜM	7
Kuramsal Çerçeve ve İlgili Araştırmalar.....	7
Eğitim Programı	7
Program Geliştirme	10
Program Değerlendirme	11
Mesleki ve Teknik Eğitim.....	12
Türkiye’de Mesleki ve Teknik Eğitimin Tarihçesi	13
OSANOR Projesi (Okul- Sanayi İş Birliği).....	19
Lise Mezunlarına Meslek Edindirme Projesi (LİMME).....	20
METGE Projesi (Mesleki Teknik Eğitimi Geliştirme Projesi).....	20
Mesleki ve Teknik Eğitimi Güçlendirme Projesi (MEGEP).....	20
Mesleki ve Teknik Eğitim 2020 ÇÖP	23
Sağlık Hizmetleri Alanı Çerçeve Öğretim Programları (2017-2020).....	30
Sağlık Hizmetleri Alanı 9. Sınıf.....	30
Sağlık Hizmetleri Alanı 10. Sınıf.....	31
Sağlık Hizmetleri Alanı 11. Sınıf.....	32
Sağlık Hizmetleri Alanı 12. Sınıf.....	33

Seçmeli Meslek Dersleri ve Sertifika Programı.....	33
Sağlık Hizmetleri Alanı 2020 ÇÖP Ölçme ve Değerlendirme	40
Sağlık Hizmetleri Alanının Yasal Dayanağı	41
Mesleki ve Teknik Eğitim 2020 ÇÖP Uygun Ders Kitabı Hazırlama Süreci.....	44
Sağlık Hizmetleri Alanı 10. Temel Mesleki Uygulamalar Ders Kitabı.....	47
İlgili Araştırmalar.....	53
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM.....	69
Yöntem	69
Araştırma Yöntemi.....	69
Evren ve Örneklem	70
Katılımcılar	74
Veri Toplama Araçları	75
Kişisel Bilgi Formu	75
Sağlık Hizmetleri Alanı 2020 ÇÖP ve Ders Kitabı Anketi.....	76
Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu	76
Uygulama	76
Verilerin Analizi.....	77
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM.....	79
Bulgular	79
Nicel Verilere Ait Bulgular	79
Mesleki Eğitimin 9. Sınıf Düzeyinde Başlaması	79
Sağlık Hizmetleri Alanı 2020 ÇÖP Hakkında Bilgi Düzeyi.....	83
2020 Çerçeve Öğretim Programında Yer Alan Atölye Dersleri Hakkında Görüşleri	87
Atölye Derslerinin Uygun Öğrenme Ortamlarında Verilmesi Durumu.....	92
Seçmeli Meslek Dersleri Hakkındaki Görüşleri	97
10.Temel Mesleki Uygulamalar Ders Kitapları Hakkındaki Görüşleri	100
10.TMU Ders Kitaplarında Yer Alan Uygulama Faaliyetleri ve Değerlendirme Formları Hakkındaki Görüşleri.....	104
Nitel Verilere Ait Bulgular	109
Program İncelemesi ve Mesleki Eğitimin 9. Sınıftan Başlaması.....	109
Derslerin Öğrenci Seviyesine Uygunluğu.....	109
Öğrenci Yerleştirme Sistemi ve Nakiller	111
Zümre İncelemesi.....	114
Atölye (TMU) Dersleri	116
Derslerin Birleştirilmesi.....	116

Uygun Atölye Ortamı.....	118
Seçmeli Meslek Dersleri	121
Öğrenci Açısından.....	121
Öğretmen Açısından.....	123
Ders Kitabı	124
10 TMU Ders Kitabı Genel Yapısı	124
Kitapta Kullanılan Uygulama Faaliyeti ve Değerlendirme Formları.....	126
Sağlık Hizmetleri Alanı 2020 ÇÖP Hakkında Diğer Görüşleri	128
BEŞİNCİ BÖLÜM	130
Tartışma ve Sonuç	130
Mesleki Eğitimin 9.Sınıf Düzeyinde Başlaması Hakkındaki Görüşler.....	130
Sağlık Hizmetleri Alanı 2020 ÇÖP Hakkında Bilgi Düzeyi.....	132
Yeni Programda Yer Alan Atölye Dersleri Hakkında Görüşleri	133
Atölye Derslerinin Uygun Öğrenme Ortamlarında Verilmesi Durumu.....	136
Seçmeli Meslek Dersleri Hakkında Bilgi Düzeyleri ve Tutumları	138
10.Temel Mesleki Uygulamalar Ders Kitapları Hakkındaki Görüşleri	140
10.TMU Ders Kitaplarında Yer Alan Uygulama Faaliyetleri ve Değerlendirme Formları Hakkındaki Görüşleri	142
Öneriler	145
Araştırmacılara Yönelik Öneriler.....	145
Uygulamaya Yönelik Öneriler	146
Politika Yapıcılar Yönelik Öneriler	147
KAYNAKÇA	149
EKLER	154
EK 1. Kişisel Bilgi Formu.....	154
EK 2. Sağlık Hizmetleri Alanı 2020 ÇÖP ve Ders Kitabı Anketi	155
EK 3. Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu	158

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo 1. <i>Sağlık Hizmetleri Alanı 2017-2020 Çerçeve Öğretim Programlarının Teorik Dersler Açısından Karşılaştırılması.....</i>	34
Tablo 2. <i>Sağlık Hizmetleri Alanı 2017-2020 Çerçeve Öğretim Programlarının Atölye Dersleri Açısından Karşılaştırılması</i>	36
Tablo 3. <i>Sağlık Hizmetleri Alanı Dallar Bazında Kazanım Ortaklığı</i>	38
Tablo 4. <i>MEGEP Kapsamında Yeterliliğe Dayalı Modüler Öğretim Programı Uygulamasında Karşılaşılan Temel Sorunlar.....</i>	66
Tablo 5. <i>Sağlık Hizmetleri Alanı 2020 ÇÖP ve Ders Kitabı Anketine Katılımın İl Bazlı Dağılımı</i>	71
Tablo 6. <i>Sağlık Hizmetleri Alanı 2020 ÇÖP ve Ders Kitabı Anketinde Katılımcıların Coğrafi Bölgelere Dağılımı ile Evrenin Dağılımı</i>	72
Tablo 7. <i>Ankete Katılan Sağlık Hizmetleri Öğretmenlerin Cinsiyete Göre Dağılımı.....</i>	73
Tablo 8. <i>Sağlık Hizmetleri Alanı 2020 ÇÖP ve Ders Kitabı Anketine Katılan Öğretmenlerin Hizmet Yılına Göre Dağılımları.....</i>	73
Tablo 9. <i>Sağlık Hizmetleri Alanı 2020 ÇÖP ve Ders Kitabı Anketine Katılan Öğretmenlerin Unvanları Bakımından Değerlendirilmesi</i>	74
Tablo 10. <i>Yarı Yapılandırılmış Görüşme Düzenlenen Katılımcıların Hizmet Yılı, Cinsiyet ve Görev Yaptıkları İl Bilgileri</i>	75
Tablo 11. <i>5'li Likert Tipi Anket için Yorum Puan Aralığı.....</i>	78
Tablo 12. <i>Sağlık Hizmetleri Alanı 2020 ÇÖP ve Ders Kitabı Anket Maddeleri Normallik Testi</i>	78
Tablo 13. <i>Mesleki Eğitimin 9. Sınıf Düzeyinde Başlaması Hakkında Görüşlerin Ortalama ve Standart Sapma Değerleri</i>	80
Tablo 14. <i>Öğretmenlerinin Mesleki Eğitimin 9. Sınıf Düzeyinden Başlaması Hakkındaki Görüşlerinin Cinsiyete Göre Karşılaştırılması.....</i>	81
Tablo 15. <i>Öğretmenlerin Meslek Derslerinin 9. Sınıf Düzeyinden Başlaması Hakkındaki Puanlarının Hizmet Yılına Göre Farklılaşma Durumuna İlişkin Sonuçlar</i>	82
Tablo 16. <i>Sağlık Hizmetleri Alanı 2020 ÇÖP Hakkında Bilgi Düzeyleriyle İlgili Görüşlerin Ortalama ve Standart Sapma Değerleri</i>	83
Tablo 17. <i>Öğretmenlerin ÇÖP ile İlgili Bilgi Düzeyleri Hakkındaki Görüşlerinin Cinsiyete Göre Karşılaştırılması</i>	84

Tablo 18. Öğretmenlerin Sağlık Hizmetleri Alanı 2020 ÇÖP ile İlgili Bilgi Düzeyleri Hakkındaki Görüşlerinin Hizmet Yılına Göre Farklılaşma Durumuna İlişkin Sonuçlar	86
Tablo 19. Sağlık Hizmetleri Alanı 2020 ÇÖP'te Yer Alan Atölye Dersleri Hakkındaki Görüşleriyle İlgili Ortalama ve Standart Sapma Değerleri	87
Tablo 20. Öğretmenlerinin Sağlık Hizmetleri Alanı 2020 ÇÖP'te yer alan Atölye Dersleriyle İlgili Görüşlerinin Cinsiyete Göre Karşılaştırılması	88
Tablo 21. Öğretmenlerinin Sağlık Hizmetleri Alanı 2020 ÇÖP'te yer alan Atölye Dersleriyle İlgili Görüşlerinin Hizmet Yılına Göre Karşılaştırılması	90
Tablo 22. Atölye Derslerinin Uygun Öğrenme Ortamlarında Verilmesi Durumu Hakkında Görüşlerle İlgili Ortalama ve Standart Sapma Değerleri	92
Tablo 23. Öğretmenlerinin Atölye Derslerinin Uygun Ortamda Verilmesiyle İlgili Görüşlerinin Cinsiyete Göre Karşılaştırılması	93
Tablo 24. Öğretmenlerinin Atölye Derslerinin Uygun Ortamda Verilmesiyle İlgili Görüşlerinin Hizmet Yılına Göre Karşılaştırılması	95
Tablo 25. Seçmeli Meslek Dersleri Hakkındaki Görüşleriyle İlgili Ortalama ve Standart Sapma Değerleri	97
Tablo 26. Öğretmenlerinin Seçmeli Meslek Dersleriyle İlgili Görüşlerinin Cinsiyete Göre Karşılaştırılması.....	98
Tablo 27. Öğretmenlerinin Seçmeli Meslek Dersleriyle İlgili Görüşlerinin Hizmet Yılına Göre Karşılaştırılması.....	99
Tablo 28. 10. Temel Mesleki Uygulamalar Ders Kitapları Hakkındaki Görüşleriyle İlgili Ortalama ve Standart Sapma Değerleri	100
Tablo 29. Öğretmenlerinin 10 TMU Ders Kitabıyla İlgili Görüşlerinin Cinsiyete Göre Karşılaştırılması.....	101
Tablo 30. Öğretmenlerinin 10.Sınıf Temel Mesleki Uygulamalar Ders Kitabıyla İlgili Görüşlerinin Hizmet Yılına Göre Karşılaştırılması.....	103
Tablo 31. 10. TMU Ders Kitaplarında Yer Alan Uygulama Faaliyetleri ve Değerlendirme Formları Hakkındaki Görüşlerle İlgili Ortalama ve Standart Sapma Değerleri .	105
Tablo 32. Öğretmenlerinin 10 Temel Mesleki Uygulamalar Ders Kitabındaki Uygulama Faaliyetleri ve Değerlendirme Formu İlgili Görüşlerinin Cinsiyete Göre Karşılaştırılması.....	106
Tablo 33. Öğretmenlerinin 10.Sınıf TMU Ders Kitabında Yer Alan Uygulama Faaliyetleri ve Değerlendirme Formlarıyla İlgili Görüşlerinin Hizmet Yılına Göre Karşılaştırılması.....	107

Tablo 34. *Sağlık Hizmetleri Alanı 2020 ÇÖP ve Ders Kitabı Hakkında Öğretmen Görüşleri*

..... 109



ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1. <i>Eğitim Programının Dört Temel Unsuru</i>	9
Şekil 2. <i>Sağlık Hizmetleri Alanı Ebe Yardımcılığı Dalı 2020 Haftalık Ders Çizelgesi</i>	28
Şekil 3. <i>Sağlık Hizmetleri Alanı 10. Temel Mesleki Uygulamalar Ders Kitabı</i>	47
Şekil 4. <i>Örnek Uygulama Faaliyeti</i>	51
Şekil 5. <i>Örnek Değerlendirme Formu</i>	52
Şekil 6. <i>Yakınsayan Paralel Deseninin Araştırmada Kullanım Süreci</i>	69



KISALTMALAR VE SİMGELER DİZİNİ

BÖM	: Bireysel Öğrenme Materyali
ÇÖP	: Çerçeve Öğretim Programı
DBF	: Ders Bilgi Formu
MEB	: Millî Eğitim Bakanlığı
MEGEP	: Mesleki ve Teknik Eğitimin Güçlendirilme Projesi
METGE	: Mesleki Teknik Eğitimin Geliştirilmesi Projesi
MTEGM	: Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü
MYK	: Mesleki Yeterlilik Kurumu
TMU	: Temel Mesleki Uygulamalar
TTKB	: Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı
UMS	: Ulusal Meslek Standardı
UYS	: Ulusal Yeterlilik Standardı

BİRİNCİ BÖLÜM

Giriş

Mesleki ve teknik eğitim; bilimde ve teknolojiye yaşanan gelişimlere bağlı olarak, bireyin seçtiği meslekle ilgili iş hayatında ihtiyaç duyacağı bilgi, beceri ve davranışları kazandırıp bireydeki yeteneklerin gelişimini sağlayan bir eğitim sürecidir. Millî Eğitim Temel Kanununun 3. maddesine göre mesleki ve teknik eğitim; bireyin ilgi, istidat ve kabiliyetlerini geliştirecek gerekli bilgi, beceri, davranışlar ve birlikte iş görme alışkanlığı kazandırmak suretiyle hayata hazırlamak ve kendilerini mutlu kılarak toplumun mutluluğuna katkıda bulunacak bir meslek sahibi olmalarını sağlamaktır (METARGEM, 1997).

Türkiye’de Mesleki ve Teknik Eğitim, yıllar içerisinde değişikliklere uğrayarak gelişim göstermiştir. Sektörün ihtiyaç duyduğu nitelikli işgücünün istihdam piyasasına kazandırılması, ülke ekonomisinin kalkınması vb. konularda optimal faydayı sağlamak için gerekli olan sürekli değişim ve gelişim, her alanda olduğu gibi mesleki ve teknik eğitim açısından da gereklidir. Türkiye’nin iş gücü ihtiyacı ile mesleki ve teknik eğitim veren kurumların çıktıları arasındaki farkların ortadan kaldırılması açısından mesleki ve teknik eğitim tarihinde çeşitli çalışmalar yapılmıştır.

Mesleki ve teknik eğitim veren ortaöğretim kurumlarında 9. Millî Eğitim Şûrası kararlarında geçen program geliştirme çalışmalarının proje tabanlı yürütülmesi kararı gereği 1974 yılından itibaren birtakım projeler yürütülmüştür. Yeterliliğe dayalı modüler öğretim sistemine geçiş denemeleri 1975 yılında yurtdışından da getirilen çeşitli uzmanların modüler öğretim sistemi hakkında seminerler vermesiyle başlamıştır (Doğan, 1983). 1975-1978 yılları arasında Ankara Üniversitesi iş birliğiyle uygulamaya konulan Okul Sanayi İş Birliği Projesi (OSONAR) mesleki eğitim veren okullar ile istihdam piyasası arasında iş birliğini kurmayı amaçlamıştır. OSANAR kapsamında yapılan uygulamalarda işverenler açısından görülen ücret ödeme problemleri mesleki eğitim açısından önemli bir kazanım olan 3308 Sayılı Mesleki Eğitim ve Çıraklık Kanunu’nun oluşturmaya da zemin hazırlamıştır (Alkan, 1989). Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğünce yürütülen Mesleki Teknik Eğitimi Geliştirme Projesi (METGE) kapsamında ise 33 ilde 57 okula pilot uygulama yapılmıştır. Bu proje kapsamında modüler öğretim sistemine uygun içerik ögesi olan modüller oluşturulmuştur. Yeterliliğe dayalı modüler öğretim sistemine geçiş denemelerin önemli bir adımı da 2000 yılında T.C. Hükümetiyle AB arasında Türkiye’deki Mesleki ve Teknik Eğitiminin Güçlendirme (MEGEP) projesinin anlaşması imzalanmıştır (MEGEP, 2006).

Türkiye’de mesleki ve teknik eğitim veren okulların çıktıları ile iş piyasasının ihtiyaçları arasındaki boşluğu kapatabilmek MEGEP içerisinde yer alan temel amaçlardandır. MEGEP kapsamında, 30 farklı ilde 145 pilot kurumda sosyal ortaklarında katılımlarıyla geliştirilen AB standartlarına uygun mesleki eğitim programları uygulamaya başlanmıştır. Bu kurumlar aynı zamanda standart donatı, malzeme ve ekipman açısından da güçlendirilmiştir. MEGEP; 12 yıllık temel eğitim için gerekli alt yapının hazırlanması, mesleki eğitim sisteminin AB ve gelişmiş ülkeler seviyesine yükseltilmesi, hayat boyu öğrenmenin güçlendirilmesi amaçlarını gütmüştür. MEGEP kapsamında yeterliliğe dayalı iş ve meslek analizleri yapılmıştır. Yapılan meslek analizlerine karşılık gelen, ortaöğretim düzeyinde yeterliliğe dayalı modüler öğretim programları oluşturulmuştur. Bu kapsamda yapılan çalışmalar 2006 yılında Mesleki Yeterlilik Kurumu’nun da kurulmasına öncülük etmiştir. Proje kapsamında geliştirilen ÇÖP ve modüller Türkiye’de 2004-2005 eğitim öğretim yılından pilot uygulama yapılan kurumlarda kullanılmaya başlanmış ve bir sonraki eğitim öğretim yılında Türkiye genelinde tüm mesleki ortaöğretim kurumlarına yaygınlaştırılmıştır. Türkiye genelinde 2008-2009 eğitim öğretim yılı sonunda da ilk mezunlar verilmiştir. Mesleki ve teknik eğitimde; alan ve o alana ait branşları ifade eden dallar olarak mesleki eğitim faaliyetlerine devam etmiştir. Çerçeve öğretim programları ve modüller belirli zamanlarda revizyona uğrasalar da 2020-2021 eğitim öğretim yılına kadar mesleki ve teknik eğitimde kullanılmıştır (Akyüz, 2014; Berk, 2012; Kerkez, 2018).

MEGEP kapsamında tüm ülkedeki mesleki ve teknik eğitim kurumlarında uygulanan modüler öğretim sistemi uygulanmasına görülen çeşitli sorunlardan dolayı Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü 2019 ve 2020 yılları içerisinde 2023 Eğitim Vizyonu, 11. Kalkınma Planı hedefleri doğrultusunda mesleki ve teknik eğitimdeki çerçeve öğretim programları ile ilgili “Temel Beceriler Odağında Mesleki Eğitim ve Öğretim” teması ile program geliştirme çalışmaları yürütmüştür. Bu çalışmalar sonucunda çerçeve öğretim programları mesleklerin temel becerilerinin odağa alındığı bir yaklaşımla güncellenmiştir. Yeterliliğe dayalı modüler öğretim yaklaşımından vazgeçilmiştir. Güncellenen mesleki ve teknik öğretim programları 2020 yılı Mart ayında Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı onayı alınarak 2020-2021 eğitim ve öğretim yılı içerisinde kademeli geçiş usulüyle 9. sınıf düzeyinden başlanarak ülke genelinde uygulamaya konulmuştur. Ayrıca MTEGM tarafından güncellenen programların TTKB onayı alındıktan sonra çerçeve öğretim programlarına uygun olarak mesleki eğitimin içerik ögesini oluşturmak amacıyla ders kitaplarının hazırlanması için de komisyon çalışmaları başlatılmıştır (Canbal vd., 2020).

Mesleki ve teknik eğitimde 2020 ÇÖP ve hazırlanan ders kitapları; modüler eğitim içeriklerine göre anlamlı farklılık göstermektedir. Modüler sistemde derslerin kazanımları için birbirinden farklı modüller bireysel öğretim materyali olarak kullanılırken 2020 ÇÖP’te o ders için bakanlık tarafından hazırlanan tek bir ders kitabının kullanımı uygulamasına geçilmiştir. Çalışmanın konu alanını oluşturan sağlık hizmetleri alanı eğitimi de mesleki ve teknik eğitim içerisindeki alanlardan biri olarak ortaöğretim seviyesinde yer almaktadır. Sağlık hizmetleri, Türkiye mesleki eğitim tarihinde en köklü alanlardan biridir. 2020 ÇÖP ile birlikte daha önceki öğretim programına göre radikal değişiklikler yapılmıştır. Aynı şekilde öğretim programına uygun olarak hazırlanan ders kitapları da önceki yıllarda kullanılan modüllere göre önemli ölçüde farklılık oluşturmaktadır.

Mesleki ve teknik eğitim 2020 ÇÖP, 2020-2021 eğitim-öğretim yılı itibariyle kademeli geçiş sistemine başvurulduğu için 2022-2023 eğitim-öğretim yılında 11. sınıf düzeyinde uygulanmaya başlanmıştır. Ancak 2020 ÇÖP ile 2022-2023 eğitim öğretim yılında henüz mezun verilmemiştir. Mesleki ve teknik eğitim veren ortaöğretim kurumlarında 1970’lerden itibaren çeşitli çalışma ve projelerle birlikte uygulanmaya konulan modüler öğretim sistemi 2020 yılı itibariyle uygulamadan kaldırılmıştır. Bu değişiklik mesleki ve teknik eğitim açısından oldukça radikal bir karardır. Mesleğin her bir becerisinin ayrı bir ders olarak ele alındığı ve mesleklerde aşırı uzmanlaşmaya sebebiyet veren dal sistemi uygulamalarından mesleklerin temel becerilerini odağa olan ve içerik ögesi olarak modüller yerine ders kitaplarını temel alan bir program yapısı kurgulanmıştır. Bu durum okullarda uzun yıllardır kanıksanan öğretim programı ve modüllerin kaldırılmasıyla uygulamaya geçmiştir. Ancak alanyazın incelendiğinde 2020 Mesleki ve Teknik Eğitim ÇÖP ve buna uygun hazırlanan ders kitapları hakkında öğretmen görüşlerine detaylı biçimde başvurulmuş bir çalışma bulunmadığı sadece doküman analizi yöntemi kullanılan iki çalışma olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca çalışmanın konu alanı olan “Sağlık Hizmetleri Alanı” hakkında alanyazında 2020 programı hakkında herhangi bir çalışma olmadığı da görülmüştür. 2023 Eğitimde Vizyon belgesi ve 11. Kalkınma Planı içerisinde yer alan mesleki eğitim hedeflerine ulaşmak amacıyla uygulamaya konulan 2020 ÇÖP ve hazırlanan ders kitaplarının; öğretmenler gözünden eğitim-öğretim faaliyetlerindeki etkinliği incelenmiştir. Bu sayede programın beklenen etkiye ulaşma durumu hakkında yorum yapabilme ve ilerleyen süreçlerdeki program değişikliği çalışmalarının için veri kaynağı olacağı düşünülmektedir.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğünce hazırlanan 2020 Sağlık Hizmetleri Alanı Çerçeve Öğretim Programı (ÇÖP) ve uygulama ders kitabı hakkında sağlık hizmetleri alanı öğretmen görüşlerinin incelenmesidir.

Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki alt problemlere cevaplar aranmıştır:

- Öğretmenlerin, Sağlık Hizmetleri Alanı 2020 ÇÖP ile mesleki alan derslerinin 9. sınıf düzeyinden başlamasının hazırlanış ve eğitim öğretim faaliyetleri açısından etkileri hakkındaki görüşleri nelerdir?
 - Cinsiyet faktörünün öğretmen görüşleri üzerinde etkisi var mıdır?
 - Hizmet yılı faktörünün öğretmen görüşleri üzerinde etkisi var mıdır?
- Öğretmenlerin, Sağlık Hizmetleri Alanı 2020 ÇÖP hakkında bilgi düzeyleri nelerdir?
 - Cinsiyet faktörünün öğretmen görüşleri üzerinde etkisi var mıdır?
 - Hizmet yılı faktörünün öğretmen görüşleri üzerinde etkisi var mıdır?
- Öğretmenlerin Sağlık Hizmetleri Alanı 2017 ÇÖP'te ayrı ders olarak yer alan çeşitli ders kazanımlarının Sağlık Hizmetleri Alanı 2020 ÇÖP'te Temel Mesleki Uygulamalar (TMU) Ders ismi altında birleştirilmesi ve yüksek ders saatli uygulama dersleri olarak yer alması konusundaki görüşleri nelerdir?
 - Cinsiyet faktörünün öğretmen görüşleri üzerinde etkisi var mıdır?
 - Hizmet yılı faktörünün öğretmen görüşleri üzerinde etkisi var mıdır?
- Öğretmenlerin, Sağlık Hizmetleri Alanı 2020 ÇÖP'te yer alan TMU derslerinin okullarda fiziki açıdan uygun ortamlarda işlenebilme durumu hakkındaki görüşleri nelerdir?
 - Cinsiyet faktörünün öğretmen görüşleri üzerinde etkisi var mıdır?
 - Hizmet yılı faktörünün öğretmen görüşleri üzerinde etkisi var mıdır?
- Öğretmenlerin yenilenen öğretim programında yer alan seçmeli meslek dersleri hakkındaki görüşleri nelerdir?
 - Cinsiyet faktörünün öğretmen görüşleri üzerinde etkisi var mıdır?
 - Hizmet yılı faktörünün öğretmen görüşleri üzerinde etkisi var mıdır?
- 10. sınıf Temel Mesleki Uygulamalar Ders kitabının eğitim öğretim faaliyetleri açısından etkileri hakkında öğretmenlerin görüşleri nelerdir?
 - Cinsiyet faktörünün öğretmen görüşleri üzerinde etkisi var mıdır?
 - Hizmet yılı faktörünün öğretmen görüşleri üzerinde etkisi var mıdır?

- 10. sınıf Temel Mesleki Uygulamalar ders kitabında yer alan uygulama faaliyetleri ve uygulama değerlendirme formunun eğitim öğretim faaliyetlerine etkileri bakımından öğretmenlerin görüşleri nelerdir?
 - Cinsiyet faktörünün öğretmen görüşleri üzerinde etkisi var mıdır?
 - Hizmet yılı faktörünün öğretmen görüşleri üzerinde etkisi var mıdır?

Araştırmanın Önemi ve Gerekçesi

MTEGM tarafından 2020 Mart ayında TTKB onayı alınarak 2020-2021 eğitim öğretim yılında mesleki ve teknik eğitim veren ortaöğretim kurumlarında uygulanan ÇÖP ve haftalık ders çizelgeleri değiştirilmiştir. 2020 yılında pandemi dönemine denk gelen bu program, mesleki ve teknik eğitim kurumlarında pandemi koşullarında uygulamaya başlanmıştır. 2020-2021 eğitim-öğretim yılında, mesleki ve teknik eğitimde uzun yıllardır kullanılan yeterliliğe dayalı modüler öğretim programı anlayışı terk edilmiştir. 2022-2023 eğitim öğretim yılı itibarıyla 9-10-11. sınıf düzeyinde uygulanmakta olan 2020 ÇÖP ve programa göre MTEGM tarafından hazırlanan ders kitapları da okullarda 9-10-11. sınıf düzeyinde içerik ögesi olarak kullanılmaktadır.

Mesleki ve Teknik Eğitim 2020 ÇÖP hakkında alanyazın da öğretmen görüşleri alınarak programın etkileri hakkında yapılan bir çalışma olmadığı görülmektedir. Alanyazın incelemesinde 2020 ÇÖP hakkında nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi kullanılan iki çalışma olduğu görülmektedir. Canbal vd., (2020) tarafından yapılan çalışmada mesleki ve teknik eğitim 2020 öğretim programının hazırlık çalışmalarının felsefi temelleri ve yapısı ile üst politika belgeleri arasındaki ilişki ele alınmıştır. Canbal vd. (2020) mesleki ve teknik ortaöğretim programlarının mesleklerin temel becerileri odak alınarak uygulamaya dönük olarak oluşturulduğunu ifade etmektedir. Çalışkan (2022) tarafından ortaöğretimde Gastronomi eğitimi konulu çalışmada yiyecek içecek hizmetleri alanı 2020 ÇÖP' ünü incelenmiştir. Çalışkan (2022) çalışmasında yaptığı çalışmanın doküman analizi yöntemiyle gerçekleştirildiğini 2020 ÇÖP hakkında daha kapsamlı verilerin ve sonuçların elde edilmesi amacıyla öğrenci, öğretmen ve yönetici görüşlerine başvurulmuş çalışmaların yapılması gerektiğini de ifade etmiştir. Bu kapsamda yapılacak çalışma alanyazına da katkı sağlayacaktır.

MTEGM bünyesinde mesleki ve teknik eğitim veren kurumlar 2020 ÇÖP öncesinde 2006-2020 yılları arasında yaklaşık 15 yıl boyunca MEGEP projesi kapsamında yeterliliğe dayalı modüler öğretim programı ve bu programa göre hazırlanan modülleri içerik ögesi olarak kullanmıştır. MEGEP kapsamında alanyazındaki çalışmalar incelendiğinde uygulamaya geçmeden önce pilot olarak uygulaması yapılmış ve uygulama öncesi ve sırasında hizmet içi eğitim faaliyetleri ile bilgilendirme çalışmaları yapılmış MEGEP sisteminde bile öğretmenlerin

bilgi eksikliği olduğu ve hizmet içi eğitim ihtiyaçları olduğu çeşitli çalışmalarda görülmektedir (Arabacıoğlu, 2013; Aydın, 2009; Bay, 2010; Berk, 2012). Bu kapsamda pandemi döneminde uygulamaya konulan ve hizmet içi eğitim faaliyeti düzenlenmeyen Mesleki Eğitim 2020 ÇÖP, üst politika yapıcılar tarafından hedeflenen amaçlarına ulaşmada uygulamaya konulan ilk yıllarda öğretmen görüşlerinin incelenmesi çalışmanın konusu olarak belirlenmiştir.

Mesleki ve teknik eğitim içerisinde yer alan Sağlık Hizmetleri Alanı çalışmanın konu alanı olarak ele alınmıştır. Sağlık Hizmetleri Alanı 2020 ÇÖP, öğretmen görüşlerine göre incelenmiştir. Program geliştirmede değerlendirme, sürecin temel bir basamağı olup programın uygulanmasında karşılaşılan sorunların tespiti ve gerekli düzeltmelerin yapılması açısından önem taşımaktadır. Öğretmenler bu süreçte okulda programın uygulayıcısı konumundadır. Roy (1970) uygulanan eğitim programlarının güçlü ve zayıf alanlarının ortaya konmasında öğretmen görüşlerinin önemli olduğunu ifade etmektedir. Canbal vd., (2020) tarafından bahsedilen 2023 Eğitimde Vizyon Belgesi ve 11. Kalkınma Planı hedefleri doğrultusunda 2020 Meslek ve Teknik Eğitim ÇÖP ile oluşturulan; atölye derslerinin, meslek eğitiminin 9. sınıf düzeyinde başlamasının, mesleki alan ve dalların temel beceriler odağında ele alınmasının öğretmen görüşlerine göre incelenmesi bu anlamda önemli olacaktır.

Meslek dersi öğretmenlerinin mesleki eğitim programları hakkındaki görüşlerinin incelenmesiyle alanyazında daha sonra yapılacak olan çalışmalara ışık tutacağı düşünülmektedir. Ayrıca üst politika yapıcılar açısından 2020 ÇÖP hazırlanmasına sebep olarak ele alınan mevcut sorunların çözümünde yeni programın öğretmenlerin görüşlerine göre incelenmesi programın etkililiği konusunda da veri kaynağı olacaktır. Okullarda yaşanan aksaklık ve sorunların tespiti sayesinde daha sonra yapılacak olan program geliştirme çalışmaları için sahadan veri olması açısından fayda sağlayacağı düşünülmektedir.

Araştırmanın Sınırları

Araştırma 2022-2023 eğitim-öğretim yılında Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğüne bağlı ortaöğretim kurumlarında Sağlık Hizmetleri Alanı öğretmeni olarak görev yapan öğretmenlerden alınan görüşler ile sınırlıdır. Araştırmacı tarafından oluşturulan anket ve yarı yapılandırılmış görüşme formu ile sınırlıdır.

İKİNCİ BÖLÜM

Kuramsal Çerçeve ve İlgili Araştırmalar

Bu bölümde, araştırmanın odak noktalarını oluşturan eğitim programı, program geliştirme, program değerlendirme, mesleki ve teknik eğitim, Türkiye’de mesleki ve teknik eğitiminin tarihçesi, Türkiye’de 2007-2020 yılları arasında Mesleki ve Teknik Eğitimin Güçlendirilmesi Projesi (MEGEP), Mesleki ve Teknik Eğitim 2020 ÇÖP, Sağlık Hizmetleri Alanı 2020 ÇÖP, Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü Ders Kitabı Hazırlama Süreci, Sağlık Hizmetleri Alanı 10. Temel Mesleki Uygulamalar ders kitabı çerçevesinde ele alınan kuramsal temellere ve ilgili araştırmalara yer verilmiştir.

Eğitim Programı

İnsanlığın varoluşundan itibaren varlığını sürdüren eğitim kavramı, günümüz medeniyetinde de varlığını sürdürmektedir (Varış, 1988). İnsanın doğumuyla başlayıp yaşamının son bulmasına kadar süren eğitim süreciyle bireylere çeşitli konularda bilgi, beceri, tutum ve değerler kazandırılmakta ve bunun sonucunda bireylerde çeşitli davranış değişiklikleri meydana gelmektedir (Erden & Akman, 1995). Buradan yola çıkarak bireylerde öğrenmeye dayalı bir davranış değişikliği varsa bu sürecin eğitim yoluyla gerçekleştiği söylenebilir (Varış, 1988).

Çocukların eğitiminden kendi aileleri sorumluyken yerleşik hayatın ortaya çıkardığı toplum kavramı da eğitimden sorumlu olmaya başlamıştır. Toplamlar eğitim yoluyla kendilerini var edecek yeni kuşakların toplumsal davranışlarını biçimlendirmek konusunda sorumluluk almışlardır (Başaran, 1994). Medeni toplumlar sosyal yaşamı sürdürebilme ve düzenleyebilme adına çeşitli kurumlar oluşturmuşlardır. Yaşanan bu gelişmeler eğitimin okullar vasıtasıyla kurumsallaşmasına yol açmıştır. Ancak bu eğitimin okulla sınırlandırabileceği anlamını taşımaz. Eğitim ailede, okul içinde, okul dışında ve tüm hayat boyu devam eden bir süreçtir. Bunun için de okul kavramı ile güncel hayat arasında bir birliktelik ve kaynaşma gerekmektedir (Varış, 1988).

Her toplum var oluşunu devam ettirebilmek için kendi kültürünü yeni nesillere aktarmak ister. Toplumun bireyi kendi kültürlerindeki yer alan istek, gereksinim ve beklentilere cevap verebilecek şekilde yetiştirmesine kültürlenme denmektedir (Fidan & Erden, 1998). Diğer bir ifadeyle kültürlenme bireyin doğumundan itibaren yaşadığı toplumun kültürünü öğrenip benimsemesi ve bu kültürün bir parçası ve üyesi olması anlamına gelmektedir (Ergün, 1986). Buradan hareketle temelde eğitim, kültürlenme süreci olup toplumun kültürel değerlerinin

bireylere kazandırılması olarak ifade edilebilir (Sönmez, 2005). Birçok eğitimci eğitimi bireylerin davranışlarında meydana gelen davranış değişikliği olarak ele almaktadır. Ertürk (1994, s. 14) eğitimi “Bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla istendik ve değişme meydana getirme sürecidir.” şeklinde tanımlamaktadır.

İstendik yani diğer bir deyişle kasıtlı bir davranış değişikliği süreci doğal olarak içerisinde belirli amaçlar için planlamalar yapılması gerekliliğini ortaya koymaktadır. Bu perspektifle eğitimin hedefleri gündeme gelmektedir. Bilen (1996, s. 5) hedefi “Bireyde bulunmasını istediğimiz eğitim yoluyla kazandırılabilir nitelikteki özelliklerdir.” şeklinde tanımlamaktadır. Bireyin bu istendik özellikleri kazanmasında çevre koşulları oldukça önemlidir. Bunun içinde belirli bir zaman içerisinde, sürekli, tutarlı ve bütünleştirilmiş öğrenme yaşantılarının öğrenci tarafından tecrübe edilmesi gerekmektedir. Bu gereklilikte öğrenme yaşantılarının belirlenen ilkeler göz önüne alınarak düzenlenmesi ve örgütlenmesi ihtiyacını doğurur (Bilen, 1996).

Eğitim programı alanının başlangıcı Bobbit tarafından kaleme alınarak 1918 yılında yayımlanan “The Curriculum” adlı eser olarak kabul edilmektedir. Bobbit (2017, s. 9) eğitim programını “Çocukların, gençlerin ve yetişkinlerin yeteneklerini geliştirmek amacıyla yapmak zorunda oldukları tüm deneyimler” olarak tanımlamaktadır. Alanyazında eğitim programları hakkında farklı tanımlamalarda bu tarihten sonra yerini almıştır (Bobbit, 2017).

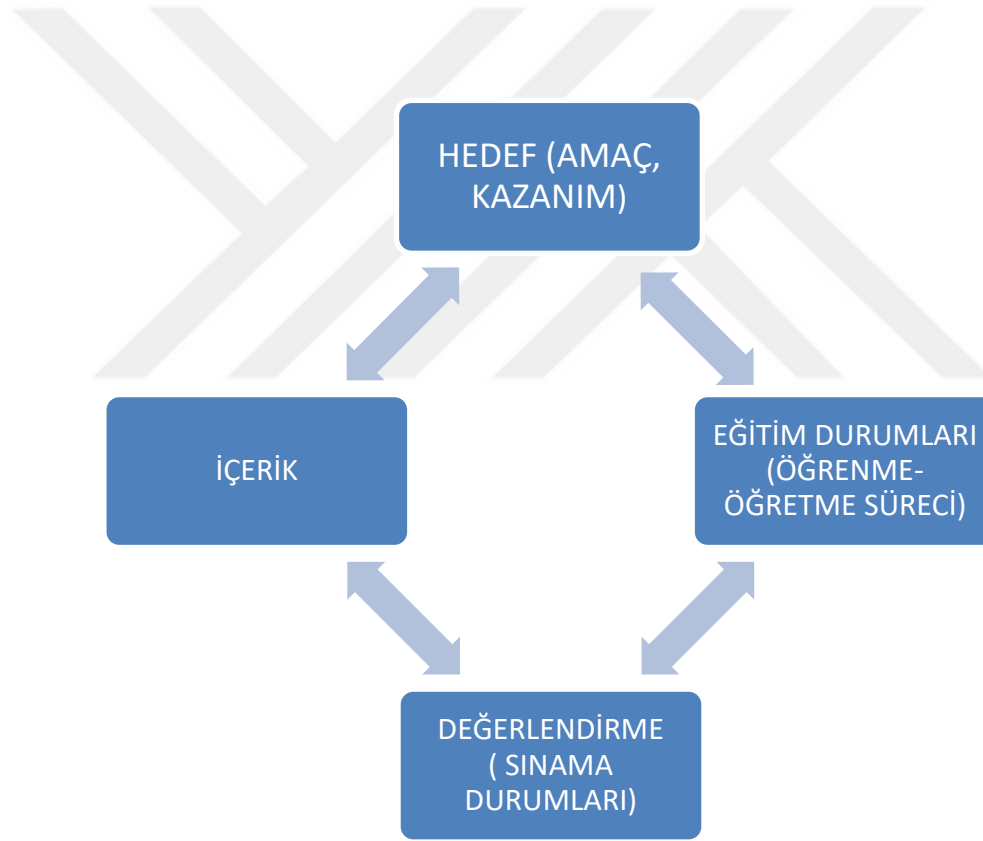
Taba’ya (1962) göre eğitim programı; genel ve özel hedefler, konu alanı ve bunların örgütlenme biçimiyle öğrenme düzeni ve belirlenen hedeflere ulaşılma derecesinin belirlendiği değerlendirme süreçlerinden meydana gelmektedir. Tyler’a göre eğitim programı; öğelerin seçimiyle birlikte bu öğelerin yatay ve dikey olacak biçimde organize edilmesi sonucu ulaşılan bütünlük şeklinde tanımlanmaktadır (Akt., Bilen, 1996). Tanner ve Tanner’a (1980) göre eğitim programı, bilgi ve yaşantıların okul sorumluluğunda sistematik olarak kurgulanmasıdır. Saylor ve Alexander eğitim programını “Okulun, okul içi ve dışındaki bütün durumlarda beklenen sonuçlara ulaşmak için giriştiği bütün çabalar” şeklinde tanımlamaktadır (Fidan, 1982, s. 18). Oliver (1977) eğitim programı, öğrenciye kazandırılması planlanan tecrübeleri okul rehberliğinde ele alan sistematik bir plandır.

Türkiye’de eğitim programı kavramının öncülerinden olan Varış (1988, s. 277) eğitim programı “İstenilen davranış değişikliğini meydana getirmek üzere düzenlenen ve sürekli olarak değiştirilen bir araç olarak” tanımlamaktadır. Eğitim programının amaçlarının; hedeflerin dile getirdiği davranış değişikliklerinin gerçekleşmesi için gerekli olan içeriği, kullanılan metotları, değerlendirmeyi, hedefleri destekleyen ders içi ve ders dışı etkinlikleri de kapsadığını belirtmektedir. Bu anlamda eğitim programını çok yönlü ve kapsamlı olarak ele

aldığı anlaşılmaktadır. Ertürk (1994, ss. 13-14) eğitim programı kavramını “yetişek” olarak adlandırmaktadır. Yetişek kavramını ise “Belli öğrencileri belli bir zaman dilimi içinde yetiştirmeye yönelik düzenli eğitim durumlarının tümü” olarak tanımlamaktadır. Sönmez (1994, s. 18) yetişek kavramını “kişide gözlenmeye karar verilen hedef ve davranışları, içeriği, eğitim ve sınav durumlarını kapsayan dirik bir örüntü” olarak tanımlamaktadır. Demirel (2018, s. 6) ise eğitim programını, “Öğrenene, okulda ve okul dışında planlanmış etkinlikler yoluyla sağlanan öğrenme yaşantıları düzeneği” olarak tanımlamaktadır.

Alanyazında yer alan bu tanımlamalardan sonra eğitim programının temelde dört unsurdan meydana geldiği görülmektedir. Bu unsurlar birbirleriyle dinamik ilişkiler içerisinde olan hedef (amaç), içerik, öğrenme-öğretme süreci ve değerlendirmedir (Kaya, 2002).

Şekil 1. Eğitim Programının Dört Temel Unsuru



Hedef kavramı ile aynı anlama sahip olan amaç kavramı bir dersin programının ögesi olarak ele alındığında dersin öğretiminde içerik, etkinliklerin seçimi ve düzenlemesi için yol göstericidir. Aynı zamanda ders programının değerlendirilmesinde bir ölçek rolü oynamaktadır. İçerik ögesi “Ne öğretilim?” sorusunun cevabını, öğrenme- öğretme süreçleri ise “Nasıl öğretilim?” sorusunun cevabını vermektedir. Değerlendirme ise bu sürecin bir kalite kontrolünün yapılmasını ve “Ne kadar?” sorusuna cevap alınmasını sağlamaktadır. Eğitim

alanyazınına bakıldığında bu dört ögeden içerik ögesinin nispeten daha az araştırmanın konusu olduğu görülmektedir (Demirel, 2018).

Eğitim programı ile ilgili bahsedilen kuramsal görüşler incelendiği zaman, eğitimcilerin dikkat çektikleri ortak yönler şu şekilde özetlenebilir:

- Eğitim programı, ülkelerin eğitim politikaları doğrultusunda belirlenen eğitim-öğretimin bütün faaliyetlerine yön veren bir kılavuzdur.
- Eğitim programı, belirlediği hedefler doğrultusunda çeşitli öğrenme yaşantıları sunmayı hedeflemektedir.
- Eğitim programı, belirlenen hedefler doğrultusunda hazırlanmakta ancak bireylerin deneyimledikleri öğrenme yaşantıları sonucunda bu hedeflere ne oranda ulaşıldığının sınıandığı değerlendirme aşamasını da içine almaktadır.

Program Geliştirme

Eğitim programının hazırlanması süreci planlama gerektirir. Hedeflerin belirlenmesi ve bunların öğrenci davranışları (kazanım) şekline dönüştürülmesi, öğrenme yaşantılarının belirli bir sistematik içerisinde organize edilmesi ve değerlendirme amacıyla ölçütler ve işlemlerinin belirlenmesi aşamalarını içine alır. Bu etkinliklerin sonucunda taslak bir eğitim programı ortaya çıkmaktadır. Geçmişten günümüze program geliştirme kavramı hakkında farklı tanımlamalar yapılmıştır.

Taba'ya (1962) göre program geliştirme; okulun genel ve özel hedeflerini gerçekleştirmek adına ihtiyaç duyulan öğrenme durumlarının öğrencilerde programın ne oranda etkili olduğu ile ilgili değerlendirmeyi de içine alır. Varış (1978, s. 20) eğitim programını “Gerek okul içinde ve gerekse okul dışında, millî eğitimin ve okulun amaçlarını etkinlikle gerçekleştirmek üzere düzenlenen içerik ve etkinliklerin uygun yöntem ve tekniklerle geliştirilmesine yönelik koordine çalışmaların tümü” olarak tanımlamaktadır. Varış'a (1978) göre ise program geliştirmenin özellikleri şunlardır:

- 1) Program geliştirme konuların eklenip çıkarılmasıyla ortaya konulan yazılı bir dokümandan ziyade çeşitli araştırma süreçleri gerektiren dinamik bir süreçtir.
- 2) Program geliştirmede araştırmacının uygulamada olan bir programı çeşitli yaklaşımlarla denetleyip programın sürekli geliştirilmesi, öğrencilerin istedik davranışlara ulaşması açısından gereklidir.
- 3) Program geliştirme, merkez ile okullar arasında çift yönlü etkileşim gerektiren bir süreçtir.

- 4) Program geliştirme uygulamaya dayanan ve süreklilik isteyen bir süreçtir.
- 5) Eğitim süreciyle ilgili bütün koşulları ve öğeleri kapsayan kapsamlı bir süreçtir.
- 6) Program geliştirme eşgüdümlü bir ekip çalışması gerektirir.
- 7) Program geliştirme açısından değerlendirme aşaması oldukça önemlidir.
- 8) Program geliştirme devamlılığı tekrarlanan değerlendirme ile sağlanan bir süreçtir.

Demirel (2018, s. 5) program geliştirmeyi “Eğitim programının hedef, içerik, öğrenme-öğretme süreci ve değerlendirme öğeleri arasındaki dinamik ilişkiler bütünüdür.” şeklinde tanımlamaktadır. Ertürk’e (1994, s. 13) program geliştirmede temel olan unsurları şu şekilde sıralamaktadır:

1. Öğrencide geliştirilecek davranışların önceden kararlaştırılıp sıraya konması,
2. Bu davranışları geliştirici öğrenme yaşantılarını gerçekleştirecek eğitim durumlarının (öğrenme yaşantılarının) istendik ve beklendik davranışları geliştirmedeki etkililik derecesinin araştırılması yani değerlendirme,
3. Bu işlerin yapılmasındaki gereğine uygunluk derecesinin sürekli olarak kontrol edilmesi.

Program geliştirme süreci hakkındaki görüşler incelendiğinde; program geliştirmenin sadece programın hazırlanması aşamasıyla son bulan bir süreç değil sürekli dönüt ve düzeltme sistemi içinde ilerleyen dinamik bir süreç olduğu görülmektedir. Bu süreç belirli aşamalardan meydana gelmektedir. Bu aşamalarda yapılan her işlem için programın uygulanması aşamasında dönüt alınması gereklidir. Program geliştirme çalışmalarına eğitim programının etki alanında bulunan tüm paydaşların aktif katılımı gerekmektedir. Program geliştirme süreci içeriği itibarıyla bilimsel araştırmaya dayalıdır.

Program Değerlendirme

Değerlendirme kavramı TDK eğitim terimleri sözlüğünde (1974) “Türlü öğretim amaçlarının gerçekleşme oranını değişik yollarla ölçme ve ortaya çıkan sonuçlar üzerinde değer biçme” olarak tanımlanmaktadır. Tyler (1949) değerlendirme kavramını program çalışmalarının temel işlevi olarak ele almakta ve programın hedeflerinin ve bireylerdeki beklenen davranış değişikliğinin ne seviyede gerçekleştiğinin belirlenmesi olarak tanımlamaktadır.

Program değerlendirme kavramının tanımlamasında eğitsel ve öğretimsel değerlendirmenin bilinmesi gerekmektedir. Eğitsel değerlendirme; program değerlendirme ve

öğretimsel değerlendirmeyi kapsar. Eğitsel değerlendirme okulla ilgili değişkenlerin tümünü içerirken; öğretimsel değerlendirme öğrencilerin değerlendirilmesi, öğretmenlerin performansı ve öğrenme-öğretme sürecindeki belirli uygulamaların, yaklaşımın veya yöntemin etkinlik açısından değerlendirmesidir (Oliva, 1988). Program değerlendirmeyse program geliştirme çalışmalarının son aşamasını oluşturmaktadır. Eğitimde amaçlanan davranışların bireylerde davranış değişikliği olarak gerçekleştirilme düzeylerinin belirlenmesi ve uygulama sonucunda eğitim programının aksayan yönlerinin belirlenmesiyle düzeltmeler gerekli ise hangi noktalarda düzeltme ihtiyacı olduğunun saptanması, program değerlendirme kavramının içerisinde yer almaktadır (Yaşar, 1998). Ertürk (1998) program değerlendirmeyi; eğitim programının etkililiği hakkında karar vermek için geliştirilen farklı ölçme araçlarıyla verilerin toplanıp istatistiksel yöntemler kullanılarak sonuçların yorumlanması ile karar verme süreci olarak tanımlamaktadır.

Program değerlendirme çalışmaları, program geliştirme sürecinde görev yapan ve bu süreci koordine eden uzmanlar ve yetkililere hazırlanan programa dayalı eğitim kaynaklarının kabulü, reddi ya da revizesi hakkında verecekleri kararlar için temel bir dayanak noktasıdır (Demirel, 2018). Bir başka ifadeyle program değerlendirme; bilimsel araştırma yöntemlerinin uygun metodolojiyle kullanılarak geliştirilen programın etkililiği, verimliliği, uygunluğu ve yeterliliği konularında karar verme sürecidir (Uşun, 2012).

Eğitim programının başarılı sayılması için temelde programda belirlenen hedeflere eğitim gören tüm öğrencilerin ulaşması esastır. Ancak bu durum her zaman gerçekleşmeyebilir. Bu sebeple eğitim programının öğeleri içerisinde hangisinde aksaklıklar bulunduğu, programın uygulanması sürecinde düşünülen ile ortaya çıkan durum arasındaki farkların hangi sebep ya da sebeplerden kaynaklandığının tespiti amaçlı programın değerlendirilmesi yapılmaktadır. Bu sebeple değerlendirme işlemi en temelinde üç aşamadan oluşmaktadır. Bunlar (Demirel, 2018):

1. Verilerin toplanması
2. Toplanan verilerin belirlenen ölçütlerle karşılaştırılıp yorumlanması
3. Programın etkililiği hakkında karar vermedir.

Mesleki ve Teknik Eğitim

Mesleki eğitim; bireylerin iş hayatlarında belirli bir meslek alanında istihdama katılıp üretici pozisyonda görev alabilmesi amacıyla genel meslek bilgisi ve kültürüne, asgari yeterliliğe haiz olmasını sağlayan eğitim olarak tanımlanabilir. Teknik eğitim ise bireyleri ileri seviyede matematik ve fen bilimleri bilgisiyle uygulaması mümkün olan çeşitli becerileri elde etmesiyle sağlık, ticaret, tarım, mühendislik vb. alanlarında istihdama katılması üzere iş hayatına yetiştiren eğitim olarak tanımlanabilir (Ünsür, 1998).

Mesleki ve teknik eğitim; temel olarak birey ve toplum yaşamı açısından elzem olan bir mesleğin bilgi, beceri ve pratik uygulama becerilerini kazandırıp bireyi zihinsel, duygusal, ekonomik, sosyal ve kişisel açılardan dengeli bir geliştirme sürecidir. Bu eğitimde bireyin tüm yönleriyle gelişimi esastır. Mesleki ve teknik eğitim yüzünü topluma dönen, istihdam piyasasına dayalı, bütün eğitim kademelerini kapsayan, teorik ve uygulamayı birleştiren bir niteliktedir (Alkan vd., 1996). Türkiye Mesleki ve Teknik Eğitim Strateji Belgesi ve Eylem Planı'nda (2014, s. 18) ise mesleki ve teknik eğitimin amacı, "...öğrencileri iyi vatandaş olarak yetiştirmenin yanı sıra esnek bir yapı içinde ilgi ve yetenekleri doğrultusunda ortak bir genel kültür verilerek bir üst öğrenime ve/veya iş hayatına hazırlama" olarak ifade edilmiştir.

Mesleki ve teknik eğitimin en temel gayesi, bireylerin tercih ettikleri meslekle ilgili iş yaşamında ihtiyaç duyacakları temel bilgi ve becerilerin kazandırılmasıdır. Bu amaçla gerçekleştirilen eğitimler; orta ve yükseköğretim seviyesinde gerçekleştirilen örgün eğitim, yaygın eğitim, iş yerlerinde uygulanan eğitimler olarak sıralanabilir (Celep, 2006). Mesleki ve teknik eğitimin temel amacı olan sektörlerin talep ettiği nitelikli insan gücünü yetiştirmede en büyük pay mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarına düşmektedir. Mesleki ve teknik ortaöğretim kurumları öğrencileri genel ortaöğretim kurumlarının amaçlarıyla birlikte meslek alanlarına insan gücü eğitimi yapan ve yükseköğretime hazırlama görevini üstlenen kurumlardır (Altın, 2007).

Türkiye’de Mesleki ve Teknik Eğitimin Tarihçesi

Türkiye’de mesleki ve teknik eğitimin gelişimi Cumhuriyet öncesi dönemde başladığından dolayı bu süreci de ele alarak incelemek gerekmektedir. Türkiye’deki mesleki ve teknik eğitimin gelişim süreci şu şekilde özetlenebilir.

12-18. yüzyıllar arasında mesleki eğitim modern anlamda bir eğitim kurumuna bağlı olmadan geleneksel yöntemler içerisinde sanatkâr ve esnafların oluşturduğu çeşitli birimler tarafından yürütülmüştür. Göçebelik yaşam biçiminin aktif olduğu dönemlerde Türkler yün ürünleri, deri, süt, madeni eşya ve silah yapımı gibi konularda ilerideyken yüksek teknik gerektiren birçok sanat dalında ise Anadolu’daki yerleşik toplumlarından gerideydi. Bahsedilen sanat dallarının eğitimi amacıyla Osmanlı döneminde Lonca teşkilatı görev almaktaydı. Loncalar bu eğitimi “gedik” usulü ile organize etmişlerdir. Selçuklular dönemindeyse Ahilik ismi altında esnaf ve sanatkâr tarafından organize edilen teşkilat ile mesleki eğitim verilmiştir (Başaran, 2000).

Teknolojiyle bilimsel yöntemlerin gelişmesi ve bu gelişmelerin endüstri alanında kullanılmaya başlanması 19. yüzyıl içerisinde sosyal hayat içerisinde önemli değişimlerin

yaşanmasına sebep olmuştur. Batıda büyük kapsamlı sanayinin kurulmasını sağlayan “Makine İnkılabı” ülkemiz açısından da Lonca teşkilatı içerisinde yer alan sanat ve ticaret eğitimi işleyişini etkilemiştir. 19. yüzyıla kadar loncalar içerisinde devam eden mesleki eğitimin artık kurumsal bir yapıda okul disiplini altında ele alınması zorunluluğu ortaya çıkmıştır.

Osmanlı’da ise yenileşme hareketlerinin etkisiyle özellikle ordunun ihtiyacı olan mühendis ve doktorların eğitimi için yüksekokullar ve askeri araç gerecin üretilmesi ve gerekli teknik bakımın yapılmasını sağlayacak teknik eleman eğitimi için sanat okulları kurulmuştur (Alkan vd., 1996). Mesleki ve teknik eğitim anlamında en etkili girişimler 19. yüzyıl ortalarında Mithat Paşa döneminde gerçekleştirilmiştir. Yetimhanedeki erkek ve kız çocuklarının sanatla alakalı mesleki eğitim almaları adına 1863-1864 yılları arasında kurslar açılmıştır. Mithat Paşa farklı bölgelerde açtığı okullar ile mesleki ve teknik öğretim kurumları için öncü olmuştur. Açılan bu mesleki okullardan eğitim programları vb. konularda bilgi temin eden bazı valiler de kendi görev bölgelerinde sanat okulları açmışlardır. Valilerin öncülük ettiği ve gelir kaynağı oluşturan sanat okulları Cumhuriyete kadar çalışmalarını sürdürmüşlerdir. Bu okullarda araba imalatçılığı, terzilik, kunduracılık vb. sanatlar öğretim faaliyetleri içerisinde yer almıştır. Meşrutiyet döneminde bahsi geçen okullardan bazılarının demircilik, dökümcülük, marangozluk vb. sanatların da eğitimine başlanmıştır. Sanat okulları bu dönemde mevcut bazı fabrikaların teknik elemana olan ihtiyacını karşılamaya çalışarak diğer taraftan da el sanatlarında istihdam edilecek sanatkarların yetiştirilmesi sağlanmıştır (Başaran, 2000).

Tanzimat döneminde eğitim faaliyetlerine başlayan mesleki ve teknik eğitim kurumları bölgesel ihtiyaçlar için kurgulanmış, eğitim programları, idari işlemleri ve finansmanı bölgesel imkanlarla karşılanmıştır. Bu kurumlar gerek nitelik gerek nicelik açısından yeterli olmamakla birlikte cumhuriyet döneminde açılan mesleki ve teknik eğitim kurumları için bir temel oluşturmuştur (Akyüz, 2001; Kazu, 2002).

Cumhuriyetin ilanından itibaren eğitim açısından öncelik %10 olan okuma yazma oranının artırılması konusuna verilmiştir. Ayrıca ülkenin ekonomik olarak kalkınmasının sağlanması için mesleki ve teknik eğitimin önemi gündeme gelmiş ve mesleki eğitimle ilgili çalışmalar başlamıştır. Cumhuriyet döneminde Osmanlı İmparatorluğundan nitelik ve nicelik olarak sınırlı sayıda meslek okulları devir alınmıştır. Osmanlıdan; 44 meslek okulu, bu okullarda mesleki eğitime devam eden yaklaşık 4000 öğrenci ile 258 öğretmen bulunmaktaydı (Karaviçi, 2000).

Cumhuriyetin ilk dönemi olan 1923-1940 yılları arası Türkiye’nin mesleki ve teknik eğitim sisteminin kuruluş dönemi sayılabilir. Cumhuriyetin kurucu kadroları kuruluş aşamasındayken ülkenin kalkınması ile mesleki eğitim arasındaki ilişkiyi fark etmişlerdir. 1923

yılında gerçekleştirilen İzmir İktisat Kongresinin açılışında da eğitim ile ekonomi arasındaki bağlantı tartışma konusu olmuştur. Kongrede Türk eğitim sisteminin temel ilkeleri, amaçları, yapısı belirlenmiştir. İş yaşamının ihtiyacı olan meslek elemanlarını hazırlamak, iktisadi kalkınmayı desteklemek gibi konular gündeme gelmiştir. Cumhuriyet döneminde mesleki ve teknik eğitimin ülke geneline yaygınlaştırılması, nitelikli insan gücü yetiştirilmesi, eğitim-öğretim faaliyetlerinde devamlılığın sağlanması amacıyla bir dizi karar alınmıştır. Bahsi geçen çalışmaların yapılması adına ihtiyaç duyulan sanayi kuruluşlarının gelişmesi yerine sınırlı olan kaynakların daha aktif kullanılması için tarıma dayalı bir kalkınma modelinin benimsendiği de dikkat çekmektedir (Karaviçi, 2000).

Mesleki ve teknik eğitim kurumlarının ülkenin nitelikli insan gücü ihtiyacına göre geliştirilmesi ve eğitimin planlı bir şekilde ülke geneline yayılması Türkiye’de Cumhuriyet döneminde gerçekleştirilmiştir. Cumhuriyetin ilk yıllarında eğitim bilimleri konusunda çeşitli uzmanlar ülkeye davet edilerek yerinde gözlem yapmaları ve eğitim sisteminin iyileştirilmesi ile ilgili raporlar sunmaları istenmiştir. 1924 yılında Türkiye’ye genel eğitim sistemi hakkında rapor sunmak adına davet üzerine gelen ABD’li bilim insanı John Dewey sunmuş olduğu raporda genel olarak şunları önermiştir (Akkutay, 1996; Akyüz, 2001; Öztürk, 2005; Turan, 1996):

- Mesleki ve teknik eğitim öğretim faaliyeti gerçekleştirecek okullar ve kurslar bölgesel ihtiyaçlar gözetilerek açılmalıdır.
- Mesleki ve teknik eğitim amacıyla kurulan kurumlarda teorik bilgilerin yanında gerçekleştirilen uygulama becerilerinin iş sahalarında (fabrika gibi) gerçekleştirilmesi gerekmektedir.
- Mesleki ve teknik eğitimle ilgili idari süreçler, eğitim programları gibi işleyişlerin takibi amacıyla MEB Merkez Teşkilatı bünyesinde mesleki ve teknik eğitim ile ilgili hizmet birimi kurulmalıdır.
- Öğretmenlerin özlük hakları (gelir durumu gibi) iyileştirilmeli, öğretmenler hizmet içi eğitimler verilerek nitelikleri artırılmalı ve öğretmen yetiştirilmesinde mevcut durum ve gelecek projeksiyonlar dikkate alınarak arz-talep dengesi gözetilmelidir.

1925 yılında eğitim konusunda inceleme yapıp raporunu sunan Alman bilim insanı Alfred Kühne ise genel olarak mesleki eğitimle ilgili şunları önermiştir (Akkutay, 1996; Akyüz, 2001; Öztürk, 2005; Turan, 1996):

- Mesleki ve teknik eğitim seviyesine gelmeden önce öğrencilerin belirli bir temel eğitimden geçmeleri gerektiği ve aslında mesleki eğitimin dayanağını da temel eğitimin

oluşturduğu için zorunlu eğitim ile ilgili çalışmalar ülke geneline yayılarak etkinliği artırılmalıdır.

- Öğretmenlerin gelirlerinin iyileştirilmesi gerekmektedir. Özellikle mesleki eğitim veren öğretmenlerin nispeten daha fazla kazanç sağlayabilecekleri çeşitli kurumlara ya da sanayiye geçişleri önlenerek mesleki eğitim faaliyetlerinin etkililiği artırılmalıdır.
- Öğrencilerin meslek seçimleri konusunda dinamik bir rehberlik hizmet sunulmalıdır. Öğrenciler meslekler ile ilgili ekonomik, sosyal gelişmeler vb. konularda bilgilendirilerek ilgi, istekleri doğrultusunda mesleki yönlendirmeye tabi olmalıdır.
- Türkiye'nin güncel durumu ve imkanları doğrultusunda ülke genelinde çıraklık eğitim sistemi güçlendirilmelidir.

Aynı dönemde farklı uzmanlarında (Ömer Buyse gibi) benzer raporları bulunmaktadır. Bu raporlarda yer alan ortak özellikler ise şu şekilde sıralanabilir:

- Mesleki ve teknik eğitim öğretim faaliyetlerinde bölgesel gereksinimler dikkate alınarak ihtiyaçlar doğrultusunda mesleki eğitim kurgulanmalıdır.
- Mesleki ve teknik eğitim öğretim faaliyetleri yetiştirilen öğrencilerin istihdam edileceği kurumlar ile iş birliği içerisinde yapılmalıdır.
- Mesleki ve teknik eğitim öğretim faaliyetlerinin etkili ve verimli yürütmesi adına öğrencilere dinamik yapıda mesleki rehberlik hizmeti sunulmalıdır.
- Mesleki ve teknik eğitimdeki eğitimcilerin özlük hakları güçlendirilerek hizmet içi eğitimlerle desteklenerek mesleki eğitimin kalitesi iyileştirilmelidir.

Cumhuriyetin ilk yıllarında geçmiş dönemden de devir alınan ve yeni açılan kurslar ve okullar tek bir çatı altında değil değişik daireler ve farklı bakanlıklar tarafından idare edilen karma bir yapı hâlindeydi. Bahsi geçen dönemde MEB merkez teşkilatı içerisinde mesleki ve teknik eğitim kurumları ile ilgilenmekte olan müstakil bir daire bulunmamaktadır. Bundan dolayı bu kurumlar 1926 yılında mesleki ve teknik eğitim ve ilköğretim ile ilgilenen daireye akabinde ise Yüksek Öğretim Dairesi bünyesinde yer almıştır. 1927 yılında ise Yüksek ve Mesleki Öğretim Genel Müdürlüğü bünyesinde yer almıştır. Türkiye'nin I. Dünya Savaşı ve kurtuluş mücadelesi sonrasında demografik yapısındaki değişiklik nitelikli insan gücüne olan ihtiyacını da artırmıştır. Buna bağlı olarak 1931 yılında 1867 sayılı Kanun ile şehirler dokuz bölgeye bölünmüş olup bu bölgelerin her birinde mesleki eğitim maksadıyla sanat okulları açılmıştır. Böylece bölge sanat okulları kurulmuştur. Meslek okullarının sayısındaki bu artışla birlikte bu kurumların idari işlemlerinin daha sağlıklı yürütülmesi için ayrı bir genel müdürlüğe

bağlanması ihtiyacı doğmuştur. Bundan dolayı 1933 yılında 2287 sayılı Maarif Vekâletleri Merkez Teşkilatı ve Vazifeleri Hakkındaki Kanunla, Mesleki ve Teknik Tedrisat Umum Müdürlüğü kurulmuştur (Tarlakazan, 2013).

1934 yılına gelindiğinde MEB önerisiyle farklı tarihlerde yabancı uzmanlar tarafından mesleki eğitim hakkında hazırlanan raporların incelenmesi amacıyla Başbakanlığın onayı alınarak bakanlıklar ve mesleki eğitimle ilgili diğer kurumlarında katılımıyla bir komisyon kurulmuştur. Komisyon eğitimle ilgili raporları incelemiş ve detaylı bir eylem planı hazırlamıştır. Mesleki eğitimde planlı bir gelişmenin ilk örneği olan bu çalışmalardan elde edilen sonuçlar incelenip bir rapor olarak 1941 yılında Mesleki ve Teknik Tedrisat Umum Müdürlüğüne sunulmuştur. Bu raporda genel hatlarıyla şu öneriler yer almıştır (Berk, 2012; Ciciloğlu, 1985; Özalp, 1961):

- Eğitim öğretime devam eden erkek, kız sanat ve ticaret okullarının büyütülmesi
- Mevcut devam eden mesleki okullara ek olarak her dereceden meslek okullarının açılması
- Erkek sanat okulundan mezun olanların çalışabilmeleri amacıyla staj atölyeleri kurulması

Raporda yer alan önerilerin gerçekleştirilebilmesi ve eğitim öğretime devam eden okulların makine, donatı vb. açılardan iyileştirilmesi adına 14 Ağustos 1942 tarihinde çıkarılan 4304 sayılı kanunla MEB emrine on yıl içerisinde kullanılmak üzere sekiz milyon lira tahsisi sağlanmıştır (Alkan vd., 1996). Bu tarihten itibaren ise öneriler dikkate alınarak erkek ve kız meslek okullarının yenilerinin açılmalarında belirgin bir artış olmakla birlikte mesleki eğitime devam eden öğrenci sayısında da artış görülmektedir.

Mesleki eğitim alanında gerçekleşen bu gelişmelerin idaresi ve koordinesinde Mesleki ve Teknik Tedrisat Umum Müdürlüğünün istenilen etkinliği gösterememesi üzerine 1941 yılında MEB Merkez Örgütü Kanununda ilgili değişiklik yapılarak Mesleki ve Teknik Tedrisat Umum Müdürlüğü yerine Mesleki ve Teknik Öğretim Müsteşarlığı kurulmuştur. Müsteşarlık bünyesinde; Teknik Öğretim Müdürlüğü, Kız Teknik Öğretim Müdürlüğü, Ticaret Öğretim Müdürlüğü, Teknik Büro Müdürlüğü, Yapı İşleri Müdürlüğü gibi daireler yer almıştır (Özalp, 1961; Tarlakazan, 2013; Turan, 1996).

Bu kapsamda 1942-1943 eğitim öğretim yılı itibariyle erkek sanat okulları yapılarında ve öğretim programların çeşitli değişiklikler yapılarak erkek sanat enstitüsü hâline getirilmiştir. 1942 yılına kadar olan süreçte ilkökul eğitimi sonrası beş yıl süre ile eğitim veren sanat okullarının yapısı 1943-1944 öğretim yılından geçerli olmak üzere iki devreye ayrılmıştır.

Birinci devre içerisinde (ilk üç sene) erkek orta sanat okulu, ikinci devre içerisinde (son iki sene) erkek sanat enstitüsü adını almıştır (Berk, 2012).

1941 yılından itibaren MEB Merkez Teşkilatında müsteşarlık düzeyinde temsil edilen mesleki ve teknik eğitim kurumları 1951 yılında bakanlık tarafından görülen gereklilikten dolayı tekrar genel müdürlük hâline getirilmiştir. Fakat, ilerleyen zaman içerisinde düşünülen etkinin görülmediği tespit edilerek 1958 yılında yeniden müsteşarlık hâline getirilmiştir (Özalp, 1961). 1959 yılından itibaren ise erkek orta sanat okullarının öğretim programlarında yapılan değişiklikle beraber klasik anlamda birer ortaokul hâline getirilmiştir (Ciciloğlu, 1985).

1962 yılında toplanan Yedinci Millî Eğitim Şûrası'nda, meslek ve teknik eğitim öğretim faaliyetleri veren kurumlar açısından önem arz eden kararlar alınmıştır. 1959 yılında alınan kararla klasik ortaokul hâline getirilen erkek sanat enstitülerinin ortaokula dayalı üç yıllık programı meslek okulu hâline getirilmesine karar verilmiştir. Bu karar neticesinde Erkek Teknik Öğretim Genel Müdürlüğüne hazırlanıp Talim ve Terbiye Kurulunun da dâhil olduğu öğretim programları 1964 yılından itibaren kademeli olarak uygulamaya başlanmıştır.

Yedinci Millî Eğitim Şûrası kararıyla 1969 yılından sonra mesleki ve teknik eğitim veren ortaöğretim kurumlarında eğitim görüp mezun olan öğrenciler, altı farklı dersi de başarıyla tamamlayarak lise mezunu sayılmıştır. Yükseköğretime geçiş sürecinde ise lise mezunlarıyla eşit haklara kavuşmuşlardır. Bu uygulama mesleki ve teknik eğitim veren ortaöğretim seviyesinde kurumlar açısından oldukça önemlidir (Cicioğlu, 1985; TTKB, 1962).

1973 yılında 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu içerisinde ilköğretim, ortaöğretim, mesleki ve teknik öğretim ile yükseköğretimin genel esasları düzenlenerek bütün olarak tutarlı ve birbirleriyle entegre bir eğitim sistemi kurgulanması amaçlanmıştır. Türk Millî Eğitim Sistemi'nin genel amaçları, temel ilkeleri, öğretmenlik mesleği vb. konuları ve Millî Eğitim Bakanlığının yürütme, gözetim ve denetim yetkilerinde düzenlemeler yapılmıştır. Bu süreçte mesleki ve teknik eğitimin genel yapısında, okul ile sanayi iş birliği konularında önemli değişiklikler yapılmıştır. Millî Eğitim Temel Kanunu'yla Türkiye'nin kalkınma hedeflerine paralel olarak insan gücü ihtiyacını karşılayacak eğitimi verecek olan mesleki ve teknik eğitime ağırlık verilmesi öngörülmüştür. 1974 yılında Mesleki ve Teknik eğitim veren Açık öğretim Okulu kurulmuş olup uzaktan ve ihtiyaç hâlinde yüz yüze öğretim programları uygulama amacıyla çalışmalara başlanmıştır (Berk, 2012).

1974 yılında toplanan Dokuzuncu Millî Eğitim Şûrası'nda alınan kararla program geliştirme çalışmalarının araştırma projeleri şeklinde gerçekleştirilmesi kararı alınmıştır (TTKB, 1974).

1975-1979 yılları arasında MEB tarafından Endüstriyel Eğitimi Geliştirme ve İşlevsel Yetişkinler Eğitimi Projeleri kapsamında alandaki yabancı uzmanlarda Türkiye'ye getirilerek mesleki ve teknik eğitim ile ilgili özellikle Modüler Eğitim Konularında seminer çalışmaları yapılmıştır. Ancak bu çalışmalar proje kapsamında yapılan çeşitli sunumlar olarak kalmış olup mesleki ve teknik öğretim kapsamında uygulamaya konamamıştır (Alkan, 1989). Bu çalışmaları takip eden süreçte 9. Millî Eğitim Şûrası'nda alınan kararlara dayanarak 1978 yılında Okul Sanayi Ortaklaşa (OSANOR) Eğitim projesiyle mesleki ve teknik eğitimdeki paydaşların mesleki eğitim program geliştirme çalışmalarına katılımı da sağlanmıştır.

OSANOR Projesi (Okul-Sanayi İş Birliği)

Okul Sanayi Ortaklaşa (OSANOR) Eğitim Projesi, mesleki ve teknik eğitimdeki tüm paydaşların öğretim programı geliştirme sürecinin bir parçası olması temel gayesini gütmüştür. Bu kapsamda Millî Eğitim Bakanlığı ile Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Eğitim Araştırmaları Merkezi (EFAM) tarafından ortaklaşa yürütülmüştür (Doğan, 1983).

Projenin temel amacı; Türkiye'nin ihtiyacı olan nitelikli işgücünün, bireylerin ilgi ve yetenekleri de dikkate alınarak, okul ve sanayinin iş birliğiyle kurgulanan bir sistem içerisinde eğitim öğretim faaliyetlerinin yürütülmesidir (Akhun, 1979). Doğan (1984) ise projenin mesleki ve teknik eğitim faaliyetlerine ilgili kararlara tüm paydaşların (eğitim kurumları, istihdam sağlayan kurumlar, çalışanlar vb.) katılım sağlaması, daha kaliteli mesleki eğitim imkânı sağlanması için çalışmaların planlandığını belirtmiştir.

OSANOR projesi 1978-1980 yılları arasında Adana Endüstri Meslek Lisesi, Bursa Tophane Endüstri Meslek Lisesi, İstanbul Kartal Endüstri Meslek Lisesi ve İzmir Mithat Paşa Endüstri Meslek Lisesi olmak üzere dört farklı ildeki dört meslek lisesinde uygulanmıştır (Akhun, 1979).

Proje okul-sanayi arasında iş birliği güçlendirilip öğrencilerin sahada gerçek iş ortamlarında meslekleri için ihtiyaç duyacakları yeterlilikleri kazandırma konusunda önemlidir. Projeye birlikte mesleki ve teknik eğitim veren kurumların öğretim programlarının hazırlanmasında istihdam sağlayan kurumların da katılımı sağlanmıştır. Ayrıca mesleklerle ilgili yapılan iş analizleri esas alınarak öğretim programları hazırlanmıştır. Okul Sanayi Kurulları kurulmuş, öğrencilerin okul dışında gerçekleşen öğrenmelerinin de değerlendirilmesinin önü açılarak okulu iki buçuk yılda bitirip mezun olmanın da önü açılmıştır (Sezgin, 1987).

Projenin uygulanması sırasında öngörülemeyen bazı sorunlar görülmüştür. Bunların en temeli ise iş yerlerinin ücret ödemek istememesi ve bazı işyerlerinin ise sigorta yapmak

istememesidir. Akhun (1986), projenin uygulanması sırasında ortaya çıkan bu sorunların 5 Haziran 1986 tarihinde yürürlüğe giren 3308 Sayılı Çıraklık ve Mesleki Eğitim Kanunu'nun da oluşturulma sebeplerinden biri olduğu ve kanunun temelini oluşturduğunu belirtmektedir.

Projenin etkilerinin olumlu olarak değerlendirilmesi sebebiyle başlangıçta dört meslek lisesiyle sınırlı olan uygulama, projenin ismi değiştirilerek “Mesleki ve Teknik Eğitim Projesi (METEP)” adıyla 1983 yılına kadar 28 okulda uygulanmaya konmuştur. Ancak projenin ülke geneline yaygınlaştırılması mümkün olamamıştır (Doğan, 1983; Külahçı, 1984). Proje kapsamında eğitim veren mesleki ve teknik eğitim kurumlarında öğretim faaliyetleri için 925 adet modüler sisteme uygun modül geliştirilmiştir (Külahçı & Taşpınar, 1994).

Lise Mezunlarına Meslek Edindirme Projesi (LİMME)

MEB tarafından lise mezunlarının istihdama etkin bir şekilde katılımını sağlamak amacıyla 1989-1992 yılları arasında Lise Mezunlarına Meslek Edindirme Projesi (LİMME) uygulanmıştır. Proje kapsamında program geliştirme çalışmaları düzenlenmiş, meslek analizleri yapılarak kredilendirme sistemiyle örgün eğitim sistemiyle yaygın eğitim sistemi arasında geçiş imkânı sağlayacak bir sistem oluşturulmaya çalışılmıştır. Proje kapsamında liseyi bitiren öğrenciler için 1 yıl süreli meslek eğitimi verilerek öğrencilerin meslek diploması edinmesi ve istihdama katılması hedeflenmiştir. Ancak istenilen hedeflere ulaşamadığı gibi mezunlarında istihdamı beklenen düzeyde gerçekleşmemiştir (Külahçı & Taşpınar, 1994).

METGE Projesi (Mesleki Teknik Eğitimi Geliştirme Projesi)

Mesleki ve teknik eğitimin modüler sisteme geçmesi yönünde uygulanan projelerden biri de Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü tarafından mesleki eğitimi çağdaş bir yaklaşımla güncellemek, yerel ve bölgesel ihtiyaçlara cevap verebilmek, ilgili paydaşların katılımını ve iş birliğini sağlamak, kalkınmayı desteklemek vb. amaçlarla 1993 yılında Mesleki ve Teknik Eğitimi Geliştirme Projesi (METGE) ismiyle uygulamaya geçilmiştir. Temel amacı bölgesel ve yerel ihtiyaçlara cevap verebilecek modüler bir eğitim programı geliştirme olan METGE kapsamında modüller geliştirilmiştir. Proje başlangıcında 7 ilde 7 pilot okulda uygulama yapılması planlanmış iken alınan olumlu sonuçlardan dolayı yaygınlaştırılarak 33 ilde 57 okulda uygulanmıştır (Berk, 2012; Günceoğlu, 2003).

Mesleki ve Teknik Eğitimi Güçlendirme Projesi (MEGEP)

Türkiye’de mesleki ve teknik eğitim geçmişten gelen birikimi de dikkate alarak çağın gereklerini ihtiyaç verme amacıyla mesleki ve teknik eğitim sisteminin güçlendirilmesini esas alan Mesleki ve Teknik Eğitimi Güçlendirme Projesi (MEGEP), Türkiye Cumhuriyeti

Hükümetinin Avrupa Komisyonu ile imzaladığı anlaşma sonucunda yürürlüğe girmiştir. Proje 2002-2007 yılları arasındaki 5 yıllık süreç içerisinde gerçekleştirilmiştir. Avrupa Birliği MEDA (Mediterranean Economic Development Area) Fonu hibesi olarak 51 milyon avro, Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ise 7.19 milyon avro katkı sağlayarak projenin uygulanması gerçekleştirilmiştir (MEGEP, 2006).

MEGEP kapsamında mesleki ve teknik eğitim sistemi çok yönlü olarak ele alınmıştır. Öğretim programları, öğretim materyalleri, eğitim kurumları ve uygulamalara dönük çeşitli çalışmalar gerçekleştirilmiştir. Proje kapsamında mesleki ve teknik öğretim programları ve modüler öğretim materyalleri (modül) geliştirilmiştir. Bu işlemlerin yürütülmesi için Projeler Koordinasyon Merkezi Başkanlığı ile Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı koordinesinde “Ulusal Öğretim Programlarını Geliştirme Grubu” oluşturulmuştur. Bu grup içerisinde şunlar yer almaktadır:

- Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı
- Erkek Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü
- Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü
- Ticaret ve Turizm Öğretimi Genel Müdürlüğü
- Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü
- Çıraklık ve Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü

MEGEP kapsamında gerçekleşen program geliştirme, modül yazımı vb. çalışmalar, mesleki ve teknik öğretimden sorumlu genel müdürlüklerde görev yapan öğretmenler, diğer sosyal ortaklardan temsilciler, çeşitli üniversitelerdeki öğretim görevlileri, sektörde aktif çalışan meslek elemanları, yerli ve yabancı uzmanların katılımlarıyla iş birliği içerisinde gerçekleştirilmiştir (MEGEP, 2006).

MEGEP, Türkiye ekonomisinin kalkınma açısından ihtiyacı olan nitelikli teknik insan gücünü yetiştirebilen mesleki eğitim sisteminin genel anlamda güçlendirilerek etkili bir şekilde uygulanmasını hedeflemiştir. Bu sebeple öğrencilerin kendi ilgi, istek ve yeteneklerine uygun olan alan ve dal içerisinde eğitim almasını sağlama, istihdam piyasasının değişen taleplerine cevap verebilecek esnek yapıda öğretim programlarının uygulanması amacıyla 9. sınıfların ortak olması usulüyle dört yıl süren modüler program esasına dayalı bir mesleki ve teknik eğitim süreci başlatılmıştır.

Mesleki ve teknik eğitimden mezun olacak öğrencilerin alacakları diploma ve sertifikaların ulusal ve uluslararası sahada geçerliliğinin sağlanması hedeflenmiştir. Bundan

dolayı sektör araştırma çalışmaları yapılmış ve Uluslararası Eğitimin Sınıflandırılması Standartı'na (ISCED 97) uygun olarak düzenlemeler yapılmıştır. Proje kapsamında Türkiye'deki mesleki ve teknik eğitim, AB ve gelişmiş ülkeler standardına yükseltilecek, sosyal ve ekonomik ihtiyaçlar ve hayat boyu öğrenme ilkeleri gözetilerek entegre olarak güçlendirilecektir. Hem sektörel ihtiyaçlara cevap verebilen hem de temel, orta eğitim ve yükseköğretim arasında bütünleşik yapıya sahip, esnek ve kaliteli bir mesleki eğitim sistemi oluşturulmasında katkı sağlayacaktır (MEGEP, 2006).

MEGEP kapsamında gerçekleştirilen proje faaliyetleri şunlardır:

- İş piyasasına yönelik ihtiyaç analizi yapmak
- Meslek standartlarını gözden geçirmek
- Eğitim standartlarını geliştirmek
- Modüler programlar hazırlamak
- Ulusal yeterlilik sistemini kurmak
- Hayat boyu öğrenme politikası oluşturmak
- Kalite güvence sistemini geliştirmek
- Okul yöneticilerini yetiştirmek
- Öğretmenleri eğitmek
- Toplumsal ortaklık geliştirmek
- Bilgilendirme ve tanıtım yapmak
- Uluslararası ortaklıklar kurmak
- Bölgesel kapasite yaratmak
- Tüm mesleki ve teknik eğitim kurumlarında modüler programların uygulanması planlanmak
- Diploma ve sertifika programlarında geliştirilen aynı modüllerin ortak olarak kullanılmasını sağlamak
- Mesleki ve teknik eğitim çalışmalarında her yaşta ve düzeyde bireye yönelik yaşam boyu öğrenme ilkelerinin esas alınmasını sağlamak
- Mesleki ve teknik eğitimle ilgili diploma, sertifika, mezuniyet belgesi vb. denkliğini sağlamak

- Meslek mensupları arasındaki performans kontrolünü sağlamak

Proje kapsamında ihtiyaç analizleri yapılarak oluşturulan meslek analizleri baz alınıp çerçeve öğretim programları ve öğretim materyali olan modüller geliştirilmiştir. 2004-2005 eğitim-öğretim yılı içerisinde pilot olarak seçilen okullarda uygulanmaya başlanmış olup 2005-2006 eğitim öğretim yılında Türkiye’deki tüm mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarında uygulamaya konulmuştur. Proje kapsamında ilk mezunlar 2008-2009 eğitim öğretim yılı itibariyle verilmiştir. Daha önce farklı sürelerde verilen mesleki ve teknik ortaöğretim tüm kurumlarda dört yıl olacak şekilde düzenlenmiştir. Dokuzuncu sınıfın tüm ortaöğretim kurumlarında ortak sınıf olması sağlanmıştır. Dokuzuncu sınıf düzeyinde öğrencilerin meslekleri tanınmasına fırsat verilmesi hedeflenerek bilinçli mesleki tercihlerde bulunması öngörülmüştür (Aykır, 2018). 2020-2021 eğitim öğretim yılına kadar modüler öğretim uygulamaları mesleki ve teknik eğitim veren tüm ortaöğretim kurumlarında uygulanmaya devam etmiştir.

MEGEP kapsamında meslekler küçük iş birimlerine ayrılmış, iş yaşamında karşılığı bulunan ve Ulusal Meslek Standardı ve/veya Ulusal Yeterlilik Standardı tanımlanan mesleklerin mesleki ve teknik ortaöğretim kapsamında yer alması amaçlanmıştır. Mesleklerle ait genel alan ve o mesleğin alt uzmanlaşma sahası denilebilecek dal yapısı getirilmiştir. Mesleki eğitimin başında mesleğe ait temel beceriler alan dersleri çatısı altında kazandırılmaya çalışılmış daha sonraki yıllardaysa mesleğe ait üst düzey becerilere odaklanılmıştır. Ancak MEGEP kapsamında ortaya konulan modüler eğitim programlarıyla örgün mesleki ve teknik eğitim sistemi içerisinde ne kadar verimli uygulandığı tartışma konusu olmuştur. Modüler eğitim sisteminin en temel konusu olan esnek bir yapıda eğitimin gerçekleşmesi adına yapılması gereken okul dışı bireysel öğrenme faaliyetleri, sektörel gelişmelere bağlı değişen ihtiyaçlar kaynaklı modüller arasında seçim yapılması ve modül esaslı değerlendirmelerin mevcut sistemle entegre olarak gerçekleşmesinde çeşitli sınırlılıklar yaşanmıştır. Modüler eğitimin temel savlarının hayata geçirilmesinde; ulusal öğretim programlarının yapısı ve uygulanması, sınıf geçme sistemi vb. konularının çeşitli uyumsuzluklar ortaya çıkardığı görülmektedir. Bahsi geçen temel sorunlardan kaynaklı olarak modüler öğretim uygulamalarının sağladığı faydanın sınırlı kaldığı görülmektedir. Bu çerçevede, 2023 Eğitim Vizyon Belgesi ve 11. Kalkınma Planı üst politika hedefleri doğrultusunda mesleki ve teknik eğitim programlarının güncellenmesi gerekliliği görülmüştür (Canbal vd., 2020).

Mesleki ve Teknik Eğitim 2020 ÇÖP

Mesleki ve teknik eğitim programlarında 2019 ve 2020 yılları içerisinde MEB tarafından gerçekleştirilen program geliştirme çalışmaları sonucunda hazırlanan yeni Çerçeve

Öğretim Programları 2020 yılı içerisinde Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı'ndan onay alarak 2020-2021 eğitim öğretim yılı itibariyle kademeli geçiş usulüyle dokuzuncu sınıf düzeyinden uygulanmaya başlanmıştır. Bu değişiklik ile birlikte mesleki ve teknik eğitimde uzun yıllar boyunca kullanılan bireysel öğretim materyali temelindeki modüler eğitim sistemi revize edilmiştir. Bahsi geçen program geliştirme çalışmaları Türkiye'de eğitim üst politikasını belirleyen ve ortaya koyan 2023 Eğitimde Vizyon Belgesi ve 11. Kalkınma Planı'nı esas almıştır.

11. Kalkınma Planı içerisinde mesleki ve teknik eğitim ile ilgili geçen bazı hedefler şunlardır:

- 559.3. Sektör talepleri ve gelişen teknoloji doğrultusunda mesleki ve teknik eğitimde alan ve dalların öğretim programları güncellenecektir.
- 551.1. Öğretim programları esnek, modüler ve uygulamalı yapıya kavuşturulacaktır.
- 559.14. Mesleki eğitim programları ile sınav ve belgelendirme faaliyetlerine esas teşkil eden ulusal meslek standartları ve yeterlilikleri güncellenecek ve sayıları artırılabacaktır.
- 559.6. Vasıflı insan gücü ihtiyacını karşılamak amacıyla mesleki ve teknik eğitim ile işgücü piyasası arasındaki bağ güçlendirilecektir.
- 559.1. Plan döneminde bütün meslek liselerinin atölye ve laboratuvarları modernize edilerek günümüzün eğitim-istihdam ihtiyaçlarına uygun hâle getirilecektir.
- 559.9. Mesleki ve teknik eğitim kurumları ile sektör arasında iş birliği protokolleri artırılabacaktır.

2023 Eğitimde Vizyon belgesinde mesleki ve teknik eğitim veren kurumların öğretim programları ile ilgili hedefler ise şunlardır:

- Hedef 3/1: Müfredatlar sektörün talep ettiği yetkinliklere uygun olarak geliştirilecek, dijital dönüşüme uygun alan ve dalların açılması sağlanacaktır.
- Hedef 3/2: Mesleki eğitimde alan derslerinin 9. sınıfta başlaması sağlanacaktır.
- Hedef 3/3: Mesleki ve teknik ortaöğretim alan, dal ve modüllerinin içerikleri, öğretim süreleri ve öğretim materyalleri, çocukların ihtiyaçları ve iş hayatının talepleri doğrultusunda gözden geçirilerek yeniden düzenlenecektir.
- Hedef 3/4: Mesleki eğitimde, sektör taleplerinin gerektirdiği yetkinlikler doğrultusunda ulusal meslek standartları dikkate alınarak, mesleki alan ve dallarda beceri

uygulamalarının payı, öğretim süreleri ve öğretim materyallerinin düzenlenme çalışmaları yapılacak, ilk yıldan itibaren alan eğitiminin uygulanmasına başlanacaktır.

- Hedef 3/5: Geleneksel Türk sanatları alanında mesleki ve teknik eğitim müfredatları oluşturulacaktır.
- Hedef 1/8: İsteyen çocuklara iş ve bilişim dünyasına ilişkin, ulusal ve uluslararası sertifika beceri eğitim paketleri sunulacaktır.

Mesleki ve teknik eğitim alan öğrencilerin mezun olduklarında öğretim programlarında yer alan beceriler ile iş hayatında ihtiyaç duydukları temel beceriler arasında yaşanan uyumsuzluk “Beceri Uyumsuzluğu (Skill Mismatch)” kavramı ile açıklanmaktadır. Tüm dünyada yaşanan bu sorun Türkiye’de de belirli oranda yaşanmaktadır. Mezun öğrenciler bu sebepten iş yaşamında kendini ifade etmekte çeşitli zorluklar yaşamaktadır (Canbal vd., 2020).

11. Kalkınma Planı kapsamında hazırlanan Mesleki Eğitimde Niteliğin Artırılması Çalışma Grubu Raporu’nda da yer alan İŞKUR tarafından 2017 yılında gerçekleştirilen Türkiye İşgücü Piyasası Araştırması sonuçlarına göre Türkiye’de yaklaşık her beş işletmeden birinin eleman temininde güçlük çektiğini ifade ettiği görülmektedir. Aynı araştırma sonuçlarına göre bunun sebebi olarak %74.8 oranında “Gerekli mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması” olarak ifade edilmektedir. Buradan yola çıkarak beceri uyumsuzluğunun yaşandığı görülmektedir. Aynı çalışmada beceri uyumsuzluğun temel nedeni olarak da %73.7 olarak da “Yaptıkları iş ile ilgili yeterli mesleki eğitimi almamış olmaları” çıktığı görülmektedir (İŞKUR, 2017; Kalkınma Bakanlığı, 2018).

2019-2020 eğitim öğretim yılı itibarıyla kullanımda olan mesleki ve teknik ortaöğretim çerçeve öğretim programları mesleki branşlarda aşırı uzmanlaşmaya yol açan bir yapıda bulunmaktaydı. Bu durum öğrencilerin kendi meslek alanlarına ait olan temel becerilerin program içerisinde geniş bir yer almasını engellemekte ve mesleki branşlara ait aşırı uzmanlaşmayı beraberinde getirmekteydi. Avrupa ve gelişmiş ülkeler dâhil olmak üzere tüm dünyada mesleki eğitim alan ortaöğretim seviyesindeki öğrenciler için mesleklerine ait temel beceri ve yeterliliklere sahip olması beklenmektedir. Bu anlamda yenilenen öğretim programlarımızın da esasında temel becerilerin geliştirilmesi vardır (Canbal, 2020).

Mesleki ve Teknik Eğitim 2020 ÇÖP ile mesleklerin kendine has üst düzey spesifik becerilerinden ziyade, akademik ve genel becerilerine ağırlık veren ve her bir mesleğin kendine ait daha genel becerilerini odağına alan bir mesleki ve teknik eğitim yapısı kurgulanması hedeflenmiştir. 2023 Eğitim Vizyon Belgesinde Mesleki ve Teknik Eğitimle ilgili çeşitli hedefler yer almaktadır. “Yeni Nesil Müfredatlar Geliştirilecek” bu hedeflerden biridir. Bu

hedefin altında “Mesleki eğitimde alan derslerinin 9. sınıfta başlaması sağlanacaktır.” ifadesi de yer almaktadır. Bu kapsamda yeni çerçeve öğretim programlarında Mesleki eğitimde alan eğitiminin dokuzuncu sınıf düzeyinden başlaması sağlanmıştır. Bu hedef kapsamında UNICEF ile iş birliği içerisinde “Temel Beceriler Odağında Program Güncelleme” projesi yürütülmüştür (Canbal vd., 2020). Bahsedilen program güncelleme çalışmaları çeşitli araştırma geliştirme faaliyetleri ile desteklenmiştir. Bu kapsamda yapılan çalışmalardan bazıları şunlardır (Canbal, 2020; Canbal vd., 2020):

- Mesleki ve teknik eğitimde dünya örneklerine bakılarak birçok ülkenin mesleki ve teknik eğitim yapısı incelenmiştir.
- Mesleki ve teknik eğitim veren kurumlara saha ziyaretleri gerçekleştirilmiştir. Türkiye’nin 14 farklı ilinde bulunan 23 okula ziyaret gerçekleştirilmiştir. Bu ziyaretler uzmanlar eşliğinde gerçekleştirilmiş olup özellikle atölyelerde mevcut öğretim programlarının nasıl işlendiği nerelerde aksaklıklar olduğu yerinde tespit edilmiştir. Ayrıca bireysel öğrenme materyali kullanımı, işletmelerde gerçekleşen meslek eğitimleri, yükseköğretime geçiş vb. konularda öğrenciler, öğretmenler ve okul yöneticilerinin de görüşlerine başvurulmuştur.
- Program geliştirme sürecinde akademisyenlerin de görüşleri alınmıştır. Eğitim fakülteleri, Mühendislik Fakülteleri, Teknoloji Fakülteleri gibi mesleki ve teknik ortaöğretimle entegre olarak yükseköğretim faaliyetleri yürüten ve aynı zamanda mesleki ve teknik ortaöğretim için öğretmen yetiştiren fakültelerde görev yapan öğretim görevlilerinin görüş ve önerileri alınarak sürece dâhil edilmiştir.
- Nicel ve nitel araştırma yöntemleri de kullanılmıştır. Mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarında görev alan öğretmenlerin görüşlerine anket yolu ile başvurulmuştur. Yaklaşık 54 bin öğretmenin görüşüne başvurulmuş olup 16.451 öğretmenin anket üzerinden verdikleri cevaplar değerlendirmeye alınmıştır. Anket üzerinden mevcut öğretim programlarının geliştirilmesine dönük sorular sorulmuştur. Ankete yapılan dönüşler nicel ve nitel analiz yöntemleri kullanılarak değerlendirilmiştir. Sonuç olarak öğretmenler; öğretim programlarında uygulamalara ağırlık verilmesi, ders çeşitliliğinde azaltılmaya gidilmesi ve öğretim programının uygulanması amacıyla hazırlanan öğrenme materyallerinin nitelik bakımından güçlendirilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir.
- Dünya örneklerinin incelenmesi, saha ziyaretleri ile yerinde gözlem ve görüşme, akademisyen görüşlerinin alınması, öğretmenlerden görüşlerin alınmasıyla birlikte “Temel Beceriler Odağında Mesleki ve Teknik Ortaöğretim Programları” çalışmaları gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmalarda yaklaşık 1.250 öğretmen de komisyonlara katılarak

aktif görev almıştır. Bu kapsamda yapılan çalışmalarda sektör temsilcilerinin de görüşleri alınmıştır. Ancak süreç sonunda Mesleki Yeterlilik Kurumu (MYK) organizesi ve ev sahipliğinde oluşturulan MYK Sektör Komitelerinin görüşleri alınarak değerlendirilmiştir.

Bu kapsamda yapılan mesleki ve teknik eğitim program geliştirme çalışmaları sonucunda 2017 ÇÖP göre Türkiye’de Mesleki ve teknik eğitimde öğretim yapan 55 farklı alan ve 203 dal; 2020 ÇÖP ile 47 farklı alan ve 109 dal olarak belirlenmiştir. Yapılan bu çalışmanın temel sebebi öğrencilerin mesleki alan kapsamında temel becerilerini yoğunlaştırarak akademik ve genel becerilere program içerisinde daha fazla yer verilmesinin sağlanmasıyla birlikte mezun olduklarında istihdam alanlarının genişletilip bu anlamda sorun yaşamalarını engellemektir. Aynı alana ait dallar içerisinde beceri haritaları dikkate alındığında yüksek bir oranda ortaklık olan dalların birleştirilmesi, Türkiye Yeterlilikler Çerçevesine göre 4. Seviye üzerinde bulunan mesleklere ait dalların kapatılması, Uluslararası sınıflandırmalarda ortaklığı görülen alan ve dalların birleştirilmesi vb. kriterler bakımından incelemeler yapılarak bu revizyon gerçekleştirilmiştir. Örneğin, Halkla İlişkiler ve Organizasyon Hizmetleri Alanı içerisinde yer alan Organizasyon Sorumlusu Dalı’nın TYÇ içerisinde 4. Seviye üstünde yer almasından dolayı bu dal kapatılmıştır. Hasta ve Yaşlı Bakımı Alanı içerisinde yer alan Hasta Bakımı ve Yaşlı Bakımı Dallarına ise dallar arasında beceri haritası verilerine göre beceri ortaklığı oranının %50 üstünde olması, mezunların istihdam ve çalışma alanının genişletilmesi gibi sebeplerden ötürü birleştirilerek Hasta ve Yaşlı Bakımı Dalı hâlinde eğitim öğretime devam etmiştir (Canbal, 2020; Canbal vd., 2020).

Bahsedilen temel dayanaklar ışığında program güncelleme çalışmaları sonucunda TTKB tarafından 23/03/2020 tarih ve 9 Sayılı karar ile 2751 sayılı Tebliğler Dergisi’nde yenilenen haftalık ders çizelgeleri yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. 2020 ÇÖP ile öğrenciler merkezi sınav sistemiyle, Anadolu Teknik Programlarına, adrese dayalı sistemle ise Anadolu Meslek Programlarına yerleşmektedirler. 9. sınıf düzeyinde seçtikleri alanda yer alan mesleki temel dersleri haftada 11 ders saati olarak almaktadırlar. 10. sınıf düzeyinde dal seçimi yaparak dallarında yer alan meslek derslerini 14 ders saati olarak almaktadırlar. 9. ve 10. sınıf düzeyinde alınan meslek dersleri o mesleğin temel becerileri üzerine yoğunlaştırılmış olarak öğretim programlarında yer almaktadır. 11. sınıf düzeyinde ise dallarına ait dersler ve seçmeli dersleri yer almaktadır. 2020 yılında onay alan haftalık ders çizelgesinde Anadolu Teknik Programları ile Anadolu Meslek Programları arasında 9-10-11 sınıf düzeyinde farklılık bulunmamaktadır. Temel farklılık 12. sınıf düzeyinde Anadolu Meslek Programında öğrenciler 24 saat (3 gün) olmak üzere işletmelerde meslek eğitimi ve 7 ders saati olarak seçmeli meslek

dersi alırken, Anadolu Teknik Programlarında 31 ders saatlik Akademik Destek Programı yer almaktadır. Ancak Anadolu Meslek Programında öğrenim gören öğrenciler ilgili mevzuata göre istenilen başarı düzeyini gösterdikleri zaman 11. sınıf sonunda Anadolu Teknik Programına geçiş yapabilmekte ve istekleri hâlinde Akademik Destek Programından da faydalanabilmektedirler. Bu kapsamda Anadolu meslek programından Anadolu teknik programına geçiş yapan öğrenciler ilgili mevzuatta yer alan hükümlere göre yaz döneminde staj yaparak mezuniyet işlemlerini tamamlayabilmektedirler. Aynı şekilde yenilenen haftalık ders çizelgesi ile birlikte Anadolu teknik programda öğrenim gören öğrenciler 12. sınıf düzeyinde Anadolu meslek programına geçiş yaparak işletmelerde meslek eğitimi yapmaları kolaylaştırılmıştır. 2020 haftalık ders çizelgesine bir örnek olarak Sağlık Hizmetleri Alanı 2020 ÇÖP ile yürürlüğe giren Ebe Yardımcılığı Dalı haftalık ders çizelgesi Şekil 2’de verilmiştir.

Şekil 2. Sağlık Hizmetleri Alanı Ebe Yardımcılığı Dalı 2020 Haftalık Ders Çizelgesi

DERS KATEGORİLERİ	DERSLER	9. SINIF	10. SINIF	11. SINIF	12. SINIF	
					AMP	ATP
ORTAK DERSLER	TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI (*)	5	5	5	5	
	DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ	2	2	2	2	
	TARİH	2	2	2	-	
	T.C. İNKILÂP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK	-	-	-	2	
	COĞRAFYA	2	2	-	-	
	MATEMATİK	6	5	-	-	
	FİZİK	2	2	-	-	
	KİMYA	2	2	-	-	
	BİYOLOJİ	2	2	-	-	
	FELSEFE	-	2	2	-	
	YABANCI DİL	5	2	2	2	
	BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR/GÖRSEL SANATLAR/MÜZİK	2	2	2	-	
	SAĞLIK BİLGİSİ VE TRAFİK KÜLTÜRÜ	-	-	1	-	
TOPLAM		30	28	16	11	
MESLEK DERSLERİ	MESLEKİ GELİŞİM ATÖLYESİ	2	-	-	24	Akademik Destek Dersleri
	TEMEL MESLEKİ UYGULAMALAR (*)	5	8	-		
	ANATOMİ VE FİZYOLOJİ	4	-	-		
	GENEL BESLENME	-	2	-		
	SAĞLIK HİZMETLERİNDE İLETİŞİM	-	2	-		
	ENFEKSİYON HASTALIKLARI	-	2	-		
	EBE YARDIMCILIĞI MESLEKİ UYGULAMALAR (*)	-	-	9		
	SİSTEM HASTALIKLARI	-	-	3		
	SAĞLIK PSİKOLOJİSİ	-	-	2		
	TEMEL İLAÇ BİLGİSİ	-	-	3		
	İŞLETMELERDE MESLEKİ EĞİTİM (*)	-	-	-		
AKADEMİK DESTEK DERS SAATİ TOPLAMI		-	-	-	-	31
MESLEK DERS SAATİ TOPLAMI		11	14	17	24	-
SEÇMELİ MESLEK DERS SAATİ TOPLAMI (**)		-	-	-	7	-
SEÇMELİ DERS SAATİ TOPLAMI (**)		2	-	9	-	-
REHBERLİK VE YÖNLENDİRME		-	1	1	1	
TOPLAM DERS SAATİ		43	43	43	43	

Mesleki ve Teknik Eğitim 2020 ÇÖP ile birlikte Anadolu Teknik ve Anadolu Meslek programlarında eğitim öğretime devam eden öğrencilerin yükseköğretim süreçlerini desteklemek adına 12. sınıf düzeyinde isteğe bağlı olarak seçebilecekleri Akademik Destek Ders paketleri oluşturulmuştur. Öğrenciler yine kendi istekleri ile bu sınıf düzeyinde İşletmelerde Meslek Eğitimi ve Seçmeli Meslek Derslerini seçebilmektedirler. Seçmeli meslek derslerinden bir sertifika programı içerisinde ele alınan derslerin öğrenciler tarafından seçilmesiyle birlikte mezun olan öğrencilere tercih ettikleri sertifika ile belgelendirme yapılması mümkün kılınmıştır.

Canbal (2020) Mesleki ve Teknik Eğitim 2020 ÇÖP kapsamında oluşturulan yeni programın en güçlü yanlarından birinin de 2023 Vizyon Belgesinde (Hedef 1/8) de hedef olarak yer alan sertifika programları olduğunu vurgulamaktadır. Yenilenen programla öğrenciler 9 ve 10. Sınıf düzeyinde mesleki alanlarına ait temel becerileri edindikten sonra kendi meslekleriyle ilgili spesifik becerileri kazanabilmesi ve mezuniyet sonrası bunu da belgelemesi mümkün olmaktadır. Bu anlamda birbirinden farklı seçmeli dersleri ya da sertifika programı kapsamında yer alan dersleri seçebileceklerdir. Bu kapsamda Mesleki ve Teknik Eğitim 2020 ÇÖP ile şu temel başlıklar altında çeşitli sertifika programları yer almaktadır:

- Ulusal Meslek Standartlarına uygun sertifika programları: Süs Bitkileri, İnşaat İş Sağlığı ve Güvenliği vb.
- Yeni teknoloji içeren sertifika programları: Drone Taşımacılığı, 3D Yazıcı vb.
- Bölgesel olarak ihtiyaç duyulduğu düşünülen sertifika programları: Oyuncak Yapımı, Çay Yetiştiriciliği vb.
- Kapanan dallara ait sertifikalar: Ağ İşletmeciliği, Çatı Sistemleri vb.
- Tarihi miras olarak korunan mesleklere ait sertifikalar: El Dokuma, El Nakışı vb.

Mesleki ve Teknik Eğitim 2020 ÇÖP ile birlikte seçmeli meslek dersleri, akademik destek paketleri içerisinde yer alan derslerin de eklenmesiyle haftalık ders çizelgesinde ders çeşitliliği artmış öğrencilerin kendi ilgi, istek ve yetenekleri doğrultusunda seçim yapabilecekleri esnek bir yapı oluşmuştur. 2020 öğretim programındaki temel yapısal değişikliklerinden biri de “atölye” dersleridir. MEGEP projesi kapsamında oluşturulan öğretim programlarında ayrı birer ders olarak bulunan uygulama dersleri birleştirilip mesleğine ilişkin çeşitli becerileri bir arada kazanabileceği atölye dersleri oluşturulmuştur. MEGEP projesi kapsamında oluşturulan öğretim programlarında alana ait iş ve meslek analizleri yapılarak meslek analizleri sonucu belirlenen her bir göreve ait bir ders oluşturulmuştur. Bu yaklaşım mesleki yeterliliklerin kendi içerisinde değerlendirilmesine ve bu becerilerin bir bütün

içerisinde algılanamamasıyla bağlamından uzaklaşmasına yol açmıştır. Bu sebeple yenilenen programlarda uygulama ağırlıklı olan derslerin bir bütün olarak ele alınacağı atölye dersleri tasarlanmıştır (Canbal, 2020; Canbal vd., 2020).

Sağlık Hizmetleri Alanı Çerçeve Öğretim Programları (2017-2020)

Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü bünyesindeki ortaöğretim kurumlarında eğitim verilen alanlardan biri de Sağlık hizmetleri alanıdır. Mesleki ve Teknik Eğitimde 2020 ÇÖP kapsamında Sağlık Hizmetleri Alanı 2020 ÇÖP’te 2020-2021 eğitim öğretim yılı ile uygulamaya konmuştur. Ancak sağlık eğitiminin tarihi cumhuriyet öncesine dayanmaktadır. 1911 yılında açılan gönüllü hasta bakıcı kursu ile başlar. 1925’te ilk hemşire okulu açılır. Dönemin şartları ve artan sağlık personeli ihtiyacı dolayısıyla ebelik, sağlık memurluğu eğitimi veren kurumlar da açılmıştır. 1961 yılından itibaren bu eğitimi veren kurumlar “Sağlık Koleji” ismiyle eğitim öğretim faaliyetlerine devam eder. 1976 yılında ise bu kurumlar “Sağlık Meslek Lisesi” adını alırlar. 2006 yılına kadar Sağlık Bakanlığı’na bağlı olarak faaliyet gösteren sağlık meslek liseleri bu tarihten itibaren Millî Eğitim Bakanlığı bünyesine devredilir. Sağlıkta dönüşüm programı kapsamında Hemşirelik, Acil Tıp Teknisyenliği gibi mesleklerin eğitim öğretim faaliyetlerinin ortaöğretim kapsamında yapılamayacağı kararı ardından 22 Mayıs 2014 tarih 29007 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan “Sağlık Meslek Mensupları ile Sağlık Hizmetlerinde Çalışan Diğer Meslek Mensuplarının İş ve Görev Tanımlarına Dair Yönetmelik” ile Türkiye sağlık sistemine Hemşire Yardımcılığı, Ebe Yardımcılığı ve Sağlık Bakım Teknisyenliği isimleriyle üç farklı meslek dâhil edilmiştir. Bu mesleklerin eğitiminin dört yıl süre ile mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarında örgün olarak gerçekleştirileceği belirtilmiştir. Bu tarihten itibaren Mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarında Sağlık Hizmetleri Alanı adı altında üç farklı dal ile eğitim öğretim faaliyetlerine devam edilmektedir (Vatanartıran & Eren, 2014).

Sağlık Hizmetleri Alanı 9. Sınıf

Mesleki ve teknik eğitim veren ortaöğretim kurumlarında uygulamaya konulan 2020 ÇÖP ile birlikte Sağlık Hizmetleri Alanı eğitimi de 9. sınıf düzeyinde başlamıştır. Sağlık Hizmetleri Alanı 2020 ÇÖP’te yer alan 9. Sınıf meslek dersleri şunlardır:

- Mesleki Gelişim Atölyesi (Haftalık 2 ders saati)
- Temel Mesleki Uygulamalar (Haftalık 5 ders saati)
- Anatomi-Fizyoloji (Haftalık 4 ders saati)

Sağlık Hizmetleri Alanı 2017 ÇÖP incelendiğinde bu programda 10. sınıf düzeyinde alan ortak dersi olarak yer alan “Meslek Esasları” dersine ait kazanımların 2020 ÇÖP’te 9. sınıf Temel Mesleki Uygulamalar ders adı ile haftalık 5 ders saati olarak yer aldığı görülmektedir. Sağlık hizmetleri alanı 2017 ÇÖP’te 10. sınıf düzeyinde alan ortak dersi olarak yer alan Anatomi-Fizyoloji dersine ait kazanımların 2020 ÇÖP’te 9. sınıf düzeyinde haftalık 4 ders saati olarak yine aynı isimle yer aldığı görülmektedir. Ancak 2017 çerçeve öğretim programında Ofis Programları ismiyle 10. sınıf alan ortak dersleri arasında yer alan ders kazanımlarının 2020 ÇÖP’te yer almadığı görülmektedir.

Sağlık Hizmetleri Alanı 10. Sınıf

2020 ÇÖP’te Sağlık hizmetleri alanına ait üç dal olarak Hemşire Yardımcılığı, Ebe Yardımcılığı ve Sağlık Bakım Teknisyenliğinin 10. Sınıftaki tüm dersler ve kazanımlarının ortak olduğu görülmektedir. 2020 ÇÖP’te 10. sınıf düzeyinde yer alan dersler şunlardır:

- Temel Mesleki Uygulamalar (Haftada 8 ders saati)
- Sağlık Hizmetlerinde İletişim (Haftada 2 ders saati)
- Genel Beslenme (Haftada 2 ders saati)
- Enfeksiyon Hastalıkları (Haftada 2 ders saati)

2017 ÇÖP’te 11. sınıf düzeyinde alan ortak ders olarak yer alan Hastanın Kişisel Bakımı, İlk Yardım ve 11. sınıf düzeyinde dal dersi olarak yer alan Aseptik Uygulamalar dersine ait kazanımların 2020 ÇÖP’te 10. sınıf Temel Mesleki Uygulamalar Dersi adı altında birleştirildiği görülmektedir. 2017 ÇÖP’te İlk yardım dersi için 2 ders saati, Hastanın kişisel bakımı dersi için 2 ders saati, Aseptik Uygulamalar dersi için 2 ders saati süre verilmiş iken 2020 ÇÖP’te 10. Temel Mesleki Uygulamalar dersi için 8 ders saati verilmiştir. Ayrıca bu ders Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliğine göre yıl sonu başarı puanı ile başarılı sayılamayacak ders olarak belirlenmiştir.

2017 ÇÖP’te 10. sınıf alan ortak ders olarak yer alan Genel beslenme dersi ve buna ait kazanımlar 2020 ÇÖP’te yine 10. sınıf düzeyinde ve yine 2 ders saati olarak yer almıştır. 2017 ÇÖP’te 11. sınıf dal dersleri arasında yer alan Enfeksiyon Hastalıkları dersine ait kazanımlar 2020 ÇÖP kapsamında 10. sınıf düzeyinde 2 ders saati olarak yer almıştır. 2017 ÇÖP’te Sağlık Hizmetlerinde İletişim olarak yer alan ders ile Mesleki Hak ve Sorumluluklar olarak yer alan derse ait kazanımlar ÇÖP’te 10. sınıf düzeyinde Sağlık Hizmetlerinde İletişim ismiyle 2 ders saati olarak yer almıştır.

Sağlık Hizmetleri Alanı 11. Sınıf

2020 ÇÖP'te Ebe Yardımcılığı, Hemşire Yardımcılığı ve Sağlık Bakım teknisyenliği dallarının 11. sınıf içerisinde yer alan 3 dersi ortaktır. Üç dal için ise farklı olarak kendi dal isimleriyle Mesleki Uygulamalar dersi adı altında Atölye dersleri yer almıştır. Bu dersler şunlardır:

- Sistem Hastalıkları (Haftada 3 ders saati)
- Temel İlaç Bilgisi (Haftada 3 ders saati)
- Sağlık Psikolojisi (Haftada 2 ders saati)
- Sağlık Bakım Teknisyenliği Mesleki Uygulamalar (Haftada 9 ders saati)
- Hemşire Yardımcılığı Mesleki Uygulamalar (Haftada 9 ders saati)
- Ebe Yardımcılığı Mesleki Uygulamalar (Haftada 9 ders saati)

2017 ÇÖP içerisinde sadece Hemşire yardımcılığı dalı içerisinde 11. sınıf düzeyinde 2 ders saati olarak yer alan Temel İlaç Bilgisi dersine ait kazanımlar 2020 ÇÖP ile tüm dallar için 11. sınıf düzeyinde 3 ders saati olarak yer almıştır.

2017 ÇÖP'te dal dersleri içerisinde 11. sınıf düzeyinde 2 ders saati olarak yer alan Sistem Hastalıkları dersine ait kazanımlar 2020 ÇÖP'te de aynı ders ismiyle 11. sınıf düzeyinde 3 ders saati olarak yer almıştır.

2017 ÇÖP'te dal dersleri arasında yer alan Sağlık Psikolojisi dersine ait kazanımlar 2020 ÇÖP ile aynı isimle 11. sınıf düzeyinde haftalık 2 ders saati olarak yer almıştır.

Sağlık Bakım Teknisyenliği Dalı için 11. sınıf düzeyinde Sağlık Bakım Teknisyenliği Mesleki Uygulamalar dersi ismiyle Atölye dersi olarak 9 ders saati belirlenmiştir. 2017 ÇÖP'te Mesleki Temel Uygulamalar dersi ile Yenidoğan ve Çocuk Sağlığı derslerine ait kazanımlar 2020 ÇÖP ile Sağlık Bakım Teknisyenliği Mesleki Uygulamalar dersi olarak yer almıştır.

Hemşire Yardımcılığı Dalı için 11. sınıf düzeyinde Hemşire Yardımcılığı Mesleki Uygulamalar dersi haftalık 9 ders saati süreyle Atölye dersi olarak belirlenmiştir. 2017 ÇÖP'te Özel Bakım Uygulamaları, Yenidoğan ve Çocuk Sağlığı ile Kadın Hastalıkları ve Aile Planlaması derslerine ait kazanımlar 2020 ÇÖP ile Hemşire Yardımcılığı Mesleki Uygulamalar dersi olarak yer almıştır.

Ebe Yardımcılığı Dalı için 11. sınıf düzeyinde Hemşire Yardımcılığı Mesleki Uygulamalar dersi haftalık 9 ders saati süreyle Atölye dersi olarak belirlenmiştir. 2017 ÇÖP'te Doğum Öncesi Bakım ve Doğum, Yenidoğan ve Çocuk Sağlığı ile Kadın Hastalıkları ve Aile

Planlaması derslerine ait kazanımlar 2020 ÇÖP ile Ebe Yardımcılığı Mesleki Uygulamalar dersi olarak yer almıştır.

Sağlık Hizmetleri Alanı 12. Sınıf

Anadolu Meslek Programları için 12. sınıf düzeyinde haftalık 24 ders saati olarak İşletmelerde Meslek Eğitimi ve Haftalık 7 ders saati olarak seçmeli meslek dersleri yer almaktadır. Anadolu Teknik Programında ise haftalık 31 ders saati olarak Akademik Destek Programı yer almaktadır.

Seçmeli Meslek Dersleri ve Sertifika Programı

Sağlık hizmetleri alanı 1219 sayılı Tababet ve Şuabatı Sanatlarının Tarzı İcrasına Dair Kanun'un ek madde 13'te yapılan değişiklikle Hemşire Yardımcısı, Ebe Yardımcısı ve Sağlık Bakım Teknisyenliği meslekleri 4. Seviye Öğretim Programı yapma yetki ve sorumluluğu, 3797 sayılı MEB Kanunu ile Millî Eğitim Bakanlığına verilmiştir. İlgili kanunlarda bir değişiklik bulunmadığından mevzuat gereği Sağlık Hizmetleri Alanında mesleki teknik eğitimde tüm alanlarda bulunan Dijital Beceriler sertifika programı hariç bir başka sertifika programı yer almamaktadır (MTEGM, 2020). Dijital sertifika programı içerisinde aşağıda verilen üç ders yer almaktadır:

- Programlama (Haftalık 3 ders saati)
- Dijital Tasarım (Haftalık 2 ders saati)
- Sosyal Medya (Haftalık 2 ders saati)

Sağlık hizmetleri alanı içerisinde öğrencilerin 11. sınıf düzeyinde 9 ders saati 12. sınıf düzeyinde ise 7 ders saati olmak üzere seçebilecekleri 14 farklı seçmeli meslek dersi yer almaktadır. Bu dersler şunlardır:

- Engelli Hizmetleri (Haftalık 3 ders saati)
- Engelli Bakımı (Haftalık 4 ders saati)
- Hidroterapi (Haftalık 3 ders saati)
- Termal Uygulamalar (Haftalık 4 ders saati)
- Klinik Egzersiz (Haftalık 4 ders saati)
- Afetle Mücadele (Haftalık 3 ders saati)
- Mesleki İngilizce (Hasta ve Yaşlı Hizmetleri/Sağlık Hizmetleri) (Haftalık 3 ders saati)

- Mesleki Almanca (Hasta ve Yaşlı Hizmetleri/Sağlık Hizmetleri) (Haftalık 3 ders saati)
- Sağlık Sigorta ve Finansmanı (Haftalık 2 ders saati)
- Sağlık Turizmi Merkezleri (Haftalık 2 ders saati)
- Sağlık Turizmi Süreç Yönetimi (Haftalık 2 ders saati)
- Programlama (Haftalık 3 ders saati)
- Dijital Tasarım (Haftalık 2 ders saati)
- Sosyal Medya (Haftalık 2 ders saati)

Sağlık hizmetleri alanının MEGEP kapsamındaki modüler öğretim programı olan 2017 ÇÖP ile Sağlık Hizmetleri Alanı 2020 ÇÖP içerisinde yer alan teorik kazanıma sahip dersler Tablo 1’de karşılaştırmalı olarak ele alınmıştır.

Tablo 1. *Sağlık Hizmetleri Alanı 2017-2020 Çerçeve Öğretim Programlarının Teorik Dersler Açısından Karşılaştırılması*

Sağlık Hizmetleri Alanı 2017 ÇÖP	Sağlık Hizmetleri Alanı 2020 ÇÖP
Anatomi- Fizyoloji dersine ait kazanımlar alan eğitiminin başladığı ilk sınıf olan 10. sınıf düzeyinde dört ders saati olarak verilmektedir.	Anatomi- Fizyoloji dersine ait kazanımlar alan eğitiminin başladığı ilk sınıf olan 9. sınıf düzeyinde dört ders saati olarak verilmektedir.
Genel Beslenme dersi 10. sınıf düzeyinde iki ders saati olarak yer almaktadır.	2017 ÇÖP içerisinde Genel Beslenme dersine ait kazanımlar 10. sınıf düzeyinde Genel Beslenme dersi adı altında iki ders saati olarak yer almaktadır.
Ofis Programları dersi 10. sınıf düzeyinde iki ders saati olarak yer almaktadır.	2017 ÇÖP içerisinde Ofis Programları dersine ait kazanımlar 2020 öğretim programında yer almamaktadır.
Sağlık Hizmetlerinde İletişim dersi 12. sınıf düzeyinde iki ders saati olarak, Mesleki Hak ve Sorumluluklar Dersi 11. sınıf düzeyinde 2 ders saati olarak yer almaktadır.	2017 ÇÖP içerisinde sağlık hizmetlerinde iletişim ve Mesleki Hak ve Sorumluluklar dersi içerisinde yer alan kazanımlar 2020 öğretim programında 10. sınıf düzeyinde Sağlık Hizmetleri Alanı dersi içerisinde haftalık iki ders saati olarak yer almaktadır.
Enfeksiyon Hastalıkları dersi 11.sınıf düzeyinde haftalık iki ders saati olarak yer almaktadır.	2017 ÇÖP içerisinde Enfeksiyon Hastalıkları dersine ait kazanımlar 2020 öğretim programında 10. sınıf düzeyinde iki ders saati olarak yer almaktadır.
Sistem Hastalıkları dersi 11. sınıf düzeyinde iki ders saati olarak tüm dallar için ortak ders olarak yer almaktadır.	2017 ÇÖP içerisinde Sistem Hastalıkları dersine ait kazanımlar 2020 öğretim programında 11. sınıf düzeyinde üç ders saati olarak tüm dallar için ortak ders olarak yer almaktadır.

Tablo 1. Devamı

Temel İlaç Bilgisi dersi 11. sınıf düzeyinde iki ders saati olarak sadece Hemşire Yardımcılığı dalı içerisinde yer almaktadır.	2017 ÇÖP içerisinde Temel İlaç Bilgisi dersine ait kazanımlar 2020 öğretim programında 11. sınıf düzeyinde üç ders saati olarak tüm dallar için ortak ders olarak yer almaktadır.
Sağlık Psikolojisi dersi 12. sınıf düzeyinde iki ders saati olarak tüm dallar için ortak ders olarak yer almaktadır.	2017 ÇÖP içerisinde Sağlık Psikolojisi dersine ait kazanımlar 2020 öğretim programında 11. sınıf düzeyinde iki ders saati olarak tüm dallar için ortak ders olarak yer almaktadır.

Tablo 1’de görüldüğü üzere Sağlık Hizmetleri Alanı 2017 ÇÖP ile 2020 ÇÖP içerisinde yer alan teorik dersler ve derse ait kazanımlar açısından benzerlik göstermektedir. Ancak 2017 ÇÖP içerisinde Ofis Programları olarak yer alan derse ait kazanımlar 2020 ÇÖP’te yer almamıştır. 2017 ÇÖP içerisinde iki ayrı ders olarak yer alan Sağlık Hizmetlerinde İletişim ile Mesleki Hak ve Sorumluluklar derslerine ait kazanımlar 2020 ÇÖP içerisinde Sağlık Hizmetlerinde İletişim dersi adı altında birleştirilerek yer almıştır. 2017 ÇÖP içerisinde sadece Hemşire Yardımcılığı Dalı 11. sınıf düzeyinde iki ders saati olarak yer alan Temel İlaç Bilgisi dersi ve kazanımları, 2020 ÇÖP içerisinde 11. sınıf düzeyinde tüm dallar için ortak ders olarak üç ders saati olarak yer almıştır. 2017 ÇÖP içerisinde iki ders saati olarak tüm dallarda ortak yer alan Sistem Hastalıkları dersi ise 2020 ÇÖP’te 11. sınıf düzeyinde üç ders saati tüm dallar için ortak ders olarak yer almıştır. Sistem Hastalıkları ve Temel İlaç Bilgisi ders saatlerinin artırıldığı görülmektedir.

Sağlık hizmetleri alanının MEGEP kapsamındaki modüler öğretim programı olan 2017 ÇÖP ile Sağlık Hizmetleri Alanı 2020 ÇÖP içerisinde yer alan uygulamalı kazanıma sahip dersler Tablo 2’de karşılaştırmalı olarak ele alınmıştır.

Tablo 2. *Sağlık Hizmetleri Alanı 2017-2020 Çerçeve Öğretim Programlarının Atölye Dersleri Açısından Karşılaştırılması*

Sağlık Hizmetleri Alanı 2017 ÇÖP	Sağlık Hizmetleri Alanı 2020 ÇÖP
Meslek Esasları dersi alan eğitiminin başladığı ilk sınıf olan 10. sınıf düzeyinde altı ders saati olarak yer almaktadır.	2017 ÇÖP içerisinde Meslek Esasları dersi olarak yer alan kazanımlar 2020 öğretim programında 9. sınıf düzeyinde haftada beş ders saatiyle Alan ortak atölye dersi olarak yer almaktadır.
Hastanın Kişisel Bakımı ve İlk Yardım dersleri alan ortak dersleri olarak 11. sınıf düzeyinde haftada 2 ders saati olarak yer almaktadır. Aseptik Uygulamalar dersi ise 11. sınıf düzeyinde haftada 2 ders saati olarak dal dersi olarak yer almaktadır.	2017 ÇÖP içerisinde Hastanın Kişisel Bakımı, İlk Yardım ile Aseptik Uygulamalar derslerine ait kazanımlar birleştirilerek 14 Öğrenme biriminden oluşan 10. sınıf düzeyinde Temel Mesleki Uygulamalar ismiyle haftada 8 ders saatiyle tüm dalların ortak Atölye dersi olarak yer almaktadır.
Ebe Yardımcılığı dalı içerisinde 11. sınıf düzeyinde Doğum Öncesi Bakım ve Doğum (4 ders saati), Yenidoğan ve Çocuk Sağlığı (4 ders saati), Kadın Hastalıkları ve Aile Planlaması (2 ders saati) olarak yer almaktadır.	2017 ÇÖP içerisinde 11. sınıf düzeyinde Doğum Öncesi Bakım ve Doğum (4 ders saati), Yenidoğan ve Çocuk Sağlığı (4 ders saati), Kadın Hastalıkları ve Aile Planlaması (2 ders saati) derslerine ait kazanımlar birleştirilerek 15 Öğrenme biriminden oluşan 11. sınıf düzeyinde haftada 9 ders saatiyle Ebe Yardımcılığı Mesleki Uygulamalar ismiyle Ebe Yardımcılığı dalı 11.sınıf Atölye dersi olarak yer almaktadır.
Hemşire Yardımcılığı dalı içerisinde 11. sınıf düzeyinde Özel Bakım Uygulamaları (2 ders saati), Yenidoğan ve Çocuk Sağlığı (4 ders saati), Kadın Hastalıkları ve Aile Planlaması (2 ders saati) olarak yer almaktadır.	2017 ÇÖP içerisinde 11. sınıf düzeyinde Özel Bakım Uygulamaları (2 ders saati), Yenidoğan ve Çocuk Sağlığı (4 ders saati), Kadın Hastalıkları ve Aile Planlaması (2 ders saati) derslerine ait kazanımlar birleştirilerek 12 Öğrenme biriminden oluşan 11. sınıf düzeyinde haftada 9 ders saatiyle Hemşire Yardımcılığı Mesleki Uygulamalar ismiyle Hemşire Yardımcılığı dalı 11. sınıf Atölye dersi olarak yer almaktadır.
Sağlık Bakım Teknisyenliği dalı içerisinde 11. sınıf düzeyinde Mesleki Temel Uygulamalar (6 ders saati), Yenidoğan ve Çocuk Sağlığı (4 ders saati) olarak yer almaktadır.	2017 ÇÖP içerisinde 11. sınıf düzeyinde Mesleki Temel Uygulamalar (6 ders saati), Yenidoğan ve Çocuk Sağlığı (4 ders saati) derslerine ait kazanımlar birleştirilerek 13 Öğrenme biriminden oluşan 11. sınıf düzeyinde haftada 9 ders saatiyle Sağlık Bakım Teknisyenliği Mesleki Uygulamalar ismiyle Sağlık Bakım Teknisyenliği dalı 11. sınıf Atölye dersi olarak yer almaktadır.

Tablo 2’de görüldüğü üzere Sağlık Hizmetleri Alanı 2020 ÇÖP ile Canbal’ın (2020) bahsettiği uygulama içeren kazanımların tek ders çatısı altında birleştirilerek Atölye dersleri oluşturulduğu görülmektedir. Sağlık hizmetleri alanında 9 ve 10. sınıf düzeyinde bu derslerin

isimleri Temel Mesleki Uygulamalar olmuştur. Bu dersler 2017 ÇÖP’te yer alan farklı derslere ait kazanımların bir araya getirilmesiyle oluşturulmuştur. 11. sınıf düzeyinde ise Sağlık Hizmetleri Alanında yer alan dallar için kendi dal isimleriyle Atölye derslerinin oluşturulduğu görülmektedir. Bu kapsamda Sağlık Hizmetleri Alanı 2020 ÇÖP içerisinde bahsedilen temel beceriler odağında program geliştirme anlayışıyla oluşturulduğu görülmektedir.

Sağlık Hizmetleri Alanı 2020 ÇÖP’te ise program geliştirme sürecini şu şekilde ifade etmektedir:

- Program güncelleme çalışmalarında yer alan analiz, tasarlama ve geliştirme süreçlerinin gerçekleştirilmesi için iş piyasasındaki temsilcilerin, mesleki alan öğretmenlerinin, akademisyenlerin ve STK temsilcilerinin katılımının sağlandığı komisyonlar kurulmuştur.
- Yapılan çalışmalarda AYÇ, TYÇ, uluslararası güncel değişim ve gelişmeler, mesleklerde meydana gelen değişimler, 3. ve 4. seviye UMS ve UYS’ler, eğitim öğretim yapan kurumlardan alınan dönütler, eğitim üst politikaları, çeşitli protokoller, Araştırma geliştirme raporları, TÜİK ve diğer kurumların verileri referans alınarak program güncelleme faaliyetleri sürdürülmüştür.
- Bunların sonucunda çerçeve öğretim programları disiplinler arası program anlayışıyla birden fazla mesleğe ait yeterlilikleri esas almıştır.
- Mesleklere ilişkim Temel Mesleki becerilerin atölye, laboratuvar ve meslek dersleriyle öğrencilere kazandırılacağı, ileri ya da spesifik becerilerin ise programda yer alan seçmeli meslek dersleri ya da işletmelerde meslek eğitimi vasıtasıyla öğrencileri kazandırılması amaçlanmıştır.

Ancak Sağlık Hizmetleri Alanı 2020 ÇÖP incelendiğinde Hemşire yardımcılığı, Ebe Yardımcılığı ve Sağlık bakım teknisyenliği dalları arasında öğretim programlarında yer alan dersler ve kazanımlar arasında sadece tek bir dersin farklı olduğu görülmektedir. 9. sınıf düzeyinde alan olarak 11 ders saati, 10. sınıfta dal olarak 14 ders saati ve 11. sınıfta dal olarak 8 ders saati olmak üzere 33 ders saati içerisinde yer alan dersleri ve o derslere ait kazanımlar birebir aynıdır. Her bir dalın 11. sınıf düzeyinde kendi ismiyle yer alan mesleki uygulamalar dersi 9 ders saati olarak dal programlarında farklılık bulunmaktadır. Ancak bu 9 ders saati olarak yer alan 11. sınıf mesleki uygulamalar dersinde de yer alan altı öğrenme birimi ve kazanımları da birebir aynıdır. 2020 öğretim programında 9. sınıf düzeyinde 11 ders saati, 10. sınıf düzeyinde 14 ders saati ve 11. sınıf düzeyinde 17 ders saati olmak üzere toplamda 42 ders saati meslek dersi bulunmaktadır. Bu kapsamda üç dal içinde 42 ders saatinin 33 ders saati ders

ismi dâhil olmak üzere kazanımlar tamamen aynıdır. Ders saatleri baz alınırsa üç dalın da aldığı toplam eğitimin %78.5'i ortaktır. Bu açıdan bakıldığında Canbal'ın (2020) bahsettiği dallar arasındaki beceri haritası dikkate alındığında %50 üzerinde ortaklık yer alan dalların birleştirilmesi uygulamasının Sağlık Hizmetleri Alanı için uygulanmadığı görülmektedir.

Sağlık hizmetleri alanında eğitim veren üç dalın ders kazanımları açısından incelendiğinde ise hemşire yardımcılığı dalının alan ortak olan dokuzuncu sınıf ve dal eğitimi olan on ve on birinci sınıf düzeyinde eğitimi içerisinde toplam 250 adet ders kazanımı olduğu ve bunların 230 tanesinin diğer iki dal (ebe yardımcılığı ve sağlık bakım teknisyenliği) ile ortak olduğu görülmektedir. Ebe yardımcılığı dalının alan ortak olan dokuzuncu sınıf ve dal eğitimi olan on ve on birinci sınıf düzeyinde eğitimi içerisinde toplam 257 adet ders kazanımı olduğu ve bunların 230 tanesinin diğer iki dal (hemşire yardımcılığı ve sağlık bakım teknisyenliği) ile ortak olduğu görülmektedir. Sağlık bakım teknisyenliği dalının alan ortak olan dokuzuncu sınıf ve dal eğitimi olan on ve on birinci sınıf düzeyinde eğitimi içerisinde toplam 248 adet ders kazanımı olduğu ve bunların 230 tanesinin diğer iki dal (hemşire yardımcılığı ve ebe yardımcılığı) ile ortak olduğu görülmektedir.

Tablo 3. Sağlık Hizmetleri Alanı Dallar Bazında Kazanım Ortaklığı

Dersler	Toplam Kazanım Sayısı	Hemşire Yard. Ortak Kazanım	Hemşire Yard. Dala Özel Kazanım	Ebe Yard. Ortak Kazanım	Ebe Yard. Dala Özel Kazanım	Sağlık Bakım Tek. Ortak Kazanım	Sağlık Bakım Tek. Dala Özel Kazanım
9.Sınıf Anatomi-Fizyoloji	41	41	-	41	-	41	-
9.Sınıf Temel Mesleki Uygulamalar	24	24	-	24	-	24	-
10.Sınıf Genel Beslenme	16	16	-	16	-	16	-
10.Sınıf Sağlık Hizmetlerinde İletişim	17	17	-	17	-	17	-
10.Sınıf Enfeksiyon Hastalıkları	10	10	-	10	-	10	-
10.Sınıf Temel Mesleki Uygulamalar	45	45	-	45	-	45	-

Tablo 3. Devamı

11.Sınıf Sistem Hastalıkları	23	23	-	23	-	23	-
11.Sınıf Temel İlaç Bilgisi	11	11	-	11	-	11	-
11.Sınıf Sağlık Psikolojisi	25	25	-	25	-	25	-
11.Sınıf Hemşire Yar. Mesleki Uygulamalar	38	18	20	-	-	-	-
11.Sınıf Ebe Yar. Mesleki Uygulamalar	45	-	-	18	27	-	-
11.Sınıf Sağlık Bakım Tek. Mesleki Uygulamalar	36	-	-	-	-	18	18
Toplam	-	230	20	230	27	230	18

Tablo 3 incelendiğinde Hemşire Yardımcılığı dalında verilen eğitimin ders kazanımları baz alındığında %92 oranında aynı alanda verilen diğer iki dal ile birebir örtüştüğü görülmektedir. Ebe Yardımcılığı dalında verilen eğitimin ders kazanımları baz alındığında %89.4 oranında aynı alanda verilen diğer iki dal ile birebir örtüştüğü görülmektedir. Sağlık Bakım Teknisyenliği dalında verilen eğitimin ders kazanımları baz alındığında %92.7 oranında aynı alanda verilen diğer iki dal ile birebir örtüştüğü görülmektedir. Ders kazanımları açısından incelendiği zamanda Canbal vd. (2020) tarafından bahsedilen beceri haritasına göre %50 ortaklık olan dalların birleştirilmesi uygulamasının sağlık hizmetleri alanı için yapılmadığı görülmektedir.

2023 Vizyon Eğitim Belgesi, 11. Kalkınma Planları vb. üst politika hedefleri doğrultusunda 2020 ÇÖP ile öğretim programlarında yer alan sertifika programlarından tüm alanlar için ortak olan Dijital Beceriler sertifikası haricinde sağlık hizmetleri alanında bir sertifika programı yer almadığı görülmektedir. 2020 ÇÖP'te bu durumun ilgili mevzuat kapsamında gerçekleştiğini, sağlık hizmetleri alanı için bir sertifika programı oluşturulamadığı şeklinde açıklanmıştır. Ancak Hasta ve Yaşlı Hizmetleri Alanı 2020 ÇÖP'te Engelli Bakımı sertifikası programında yer alan iki ders olan Engelli Bakımı ve Engelli Hizmetleri dersleri öğrenme birimleri ve kazanımlar bakımından tamamen aynı olarak sağlık hizmetleri alanında yer aldığı görülmektedir. Aynı dersleri seçen iki alandan birinin bu almış olduğu iki ders için

sertifikaya sahip olması ancak diğerinin aynı iki dersi almasına karşın sertifikaya sahip olamayacağı durumu ortaya çıkacağı görülmektedir. 2022-2023 eğitim öğretim yılı içerisinde yenilenen öğretim programı 11. sınıf düzeyinde ilk defa uygulamaya konduğu düşünüldüğünde Engelli Bakımı Sertifika programı ile ilgili bahsedilen durumun ilerleyen süreçte Sağlık Hizmetleri Alanı öğrencileri açısından sorun olacağı görülmektedir.

Sağlık Hizmetleri Alanı 2020 ÇÖP Ölçme ve Değerlendirme

Sağlık Hizmetleri Alanı 2020 ÇÖP ile ölçme ve değerlendirme faaliyetleri aşağıdaki şekilde ifade edilmiştir (MTEGM, 2020):

- Mesleki ve teknik eğitim-öğretim sürecinde öğretim programlarındaki kazanımların öğrencilerde ne oranda bilgi, beceri ve tutumlara dönüştüğünün belirlenmesi ölçme ve değerlendirme uygulamalarıyla mümkün olmaktadır. Ölçme ve değerlendirme çalışmaları, eksik ve hatalı öğrenmeler belirlenip gerekli dönütlerin verilmesi ile tam öğrenme sağlanmasında önemli bir yer tutar. Eğitimde kullanılan ölçme araçlarının kazanımlara uygun olarak seçilmesi ve geçerli ve güvenilir araçlarının kullanılması gerekmektedir. Kazanımlara ne oranda ulaşıldığının nesnel olarak ortaya konması önemlidir.
- Mesleki ve teknik eğitimdeki öğretim programlarında geleneksel ve performansa dayalı değerlendirmeye ölçme araçlarına dengeli bir biçimde yer verilmelidir. Özellikle bilişsel becerilerin ağırlıklı olduğu kazanımlar için geleneksel değerlendirme yaklaşımları içerisinde kullanılan ölçme araçları; doğru/yanlış, boşluk doldurma, eşleştirme, kısa cevaplı, açık uçlu ve çoktan seçmeli soru türleri kullanılmalıdır. Bu kapsamda ölçme ve değerlendirmede kullanılacak soru türü, sayısı vb. öğretim programında yer alan kazanımların bilişsel beceri düzeyleri esas alınarak belirlenmelidir.
- Performansa dayalı değerlendirmede ise öğrencilerin bireysel farkları da esas alınarak bilgi ve becerilerini gerçek yaşama aktarmasına imkân verecek uygulamalar ve görevler açısından kullanılmalıdır. Mesleki ve teknik eğitim devrinişsel (psikomotor) becerilerin ağırlıklı olduğu ve öğretim programında yer alan bilgileri beceriye dönüştürmesi hedeflenen bir süreçtir. Öğrencilerden edinmiş oldukları bilgi ve becerileri entegre ederek deney, proje, uygulama vb. yoluyla bir iş/işlem yapması istenerek bu süreç içerisinde ve süreç sonucunda daha önceden belirlenen ölçütler esas alınarak değerlendirme işlemi yapılır. Bu kapsamda performansa dayalı değerlendirme için kontrol listeleri, derecelendirme ölçeği, dereceli puanlama anahtarı vb. araçlardan biri kullanılır. Ayrıca öğrencilerin eleştirel düşünme yetilerini geliştirmeleri ve eğitim-

öğretim sürecine aktif katılımlarını sağlamak amacıyla öz değerlendirme ve akran değerlendirme formları da kullanılır. Ancak bu süreçte bilişsel, psikomotor ve duyuşsal alana ait özellikler bir bütün olarak ele alınmalı bu amaçla kullanılan ölçme araçlarına da bu durum yansıtılmalıdır.

Sağlık Hizmetleri Alanının Yasal Dayanağı

Sağlık hizmetleri alanı 2014-2015 eğitim öğretim yılı itibariyle; Sağlık Bakanlığı tarafından 22 Mayıs 2014 tarihli “Sağlık Meslek Mensupları ile Sağlık Hizmetlerinde Çalışan Diğer Meslek Mensuplarının İş ve Görev Tanımlarına Dair” yönetmeliğiyle meslek tanımları yapılan 3 dal ile eğitim öğretim faaliyetlerini ortaöğretim seviyesinde sürdürmektedir. Bu dallar Hemşire Yardımcılığı, Ebe Yardımcılığı ve Sağlık Bakım Teknisyenliğidir. Bu dallarda eğitim gören öğrenciler mezun olduklarında Sağlık Bakanlığı tarafından yasal düzenlemeyle ortaya konulan mesleki unvanlarını kazanmış olmaktadır. Bu mesleki unvanların mevzuattaki görev tanımları şunlardır:

Hemşire Yardımcısı Görev Tanımı

- Hasta odasının düzenini ve temizliğinin yapılmasını sağlar.
- Hastanın yatağını yapar,
- Hasta güvenliğinin sağlanmasına yardım eder.
- Hastanın tedavi planında yer alan ve hemşirenin uygun gördüğü oral ilaçları hastaya verir.
- Hastanın kişisel bakım ve temizliği ile ilgili gereksinimlerinin karşılanmasına yardım eder.
- Hastanın deri bütünlüğünü gözlemleyerek hemşireye bilgi verir.
- Hastaların muayene, tetkik ve tedavi için hazırlanmasına, tıbbi işlem öncesinde elbiselerinin değiştirilmesine ve işlem sonrasında giyinmesine yardım eder.
- Yatak yarasını önlemeye yönelik koruyucu işlemlerde hemşireye yardım eder.
- Hastanın günlük yaşam aktivitelerinin yerine getirilmesine yardım eder.
- Yataktan kalkamayan veya kalkması uygun görülmeyen hastanın boşaltımına yardımcı olur, varsa boşaltımla ilgili sorunlarını hemşireye bildirir.
- Hastanın idrar torbasını boşaltır veya değiştirir.
- Hastadan steril olmayan idrar örneği ve dışkı örneği alır.

- Hastanın beslenme programına uygun olarak beslenmesine yardımcı olur.
- Kilo takibi gereken hastalarda günlük kilo takibini yapar.
- Hemşirenin uygun gördüğü durumlarda hastanın yürümesine ve hareket etmesine yardım eder.
- Hareket kısıtlılığı olan hastalarda uygun görülen pozisyonu verir.
- Hastanın başka bir kliniğe ya da birime transferine yardım ve refakat eder.
- Hasta için planlanan egzersiz programının hastaya uygulanmasına yardım eder.
- İlgilendiği hastaların genel durumunda fark ettiği değişiklikleri hemşireye bildirir.
- Ölüm sonrası yapılması gereken bakımları uygular.
- Alınan kan, doku veya diğer örneklerin laboratuvara naklini sağlar.
- Hasta bakımında kullanılan malzemelerin hazırlanmasını, temizliğini, dezenfeksiyonunu ve uygun şekilde saklanmasına yardım eder.

Ebe Yardımcısı Görev Tanımı

- Doğurganlık sınırları içerisindeki kadınların üreme sağlığı konusunda kayıtlarının tutulmasına yardım eder.
- Gebelik öncesi dönemde gebeliğe hazırlık eğitim programı ile anne-babalığa ve doğuma hazırlık programlarının uygulanmasına yardım eder.
- Gebelik izlemleri süreci dâhil olmak üzere kadının muayeneye hazırlığını yapar.
- Gebelik, doğum ve doğum sonrası dönemde gebenin günlük yaşam aktivitelerinin yerine getirilmesi, beslenme programının uygulanması, kişisel bakım ve temizliği ile ilgili gereksinimlerinin karşılanmasına yardımcı olur.
- Doğum sırasında gebenin doğum ağrısı ve doğum korkusuyla başa çıkmasına yardımcı olur.
- Doğum sonrası dönemde; anneye bebek bakımı ve emzirme konusunda yardımcı olur, anne ve bebeğin genel sağlık durumunda fark ettiği değişiklikleri ebeye bildirir.
- Aile planlaması hizmetlerinde, kadın ve yenidoğana ait tarama programlarının yürütülmesinde ebeye yardım eder.
- Kullanılan malzemelerin temizliği, dezenfeksiyonu ve uygun şekilde saklanmasına yardım eder.

- Çalıştığı ünitenin kullanıma hazır bulundurulmasında görev alır.
- Alınan kan, doku veya diğer örneklerin laboratuvara naklini sağlar.

Sağlık Bakım Teknisyenliği Görev Tanımı

- Çalıştığı ünitenin kullanıma hazır bulundurulmasında görev alır.
- Hastaların muayene, tetkik ve tedavi için hazırlanmasına, tıbbi işlem öncesinde elbiselerinin değiştirilmesine ve işlem sonrasında giyinmesine yardım eder.
- Sağlık meslek mensubunun uygun gördüğü durumlarda hastanın yürümesine ve hareket etmesine yardım eder.
- Hareket kısıtlılığı olan hastalar için sağlık meslek mensubunun uygun gördüğü pozisyonu verir.
- İlgilendiği hastaların genel durumunda fark ettiği değişiklikleri sağlık meslek mensubuna bildirir.
- Sağlık meslek mensuplarının belirlemiş olduğu günlük yaşam aktivitelerine yönelik plan doğrultusunda hastaya yardım eder.
- Sağlık meslek mensubu tarafından belirlenen beslenme programına uygun olarak hastanın beslenmesine yardımcı olur
- Sağlık meslek mensubu tarafından belirlenen egzersiz programının hastaya uygulanmasına yardım eder.
- Kullanılan malzemelerin hazırlanmasına, temizliğine, dezenfeksiyonuna ve uygun şekilde saklanmasına yardım eder.
- Kullanılan aletlerin sterilize edilmesine, kirlenmiş malzemelerin bertaraf edilmesine, tıbbi aletlerin ve malzemelerin kullanıma hazır bulundurulmasına yardım eder.
- Alınan kan, doku veya diğer örneklerin laboratuvara naklini sağlar.
- Hastanın başka bir kliniğe ya da birime transferine yardım ve refakat eder.

Görev tanımları incelendiği zaman temel sağlık bilgisi ve becerisi konusunda benzer görev tanımlarının yer almasının yanı sıra kendi mesleklerine özgü farklı görev tanımlarının da yer aldığı görülmektedir. Sağlık hizmetleri alanı 2020 ÇÖP incelendiği zaman yeni programda 9. sınıf düzeyinin alan eğitimi, 10. sınıf ve 11. sınıf düzeyinin dal eğitimine ayrıldığı görülmektedir. Öğrenciler 9. sınıf düzeyinde sağlık hizmetleri alanı öğrencisi olarak alan eğitimi alırken 10. sınıf düzeyinde dallara ayrılmaktadır. Ancak ebe yardımcılığı, hemşire

yardımcılığı ve sağlık bakım teknisyenliği dallarının 10. sınıf öğretim programı incelendiği zaman üç dalın ders ve kazanım olarak birebir aynı programı aldıkları görülmektedir. Bu durum 11. sınıf düzeyinde de benzerlik göstermektedir. Dolayısıyla üç farklı meslek olarak adlandırılan bu üç dal öğretim programı kazanımları incelendiği zaman %92 oranında ortak kazanımlar ile eğitim almaktadır.

Mesleki ve Teknik Eğitim 2020 ÇÖP Uygun Ders Kitabı Hazırlama Süreci

Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü 2019 ve 2020 yıllarında gerçekleştirilen program güncelleme çalışmaları sonucunda 2020 Mart itibariyle Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı onayı alınmasıyla birlikte 2020-2021 yılından itibaren programın 9.Sınıf düzeyinden kademeli geçiş usulüyle başlayacağı kesinleşmiştir. Bundan dolayı Mesleki ve Teknik Eğitim 2020 ÇÖP'te her bir alanın 9. sınıf düzeyinde kullanacağı yeni öğretim materyalleri olan ders kitaplarının hazırlanması amacıyla Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü kitap hazırlama komisyonlarında görev alacak öğretmenler için başvuru duyurusuna çıkmıştır. Başvurular “http://kitap.eba.gov.tr/yorum/basvuru_mesaj.php” adresinden alınmıştır. Bu site MTEGM tarafından ders kitabı hazırlama sürecinde tüm iletişim, çalışmaların yapılması, takibi, denetimi vb. konularda kullanılmak üzere Ortaöğretim ve Temel Eğitim Genel Müdürlüklerinin de desteğiyle kurulmuştur. 2020 Mart ayı içerisinde alınan başvurular ile 2020 Eylül ayında okullarda okutulmak üzere 9.sınıflar düzeyinde ders kitabı hazırlama süreci başlatılmıştır. Bu kapsamda yazılacak olan kitapların listesi ise “http://kitap.eba.gov.tr/basvuru/kitap_listesi.php” yayınlanarak başvurular alınmıştır. Başvuru aşamasında her bir kitap için bir kitap yazım komisyonu oluşturulmuştur. Bu komisyon içerisinde görev alan kişiler ise şunlardır (MTEGM, 2021):

- Komisyon Başkanı
- Alan Uzmanı
- Dil Uzmanı
- Görsel Tasarım Uzmanı
- Program Geliştirme Uzmanı
- Ölçme ve Değerlendirme Uzmanı
- Komisyon Başkanı

Bahsi geçen görevlilerin her birinin kitap hazırlama sürecindeki görevleri ise MTEGM Yazarlık ve Kitap Yazım Kılavuzu'nda, MTEGM kitap yazım komisyonu başvuru kılavuzunda, başvuru yapılan internet adresinde şu şekilde açıklanmaktadır:

Komisyon Başkanı

- Ders kitabı hazırlama komisyonuna başkanlık yapmak amacıyla alan uzmanları arasından seçilir.
- Komisyon arasındaki görev dağılımı ve çalışmaların planlanmasını sağlar.
- Genel müdürlüğe karşı sorumlu olup genel müdürlükten gelen bilgileri üyelere iletir.
- Kitap hazırlama komisyonunun görevlerini zamanı içerisinde bitirilmesinden mesuldür.

Alan Uzmanı

- Kitabın yazılacağı konuda gerekli bilimsel araştırma ve okumanın ardından kitabın içeriğinin oluşturulmasından sorumludur.
- Alan uzmanı olarak kitabın içerisinde yer alacak ya da almayacak bilgiler konusunda karar verir.
- Hazırladığı metinlerin öğretimi için uygun şekiller oluşturma temin etme ya da hazırlanmasını sağlar.
- Komisyondaki diğer alan uzmanlarıyla iş birliği içerisinde çalışarak metinlerin incelenmesi düzeltilmesi açısından önerilerde bulunur.
- Metinlerin kitap hâline getirilmesi için gerekli olan tüm işlemleri yürütür.
- Komisyonda görevli olan uzmanlardan gelen değişiklik önerilerini inceleyerek gerekli düzeltmeleri gerçekleştirir.
- Kitabın anayasaya uygun olarak örf ve ananelerimizi benimsetecek bir tarzda hazırlanmasını sağlar.

Dil Uzmanı

- Görev yaptığı komisyondaki alan uzmanları tarafından oluşturulan metinleri TDK Yazım Kılavuzu ve alanla ilgili sözlükleri esas alarak yazım, noktalama ve anlatım yönüyle inceleyerek gerekli düzeltmeleri yapar.
- Alan uzmanlarının metin hazırlama aşamasında daha az hataya düşmeleri için genellikle yapılan hatalarla ilgili kurallar konularında alan uzmanlarını bilgilendirir.
- Genel Müdürlükteki dil uzmanlarının tavsiyeleri doğrultusunda komisyondaki tüm uzmanları dil ve anlatım bakımından yönlendirir ve kitapta dil birliğini sağlar.
- Birden çok komisyonda dil uzmanı olarak görev yapabilir.

Görsel Tasarım Uzmanı

- Oluşturulan metinler üzerinden ders kitabının sayfa tasarım ve dizgisini yapar.
- Gerekli durumlarda görsel seçimi vb. konularda alan uzmanlarına yardımcı olur.
- Kitabın kapak tasarımlarını gerçekleştirir.
- Birden fazla komisyonda görsel tasarım uzmanı olarak görev alabilir.

Program Geliştirme Uzmanı

- Alan uzmanlarınca hazırlanan içeriklerin o derse ait öğretim programına olan uygunluğunu inceler.
- Kazanım okuma konusunda alan uzmanlarını bilgilendirerek rehberlik eder.
- Birden fazla komisyonda Program Geliştirme Uzmanı olarak görev alabilir.

Ölçme ve Değerlendirme Uzmanı

- Alan uzmanlarınca hazırlanan içeriklerde yer alan ölçme araçlarının ve değerlendirmenin derse ait öğretim programına olan uygunluğunu inceler.
- Derse ait kazanımların ölçülmesi ve bu konuda kullanılacak yöntemler ve bunların nasıl kullanılacağı gibi konularda alan uzmanlarını bilgilendirerek yönlendirir.
- Birden fazla komisyonda ölçme ve değerlendirme uzmanı olarak görev alabilir.

Rehberlik ve Gelişim Uzmanı

- Alan uzmanlarınca hazırlanan içeriklerin öğrencilerin yaşına ve sınıf düzeyine uygunluğunu inceler.
- Alan uzmanlarınca hazırlanan içeriklerin öğrenci açısından istenmeyen davranış kazandıracak kısımları olup olmadığını tespit ederek bu gibi durumların tespitinde kaldırılması için ilgili uzmanları bilgilendirir.

Yapılan başvurular genel müdürlük tarafından değerlendirilmiş olup ilgililere ulaşılarak kitap yazımı için görevlendirme ve komisyonların oluşturulması süreci gerçekleştirilmiştir. Bu anlamda yeni programlarda yer alan 86 dersin kitabının hazırlanması için 86 farklı kitap yazım komisyonu kurulmuş olup, bu komisyonlarda 356'sı alan öğretmeni olmak üzere, diğer uzmanlarla birlikte 500'e yakın öğretmen 9. sınıf kitap hazırlama komisyonları için MTEGM tarafından görevlendirilmiştir (Canbal vd., 2020).

Sağlık Hizmetleri Alanı 10. Temel Mesleki Uygulamalar Ders Kitabı

Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü tarafından yürütülen kitap yazım komisyon çalışmaları sonucunda “www.meslek.eba.gov.tr” adresinde de yayınlanan sağlık hizmetleri 10. sınıf düzeyi Temel Mesleki Uygulamalar ders kitabı 2022-2023 eğitim öğretim yılında bakanlık tarafından basımı yapılarak ücretsiz olarak okullara dağıtımı yapılmıştır. Sağlık hizmetleri alanı 10.sınıf düzeyinde bulunan üç dal için de ortak bir ders olan Temel Mesleki Uygulamalar dersi içerisinde 14 öğrenme birimi yer almaktadır. Ders kitabının iki cilt olarak tasarlandığı ve basımının da bu şekilde yapıldığı görülmektedir. Ders kitabının kapak görünümü Şekil 3’te verilmiştir.

Şekil 3. Sağlık Hizmetleri Alanı 10. Temel Mesleki Uygulamalar Ders Kitabı



Temel Mesleki Uygulamalar dersinin “www.meslek.eba.gov.tr” adresinde yayınlanan ders bilgi formu ve ÇÖP incelendiğinde 14 öğrenme biriminden oluştuğu görülmektedir. Bu öğrenme birimleri şunlardır:

- Sağlık Hizmetlerinde Sterilizasyon
- Dezenfeksiyon
- Tıbbi Atık
- Hastanın Öz Bakımı
- Vücut Bakımı
- Boşaltım İhtiyaçlarının Karşılanması
- Hastanın Beslenmesi
- Terminal Dönemde Bakım
- İlk yardımın Temel İlkeleri
- Temel Yaşam Desteği
- Kanama ve Yaralanmalarda İlk Yardım
- Kırık, Çıkık ve Burkulmalarda İlk Yardım
- Diğer Acil Durumlarda İlk Yardım
- Hasta/Yaralı Taşıma

Ders kitabının iki cilt olarak hazırlandığı ve basımı yapıldığı görülmektedir. Temel Mesleki Uygulamalar 1. cilt içerisinde yer alan öğrenme birimleri şunlardır:

- Sağlık Hizmetlerinde Sterilizasyon
- Dezenfeksiyon
- Tıbbi Atık
- Hastanın Öz Bakımı
- Vücut Bakımı
- Boşaltım İhtiyaçlarının Karşılanması
- Hastanın Beslenmesi
- Terminal Dönemde Bakım

Temel Mesleki Uygulamalar 2. cilt içerisinde yer alan öğrenme birimleri şunlardır:

- İlk yardımın Temel İlkeleri
- Temel Yaşam Desteği
- Kanama ve Yaralanmalarda İlk Yardım
- Kırık, Çıkık ve Burkulmalarda İlk Yardım
- Diğer Acil Durumlarda İlk Yardım
- Hasta/Yaralı Taşıma

Ders bilgi formunda öğrenme birimleri için öngörülen süreler dikkate alındığında haftalık 8 ders saati olan ve toplamda 288 ders saati olan dersin iki cilt olarak bölünmesinde ders saatleri dikkate alındığı görülmektedir. 1. cilt 144 ders saati, 2. cilt de 144 ders saati süre ayrılan öğrenme birimlerinden oluşturulmuştur. İçerik olarak incelendiği zaman Sağlık Hizmetleri Alanı 2017 ÇÖP'te Aseptik Uygulamalar ve Hastanın Kişisel Bakımı dersleri içerisinde yer alırken Sağlık Hizmetleri Alanı 2020 ÇÖP ile birlikte Temel Mesleki Uygulamalar dersi içerisinde yer alan öğrenme birimlerinin 1. cilt içerisinde yer aldığı görülmektedir. Sağlık Hizmetleri Alanı 2017 ÇÖP'te, İlk Yardım dersi içerisinde yer alırken Sağlık Hizmetleri Alanı 2020 ÇÖP içerisinde Temel Mesleki Uygulamalar dersi olarak yer alan öğrenme birimlerinin 2. cilt olarak hazırlandığı görülmektedir.

Temel Mesleki Uygulamalar ders kitabı 1. cilt ve 2. cilt içerisinde çeşitli kutu ve formatların kullanıldığı görülmektedir. Bunlar:

- Bilgi Kutusu
- Bunu Unutma Kutusu
- Biliyor Muydunuz? Kutusu
- Sıra Sizde Kutusu
- Uygulama
- Değerlendirme Formu'dur.

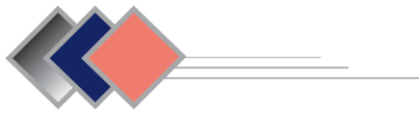
Ders kitabı tanıtım sayfasında bunların amaçları şu şekilde açıklanmıştır.

- Bilgi Kutusu: Konu hakkında kritik bilgilerin yer aldığı kısımdır.
- Bunu Unutma Kutusu: Konu hakkında unutulmaması ve dikkat edilmesi gereken bilgileri içeren kısımdır.

- Biliyor Muydunuz? Kutusu: Konu hakkında dikkat çekici bilgilerin yer aldığı kısımdır.
- Sıra Sizde Kutusu: Öğrencilerin konuları pekiştirmesi amacıyla verilen çeşitli etkinliklerin yer aldığı kısımdır.
- Uygulama: Konu hakkındaki uygulamaların belirli standartlar doğrultusunda verildiği kısımdır.
- Değerlendirme Formu: Teorik bilgilerin beceriye dönüştürülmesi amacıyla yapılan uygulama faaliyetlerinin değerlendirilmesi için kullanılacak formu gösterir. Formda yer alan ölçütler öğrencilerin uygulamayı hangi düzeyde gerçekleştirdiğini belirlemek için kullanılır.

Temel Mesleki Uygulamalar 1. cilt ve 2. cilt kitabında toplamda 96 adet uygulama faaliyetine yer verildiği görülmektedir. Kitapta yer alan uygulama faaliyetlerinden yapısına gösteren bir örnek Şekil 4'te verilmiştir.

Şekil 4. Örnek Uygulama Faaliyeti



SAĞLIK HİZMETLERİNDE STERİLİZASYON



Uygulama 1.1: Cerrahi El Yıkama Uygulaması

Yönerge

İSG tedbirleri doğrultusunda aşağıdaki işlem basamaklarını takip ederek uygulamayı gerçekleştiriniz.

Kullanılacak Malzemeler

- Su, antiseptik solüsyon, fırça, steril havlu/kompres

İşlem Basamakları

Uygulamaya Hazırlık

- El ve kolda bulunan yüzük, bilezik, saat vb. takıları çıkarır.
- Eller dirsekler kadar yıkanacağından kısa kollu forma giyerek işleme başlar (Uzun kollu kıyafet varsa kıyafeti dirseğin 5 cm üstüne kadar katlar.).

Uygulama

- Sensörlü, ayakla basmalı, pedallı musluk var ise ayak, dirsek ya da diz ile; yok ise kâğıt havlu ile musluğu açar.
- Ellerini akan suyun altında parmak uçlarından başlayarak dirseğe doğru ıslatır.
- Eline yaklaşık 5 ml antiseptik solüsyon alır ve ellerinin tamamına yayar.
- Ellerini ve kollarını dirseğin 3-5 cm üstüne kadar parmak uçlarından başlayarak dairesel hareketlerle yıkar.
- Ellerini parmak uçlarından itibaren suya tutup suyun dirseklerden akmasını sağlayarak durular.
- Bir tarafında fırça, diğer tarafında sünger bulunan fırça üzerine antiseptikli solüsyon döker. Fırça tek kullanımlık ise antiseptik solüsyon içerdiğinden sadece ıslatır.
- Fırça bölümüyle tırnak altları ve tırnaklarını fırçalar.
- El ve kollarının diğer bölümlerini fırçanın süngerli bölümü ile dairesel hareketlerle yıkar.



Günün ilk cerrahi el yıkama uygulamasında eller 3-5 dakika boyunca yıkanmalıdır. Fırça sadece tırnaklar için kullanılmalıdır.

- Ellerini duruladıktan sonra yeniden antiseptikli solüsyon alır.
- Parmak uçlarından başlayarak parmak araları, ellerin ön ve arka yüzleri ile kolları dirseğe kadar dairesel hareketlerle yıkar.
- Her iki kolu birbirine değdirmeden, parmak uçlarından itibaren suya tutup suyun dirseklerden akmasını sağlayarak durular.

Uygulamanın Sonlandırılması

- Kurulama havlusu verilene kadar eller dirsekte bükülü ve parmak uçları yukarı bakacak şekilde bekler.
- Kurulama işlemini, steril havlu, steril kompres vb. steril malzeme ile parmak uçlarından dirseğe doğru dairesel hareketlerle ve mümkünse her el için ayrı steril malzeme kullanarak yapar.

Değerlendirme: Uygulamanız sayfa 26'da yer alan değerlendirme formundaki ölçütler dikkate alınarak değerlendirilecektir.



Kurulama sırasında havlunun değdiği yere bir daha değmemesine dikkat edilir. Yıkama işlemi sırasında, bitiminde veya kurulama işlemi sonrası steril olmayan yüzeylere temas edilirse, eller kontamine kabul edileceğinden cerrahi el yıkama işlemi tekrarlanır.

10. Temel Mesleki Uygulamalar ders kitabının uygulama faaliyetlerinde uygulamalarında isimlendirmenin öncelikli olarak öğrenme birimi numarası ve o öğrenme biriminde yer alan kaçınıcı uygulama faaliyeti olduğu şeklinde olduğu görülmektedir. Şekil 20'de görülen "Uygulama 1.1: Cerrahi El Yıkama Uygulaması" örneğinde uygulamanın 1. Öğrenme Biriminin 1. Uygulaması olduğu anlaşılmaktadır. Uygulama faaliyetlerinde ise yönerge, kullanılacak malzemeler, uygulamaya hazırlık, uygulama, uygulamanın sonlandırılması ve değerlendirme alt bölümlerinden oluşturulduğu görülmektedir.

Uygulamaların ise kitabı hazırlanan dersin öğretim programı olan ders bilgi formundaki temrinler kısmında yer alan temrin faaliyetleri olduğu görülmektedir. Şekil 20’de verilen uygulama, ders bilgi formunun temrinler kısmında “Tekniğine Uygun Cerrahi El Yıkama Uygulaması Yapma” olarak yer almaktadır. Uygulamanın değerlendirmesi amacıyla verilen değerlendirme formu Şekil 5’te verilmiştir.

Şekil 5. Örnek Değerlendirme Formu

CERRAHİ EL YIKAMA UYGULAMASI DEĞERLENDİRME FORMU							
Yönerge: Tekniğine uygun cerrahi el yıkama uygulaması kapsamında aşağıda listelenen ölçütlerden, gözlediğiniz ölçütün karşısına becerinin mükemmellik derecesine göre ilgili sütuna (X) işareti koyarak işaretleyiniz.							
Öğrencinin Adı-Soyadı:			Öğretmenin Adı-Soyadı:				
Sınıfı- No:			Değerlendirme Puanı:				
Tarih:			İmza:				
ÖLÇÜTLER			PUAN				
			1	2	3	4	5
A) UYGULAMAYA HAZIRLIK							
1. Cerrahi el yıkama için gerekli hazırlıkları yaptı.							
B) UYGULAMA							
2. Musluğu aseptik tekniğe uygun şekilde açtı.							
3. Ellerini akan suyun altında parmak uçlarından başlayarak dirseğe doğru ıslattı.							
4. Antiseptik solüsyonu alıp ellerinin tamamına yaydı.							
5. Ellerini ve kollarını dirseğin 3-5 cm üstüne kadar 3-5 dakika yıkadı.							
6. Ellerini parmak uçlarından tutarak su dirsekten akacak şekilde duruladı.							
7. Tırnak altlarını ve tırnaklarını fırçaladı.							
8. Ellerini durulandıktan sonra yeniden antiseptikli solüsyon aldı.							
9. Ellerini ve kollarını dirseğe kadar yıkadı.							
10. Her iki kolu parmak uçlarından başlayarak su dirsekten akacak şekilde duruladı.							
C) UYGULAMANIN SONLANDIRILMASI							
11. Ellerini dirsekten bükülü ve parmak uçları yukarı bakacak şekilde tuttu.							
12. Kurulama işlemini steril havlu ile parmak uçlarından dirseğe doğru yaptı.							
13. Yıkama işlemi sırasında veya bitiminde başka yüzeylere temas etmedi.							
SÜTUN TOPLAMLARI							
TABLO PUANI							
Ölçek puanını 100'lük sisteme dönüştürme işlemi: Tablodan alınabilecek en yüksek puan, her bir kriter için 5 puandır. Tabloda toplam 13 ölçme kriteri vardır. Dolayısıyla tablodan alınabilecek en yüksek puan 13X5=65'tir.							
PUAN = [(Tablo Puanı X 100)/65] formülü uygulanır.							
DEĞERLENDİRME							
Eğer bu ölçekten 100 üzerinden 60 aldıysanız bu öğrenme için başarınız yeterli düzeyde demektir. 59 veya altı puan aldıysanız ilgili önceki öğrenmeleri tekrar ediniz.							
Uygulamaya ait notlar:							
.....							

10. Temel Mesleki Uygulamalar dersinin, ders bilgi formunda ölçme ve değerlendirme kısmında değerlendirme işlemi “Bu derste; öğrenci performansı belirlemeye yönelik çalışmalar değerlendirilirken gözlem formu, derecelendirme ölçeği ve dereceli puanlama anahtarı gibi ölçme araçlarından uygun olanlar seçilerek kullanılabilir.” şeklinde yer almaktadır. Ders kitabında ders bilgi formunda bahsedilen psikomotor davranışlar için verilen faaliyetlerde derecelendirme ölçeği kullanıldığı görülmektedir. Ders kitabının tanıtım sayfasında formda yer

alan ölçütlerin öğrencilerin uygulamayı yaparken değerlendirilmesi amacıyla yer aldığı ve bu değerlendirme formunda gözlenen her ölçüt için 1 ile 5 arasında becerinin seviyesine göre puan verilmesi gerektiği ifade edilmiştir. Form kullanılarak elde edilen tablo puanının 100'lük sisteme çevrilmesi gerektiği ve bu çevirme işlemi için kullanılacak formülün de form içerisinde yer aldığı belirtilmiştir. Ayrıca formda, değerlendirme isimli alt bölümde, alınan puanın değerlendirilmesinde yapılması gereken uygulamanın da açıklandığı belirtilmiştir.

10. Temel Mesleki Uygulamalar 1. cilt kitabı toplamda 274 sayfa olmakla birlikte; ilk öğrenme birimi sayfa 17'den başlamakta ve son öğrenme birimi sayfa 264'de bitmektedir. Kitabın girişinde ilgili jenerik, içindekiler ve tanıtım sayfaları yer almaktadır. Aynı şekilde 10. Temel Mesleki Uygulamalar 2. cilt kitabı da toplamda 274 sayfa olmakla birlikte; ilk öğrenme birimi sayfa 21'de başlamakta ve son öğrenme birimi sayfa 264'de bitmektedir. Kitabın son bölümlerinde kaynakça ve cevap anahtarı oluşturmaktadır. 10. Temel Mesleki Uygulamalar ders kitabı; 1. cilt ve 2. cilt olmak üzere öğrenme birimleri toplamda 492 sayfa yer tutmakta olup bunun 244 sayfasını uygulama faaliyeti ve değerlendirme formları oluşturmaktadır. Bu kapsamda kitabın %49.5'ini uygulama faaliyetleri ve onların değerlendirme formları kaplamaktadır. Ayrıca 492 sayfalık 14 öğrenme biriminin her birinde bir sayfa öğrenme birimi kapağı ve iki sayfa ünite sonu ölçme ve değerlendirme sayfasından oluşmaktadır. Bu açıdan bakıldığında ise ders kitabının %52.2 oranında kitabın uygulama faaliyetlerinden oluştuğu görülmektedir. Ders kitabının teorik bilgilerin öz olarak verilip uygulama ve temrin temelli olması anlayışının, %49.5'lik oran ya da %52.2'lik oran dikkate alındığında 10. Temel Mesleki Uygulamalar ders kitabına yansıtıldığı görülmektedir.

İlgili Araştırmalar

2022-2023 eğitim öğretim yılı itibarıyla Mesleki ve Teknik Eğitim 2020 ÇÖP; 9. sınıf, 10. sınıf ve 11. sınıf düzeyinde okullarda uygulanmaktadır. Ancak alanyazın incelemesinde 2020 ÇÖP hakkında öğrenci veya öğretmen görüşlerinin yansıtıldığı bir çalışmanın olmadığı görülmektedir. Çalışmanın konu alanı olan Sağlık Hizmetleri Alanı 2020 ÇÖP ile ilgili de herhangi bir çalışmanın olmadığı görülmüştür. Bu çalışma alanyazında Mesleki ve Teknik Eğitim 2020 ÇÖP hakkında öğretmen görüşlerine başvuru alan ilk çalışma özelliği taşıyacaktır. Alanyazında daha sonraki çalışmalar açısından kaynak olacağı ve üst politika yapıcılar açısından ise 2020 ÇÖP ile ilgili öğretmen görüşlerini yansıtması açısından ilerleyen program geliştirme çalışmaları açısından veri olacağı düşünülmektedir. Öğretim programlarının okullarda uygulayıcısı olan öğretmenlerin nicel ve nitel veri toplama araçları kullanılarak görüşlerinin alınmasına dayanan bu çalışmayla; araştırma geliştirme çalışmaları ve üst politika hedefleri doğrultusunda hazırlanan 2020 ÇÖP'ün uygulandığı ilk yıllarda

öğretmenler açısından nasıl algılandığı incelenecektir. 2020 ÇÖP uygulanması ile birlikte okullarda ne gibi durumlarla karşılaşıldığı ortaya konulacaktır.

Mesleki ve Teknik Eğitim 2020 ÇÖP ile ilgili alanyazında öğretmen ve öğrenci görüşlerine başvurulmuş bir çalışma olmamasına karşın nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi kullanılan iki çalışma yapıldığı görülmüştür. Canbal vd., (2020) tarafından “Mesleki ve Teknik Ortaöğretimde Paradigma Değişimi için Yeni Bir Adım: Eğitim Programlarının Güncellenmesi” ismiyle yapılan çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi kullanıldığı aynı şekilde Çalışkan (2022) tarafından “Temel Beceriler Odağında Orta Öğretimde Gastronomi Eğitimi” adlı çalışmada da Gastronomi eğitimi hakkında nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi kullanıldığı görülmüştür.

Canbal vd. (2020) 2023 Eğitimde Vizyon Belgesi ve 11. Kalkınma Planlarında belirlenen üst politika hedeflerine uygun olarak tüm paydaşların görüş ve önerileri dikkate alınarak sürece aktif katılımlarının sağlanıp Mesleki ve Teknik Eğitimde 2020 programı hazırlanması çalışmalarının gerçekleştiğini belirtmişlerdir. Bu kapsamda Mesleki ve Teknik Eğitim ÇÖP ve haftalık ders çizelgeleriyle temelde yapılanlar şunlardır:

- Meslek eğitiminin 9. sınıf düzeyinden başlaması
- Mesleklerin üst düzey becerilerine yoğunlaşmak yerine temel beceriler odağında güçlü bir mesleki altyapı oluşturmaya imkân veren bir yapı oluşturulması
- MEGEP projesi kapsamında yeterliliklere dayanan öğretim programı yapısı içerisinde mesleklerin her bir görevi için her biri ayrı birer ders olarak ele alınan psikomotor becerilerin Atölye derslerinde birleştirilmesi
- Seçmeli meslek derslerinin seçmeli dersler havuzuna alınması
- Sertifika programları oluşturulması
- Akademik destek programları oluşturulmasıyla birlikte öğrencilere ilgi, yetenek ve istekleri doğrultusunda seçenekler sunulması
- Programların bölgesel ihtiyaçlara cevap verebilecek esnek yapıda UMS’ye uygun hâle getirilerek mezunların istihdamına katkı sağlaması

Çalışkan (2022) MEB tarafından yapılan çalışmada Mesleki ve Teknik Eğitim 2020 ÇÖP ile birlikte yiyecek içecek hizmetleri alanı altında dört farklı dalda verilen eğitimin beceri haritaları dikkate alınarak birleştirilip yiyecek içecek hizmetleri dalı olarak güncellendiğini belirtmiştir. Ulusal Meslek Standartlarına göre 4. Seviye meslekler olan aşçılık, pastacılık ve servis görevlisine ait yeterlilikleri karşılayan programla birlikte öğrencilere temel beceriler

odağında uygulamayı esas alıp ağırlık veren bir eğitim yapısı hedeflenmiştir. 2006 yılında MEGEP projesi kapsamında yeterliliğe dayalı öğretim programlarının içerik ögesi olarak uygulamaya konulan bireysel öğrenme materyalleri (modül) yerine ders kitaplarının hazırlanmasının da önemli bir değişiklik olduğunu belirtmiştir. Yiyecek içecek hizmetleri alanı ve dalı olarak eğitim verilen AMP ve ATP programları arasında akademik dersler, beceri eğitim süreleri gibi konularda anlamlı farklılık bulunmadığını ifade etmiştir. Gastronomi alanının doğası itibarıyla uygulamaya dayanan bir program olduğundan öğrencilerin AMP programında yoğunlaşacağını dile getirmiştir. Ancak ilerleyen süreçlerde yapılacak çalışmalarda öğretmen ve öğrenci görüşlerinin nicel ve nitel olarak alındığı araştırmalarla program güncellemesinin verimliliğinin araştırılması gerektiğini de ifade etmiştir.

Alanyazında Mesleki ve Teknik Eğitim 2020 ÇÖP öncesinde MEGEP projesi kapsamında kullanılan yeterliliğe dayalı modüler öğretim programları ve modüller hakkında çalışmalar olduğu görülmektedir. Mesleki ve Teknik Eğitim 2020 ÇÖP hakkında öğretmen görüşlerine başvurulacak olan çalışmanın konusu olan programın hazırlanmasının sebeplerinin geçmişte uygulanan modüler öğretim programları hakkındaki alanyazın incelemesiyle daha net olarak ortaya koyulacağı düşünülmüştür. Ayrıca bu çalışmanın sonuçları ile MEGEP kapsamındaki öğretim programı ile ilgili çalışmalarının sonuçlarını karşılaştırma fırsatı olacağından bu inceleme yapılmıştır. Bu kapsamda Mesleki ve Teknik Eğitim 2020 ÇÖP öncesinde MEGEP kapsamında yeterliliğe dayalı öğretim programları ve bireysel öğrenme materyalleri ile ilgili yapılan araştırmalar incelenmiştir. Bu araştırmalardan bazıları şunlardır: Adıgüzel ve Berk (2009), Aktaş (2012), Arabacıoğlu (2013), Ata (2007), Aydın (2009), Babaç (2008), Berk (2012), Camcı ve Bitlisli (2021), Çakır (2014), Çelik (2013), Debreli (2009), Dursun (2008), Ekşioğlu (2013), Erman (2019), Ergin (2008), Güneşli (2013), Gürlek (2010), Gömleksiz ve Erten (2010), İsoğlu (2010), Kanbur (2016), Savruk ve Deniz (2018), Sert (2007), Nazlı (2010), Türkeşiz (2008), Utku (2010).

Savruk ve Deniz (2018) tarafından yapılan “Megep’e Dayalı Modüler Öğretim Programının Değerlendirilmesine Yönelik Yapılan Çalışmaların İncelenmesi” adlı çalışmada MEGEP projesi kapsamında 2006-2018 yılları arasında alanyazın incelendiği zaman yüksek lisans, doktora ve makale çalışmaları bakımından toplamda 38 farklı çalışma olduğu belirtilmiştir. Ancak bu çalışmalardan sadece dört tanesinin doktora tezi olmasının yeterli olmadığı ifade edilmiştir. MEGEP kapsamında yapılan çalışmalar incelendiği zaman modüler öğretim sistemine yönelik olarak çalışmaların yoğunlukta olduğunu, bazı mesleki alanlarla ilgili de çalışmaların bulunduğunu ancak mesleki eğitimde yer alan birçok alanla ilgili herhangi bir spesifik çalışma gerçekleştirilmediğini belirtmiştir. Çalışmaların genellikle Bilişim

Teknolojileri, Muhasebe ve Finansman, Elektrik-Elektronik, Metal Teknolojileri gibi alanlarda olduğu ancak Mesleki ve Teknik Eğitim 2020 ÇÖP öncesinde 55 farklı alan olduğu düşünüldüğünde bu açıdan alan bazlı çalışmaların yetersiz olduğunu ifade etmiştir. Bu çalışmanın konusu olan Sağlık Hizmetleri Alanı ile ilgili MEGEP kapsamında dahi öğretim programı ile ilgili herhangi bir çalışma bulunmamaktadır. Sağlık hizmetleri alanı ya da eski ismiyle sağlık meslek liseleri hakkında öğretim programı, kullanılan modüller ve kitaplar konularında herhangi bir çalışma yapılmadığı da görülmüştür.

Alanyazın incelendiği zaman 2018 yılından sonra dönemde MEGEP kapsamındaki öğretim programlarının etkililiği hakkında sadece iki adet çalışma olduğu görülmektedir. Erman (2019) tarafından yapılan “Mesleki Eğitim Kurumlarında Uygulanan Modüler Öğretim Programının Öğretmen ve Öğrenci Görüşlerine Göre İncelenmesi” isimli çalışmada ise MEGEP kapsamında Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğüne bünyesinde İstanbul Büyükşehir Belediyesi Sanat ve Meslek Edindirme Kurslarında “Kadın Üst Giysileri Dikimi Modüler Öğretim Programı” nı uygulayan 7 gönüllü öğretmen ve bu modüler programa göre eğitim alan gönüllü 60 öğrenci ile gerçekleştirmiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerin büyük çoğunluğu modülün hedefleri ile gerçek iş hayatının beklentilerinin örtüştüğü yönünde görüş belirtmiştir. Ancak eğitim programının hedeflerinin gerçek iş hayatının hedeflerine uygun olmadığını ifade eden öğrenciler; bireysel öğretim materyali olan modüllere iş yaşamındaki güncel durumun yansıtılması ve sektörel hedeflere dönük güncel konuları içeren öğretim materyallerinin hazırlanması gerektiğini vurgulamışlardır. Ayrıca öğrenciler tasarım odaklı eğitim almamaları, bilgisayar destekli eğitim olmaması, eğitimin yüzeysel kalması gibi durumlardan dolayı hedeflere ulaşmada sorunlar yaşandığını dile getirmişlerdir. Erman’ın (2019) araştırmasana katılan öğretmenler; modüler öğretim programı hakkında kendilerine yeterli düzeyde bilgi verilmeden eğitim sistemine dâhil edildiği, karşılaştıkları birçok sorunu ve durumu program devam ederken çözümlediklerini ifade etmişlerdir.

Camcı ve Bitlisli (2021) tarafından “Ortaöğretim Düzeyindeki Muhasebe ve Finansman Öğrencilerinin Tms/Tfrs Farkındalık Düzeylerinin Ölçülmesi” ismiyle mesleki ve teknik ortaöğretim düzeyinde Muhasebe alanı eğitimi hakkında bir çalışma yapılmıştır. Camcı ve Bitlisli (2021), Afyonkarahisar ilinde ortaöğretim muhasebe alanında eğitime devam eden 160 öğrenciyle gerçekleştirdiği nicel çalışmada öğrencilerin Türkiye Muhasebe Standartları (TMS) hakkında yeterli bilgi sahibi olmadıkları, öğretim materyali olarak kullanılan modüller içerisinde bunla ilgili yeterli bilgilerin yer almadığını söylemektedir. Eski bilgilere dayanan ve güncellenmeyen modüllerin bu anlamda engel olduğu dile getirilmiştir. Camcı ve Bitlisli (2021) araştırma sonucunda görülen sorunların çözümü için muhasebe mesleki eğitiminde kullanılan

öğretim materyallerinin güncellenmesi ve içeriklerinde TMS ile ilgili bilgilerin öğrenci seviyesine indirilerek yer almasıyla ilgili öneride bulunmuştur.

MEGEP kapsamında 2004-2005 yılında pilot uygulama yürütülen kurumlarla ilgili alanyazında yapılan tek bir çalışma bulunmaktadır. Kamber (2007) tarafından “Avrupa Birliği Destekli Mesleki Eğitimi Güçlendirme Projesi (MEGEP) Pilot Mesleki ve Teknik Ortaöğretim Okullarındaki Proje Kapsamında Görevli Yönetici ve Öğretmenleri Proje Hakkındaki Görüşleri Üzerine Bir Araştırma (Marmara Bölgesi Örneği)” ismiyle, MEGEP kapsamında 2004-2005 eğitim öğretim yılı içerisinde pilot uygulama yapılan 105 okuldan Marmara bölgesinde bulunan 22 okulun proje kapsamındaki görevlileriyle anket üzerinden bir çalışma yapılmıştır. MEGEP pilot uygulaması kapsamında her kurumda 1 müdür, 1 proje sorumlusu müdür yardımcısı, 1 değişim önderi öğretmen ve 1 program koordinatörü öğretmen görev yapmaktadır. Çalışmaya İstanbul Bölge Ofisine bağlı 22 kurumda proje kapsamında görevli olan 88 öğretmen katılım sağlamıştır. Çalışmada proje yönetimi ve temel uygulamalarına yönelik cevapların ortalamalarına bakıldığında katılımcıların olumlu görüş bildirdiği görülmektedir. Ancak katılımcılar projenin yönetimi açısından yeterli maddi kaynak sağlanmadığı yönünde görüş belirtmişlerdir. Katılımcılar projenin, iş piyasasının beklenti ve ihtiyaçları karşılama konusunda olumlu görüş belirtmişlerdir. Ancak okul işletme iş birliğinde okulların yeterince istekli işletmelerin ise nispeten isteksiz davrandıkları yönünde görüş belirtmişlerdir. Projenin personel gelişimi ve çalışma şartlarına etkisi bakımından olumlu görüş belirtmelerine karşın proje yönetimi ile ilişkilerde bürokratik engeller yaşandığı yönünde görüş belirtmişlerdir. Çalışmaya katılım sağlayan gruplar arasında kıdem, cinsiyet değişkenleri bakımından anlamlı fark saptanmaz iken genel bilgi ve kültür dersi öğretmenlerinin görüşleri bakımından anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Genel bilgi öğretmenlerinin projenin başarısına daha şüpheci baktıkları görülmektedir.

Ata (2007) tarafından yapılan çalışma MEGEP’in ülke genelinde uygulamaya konulmasından çok kısa bir süre sonra gerçekleştirilmiştir. Ata (2007) tarafından “Mesleki Teknik Eğitim ve MEGEP Öğretim Programlarına Öğrenci ve Öğretmen Yaklaşımları (Bilişim Teknolojileri Alanında Uygulama)” isimli çalışmada öğrenci ve öğretmenlerin görüşleri değerlendirilmiştir. Çalışmaya katılan öğretmenler içerik ögesi olan modüller ile ilgili olumlu anlamda görüş bildirmişlerdir. MEGEP sistemi hakkında yeterli bilgilendirme yapılması konusunda öğrencilerden %77.2’si MEGEP sistemi hakkında kısmen ya da tamamen yetersiz bilgilendirme yapıldığını ifade etmiştir. Öğrenciler atölye ve laboratuvarlarının MEGEP’in tam anlamıyla uygulanması için yeterliliği hakkında ise %54.1 oranında evet, %45.9 oranında ise hayır cevabını vermişlerdir. Öğrenciler MEGEP kapsamında gerçekleşen değişimden

memnuniyetleri hakkındaki konuda ise %30.2 oranında evet, %23.3 oranında hayır, %46,5 oranında ise bilmiyorum cevabını vermişlerdir. Ata (2007), MEGEP kapsamında bilişim teknolojileri alan programı modüler öğretim programlarına göre hazırlanmış olmasına rağmen değerlendirme işleminin ilgili sınav yönetmeliği doğrultusunda eski sistemde yapıldığını ve modüler öğretim programı sistemi yapısına uygun olarak ilgili yönetmelikte değişiklik yapılması gerektiğini ifade etmiştir.

Yaşar (2007) tarafından “Orta Öğretimde Modüler Eğitimin Matbaa Eğitimi Açısından İncelenmesi” ismiyle yapılan çalışmada İstanbul ilinde Küçükçekmece ve Bakırköy ilçelerin mesleki ortaöğretim faaliyeti gösteren iki farklı liseden öğrenci ve öğretmenlere uygulanan anket üzerinden modüler eğitim sisteminin etkileri incelenmiştir. Yaşar (2007) anket sonuçları incelendiği zaman modüler öğretim programlarına geçişin gerekli ve olumlu olduğu ancak öğretmen ve öğrenciler açısından eksiklerin olduğunu; modüler öğretim sistemine geçişin hızlı olmasından kaynaklı gerekli alt yapının kurgulanamadığını bununda öğrenci ve öğretmenler açısından çeşitli sorunlar meydana getirdiğini ifade etmiştir. Öğrenciler açısından modüler öğretim programını tam anlamıyla kavrayamadıkları görülmektedir. Öğretmenler açısından ise sınıf mevcutlarının kalabalık olduğu durumlarda modüler öğretim programının tam anlamıyla uygulanamadığı görülmektedir.

Saraçoğlu (2007) tarafından “Mesleki Eğitim ve Mesleki Eğitimi Güçlendirme Projesi (MEGEP) Uygulamaları: İstanbul'da Bir Araştırma” ismiyle İstanbul ilinde Küçükçekmece ilçesinde meslek liselerinde görev yapan 108 öğretmene anket uygulama yoluyla MEGEP projesinin etkililiği hakkında bir çalışma gerçekleştirilmiştir. Anket içerisinde beşli Likert tipli 20 adet soru yer almaktadır. Anket sonuçlarına göre öğretmenler sınıf mevcutlarının azaltılması gerektiğini, uygulama alanların açısından uygun şartların sağlanması gerektiğini, öğretmenlerin modüler öğretim sistemi hakkında daha çok hizmet içi eğitim faaliyetlerine katılmaları gerektiğini ifade etmiştir. Ayrıca modüllerin güncellenmesi, MEGEP kapsamındaki belirsiz alanların bir an önce giderilmesi, modüler öğretimle kazandırılan bilgilerin daha çok uygulama ağırlıklı olarak öğrencilere kazandırılacak düzenlemeler ve güncellemelerin de yapılması gerektiğini ifade etmiştir.

Yıldız (2008) tarafından “Mesleki Eğitim Öğretim Sisteminin Güçlendirmesi Projesinin (MEGEP) Endüstri Meslek Liselerinde Uygulaması” isimli çalışmasında İstanbul ilinde altı farklı endüstri meslek lisesinde 40 yönetici, 120 öğretmen ve 300 öğrenci ile gerçekleştirdikleri anket çalışması sonucunda MEGEP kapsamında yapılan uygulamaların etkilerini araştırılmıştır. Yıldız (2008) çalışmasının sonuçlarına bakarak; öğretmenlere ÇÖP ve modüllerin uygulanması, eğitim öğretim faaliyetlerinde öğrencilerin etkinliğini ve verimini

artırmak ile ilgili konularda eğitimlerin verilmesi gerektiğini ifade etmektedir. Öğrencilere ise modüler sistemin avantajlarını, öğrencilerin bu sistemle elde edebilecekleri kazanımları, modüllerin kullanım şekilleri konularında eğitimler verilmesini ve içeriklerin çeşitli zamanlarda güncellenerek öğrencilerden de dönütler alınmasının önemli olduğunu ifade etmiştir.

Karadeniz (2008) tarafından “Endüstri Meslek Liseleri Elektrik Elektronik Teknolojileri Alanında Uygulanmakta Olan Modüler Öğretim Yöntemi ile Geleneksel Öğretim Yönteminin Öğretmen Görüşleri Çerçevesinde Karşılaştırılması” ismiyle yaptığı çalışmasını İstanbul ilinde Anadolu yakasında 14 farklı Endüstri Meslek lisesinde görev yapan 135 elektrik elektronik teknolojileri alanı öğretmeniyle gerçekleştirmiştir. Çalışmada meslek lisesinde görev yapan elektrik elektronik teknolojileri öğretmenlerinin modüler öğretim sistemine yaklaşımları üzerinden durmuştur. Karadeniz (2008) çalışmasında öğretmenlerin “Eğitimde Karşılaşılan Sorunlar Boyutunda Modüler Öğretim Yöntemi ve Geleneksel Öğretim Yöntemi” temalı ifadeler hakkındaki görüşleri değerlendirildiğinde şu sonuçların görüldüğünü ifade etmiştir.

- Okulların mevcut fiziksel kapasite ve donanımlarının modüler öğretim yöntemini uygulamada tam anlamıyla karşılayamadığı
- Okullardaki rehberlik ve meslek danışma kurullarının modüler öğretim yöntemi açısından yetersiz kaldığı
- Öğretmenlerin modüler öğretim yöntemi uygulamaları hakkında eksiklikleri olduğu
- Okullardaki mevcut öğretim materyallerinin modüler öğretim yöntemi ihtiyaçlarını tam anlamıyla karşılayamadığı

Karadeniz (2008) ayrıca modüllerin içeriklerinin teorik bilgi açısından çok kapsamlı olduğu ancak buna karşın uygulama becerileri açısından yetersiz olduğu ve verilen ders saati sürelerinin bu sebepten öğretmenler açısından yetersiz olarak değerlendirildiğini ifade etmiştir. Bu sebeple zümre öğretmenleri ve meslek elemanlarının eşgüdümlü çalışmalarıyla alan ve dala ait modül içeriklerinin belirlenmesinin etkili olacağını belirtmiştir.

Türkeşsiz (2008) tarafından “MEGEP Kapsamında Motorlu Araçlar Teknolojisi Alanı Öğretim Programlarının Mevcut Meslek Liselerinde Uygulanabilirlik Düzeyinin Araştırılması” ismiyle gerçekleştirilen çalışmaya Afyonkarahisar ilinde 2007 yılı aralık ayında Merkez Endüstri Meslek Lisesi, Gazi Endüstri Meslek Lisesinden gönüllü 30 eğitimci katılım sağlamıştır. Araştırma MEGEP kapsamında uygulanan öğretim programının uygulanabilirlik düzeyini araştırmıştır. Öğretmenler Motorlu Araçlar Teknolojisi (MAT) öğretim programının mevcut şartlarda uygulanabilir olmadığını, mevcut atölye ve laboratuvar imkanları ile modüllerin etkin kullanımının mümkün olmadığını, MAT alanı öğretim programı hazırlanırken

öğretmen görüşlerine başvurulmadığını düşündüklerini ifade etmişlerdir. Ayrıca MAT alanı öğretim programı hakkında yeterli bilgi sahibi olmadıklarını ve modüler öğretim kapsamında öğretmenlere hizmet içi eğitim verilmesi gerektiğini de ifade etmişlerdir.

Aydın (2009) çalışmasını İstanbul ilinde Mesleki ve Teknik Ortaöğretimde farklı alanlarda eğitim veren yönetici ve öğretmenlerden oluşan 154 meslek öğretmeniyle gerçekleştirmiştir. Çalışma modüler öğretim sisteminin etkililiği hakkında yönetici ve öğretmen görüşlerini almaya dayanmaktadır. 17 yönetici 137 meslek öğretmenin katılımıyla tesadüfi örnekleme yöntemiyle İstanbul ilinde görev yapan öğretmenler çalışma grubunu oluşturmaktadır. Ankete katılan 154 öğretmenden 25 tanesi MEGEP kapsamında gerçekleştirilen program geliştirme çalışmalarına da katılım sağlamıştır. Çalışmada modüler öğretim programı kapsamında kullanılan modüller ile ilgili katılımcıların olumsuz değerlendirme yaptığı görülmektedir. Özellikle modüller içerisinde uygulama faaliyetinin yeterli olmadığı ile ilgili madde diğer maddelere kıyasla en yüksek puanı almıştır. Aynı şekilde modüllerin basımı ve dağıtımın yeterli olmadığı konusunda öğretmenler yüksek oranda katıldıkları görülmektedir. Donanım ve eğitim ortamlarına ilişkin görüşleri bakıldığında zaman yönetici ve öğretmenlerin bu alanlarda yeterli bir ortamın bulunmadığı ile ilgili görüşe katıldıkları görülmektedir. Aydın (2009) öğretim programına ilişkin katılımcıların görüşleri incelendiğinde zaman şu sonuçlara varılacağını dile getirmiştir:

- Hazırlanan modüllerin atölye ve donanım bakımından uygulama alanı bulamadığı için yetersiz olarak nitelenebileceği
- Modüler çerçeve öğretim programının tam anlamıyla incelenip kavranamadığı
- Modüler öğretim programının esnek yapısını oluşturan ders çizelgesi dışında kalan ders ve modül havuzundan gereken ölçüde yararlanılamadığı
- Modül yazımı ve hazırlanmasında görev alan öğretmenlerinin sayısının az olduğu

Aydın (2009), katılımcıların öğretmen ve yöneticilerin modüler öğretim sistemindeki yeterlilikleri ile ilgili sorunlara verdikleri cevaplara istinaden şu sonuçlara varılabileceğini ifade etmiştir.

- Modüler öğretim sistemine geçişin ani olması gerekli olan hazırlığın ve bilgilendirmenin yeterli miktarda yapılamamış olduğu
- Hizmet içi eğitim faaliyetlerinin istenilen nicelik ve nitelikte gerçekleştirilememiş olması

Seçilmiş (2009) tarafından “Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liselerinde Uygulanan Modüler Öğretimin Değerlendirilmesi” ismiyle yapılan çalışmada otelcilik ve turizm meslek liselerindeki öğretmenlerin modüler öğretim sistemi hakkında görüşleri incelenmiştir. Çalışmanın yapıldığı 2008-2009 eğitim öğretim yılında Ticaret ve Turizm Öğretimi Genel Müdürlüğünden alınan istatistiklere göre 626 olan toplam öğretmen sayısından 243 öğretmen araştırmanın katılımcı grubunu oluşturmuştur. Seçilmiş (2009) modüler öğretim sistemlerinin çeşitli eksikleri olsa dahi ders saatleri, uygulama, içerik gibi konularda sunduğu yapının esnek olması sebebiyle uygulayıcı olan öğretmenler tarafından olumlu karşılandığını ifade etmiştir. Ancak MEGEP kapsamında uygulanan modüler öğretim sistemine uygun sınıf geçme ve ders geçme yönetmeliği olmadığını ve bu sorunun ilgili düzenlemelerle giderilmesi gerektiğini, modüler öğretim programının en fazla eleştiri alan kısmının bireysel öğretim materyalleri olan modüller olduğunu ifade etmiştir. Anket içerisindeki modüle ait kısımlarda ve anketin sonunda yer alan katılımcı görüşleri kısmında verilen cevaplara bakıldığında; modüllerdeki temel sıkıntının bunları yazan kişilerin yeterli bilgi ve deneyime sahip olmamaları olarak ifade edildiği görülmektedir. Modüller içerisindeki öğrenme faaliyetleri kısımları yeterli olarak değerlendirmekle birlikte modüller içerisinde eksik, hatalı ya da yanlış bilgilerin de tespit edildiğini katılımcılar ifade etmişlerdir. Ayrıca bazı modüller içerisinde aynı ya da benzer konuların birden fazla yerde tekrar mahiyetinde açıklandığı, dil ve anlatım açısından çeşitli sorunlar olduğu bunun da eğitim öğretim faaliyetleri açısından olumsuz algılandığı görülmektedir.

Bay (2010) tarafından “MEGEP Kapsamında Ticaret Meslek Liselerindeki Muhasebe Eğitimi Uygulamasında Karşılaşılan Aksaklıklar ve Çözüm Önerileri: Ankara Örneği” ismiyle yapılan çalışmadan Ankara ilinde 12 farklı ticaret ve çok programlı lisede görev yapan 210 muhasebe alanı öğretmenine 2009-2010 eğitim öğretim yılı içerisinde anket uygulanmıştır. Çalışmada muhasebe alanı modüler öğretim programının yeterliliği ve geliştirilmesi gereken alanları konusunda Likert tipli anket yoluyla nicel veriler toplanmıştır. Katılımcıların %62.9’u MEGEP hakkında eğitim almamış olmasına rağmen %86.2’sinin MEGEP hakkında kısmen ya da tamamen bilgi sahibi olduklarını ifade ettikleri görülmektedir. Katılımcılar %75.2 oranında MEGEP kapsamında gelen değişimden kısmen ya da tamamen memnun olmadığını ifade etmiştir. Bay (2010) ankete verilen cevaplardan yola çıkarak; öğretmenlerin modüllerin gerçekleştirilebilir olması konusunda olumsuz görüşlere sahip olduklarını modüllerde gereksiz bilgilere yer verildiğini ayrıca bazı modüllerin ilgili sınıf düzeyine uygun olmadığını ifade etmiştir. Ayrıca öğretmenler modüllerin değerlendirme kısmı ile ilgili yetersizlikler olduğunu modüllerin genel anlamda gerçekleştirilebilir olma durumunda ise çeşitli sorunlar olduğunu ifade etmişlerdir.

İşoğlu (2010) tarafından “MEGEP Bilişim Teknolojileri Alanı Modüllerinin Öğretmen Görüşleriyle Değerlendirilmesi” ismiyle İstanbul ilinde görev yapan 195 Bilişim Teknolojileri Alanı öğretmenine 2009–2010 öğretim yılı birinci döneminde, “Modüllere İlişkin Görüş ve Tepkileri Belirleme Tutum Ölçeği” isimli veri toplama aracı uygulanmıştır. Araştırma bilişim teknolojileri alanı öğretmenlerinin “Bilişim Teknolojilerinin Temelleri” dersine ait modüller ile ilgili görüşlerinin tespiti ve değerlendirilmesi amacıyla yapılmıştır. Katılımcıların %80.1’i modüler eğitim sistemi uygulanması hakkında kısmen ya da hiç eğitim almadıklarını ifade etmişlerdir. Katılımcıların %77.9’u alanlarının imkanlarının kısmen ya da tamamen modüler öğretim programlarının uygulanması açısından yetersiz gördüğünü ifade etmişlerdir.

Aktaş (2012) çalışmasını Antalya ilinde Mesleki ve Teknik Eğitimde, Metal Teknolojisi Alanında öğretmen olarak görev yapan 57 meslek öğretmeniyle gerçekleştirmiştir. Çalışmasında katılımcıların çoğunun modüler öğretim sistemi hakkında hizmet içi eğitim faaliyetine katılım sağlamadığı görülmektedir. Bu anlamda katılımcıların çoğunluğunu modüler öğretim sistemi hakkında hizmet içi eğitime ihtiyaçları olduğu görülmektedir. Ayrıca katılımcıların çoğunluğu öğretim programında yer alan amaçların öğrenciler açısından kazanıma dönüştürebilecek yapıda olmadığı ve bunların okul atölye ortamlarında uygulanabilirliğinin düşük olduğunu ifade etmişlerdir. Katılımcıların çoğunluğu öğretim programındaki amaçların/kazanımların konu alanının ihtiyaçlarını karşılamada yetersiz kaldığını ifade etmişlerdir. Okullardaki imkanlarla sektördeki teknolojik durumun ve ihtiyaçların farklı olmasından kaynaklı öğrencilerin aldıkları bu eğitimle sektörün ihtiyacı olan nitelikli insan gücü yetiştirmenin güç olduğunu ifade etmişlerdir. Aktaş (2012) tarafından belirtilen bu durum İŞKUR’un 2017 raporunda da beceri uyumsuzluğu olarak ortaya konulmaktadır. Öğretim programının içerik ögesi olan modüllerin öğrencilerin ilgisini çekmede tasarımsal anlamda yetersiz olduğunu ve modüllerin birbirleri arasında ilişki kurulması konusunda başarısız olduğunu ifade etmişlerdir. Katılımcılar; modüler öğretim sisteminin temel mantığında, her modülün değerlendirilmesinin ayrı yapılması gerektiği, başarısız olunan durumlarda tekrar ve düzeltme uygulamaları yer alırken, sınıf geçme yönetmeliği ve e-okul sisteminde modüler öğretime uygun bir ölçme ve değerlendirme sisteminin yer almadığı ifade etmişlerdir. Bu sorunun bakanlık tarafından ilgili düzenlemeler yapılarak çözülmesi katılımcıların talepleri arasındadır.

MEGEP’in üst düzey politikasını belirleyen ve projenin yönetiminden sorumlu olan üst düzey yöneticilerle ilgili alanyazında yapılan tek çalışma Akyüz (2012) tarafından gerçekleştirilmiştir. Akyüz (2012) tarafından yapılan “Millî Eğitim Bakanlığınca Tamamlanmış Avrupa Birliği Eğitim Projelerinin Yönetici ve Uzman Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi”

isimli çalışmada MEB'in Avrupa Birliği ile iş birliği içerisinde yürüttüğü Temel Eğitime Destek Programı (TEDP), Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi (MEGEP), Mesleki ve Teknik Eğitimin Modernizasyonu Projelerinin yönetici ve uzman görüşlerine göre değerlendirilmesi gerçekleştirilmiştir. Nitel araştırma yöntemlerinden tarama yöntemi kullanılan çalışmada MEB'in bahsi geçen projeleri yürütmeye yönetici ve uzman olarak görev alanların görüşlerine araştırmacı tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu yöntemiyle başvurulmuştur. MEGEP'in değerlendirilmesi kapsamında 15 yönetici ve 18 uzman görüşüne başvurulmuştur. Yöneticiler arasında; müsteşar yardımcısı, Avrupa komisyonu Türkiye delegasyonu, genel müdür, TTKB kurul üyesi, genel müdür yardımcısı, daire başkanı vb. bulunmaktadır. Uzmanlar arasında; MEB eş uzmanlar, şube müdürü, uzman (teknik destek), yabancı ekip lideri vb. bulunmaktadır. Katılımcıların görüş bildirilmesi istenen her alanla ilgili öncelikli olarak Evet, Kısmen ya da Hayır seçeneklerinden birini seçmeleri akabinde bu seçimi neden yaptıklarını açıklamaları istenmiştir.

Akyüz (2012) çalışmasındaki katılımcıların %90.9'u proje uygulanması kapsamında kısmen de olsa çeşitli sorunlarla karşılaştığını ifade etmişlerdir. Yöneticilerden evet cevabını veren MGY13 kodlu katılımcı projenin uygulanmasındaki en büyük sorunun MEB'de mesleki eğitim ile ilgili birden çok sayıda birimin olmasını bununda kişiler açısından değil ancak birimlerin görev tanımları açısından çakışmalara sebep olduğunu ayrıca proje kapsamında mesleki örgün eğitim için hazırlanan alan sayısının fazla olduğunu ifade etmiştir. Sertifika programı olabilecek çeşitli alanların örgün mesleki eğitim içerisinde değerlendirilmesinin insan kaynağı ve mali açıdan sistemi zorlaştırdığını dile getirmiştir. Katılımcılardan üçü (MGY2, MGY4, MGY15) projenin başlangıç sürecinde taraflar açısından dirençle karşılandığını ancak ilerleyen süreçte bunun aşıldığını, TTKB ile modüller ile ilgili anlaşılamadığı ve bununda ilerleyen süreçte çeşitli riskler doğurabileceğini ifade etmiştir. Projenin uygulanması sırasında sorunlarla karşılaştığını ifade eden üç uzmandan ikisi (MGU3, MGU5), MEB ve sosyal ortakların proje başlangıcında farklı sebeplerden ötürü direnç göstermeleri sebebiyle hedeflere ulaşamayacağı yönündeki inançları, başka bir uzmana göre (MGU8Y) ise MEB ile AB Delegasyonu ekip liderinin aşırı müdahil olması sebebiyle katılımcıların etkinliğini azaltmasına sebep olması proje kapsamında karşılaşılan sorunlar olarak değerlendirilmiştir.

MEGEP kapsamındaki çalışmalar içerisinde program değerlendirme modellerinden biri kullanılarak yapılan tek çalışma Berk (2012) tarafından yapılmıştır. Berk (2012) tarafından "Mesleki ve Teknik Ortaöğretim Kurumlarında Uygulanan Modüler Sistemin Provus'un Farklar Modeli ile Değerlendirilmesi" ismiyle tabakalı örnekleme yöntemiyle seçilen; 2010-2011 öğretim yılında Erkek Teknik Öğretim Genel Müdürlüğüne bağlı kurumlarda görev yapan

yönetici ve öğretmenler, ölçüt örnekleme yöntemiyle seçilen mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarından mezun olan bireyleri istihdam eden İstanbul'daki işletmelerdeki sektör temsilcilerinden oluşan grup üzerinden nicel ve nitel veri toplama araçları kullanılarak çalışma yapılmıştır. Çalışmada örneklem sanayi üretimi bakımından gelişmişliğine göre üç bölgeden seçilmiştir. Toplamda ise 1268 öğretmen ve 162 yönetici örnekleme dâhil edilmiştir. Çalışmanın nicel boyutunda kullanılan veri toplama aracı beşli Likert tipli maddelerden oluşmaktadır. Maddelere verilen yanıtlar derecelendirmeye uygun olarak 1.00 ile 4.00 arasında değerler almaktadır. Kararsızım seçeneği için herhangi bir değer verilmemiş olup bu seçenek sadece yüzde hesaplamalarında kullanılmıştır.

Berk (2012) çalışmasında “Katılımcıların modüler öğretim programlarının “amaçlar” boyutunun belirlenen standartları karşılayabilme düzeylerine ilişkin görüşleri” boyutunda yer alan altı maddeye verilen cevapların ortalaması 2.01 olup bu sonuca göre bu durumun gerçekleşmesinin yetersiz görüldüğü ifade edilebilir. “Katılımcıların modüler öğretim programlarının “içerik” boyutunun belirlenen standartları karşılayabilme düzeylerine ilişkin görüşleri” boyutunda yer alan 11 maddeye verilen cevapların ortalaması ise 1,90 olup bu sonuca göre bu durumun gerçekleşmesinin yetersiz görüldüğü ifade edilmiştir. Katılımcıların modüler öğretim programlarının “öğretme-öğrenme süreci” boyutunun belirlenen standartları karşılayabilme düzeylerine ilişkin görüşleri boyutunda yer alan 27 maddeye verilen cevapların ortalaması 1,82 olup bu sonuca göre bu durumun gerçekleşmesinin yetersiz görüldüğü ifade edilmiştir. “Katılımcıların modüler öğretim programlarının “değerlendirme süreci” boyutunun belirlenen standartları karşılayabilme düzeylerine ilişkin görüşleri” boyutuna ilişkin 13 maddeye verilen cevapların ortalaması 1.78 olup bu sonuca göre bu durumun gerçekleşmesinin yetersiz olduğu ifade edilmiştir. Berk’in (2012) çalışmasındaki bulgulara dayanarak yaptığı önerilerinden bazıları şunlardır:

- Modüler sisteme uygun olarak sınav ve sınıf geçme yönetmeliği hazırlanmalıdır.
- Modüller hazırlanırken ön koşul öğrenmeler belirlenmeli ve gerekli ön koşulları sağlayamayan öğrencilerin modülleri almaması gerekmektedir.
- Modüllerin içeriklerinde teorik ve uygulama dengesi gözetilmelidir. İçerikte temel kuramsal bilgiler yer almalı ancak yeterli miktarda uygulamaya da dönük olmalıdır.
- Mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarının fiziki ve teknik altyapısı öğretim sistemine uygun olacak şekilde desteklenmelidir.

Çelik (2013) tarafından “Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi (Megep)’in Değerlendirilmesi” ismiyle yapılan çalışmada Ata (2007) tarafından hazırlanan

anket formu kullanılarak İstanbul ilinde mesleki ve teknik ortaöğretimde aktif olarak çalışan 245 meslek öğretmenin katılımıyla MEGEP kapsamında uygulanan modüler öğretim sisteminin değerlendirilmesi gerçekleştirilmiştir. MEGEP hakkında yeterli bilgiye sahip olmaları hakkındaki soruda öğretmenlerin %45.7'si kısmen, %53.5', evet, %8 ise hayır cevabını vermiştir. Bölümün; atölye ve laboratuvarları MEGEP kapsamındaki programın uygulanması açısından yeterli olması hakkındaki soruda öğretmenlerin %52.7'si hayır, %47.3'ü evet cevabını vermiştir. MEGEP kapsamında gerçekleşen değişimden memnuniyet durumu hakkındaki soruya öğretmenlerin %37.6'sı bilmiyorum, %20.4'ü hayır, %42'si ise evet cevabını vermiştir. Çelik (2013) çalışmasındaki verilerinden yola çıkarak MEGEP kapsamında geliştirilen mesleki yeterliliklerin iş piyasası ile uyumu hakkındaki maddelere öğretmen ve yöneticilerin az katılması sebebiyle alan ve dalların standart ve yeterliliklerin yeniden ele alınarak revize edilmesinin faydalı olabileceğini ifade etmiştir.

Çakır (2014) tarafından yapılan “Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesinin (MEGEP) Başarısının Değerlendirilmesi: İstanbul İlindeki Ticaret Liselerinde Araştırma” adlı çalışmada İstanbul ilinde ticaret meslek liselerinde muhasebe alanında eğitim gören 500 öğrenciye uygulanan anket üzerinden değerlendirme gerçekleştirilmiştir. Anket iki kısımdan oluşmaktadır. İlk kısımda öğrencilerin aldıkları muhasebe eğitiminden memnuniyetini ölçen maddeler yer alırken ikinci kısmında aldıkları muhasebe eğitiminde gördükleri eksiklikler belirlenmeye çalışılmıştır. Çakır (2014) anket verilerine bakarak öğrencilerin eğitim amaçlı kullanılan modüllerden orta düzeyde memnun olduklarını bu durumunda modüllerin içeriklerinin güncellenerek memnuniyetin üst düzeye taşınabileceğini ifade etmiştir. Öğrenciler okullardaki fiziki imkanların modüllerin uygulanması açısından çeşitli yetersizlikler görüldüğünü belirtmişlerdir. Öğrenciler modüllerin iş hayatında kullanılabilir olması için iyileştirilmesi gerektiğini düşünmektedir. Çakır'ın (2014) araştırma verilerine bakarak bulunduğu önerilerden bazıları şunlardır:

- Modüller görsel öğelerle zenginleştirilerek sektörel ihtiyaçlara göre revize edilmelidir.
- Sektörde kullanılmayan teorik ve uygulamalı kazanımlar ve içerikler modüllerden çıkarılmalıdır.
- Okullarda uygulamalı kazanımlar için gerekli olan fiziki imkân sağlanmalıdır.
- Modüllerdeki uygulamalar artırılmalı ve öğrenci seviyesine uygun olmalıdır.

MEGEP kapsamında yapılan çalışmalar incelendiğinde temelde görülen sorunlardan bazıları şu başlıklar altında toplanabilir:

- MEGEP kapsamında uygulanan yeterliliğe dayalı modüler öğretim sistemi hakkında bilgi ve bilgilendirme eksikliği (Arabacıoğlu, 2013; Aydın, 2009; Bay, 2010; Berk, 2012; Dursun, 2008; Ergin, 2008; Ekşioğlu, 2013; Gömleksiz & Erten, 2010; Gök, 2011; İšoğlu, 2010; Karadeniz, 2008; Yaşar, 2007).
- MEGEP kapsamında uygulanan modüler öğretim sistemi için elverişli olmayan fiziki imkanlardan (atölye, laboratuvar ve malzeme eksikliği vb.) kaynaklı sorunlar (Adıgüzel & Berk, 2009; Arabacıoğlu, 2013; Aydın, 2009; Bay, 2010; Berk, 2012; Dursun, 2008; Kamber, 2007; Yıldız, 2008).
- MEGEP kapsamındaki modüler öğretim sisteminin içerik ögesi olan modüllerden kaynaklı sorunlar (Adıgüzel & Berk, 2009; Aktaş, 2012; Aydın, 2009; Bay, 2010; Berk, 2012; Çelik, 2014; Dursun, 2008; Ekşioğlu, 2013, Gömleksiz & Erten, 2010; İšoğlu, 2010).
- MEGEP kapsamında geçilen yeterliliğe dayalı modüler öğretim sisteminin uygulanması için ihtiyaç duyulan yasal düzenlemeler (sınıf geçme ve sınav yönetmeliği gibi) bakımından sorunlar (Aktaş, 2012; Berk, 2012; Seçilmiş, 2009).

MEGEP kapsamında görülen temel sorunlar ile ilgili alanyazında çalışmalarda yer alan tespit ve öneriler Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4. *MEGEP Kapsamında Yeterliliğe Dayalı Modüler Öğretim Programı Uygulamasında Karşılaşılan Temel Sorunlar*

Temel Sorunlar	İlgili Çalışmalar
MEGEP Kapsamında Uygulanan Yeterliliğe Dayalı Modüler Öğretim Sistemi Hakkında Bilgi ve Bilgilendirme Eksikliği (Arabacıoğlu, 2013; Aydın, 2009; Bay, 2010; Berk, 2012; Dursun, 2008; Ergin, 2008; Ekşioğlu, 2013; Gömleksiz & Erten, 2010; Gök, 2011; İšoğlu, 2010; Karadeniz, 2008; Yaşar, 2007).	Arabacıoğlu (2013) çalışmasındaki katılımcılar, modüler öğretim sistemi hakkında yapılan bilgilendirmenin geç yapıldığı ve yeterli olmadığını ifade etmişlerdir. Berk (2012) çalışmasında modüler öğretim sisteminin yönetici, öğretmen, veli ve öğrencilere tanıtımı ve anlatımı için belirli zamanlarda tekrarlayan şekilde çalışmalar yapılması gerektiği bu tanıtımlar içinde çeşitli kitapçıklar hazırlanması gerektiğini ifade etmiştir. Dursun (2008) çalışmasında öğretmenlerin projeyi tam anlamıyla etkili bulmamasının sebebinin modüler öğretim programı yürürlüğe girmeden önce tam anlamıyla hizmet içi eğitim almamış olmaları olduğunu ifade etmiştir. Gök (2011) çalışmasındaki sonuçlara bakarak MEGEP'in uygulanmaya başlanmadan gerekli bilgilendirmenin tam anlamıyla yapılmadığını ifade etmiştir.

Tablo 4. Devamı

MEGEP kapsamında uygulanan modüler öğretim sistemi için elverişli olmayan fiziki imkanlardan (atölye, laboratuvar ve malzeme eksikliği vb.) kaynaklı sorunlar (Adıgüzel ve Berk, 2009; Arabacıoğlu, 2013; Aydın, 2009; Bay, 2010; Berk, 2012; Dursun, 2008; Kamber, 2007; Yıldız, 2008).	Adıgüzel ve Berk (2009) çalışmasındaki katılımcıların modüler sisteme geçişte ve modüler sistemin uygulanmasında görev yaptıkları ortaöğretim kurumlarındaki mevcut donanımların ve fiziki imkanların eksikliğinden kaynaklı öğretim programlarının uygulanmasında sorunlar yaşadığını ifade etmiştir. Bay (2010) çalışmasından elde ettiği verilere dayanarak modüler öğretim sisteminin okullarda tam anlamıyla uygulanabilmesi için atölye ve donanım açısından eksiklikleri olan kurumların tespit edilerek bunların giderilmesi gerektiğini ifade etmiştir. Dursun (2008) gerekli donanım ve imkân sağlanmadan alan ve dal açılmamasını, okullara sağlanan desteklerden öğretmen ve yöneticilerin tamamının haberdar edilmesi gerektiğini, okullara bu anlamda daha çok destek verilmesi gerektiğini ifade etmiştir.
MEGEP kapsamındaki modüler öğretim sisteminin içerik ögesi olan modüllerden kaynaklı sorunlar (Adıgüzel & Berk, 2009; Aktaş, 2012; Aydın, 2009; Bay, 2010; Berk, 2012; Çelik, 2014; Dursun, 2008; Ekşioğlu, 2013, Gömleksiz & Erten, 2010; İşoğlu, 2010).	Aktaş (2012) çalışmasında okulların modüllere ulaşımının zor olmasının modüler öğretim sistemi açısından kaynak eksikliği oluşturduğunu bu durumda modüler öğretim sisteminin etkililiğini düşürdüğünü ifade etmiştir. Akyüz (2012) tarafından MEGEP projesinde üst düzey yönetici ve uzman olarak görev alanların katılımcı olarak ele alındığı çalışmada yöneticilerden bazıları (MGY2, MGY4, MGY15) TTKB ile MEGEP kapsamında uygulamaya konulan modüller ile ilgili uzlaşma sağlanamadığını AB ülkeleri, ILO vb. meslek modülü anlayışında modüllerin istihdam edilebilir ve sertifikalandırılabilir bir özellik taşıırken MEGEP kapsamında Türkiye’de uygulamada olan modüllerin daha önceden mevcut ünitelerin modülleştirilmesi yaklaşımı benimsediğini ifade etmişlerdir. Bay (2010) çalışmasında modüllerin hazırlanmasında uzman olmayan kişilerin görev almasının, modüller içerisinde hatalara sebep verdiği bunda modüler öğretim sistemi açısından sorunlara yol açtığını ifade etmiştir. Berk (2012) çalışmasından yola çıkarak modül içerikleri oluşturulurken öğrencinin tam anlamıyla merkeze alınmadığı sonucunun çıktığını ifade etmiştir. Camcı ve Bitlisli (2021) çalışmasında muhasebe alanının uygulamadaki modüllerinde temel standartlar hakkında yeterli bilgilerin yer almadığını öğrencilerin bu konularda eksikliği olduğunu modüllerin içeriklerinin mesleki açıdan yeterlilik sağlamak adına güncellenmesi gerektiğini ifade etmiştir. Ekşioğlu (2013) çalışmasındaki uzmanlar, modüllerin farklı kişiler tarafından hazırlanmış olmasının bilgi yoğunluğu ve tekrarlara sebep olduğu, içeriğin genel tasarımı ve görsel tasarım açısından uyumsuzluğa sebep olduğunu ifade etmişlerdir. İşoğlu (2010) modüllerin içeriğinin biçimsel açıdan şekil, grafik vb. öğelerin görselleştirme açısından yetersiz olduğunu ifade etmiştir.

Tablo 4. Devamı

	Karadeniz (2008) modüllerin içeriğinde teorik bilginin yoğun olarak yer aldığı ancak buna karşın uygulama becerileri için temrinlerin yeterli oranda yer almadığını ifade etmiştir.
MEGEP kapsamında geçilen yeterliliğe dayalı modüler öğretim sisteminin uygulanması için ihtiyaç duyulan yasal düzenlemeler bakımından sorunlar (Aktaş, 2012; Berk, 2012; Seçilmiş, 2009)	Berk (2012) modüler öğretim sistemine uygun sınıf geçme ve sınav yönetmenliği hazırlanması gerektiğini ifade etmiştir. Hazırlanacak bu yönetmelikte başarıyı zorunlu olan modüller ve ön koşul olan modüller dikkate alınmalıdır. Ön koşul olan bir modülden başarılı olamayan öğrencinin o modüle geçmemesi öncelikle ön koşul sayılan modülden başarılı olması gerekmektedir. Berk (2012) modüller için belirli bir kredi sayısı ve oranı belirlenen öğrencilerin bu kredilere sahip oldukları durumda üst sınıfa geçmelerine olanak sağlayan yeterliliğe dayalı modüler öğretim sistemine entegre olacak şekilde ilgili yasal düzenlemelerin yapılması gerekliliğini ifade etmiştir. Seçilmiş (2009) yürürlükte olan sınıf geçme yönetmeliğinde öğrencilerin programda yer alan derslerden başarılı olarak bir üst sınıfa geçtiklerini ancak yeterliliğe dayalı modüler öğretim sisteminde olması gerekenin her bir modül için değerlendirme yapılarak bunun aktarılması gerektiğini ifade etmiştir. Modüller arasında ön koşul ilkesi de olduğundan belirli bir modülden başarılı olmayan öğrencinin bir başka modülü almaması gereklidir. Ancak mevcut ders notu giriş sistemi ve sınıf geçme yönetmeliği buna uygun olmadığı için modüler öğretim sisteminin ana yapısı tam anlamıyla uygulanamamaktadır. Bu sebeple ilgili mevzuatların modüler öğretime sistemine göre yenilenmesinin gerektiğini ifade etmiştir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Yöntem

Araştırma Yöntemi

Bu çalışma nicel ve nitel araştırmanın bir arada kullanıldığı karma araştırma yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Araştırma deseni olarak ise yakınsayan paralel desen kullanılmıştır. Araştırma sürecinde nicel ve nitel veriler eşgüdümlü olarak toplanmış nicel ve nitel veriler ayrı ayrı olarak analiz edilmiş ancak son aşamada elde edilen bulgular arasındaki benzerlik ve farklılıklar ilişkisel olarak anlamlandırılıp yorumlanmıştır. Nicel ve nitel verilerin bir arada kullanılmasıyla birlikte her birinin kendi sınırlılıklarından arındırılarak daha anlamlı bir yorumlama yapılabileceği öngörülmektedir (Creswell & Plano-Clark, 2011). Sağlık Hizmetleri Alanı 2020 ÇÖP hakkında öğretmen görüşlerinin incelendiği araştırmada nicel veri toplama aracı üzerinden alınan görüşlerin detaylı olarak irdelenmesi ve yorumlamanın eş güdümlü olarak yapılabilmesi için yakınsayan paralel desen tercih edilmiştir. Bu sayede nicel veri toplama işlemi ile birlikte nitel veri toplama işlemi eş güdümlü olarak sürdürülecek ve süreç sonunda nice ve nitel veriler ilişki kurularak yorumlanabilecektir. Araştırmanın nicel boyutunda araştırmacı tarafından hazırlanan “Sağlık Hizmetleri Alanı 2020 ÇÖP ve Ders Kitabı” isimli anket formuna verilen yanıtlar analiz edilmiştir. Nitel boyutunda ise yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Şekil 6’da araştırma süreci görselleştirilmiştir.

Şekil 6. Yakınsayan Paralel Deseninin Araştırmada Kullanım Süreci



Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evreni Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğüne bağlı olarak mesleki eğitim veren tüm Sağlık Hizmetleri Alanı öğretmenleridir. Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü, 02.06.2022 verilerine göre Türkiye’de Sağlık Hizmetleri Alanı öğretmeni olarak görev yapan 3431 öğretmen bulunmaktadır. Evrenin büyüklüğü bilindiği zaman kullanılacak olan örneklem büyüklüğü hesaplama yöntemine göre örneklem büyüklüğü 346 olarak belirlenmiştir (Naing vd., 2006). Ancak araştırmanın örnekleminin Türkiye genelinde mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarında görev yapan sağlık hizmetleri alanı öğretmenlerden kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemi kullanılarak seçilen 413 öğretmenden oluşmaktadır.

Araştırmanın nicel boyutu amacıyla oluşturan “Sağlık Hizmetleri Alanı 2020 ÇÖP ve Ders Kitabı” anketine 413 sağlık hizmetleri alanı öğretmeni katılmıştır. Ankete, Türkiye’de 81 ilde bulunan sağlık hizmetleri öğretmenlerinden 71 farklı ilden sağlık hizmetleri öğretmenleri katılım sağlamıştır. Tablo 5’te katılımcıların illere göre dağılımı verilmiştir.

Tablo 5. *Sağlık Hizmetleri Alanı 2020 ÇÖP ve Ders Kitabı Anketine Katılımın İl Bazlı Dağılımı*

İL KODU	İL İSMİ	KATILIMCI SAYISI	İL KODU	İL İSMİ	KATILIMCI SAYISI
1	Adana	15	42	Konya	20
2	Adıyaman	1	43	Kütahya	1
3	Afyonkarahisar	5	44	Malatya	0
4	Ağrı	1	45	Manisa	10
5	Amasya	2	46	Kahramanmaraş	0
6	Ankara	48	47	Mardin	2
7	Antalya	6	48	Muğla	7
8	Artvin	1	49	Muş	0
9	Aydın	5	50	Nevşehir	1
10	Balıkesir	10	51	Niğde	3
11	Bilecik	4	52	Ordu	2
12	Bingöl	6	53	Rize	3
13	Bitlis	1	54	Sakarya	4
14	Bolu	2	55	Samsun	10
15	Burdur	4	56	Siirt	0
16	Bursa	18	57	Sinop	2
17	Çanakkale	3	58	Sivas	1
18	Çankırı	0	59	Tekirdağ	3
19	Çorum	5	60	Tokat	3
20	Denizli	21	61	Trabzon	14
21	Diyarbakır	5	62	Tunceli	0
22	Edirne	3	63	Şanlıurfa	4
23	Elâzığ	1	64	Uşak	1
24	Erzincan	3	65	Van	1
25	Erzurum	3	66	Yozgat	3
26	Eskişehir	2	67	Zonguldak	2
27	Gaziantep	4	68	Aksaray	6
28	Giresun	2	69	Bayburt	0
29	Gümüşhane	1	70	Karaman	2
30	Hakkâri	0	71	Kırıkkale	0
31	Hatay	1	72	Batman	1
32	Isparta	2	73	Şırnak	0
33	Mersin	6	74	Bartın	2
34	İstanbul	55	75	Ardahan	1
35	İzmir	17	76	Iğdır	0
36	Kars	1	77	Yalova	1
37	Kastamonu	2	78	Karabük	1
38	Kayseri	15	79	Kilis	1
39	Kırklareli	0	80	Osmaniye	8
40	Kırşehir	2	81	Düzce	2
41	Kocaeli	8			

“Sağlık Hizmetleri Alanı 2020 ÇÖP ve Ders Kitabı” anketine katılan katılımcıların coğrafi bölgelere göre dağılımı Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6. Sağlık Hizmetleri Alanı 2020 ÇÖP ve Ders Kitabı Anketinde Katılımcıların Coğrafi Bölgelere Dağılımı ile Evrenin Dağılımı

Coğrafi Bölgeler	Bölgede Bulunan Toplam Sağlık Hizmetleri Öğretmen Sayısı	Bölgede Bulunan Öğretmen Sayısının Türkiye'ye Oranı	Bölgeden Ankete Katılan Sağlık Hizmetleri Öğretmen Sayısı	Bölgeden Ankete Katılanların Tüm Katılımcılara Oranı
Marmara	666	%19.41	109	%26.39
İç Anadolu	876	%25.53	103	%24.93
Ege	543	%15.82	67	%16.22
Akdeniz	516	%15.03	42	%10.16
Karadeniz	473	%13.78	56	%13.55
Doğu Anadolu	163	%4.5	18	%4.35
Güneydoğu Anadolu	194	%5.65	18	%4.35
Toplam	3431	%100	413	%100

Tablo 6’da Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğünden 2022 yılı haziran ayı içerisinde alınan veriler ile birlikte araştırma kapsamında yapılan ankete katılımın frekans ve yüzde olarak karşılaştırılması ele alınmıştır. Türkiye genelinde Marmara bölgesinde 666 sağlık hizmetleri öğretmeni bulunmakta bunun ülke geneline oranı %19.41 iken; ankete katılan katılımcı sayısı 109 olup oranı %26.39’dur. İç Anadolu bölgesinde 876 öğretmen olup Türkiye geneli oranı %25.53 iken; ankete katılan sayısı 103 olup bununda oranı %24,93’dür. Ege bölgesinde 543 öğretmen olup Türkiye geneli oranı %15.82 iken; ankete katılan sayısı 67 olup bununda oranı %10.16’dır. Akdeniz bölgesinde 516 öğretmen olup Türkiye geneli oranı %15.03 iken; ankete katılan sayısı 42 olup bununda oranı %10.16’dır. Karadeniz bölgesinde öğretmen sayısı 473 olup Türkiye geneli oranı %13.78 iken; ankete katılan sayısı 56 olup bununda oranı %13.55’tir. Doğu Anadolu bölgesinde öğretmen sayısı 163 olup Türkiye geneli oranı %4.75 iken; ankete katılan sayısı 18 olup bununda oranı %4.35’tir. Güneydoğu Anadolu bölgesinde öğretmen sayısı 194 olup Türkiye geneli oranı %5.65 iken; ankete katılan sayısı 18 olup bununda oranı %4.35’tir. Dolayısıyla ankete katılım sağlayan öğretmen sayıları ve coğrafi bölgelere dağılımları araştırmanın evreni olan Türkiye geneli sağlık hizmetleri öğretmenlerinin coğrafi bölgelere olan dağılımı ile örtüşmektedir.

Tablo 7’de Türkiye geneli sağlık hizmetleri öğretmenlerinin cinsiyete göre dağılımı ile araştırma kapsamında yapılan ankete katılım sağlayan sağlık hizmetleri alanı öğretmenlerinin cinsiyete göre dağılımı frekans ve yüzde olarak karşılıklı olarak verilmiştir.

Tablo 7. *Ankete Katılan Sağlık Hizmetleri Öğretmenlerin Cinsiyete Göre Dağılımı*

Cinsiyet	Evrendeki Sayı	Evrendeki Oranı	Çalışmadaki Sayı	Çalışmadaki Oran
Erkek	644	%18.77	57	%13.80
Kadın	2787	%82.23	356	%86.20
Toplam	3431	%100	413	%100

Tablo 7 incelendiği zaman Türkiye’deki 3431 sağlık hizmetleri alanı öğretmeninden 644’ü erkek, 2787’si ise kadındır. Bununda yüzdesel oranı %18.77’si erkek, %82.23 ise kadındır. Araştırma kapsamında yapılan ankete katılım sağlayan 413 öğretmenden 57’si erkek, 356’sı ise kadındır. Bununda yüzdesel oranı %13.80’i erkek, %86.20’si ise kadındır. Buradan da anlaşılabacağı üzere ankete katılım sağlayan öğretmenlerin cinsiyet dağılımı Türkiye geneli cinsiyet dağılımı ile örtüşmektedir.

Tablo 8’de araştırma kapsamında yapılan ankete katılım sağlayan öğretmenlerin hizmet yılı değişkenine göre dağılımı verilmiştir.

Tablo 8. *Sağlık Hizmetleri Alanı 2020 ÇÖP ve Ders Kitabı Anketine Katılan Öğretmenlerin Hizmet Yılına Göre Dağılımları*

Hizmet Yılı	Katılımcı Sayısı	Katılımcı Oranı
0-5 yıl	27	%6.55
6-10 yıl	88	%21.30
11-15 yıl	96	%23.25
16-20 yıl	50	%12.10
21 yıl ve üstü	152	%36.80
Toplam	413	%100

Tablo 8 incelendiği zaman ankete katılım sağlayan öğretmenlerinin 6 ile 15 yıl arasında görev yapanların sayısının 184 olduğunu ayrıca 21 yıl üstü görev yapan öğretmenlerin sayısının 152 olduğu görülmektedir. Bunun yanı sıra 0-5 yıl süre görev yapan öğretmenlerin sayısını 27 olduğu ve oransal anlamda katılımcıların sadece %6.55’ini oluşturduğu görülmektedir. Bunun en temel sebebi ise Sağlık Hizmetleri Alanı öğretmenlerinin son yıllara atama sayısının oldukça az olması ya da bazı yıllarda hiç öğretmen ataması yapılmamış olduğu düşünülmektedir.

Örneğin 2018 yılı öğretmen atamalarında 20.00 öğretmen alımı içerisinde sağlık hizmetleri alanı öğretmeni alımı yapılmamıştır.

Tablo 9’da araştırma kapsamında yapılan ankete katılan öğretmenlerin unvanları bakımından değerlendirilmesi frekans ve yüzde olarak verilmiştir.

Tablo 9. *Sağlık Hizmetleri Alanı 2020 ÇÖP ve Ders Kitabı Anketine Katılan Öğretmenlerin Unvanları Bakımından Değerlendirilmesi*

Mesleki Unvan	Katılımcı Sayısı	Katılımcı Oranı
Sağlık Hizmetleri Alanı Öğretmeni	307	%74.33
Alan/Atölye Şefi	99	%23.99
Müdür Yardımcısı	5	%1.21
Okul Müdürü	2	%0.48
Toplam	413	%100

Tablo 9. incelendiği zaman ankete katılan 413 öğretmenden 307’si sağlık hizmetleri alanı öğretmeni, 99’u Alan/Atölye şefi ve 7’si idareci olarak görev yapmaktadır.

Katılımcılar

Araştırmanın nitel boyutunda, araştırmanın nicel boyutuna katılan öğretmenler arasından yarı yapılandırılmış görüşmeyi kabul eden ve görüşme için iletişim numarasını yazan sağlık hizmetleri alanı öğretmenleri arasından farklı şehirler (her bölgeden en az bir öğretmen) ve hizmet yılı faktörü dikkate alınarak yapılan seçim üzerinden çalışma yapılmıştır. Nitel veri elde etmek amaçlı araştırmacı tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu üzerinden görüşme yapılan öğretmenlerin cinsiyet, hizmet yılı, görev yaptıkları coğrafi bölgelere ilişkin veriler Tablo 10’da sunulmuştur.

Tablo 10. *Yarı Yapılandırılmış Görüşme Düzenlenen Katılımcıların Hizmet Yılı, Cinsiyet ve Görev Yaptıkları Coğrafi Bölge Bilgileri*

Hizmet Yılı	Cinsiyet	Coğrafi Bölge
6-10 yıl	Kadın	Marmara
11-15 yıl	Kadın	Marmara
6-10 yıl	Kadın	Ege
11-15 yıl	Kadın	Ege
21 yıl ve üstü	Kadın	Ege
21 yıl ve üstü	Erkek	Ege
6-10 yıl	Kadın	Ege
21 yıl ve üstü	Erkek	İç Anadolu
11-15 yıl	Kadın	İç Anadolu
16-20 yıl	Kadın	İç Anadolu
16-20 yıl	Erkek	Karadeniz
21 yıl ve üstü	Kadın	Karadeniz
21 yıl ve üstü	Kadın	Karadeniz
11-15 yıl	Erkek	Akdeniz
6-10 yıl	Kadın	Doğu Anadolu
0-5 yıl	Erkek	Doğu Anadolu
0-5 yıl	Kadın	Güneydoğu Anadolu
6-10 yıl	Kadın	Güneydoğu Anadolu

Tablo 10. incelendiğinde her bölgeden en az 1 öğretmenin katılım sağladığı, hizmet yılı değişkenine göre de araştırma kapsamında yapılandırılan beş farklı grup içerisinde de öğretmenler yer aldığı, cinsiyet değişkeni bakımından evrenin temsil oranına uygun olarak dağılım sağlandığı görülmektedir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama araçları olarak; Kişisel Bilgi Formu, Sağlık Hizmetleri Alanı 2020 ÇÖP ve Ders Kitabı Anketi ve Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu kullanılmıştır.

Kişisel Bilgi Formu

Araştırmaya katılan öğretmenlerin; cinsiyet, kıdem, mezuniyet alanı, çalıştığı il/ilçe ve branşı gibi durumlarını belirlemek için araştırmacı tarafından hazırlanmıştır (EK 1). Ayrıca araştırmanın nitel boyutu için görüşme yapmayı kabul edenlerin tespiti de yapılmıştır.

Sağlık Hizmetleri Alanı 2020 ÇÖP ve Ders Kitabı Anketi

Araştırmacı tarafından hazırlanan “Sağlık Hizmetleri Alanı 2020 ÇÖP ve Ders Kitabı Anketi” kullanılmıştır. Hazırlanan anket formunda 33 madde yer almaktadır. Öğretmenlerin cevaplandırması için ölçek maddeleri 1 puandan 5 puana doğru olacak şekilde Kesinlikle Katılmıyorum, Katılmıyorum, Kısmen Katılıyorum, Katılıyorum ve Kesinlikle Katılıyorum ifadelerini içeren 5’li Likert şeklinde derecelendirilmiştir. Anket formunda Sağlık Hizmetleri Alanı 2020 ÇÖP hakkındaki bilgi düzeyi, atölye derslerinin eğitim ve öğretim faaliyetlerine etkileri açısından görüşleri, hazırlanan ders kitabının etkililiği hakkındaki görüşleri, atölye derslerinin okullarda uygun ortamda uygulanabilme durumu hakkındaki görüşleri ile ilgili maddeler yer almaktadır.

Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu

Araştırmacı tarafından önceden hazırlanan forma bağlı olarak gerçekleştirilen yarı yapılandırılmış görüşme tekniğinin araştırmacıya sunduğu en önemli kolaylık; görüşmenin daha sistemli ve elde edilen verilerin karşılaştırılabilir olmasıdır (Yıldırım & Şimşek, 2016). Araştırmada verilerin toplanmasında sunduğu avantajlar düşünülerek yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak görüşmeler gerçekleştirilmesi planlanmıştır. Araştırmacı tarafından hazırlanacak soruların mümkün olduğunca açık, net ve anlaşılır bir biçimde ifade edilmesine özen gösterilmiştir (Yıldırım & Şimşek, 2016). Araştırmacı tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu soruları beş alan uzmanının görüşüne sunulmuştur. Uzmanlardan alınan dönütlere göre değişiklik yapılarak forma son hâli verilmiştir. Görüşme formu soruların anlaşılabilirliğinin değerlendirilmesi amacıyla katılımcılar dışındaki üç sağlık hizmetleri alanı öğretmeni ile pilot çalışma yapılmış olup yarı yapılandırılmış görüşme formuna son hâli verilerek sağlık hizmetleri alanı öğretmenleri ile asıl uygulama yapılmıştır.

Uygulama

Anket formu hazırlandıktan sonra sağlık hizmetleri alanında üç, eğitim bilimleri alanında bir uzman olmak üzere toplam dört uzman görüşüne başvurulmuştur. Uzman görüşleri doğrultusunda ankette gerekli düzenlemeler yapıldıktan sonra anket sorularının cevaplayıcılar açısından yeterince açık ve anlaşılır olup olmadığını saptamak amacıyla asıl çalışma grubu dışında aktif görev yapan sağlık hizmetleri alanı öğretmenleri ile pilot çalışma yapılmıştır. Pilot çalışmada alınan dönütlere doğrultusunda gerekli görülen yerlerde düzeltmeler yapılmış ve anket formu son hâlini almıştır.

Araştırmanın verileri, gerekli resmî izinler alındıktan sonra, 2022-2023 eğitim dönemi bahar yarısında toplanmıştır. Anket formları, çalışma grubuna dâhil olan aktif görev yapan

sağlık hizmetleri alanı öğretmenleri ile yapılmıştır. Google anket üzerinden toplanan veriler öğretmenlere araştırmanın amacı hakkında bilgi veren açıklama eklenmiş ve “Sağlık Hizmetleri Alanı Öğretmenlerine Yönelik Görüşme Formu” tanıtılmıştır. Google anket yaklaşık dört hafta aktif kalmıştır. Nitel verilerin toplanma sürecinde ise, detaylı görüşmeyi kabul eden ve Google ankete iletişim bilgilerini yazan sağlık hizmetleri öğretmenlerine görüşme süreci hakkında bilgi verilmiş ve görüşmenin ses kaydı için izin alınmıştır (Zoom üzerinden kayıt). Her bir öğretmen ile birebir görüşülmüştür. Görüşme sürecinde araştırmacı yönlendirici sorular sormaktan kaçınmıştır. Görüşmenin girişinde araştırmacı kendisini, araştırmacının amacını tanıtarak bilgilendirme yapıp görüşmenin kişisel veriler açısından gizli kalacağını taahhüt etmiştir. Çalışmanın raporlanması sırasında katılımcıların isimlerinin kullanılmayacağını bunun yerine kod isimlerin (K 1., K.2 vb.) kullanılacağı bilgisini vermiştir.

Verilerin Analizi

Araştırmada Kişisel Bilgi Formu ve “Sağlık Hizmetleri Alanı 2020 ÇÖP ve Ders Kitabı Anketi” ile elde edilen veriler istatistik paket programına aktararak analiz edilmiştir. Görüşme yapmayı kabul eden gönüllü öğretmenlerle yapılan görüşmelerin ses kayıtları, alınan notlar bilgisayar ortamına aktarılıp içerik analizi yöntemi kullanılarak analiz edilmiştir. İçerik analiz yöntemiyle toplanan verilerin açıklanabilmesi için kavramlara ve ilişkilere ulaşmaya çalışılmıştır. İçerik analizi temel işlevi itibarıyla içerikte birbirine özdeş verileri, kavramlar ve bunlardan ortaya çıkan temalar çerçevesinde bir araya getirip okuyucuların anlayabileceği bir şekilde düzenlenip yorumlanmasıdır (Yıldırım & Şimşek, 2013). Çalışma kapsamında elde edilen veriler araştırmacı ve danışman tarafından ayrı ayrı analiz edilmiştir. Ayrı ayrı analiz edildikten sonra araştırmacı ve danışman bir araya gelerek ve yapılan analizler karşılaştırılarak, karşılıklı görüşme sonucunda gerekli düzenlemeler yapılarak son hâli verilmiştir.

Öğretmenlerin “Sağlık Hizmetleri Alanı 2020 ÇÖP ve Ders Kitabı” anketi ifadelerine yönelik tutumlarını 5’li Likert tipi ölçeklerde kullanılan seçeneklere uygun olarak, aritmetik ortalamaları değerlendirebilmek için puan aralıkları belirlenmiştir. Bunun için ankette yer alan bir maddeden alınabilecek en düşük (1) ve en yüksek (5) puanlar arasındaki fark (5-1), alınabilecek en yüksek (5) puana bölünerek aralık 0,8 olarak hesaplanmıştır. Bu bağlamda ankette yer alan her bir maddeye verilen puanlara dayalı bir değerlendirmede bulunabilmek için Tablo 11'deki gibi bir anket için yorum puan aralığı oluşturulmuştur.

Tablo 11. 5'li Likert Tipi Anket için Yorum Puan Aralığı

Derecelendirme	Puan Aralığı
Kesinlikle Katılmıyorum	1.00-1.80
Katılmıyorum	1.81-2.60
Kısmen Katılıyorum	2.61-3.40
Katılıyorum	3.41-4.20
Kesinlikle Katılıyorum	4.21-5.00

Sağlık Hizmetleri Alanı 2020 ÇÖP ve Ders Kitabı anketinde yer alan maddelere ait normallik testi Tablo 12’de verilmiştir.

Tablo 12. Sağlık Hizmetleri Alanı 2020 ÇÖP ve Ders Kitabı Anket Maddeleri Normallik Testi

Madde	N	$\bar{X}$	Çarpıklık	Çarpıklığın standart hatası	Basıklık	Basıklığın Standart Hatası
1	413	3.82	-.917	.120	-.422	.240
2	413	3.32	-.406	.120	-1.016	.240
3	413	2.58	.328	.120	-1.136	.240
4	413	1.47	2.364	.120	4.532	.240
5	413	3.45	-.365	.120	-.064	.240
6	413	3.77	-.561	.120	-.279	.240
7	413	3.92	-.715	.120	.049	.240
8	413	3.91	-.749	.120	-.084	.240
9	413	2.65	.250	.120	-1.478	.240
10	413	2.56	.357	.120	-1.351	.240
11	413	2.59	.332	.120	-1.330	.240
12	413	2.49	.414	.120	-1.264	.240
13	413	2.71	.196	.120	-1.291	.240
14	413	3.05	-.135	.120	-1.083	.240
15	413	3.06	-.114	.120	-1.011	.240
16	413	2.94	-.071	.120	-.915	.240
17	413	2.87	.072	.120	-.916	.240
18	413	2.67	.166	.120	-.938	.240
19	413	3.13	-.081	.120	-1.020	.240
20	413	3.05	-.095	.120	-.715	.240
21	413	2.90	.019	.120	-1.011	.240
22	413	2.58	.273	.120	-.699	.240
23	413	3.86	-.927	.120	-.238	.240
24	206	3.82	-1.014	.170	-.185	.338
25	206	3.87	-1.184	.170	.915	.338
26	206	3.83	-1.023	.170	.524	.338
27	206	3.66	-.738	.170	-.374	.338
28	206	4.09	-1.525	.170	1.905	.338
29	206	3.83	-.997	.170	.110	.338
30	206	3.98	-1.154	.170	1.013	.338
31	206	3.76	-.880	.170	-.285	.338
32	206	3.47	-.394	.170	-.873	.338
33	206	3.26	-.281	.170	-.918	.338

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Bulgular

Bu bölümde, alt problemlerle ilişkili toplanan verilerin istatistiksel yöntemler kullanılarak elde edilen bulgular ele alınmıştır. Araştırma kapsamında elde edilen nicel ve nitel veriler ayrı olarak incelenmiştir.

Nicel Verilere Ait Bulgular

Araştırmacı tarafından hazırlanan “Sağlık Hizmetleri Alanı 2020 ÇÖP ve Ders Kitabı” anketi isimli nicel veri toplama aracına verilen yanıtlar, araştırmanın yedi temel alt problemi esas alınarak ele alınmıştır. Ayrıca öğretmenlerin öğretim programı ve uygulaması hakkında ifade etmek istedikleri diğer konular için bir adet “Sağlık hizmetleri alanı 2020 ÇÖP hakkında bunlar dışında genel görüşleriniz nedir?” sorusu yer almaktadır. Araştırma kapsamında ele alınan yedi temel alt problemin başlıkları şunlardır:

- Mesleki eğitimin 9.sınıf düzeyinde başlaması hakkındaki görüşler
- Sağlık Hizmetleri Alanı 2020 ÇÖP hakkında bilgi düzeyi
- Yeni programda yer alan atölye dersleri hakkında görüşleri
- Atölye derslerinin uygun öğrenme ortamlarında verilmesi durumu
- Seçmeli meslek dersleri hakkında bilgi düzeyi ve tutumları
- 10.Temel Mesleki Uygulamalar ders kitapları hakkındaki görüşleri
- 10.TMU ders kitaplarında yer alan uygulama faaliyetleri ve değerlendirme formları hakkındaki görüşleri

Mesleki Eğitimin 9. Sınıf Düzeyinde Başlaması

Çalışmanın alt problemlerinden olan “Öğretmenlerin, Sağlık Hizmetleri Alanı 2020 ÇÖP ile mesleki alan derslerinin 9. sınıf düzeyinden başlamasının hazırbulunuşluk ve eğitim öğretim faaliyetleri açısından etkileri hakkındaki görüşleri nedir?” ile ilgili anket içerisinde dört madde yer almaktadır. Öğretmenlerin, mesleki eğitimin 9. sınıf düzeyinde başlaması hakkındaki görüşleri alt probleminde yer alan maddelere ilişkin ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 13’te sunulmuştur.

Tablo 13. Mesleki Eğitimin 9. Sınıf Düzeyinde Başlaması Hakkında Görüşlerin Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Madde	N	$\bar{x}$	SS
1. 2020 Çerçeve Öğretim Programında (ÇÖP) meslek derslerinin 9.Sınıftan başlamasının olumlu etki oluşturduğunu düşünüyorum.	413	3.82	1.35
2. 9. sınıf Temel Mesleki Uygulamalar (TMU) dersinin öğrenci seviyesine uygun olduğunu düşünüyorum.	413	3.32	1.34
3. 9. sınıf Anatomi-Fizyoloji dersinin öğrenci seviyesine uygun olduğunu düşünüyorum.	413	2.58	1.37
4. 9. sınıf öğrencilerin ikamete dayalı olarak sağlık hizmetleri alanına yerleştirilmesinin mesleki eğitim açısından faydalı olduğunu düşünüyorum.	413	1.47	1.06

Tablo 13. incelendiğinde katılımcılar, “2020 Çerçeve Öğretim Programında (ÇÖP) meslek derslerinin 9. sınıftan başlamasının olumlu etki oluşturduğunu düşünüyorum.” maddesine (madde 1) 3.82 ortalama ile katıldıklarını belirtmişlerdir. Ancak “9. sınıf öğrencilerin ikamete dayalı olarak sağlık hizmetleri alanına yerleştirilmesinin mesleki eğitim açısından faydalı olduğunu düşünüyorum.” Maddesine (madde 4) 1.47 ortalama ile kesinlikle katılmadıklarını belirtmişlerdir.

Tablo 13. incelendiğinde katılımcılar “9.Sınıf Temel Mesleki Uygulamalar (TMU) dersinin öğrenci seviyesine uygun olduğunu düşünüyorum.” maddesine (madde 2) 3.32 ortalamayla kısmen katıldıklarını belirtmişlerdir. Ancak “9.Sınıf Anatomi-Fizyoloji dersinin öğrenci seviyesine uygun olduğunu düşünüyorum.” maddesine (madde 3) ise 2.58 ortalama ile katılmadıklarını belirtmişlerdir.

Katılımcıların mesleki eğitimin 9. sınıf düzeyinden başlamasının etkileri hakkındaki görüşlerinin cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterme durumu hakkında yapılan Mann-Whitney U testi sonuçları Tablo 14’te verilmiştir.

Tablo 14. Öğretmenlerinin Mesleki Eğitimin 9. Sınıf Düzeyinden Başlaması Hakkındaki Görüşlerinin Cinsiyete Göre Karşılaştırılması

Madde	Grup	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	Z	p
M1	Erkek	57	206.46	11768.50	10115.5	-.038	.969
	Kadın	356	207.09	73722.50			
M2	Erkek	57	189.80	10818.50	9165.5	-1.203	.229
	Kadın	356	209.75	74672.50			
M3	Erkek	57	211.20	12038.50	9906.5	-.294	.769
	Kadın	356	206.33	73452.50			
M4	Erkek	57	207.16	11808.00	10137	-.015	.988
	Kadın	356	206.97	73683.00			

Tablo 14. incelendiğinde Mann-Whitney U testi sonuçlarına göre erkek katılımcıların “2020 Çerçeve Öğretim Programında (ÇÖP) meslek derslerinin 9. sınıftan başlamasının olumlu etki oluşturduğunu düşünüyorum.” maddesi (madde 1) puanlarının sıra ortalamaları (206.46) ile kadın katılımcıların sıra ortalamaları (207.09) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülmemektedir [(U= 10115.5, p>.05]. Erkek katılımcıların “9.Sınıf Temel Mesleki Uygulamalar (TMU) dersinin öğrenci seviyesine uygun olduğunu düşünüyorum.” maddesi (madde 2) puanlarının sıra ortalamaları (189.80) ile kadın katılımcıların sıra ortalamaları (209.75) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülmemektedir [(U= 9165.5, p>.05]. Erkek katılımcıların “9.Sınıf Anatomi-Fizyoloji dersinin öğrenci seviyesine uygun olduğunu düşünüyorum.” maddesi (madde 3) puanlarının sıra ortalamaları (211.20) ile kadın katılımcıların sıra ortalamaları (206.33) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülmemektedir [(U= 9906.5, p>.05]. Erkek katılımcıların “9.sınıf öğrencilerin ikamete dayalı olarak sağlık hizmetleri alanına yerleştirilmesinin mesleki eğitim açısından faydalı olduğunu düşünüyorum.” maddesi (madde 4) puanlarının sıra ortalamaları (207.16) ile kadın katılımcıların sıra ortalamaları (206.97) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülmemektedir [(U= 10137, p>.05]. Dolayısıyla katılımcıların cinsiyet değişkeninin meslek derslerinin 9. sınıf düzeyinden başlaması konusundaki görüşleri üzerinden bir etkisi bulunmamaktadır.

Öğretmenlikte geçirdiği meslek yılı farklı olan 413 öğretmenin, meslek derslerinin 9. sınıftan başlaması hakkındaki maddelere verdikleri puanlar arasında fark olup olmadığını test etmek için Kruskal-Wallis H Testi yapılmış ve Tablo 15’te sonuçlar verilmiştir.

Tablo 15. Öğretmenlerin Meslek Derslerinin 9. Sınıf Düzeyinden Başlaması Hakkındaki Puanlarının Hizmet Yılına Göre Farklılaşma Durumuna İlişkin Sonuçlar

Madde-Gruplar	N	Sıra Ortalaması	X ²	sd	p	Anlamlı Farklılık
Madde 1	1. 0-5 yıl	27	235.96			Anlamlı fark yoktur.
	2. 6-10 yıl	88	205.97			
	3.11-15 yıl	96	200.84	6.702	4	
	4.16-20 yıl	50	176.62		.153	
	5.21 yıl ve üstü	152	216.34			
Madde 2	1.0-5 yıl	27	278.37			1>3
	2. 6-10 yıl	88	216.06			1>4
	3.11-15 yıl	96	193.81	26.341	4	1>5
	4.16-20 Yıl	50	147.12		.000	2>4
	5.21 yıl ve üstü	152	217.11			5>4
Madde 3	1.0-5 yıl	27	264.81			1>4
	2. 6-10 yıl	88	192.36			3>4
	3.11-15 yıl	96	205.79	25.558	4	5>4
	4.16-20 yıl	50	146.72		.000	
	5.21 yıl ve üstü	152	225.80			
Madde 4	1.0-5 yıl	27	266.67			1>3
	2. 6-10 yıl	88	215.30			1>4
	3.11-15 yıl	96	192.95	18.399	4	
	4.16-20 Yıl	50	188.26		.001	
	5.21 yıl ve üstü	152	206.64			

Tablo 15 incelendiğinde “2020 Çerçeve Öğretim Programında (ÇÖP) meslek derslerinin 9. sınıftan başlamasının olumlu etki oluşturduğunu düşünüyorum.” maddesinde (madde 1) grupların sıra ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir ($X^2_{(4)} = 6.702$, $p > .05$).

Tablo 15 incelendiğinde “9. Sınıf Temel Mesleki Uygulamalar (TMU) dersinin öğrenci seviyesine uygun olduğunu düşünüyorum.” maddesinde (madde 2) grupların sıra ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık görülmüştür ($X^2_{(4)} = 26.341$, $p < .05$). Farklılığın hangi grup lehine olduğunu belirlemek için yapılan Mann-Whitney U testi sonuçlarına göre 0-5 yıl hizmet süresi olan öğretmenlerin 9.TMU dersinin öğrenci seviyesine uygun olduğu görüşüne; 11-15 yıl, 16-20 yıl ve 21 yıl üstü hizmet süresi olan öğretmenlere göre daha yüksek düzeyde katıldıkları; 6-10 yıl ile 21 yıl üstü hizmet yılı öğretmenlerinde 9 TMU dersinin öğrenci seviyesine uygun

olduğu görüşüne 16-20 yıl hizmet süresi olan öğretmenlerden daha yüksek düzeyde katıldıkları tespit edilmiştir.

Tablo 15 incelendiğinde “9.Sınıf Anatomi-Fizyoloji dersinin öğrenci seviyesine uygun olduğunu düşünüyorum.” maddesinde (madde 3) grupların sıra ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık görülmüştür ($X^2_{(4)} = 25.58$, $p<.05$). Farklılığın hangi grup lehine olduğunu belirlemek için yapılan Mann-Whitney U testi sonuçlarına göre 0-5 yıl, 11-15 yıl ile 21 yıl ve üstü hizmet süresi olan öğretmenlerin Anatomi-Fizyoloji dersinin 9. Sınıf öğrenci seviyesine uygun olduğu görüşüne 16-20 yıl hizmet süresi olan öğretmenlerden daha yüksek düzeyde katıldıkları tespit edilmiştir.

Tablo 15 incelendiğinde “9.sınıf öğrencilerin ikamete dayalı olarak sağlık hizmetleri alanına yerleştirilmesinin mesleki eğitim açısından faydalı olduğunu düşünüyorum.” maddesinde (madde 4) grupların sıra ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık görülmüştür ($X^2_{(4)} = 18.399$, $p<.05$). Farklılığın hangi grup lehine olduğunu belirlemek için yapılan Mann-Whitney U testi sonuçlarına göre 0-5 yıl hizmet süresi olan öğretmenlerin sağlık hizmetleri alanına öğrenci alımında ikametgâha dayalı olarak yapılmasının faydalı olduğu görüşüne 11-15 yıl ile 16-20 yıl hizmet süresi olan öğretmenlerden daha yüksek düzeyde katıldıkları tespit edilmiştir.

Sağlık Hizmetleri Alanı 2020 ÇÖP Hakkında Bilgi Düzeyi

Çalışmanın alt problemlerinden olan “Öğretmenlerin, Sağlık Hizmetleri Alanı 2020 ÇÖP hakkında bilgi düzeyleri nedir?” ile ilgili anket içerisinde dört ifade yer almaktadır. Öğretmenlerin, sağlık hizmetleri alanı 2020 ÇÖP hakkındaki bilgi düzeyleri alt probleminde yer alan ifadelere ilişkin ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 16’da sunulmuştur.

Tablo 16. *Sağlık Hizmetleri Alanı 2020 ÇÖP Hakkında Bilgi Düzeyleriyle İlgili Görüşlerin Ortalama ve Standart Sapma Değerleri*

Madde	N	$\bar{x}$	SS
5. Sağlık hizmetleri alanının 2020 ÇÖP güncellemesinin; felsefesi ve amaçları hakkında detaylı bilgiye sahibiyim.	413	3.45	0.98
6. Sağlık hizmetleri alanı 2020 ÇÖP 9.sınıf meslek dersleri ve kazanımlarını detaylı olarak inceledim.	413	3.77	0.99
7. Sağlık hizmetleri alanı 2020 ÇÖP 10.sınıf meslek dersleri ve kazanımlarını detaylı olarak inceledim.	413	3.92	0.96

Tablo 16. Devamı

8. Sağlık hizmetleri alanı 2020 ÇÖP 11.Sınıf Hemşire Yardımcılığı, Ebe Yardımcılığı ve Sağlık Bakım Teknisyenliği Dallarına ait meslek dersleri ve kazanımlarını detaylı olarak inceledim.	413	3.91	1.02
--	-----	------	------

Tablo 16. incelendiğinde katılımcılar, “Sağlık hizmetleri alanının 2020 ÇÖP güncellemesinin; felsefesi ve amaçları hakkında detaylı bilgiye sahibiyim.” maddesine (madde 5) 3.45 ortalama ile katıldıklarını belirtmişlerdir. Katılımcılar, “Sağlık hizmetleri alanı 2020 ÇÖP 9.sınıf meslek dersleri ve kazanımlarını detaylı olarak inceledim.” maddesine (madde 6) 3.77 ortalama ile katıldıklarını belirtmişlerdir. Katılımcılar, “Sağlık hizmetleri alanı 2020 ÇÖP 10.sınıf meslek dersleri ve kazanımlarını detaylı olarak inceledim.” maddesine (madde 7) 3.92 ortalama ile katıldıklarını belirtmişlerdir. Katılımcılar, “Sağlık hizmetleri alanı 2020 ÇÖP 11. sınıf Hemşire Yardımcılığı, Ebe Yardımcılığı ve Sağlık Bakım Teknisyenliği Dallarına ait meslek dersleri ve kazanımlarını detaylı olarak inceledim.” maddesine (madde 8) 3.91 ortalama ile katıldıklarını belirtmişlerdir.

Katılımcıların Sağlık Hizmetleri Alanı 2020 ÇÖP ile ilgili bilgi düzeyleri hakkındaki görüşlerinin cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterme durumu hakkında yapılan Mann-Whitney U testi sonuçları Tablo 17’de verilmiştir.

Tablo 17. Öğretmenlerin ÇÖP ile İlgili Bilgi Düzeyleri Hakkındaki Görüşlerinin Cinsiyete Göre Karşılaştırılması

Madde	Grup	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	Z	p
M5	Erkek	57	157.43	8973.50	7320.5	-3.55	.000
	Kadın	356	214.94	76517.50			
M6	Erkek	57	166.53	9492.00	7839	-2.89	.004
	Kadın	356	213.48	75999.00			
M7	Erkek	57	159.31	9080.50	7427.5	-3.42	.001
	Kadın	356	214.64	76410.50			
M8	Erkek	57	174.11	9924.00	8271	-2.35	.019
	Kadın	356	212.27	75567.00			

Tablo 17. incelendiğinde Mann-Whitney U testi sonuçlarına göre erkek katılımcıların “Sağlık hizmetleri alanının 2020 ÇÖP güncellemesinin; felsefesi ve amaçları hakkında detaylı bilgiye sahibiyim.” maddesi (madde 5) puanlarının sıra ortalamaları (157.43) ile kadın katılımcıların sıra ortalamaları (214.94) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit

edilmiştir [(U= 7320.5, $p<.05$]. Bu farklılığın sıra ortalamaları karşılaştırıldığında kadın öğretmenlerin lehine olduğu görülmüştür.

Tablo 17. incelendiğinde Mann-Whitney U testi sonuçlarına göre erkek katılımcıların “Sağlık hizmetleri alanı 2020 ÇÖP 9.sınıf meslek dersleri ve kazanımlarını detaylı olarak inceledim.” maddesi (madde 6) puanlarının sıra ortalamaları (166.53) ile kadın katılımcıların sıra ortalamaları (213.48) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir [(U= 7839, $p<.05$]. Bu farklılığın sıra ortalamaları karşılaştırıldığında kadın öğretmenlerin lehine olduğu görülmüştür.

Tablo 17. incelendiğinde Mann-Whitney U testi sonuçlarına göre erkek katılımcıların “Sağlık hizmetleri alanı 2020 ÇÖP 10.sınıf meslek dersleri ve kazanımlarını detaylı olarak inceledim.” maddesi (madde 7) puanlarının sıra ortalamaları (159.31) ile kadın katılımcıların sıra ortalamaları (214.64) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir [(U= 7427.5, $p<.05$]. Bu farklılığın sıra ortalamaları karşılaştırıldığında kadın öğretmenlerin lehine olduğu görülmüştür.

Tablo 17. incelendiğinde Mann-Whitney U testi sonuçlarına göre erkek katılımcıların “Sağlık hizmetleri alanı 2020 ÇÖP 11. Sınıf Hemşire Yardımcılığı, Ebe Yardımcılığı ve Sağlık Bakım Teknisyenliği Dallarına ait meslek dersleri ve kazanımlarını detaylı olarak inceledim.” maddesi (madde 8) puanlarının sıra ortalamaları (174.11) ile kadın katılımcıların sıra ortalamaları (212.27) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir [(U= 8271, $p<.05$]. Bu farklılığın sıra ortalamaları karşılaştırıldığında kadın öğretmenlerin lehine olduğu görülmüştür.

Öğretmenlikte geçirdiği meslek yılı farklı olan 413 öğretmenin, sağlık hizmetleri alanı çerçeve öğretim programıyla ilgili bilgi düzeyleri hakkındaki maddelere verdikleri puanlar arasında fark olup olmadığını test etmek için Kruskal-Wallis H Testi yapılmış ve Tablo 18’de sonuçlar verilmiştir.

Tablo 18. Öğretmenlerin Sağlık Hizmetleri Alanı 2020 ÇÖP ile İlgili Bilgi Düzeyleri Hakkındaki Görüşlerinin Hizmet Yılına Göre Farklılaşma Durumuna İlişkin Sonuçlar

Madde-Gruplar	N	Sıra Ortalaması	X ²	sd	p	Anlamlı Farklılık
Madde 5	1. 0-5 yıl	27	221.61			Anlamlı fark yoktur.
	2. 6-10 yıl	88	205.18			
	3.11-15 yıl	96	207.58	3.546	4	
	4.16-21 yıl	50	181.31			
	5.21 yıl ve üstü	152	213.54			
Madde 6	1.0-5 yıl	27	208.52			Anlamlı fark yoktur.
	2. 6-10 yıl	88	207.08			
	3.11-15 yıl	96	217.54	8.358	4	
	4.16-21 Yıl	50	164.58			
	5.21 yıl ve üstü	152	213.98			
Madde 7	1.0-5 yıl	27	214.35			Anlamlı fark yoktur.
	2. 6-10 yıl	88	206.57			
	3.11-15 yıl	96	221.93	8.578	4	
	4.16-21 yıl	50	165.67			
	5.21 yıl ve üstü	152	210.11			
Madde 8	1.0-5 yıl	27	237.70			Anlamlı fark yoktur.
	2. 6-10 yıl	88	204.88			
	3.11-15 yıl	96	214.86	8.937	4	
	4.16-21 Yıl	50	166.73			
	5.21 yıl ve üstü	152	211.05			

Tablo 18. incelendiğinde “Sağlık hizmetleri alanının 2020 ÇÖP güncellemesinin; felsefesi ve amaçları hakkında detaylı bilgiye sahibiyim.” maddesinde (madde 5) grupların sıra ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir ($X^2_{(4)}=3.546$, $p>.05$). Katılımcılar, “Sağlık hizmetleri alanı 2020 ÇÖP 9.sınıf meslek dersleri ve kazanımlarını detaylı olarak inceledim.” maddesinde (madde 6) grupların sıra ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir ($X^2_{(4)}=8.358$, $p>.05$). “Sağlık hizmetleri alanı 2020 ÇÖP 10.sınıf meslek dersleri ve kazanımlarını detaylı olarak inceledim.” maddesinde (madde 7) grupların sıra ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir ($X^2_{(4)}=8.578$, $p>.05$). “Sağlık hizmetleri alanı 2020 ÇÖP 11.Sınıf Hemşire Yardımcılığı, Ebe Yardımcılığı ve Sağlık Bakım Teknisyenliği Dallarına ait meslek dersleri ve kazanımlarını detaylı olarak inceledim.” maddesinde (madde 8) grupların sıra ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir ($X^2_{(4)}=8.937$, $p>.05$).

Dolayısıyla öğretmenlerin, Sağlık Hizmetleri Alanı 2020 ÇÖP ile ilgili bilgi düzeyleri hakkındaki görüşlerinde hizmet yılı değişkeninin etkili olmadığı tespit edilmiştir.

2020 Çerçeve Öğretim Programında Yer Alan Atölye Dersleri Hakkında Görüşleri

Çalışmanın alt problemlerinden olan “Öğretmenlerin Sağlık Hizmetleri Alanı 2017 ÇÖP’te ayrı ders olarak yer alan çeşitli ders kazanımlarının Sağlık Hizmetleri Alanı 2020 ÇÖP’te Temel Mesleki Uygulamalar (TMU) Ders ismi altında birleştirilmesi ve yüksek ders saatli uygulama dersleri olarak yer alması konusundaki görüşleri nedir?” ile ilgili anket içerisinde beş ifade yer almaktadır. Öğretmenlerin, Sağlık Hizmetleri Alanı 2020 ÇÖP’te yer alan atölye dersleri hakkındaki görüşleri alt problemde yer alan ifadelere ilişkin ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 19’da sunulmuştur.

Tablo 19. *Sağlık Hizmetleri Alanı 2020 ÇÖP’te Yer Alan Atölye Dersleri Hakkındaki Görüşleriyle İlgili Ortalama ve Standart Sapma Değerleri*

Madde	N	$\bar{x}$	SS
9. 2017 ÇÖP’te; Aseptik Uygulamalar, Hastanın Kişisel Bakımı ve İlk Yardım dersine ait kazanımların, 2020 ÇÖP’te 10.Sınıf Temel Mesleki Uygulamalar (TMU) dersi altında birleştirilmesinin eğitim öğretim faaliyetlerine olumlu etki yaptığını düşünüyorum.	413	2.65	1.53
10. 2017 ÇÖP’te yer alan Özel Bakım Uygulamaları, Kadın Sağlığı Hastalıkları ve Aile Planlaması ve Yenidoğan ve Çocuk Sağlığı derslerine ait kazanımların; 2020 ÇÖP’te 11. Sınıf Hemşire Yardımcılığı Mesleki Uygulamalar dersi adı altında birleştirilmesinin eğitim öğretim faaliyetlerine olumlu etki yaptığını düşünüyorum.	413	2.56	1.48
11. 2017 ÇÖP’te yer alan Doğum Öncesi İzlem ve Sonrası Bakım, Kadın Sağlığı Hastalıkları ve Aile Planlaması, Yenidoğan ve Çocuk Sağlığı Derslerine ait kazanımların; 2020 ÇÖP’te 11. Sınıf Ebe Yardımcılığı Mesleki Uygulamalar dersi adı altında birleştirilmesinin eğitim öğretim faaliyetlerine olumlu etki yaptığını düşünüyorum.	413	2.59	1.47
12. 2017 ÇÖP’te yer alan Mesleki Temel Uygulamalar ile Yenidoğan ve Çocuk Sağlığı derslerine ait kazanımların; 2020 ÇÖP’te 11. Sınıf Sağlık Bakım Teknisyenliği Mesleki Uygulamalar dersi adı altında birleştirilmesinin eğitim öğretim faaliyetlerine olumlu etki yaptığını düşünüyorum.	413	2.49	1.44
13. 10. TMU dersinin haftalık 8 ders saati, 11.sınıf mesleki uygulamalar derslerinin haftalık 9 ders saati olarak belirlenmesinin uygulama becerilerinin öğretiminde olumlu katkı sağladığını düşünüyorum.	413	2.71	1.41

Tablo 19. incelendiğinde katılımcılar, “2017 ÇÖP’te; Aseptik Uygulamalar, Hastanın Kişisel Bakımı ve İlk Yardım dersine ait kazanımların, 2020 ÇÖP’te 10.Sınıf Temel Mesleki Uygulamalar (TMU) dersi altında birleştirilmesinin eğitim öğretim faaliyetlerine olumlu etki yaptığını düşünüyorum.” maddesinde (madde 9) 2.65 ortalama ile görüş belirtmişlerdir. Katılımcılar, “2017 ÇÖP’te yer alan Özel Bakım Uygulamaları, Kadın Sağlığı Hastalıkları ve Aile Planlaması ve Yenidoğan ve Çocuk Sağlığı derslerine ait kazanımların; 2020 ÇÖP’te 11. Sınıf Hemşire Yardımcılığı Mesleki Uygulamalar dersi adı altında birleştirilmesinin eğitim öğretim faaliyetlerine olumlu etki yaptığını düşünüyorum.” maddesinde (madde 10) 2.56 ortalama ile katılmadıklarını belirtmişlerdir. Katılımcılar, “2017 ÇÖP’te yer alan Mesleki Temel Uygulamalar ile Yenidoğan ve Çocuk Sağlığı derslerine ait kazanımların; 2020 ÇÖP’te 11. sınıf Sağlık Bakım Teknisyenliği Mesleki Uygulamalar dersi adı altında birleştirilmesinin eğitim öğretim faaliyetlerine olumlu etki yaptığını düşünüyorum.” maddesinde (madde 11) 2.59 ortalama ile katılmadıklarını belirtmişlerdir. Katılımcılar, “2017 ÇÖP’te yer alan Mesleki Temel Uygulamalar ile Yenidoğan ve Çocuk Sağlığı derslerine ait kazanımların; 2020 ÇÖP’te 11. sınıf Sağlık Bakım Teknisyenliği Mesleki Uygulamalar dersi adı altında birleştirilmesinin eğitim öğretim faaliyetlerine olumlu etki yaptığını düşünüyorum.” maddesinde (madde 12) 2.49 ortalama ile katılmadıklarını belirtmişlerdir. Katılımcılar, “10. TMU dersinin haftalık 8 ders saati, 11. sınıf mesleki uygulamalar derslerinin haftalık 9 ders saati olarak belirlenmesinin uygulama becerilerinin öğretiminde olumlu katkı sağladığını düşünüyorum.” maddesinde (madde 13) 2.71 ortalama ile kısmen katıldıklarını belirtmişlerdir.

Katılımcıların, Sağlık Hizmetleri Alanı 2020 ÇÖP’te yer alan Atölye dersleriyle ilgili görüşlerinin cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterme durumu hakkında yapılan Mann-Whitney U testi sonuçları Tablo 20’de verilmiştir.

Tablo 20. Öğretmenlerinin Sağlık Hizmetleri Alanı 2020 ÇÖP’te yer alan Atölye Dersleriyle İlgili Görüşlerinin Cinsiyete Göre Karşılaştırılması

Madde	Grup	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	Z	p
M9	Erkek	57	170.61	9725.00	8072	-2.56	.010
	Kadın	356	212.83	75766.00			
M10	Erkek	57	180.84	10308.00	8655	-1.84	.065
	Kadın	356	211.19	75183.00			
M11	Erkek	57	174.52	9947.50	8294.5	-2.28	.022
	Kadın	356	212.20	75543.50			
M12	Erkek	57	181.39	10339.50	8686.5	-1.81	.070
	Kadın	356	211.10	75151.50			
M13	Erkek	57	188.90	10767.50	9114.5	-1.26	.207
	Kadın	356	209.90	74723.50			

Tablo 20 incelendiğinde Mann-Whitney U testi sonuçlarına göre erkek katılımcıların “2017 ÇÖP’te; Aseptik Uygulamalar, Hastanın Kişisel Bakımı ve İlk Yardım dersine ait kazanımların, 2020 ÇÖP’te 10. Sınıf Temel Mesleki Uygulamalar (TMU) dersi altında birleştirilmesinin eğitim öğretim faaliyetlerine olumlu etki yaptığını düşünüyorum.” maddesi (madde 9) puanlarının sıra ortalamaları (170.61) ile kadın katılımcıların sıra ortalamaları (212.83) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir [(U= 8072, $p<.05$]. Bu farklılığında sıra ortalamaları karşılaştırıldığında kadın öğretmenlerin lehine olduğu görülmektedir.

Erkek katılımcıların, “2017 ÇÖP’te yer alan Özel Bakım Uygulamaları, Kadın Sağlığı Hastalıkları ve Aile Planlaması ve Yenidoğan ve Çocuk Sağlığı derslerine ait kazanımların; 2020 ÇÖP’te 11. Sınıf Hemşire Yardımcılığı Mesleki Uygulamalar dersi adı altında birleştirilmesinin eğitim öğretim faaliyetlerine olumlu etki yaptığını düşünüyorum.” maddesi (madde 10) puanlarının sıra ortalamaları (180.84) ile kadın katılımcıların sıra ortalamaları (211.19) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir [(U= 8655, $p>.05$].

Erkek katılımcıların, “2017 ÇÖP’te yer alan Doğum Öncesi İzlem ve Sonrası Bakım, Kadın Sağlığı Hastalıkları ve Aile Planlaması, Yenidoğan ve Çocuk Sağlığı Derslerine ait kazanımların; 2020 ÇÖP’te 11. Sınıf Ebe Yardımcılığı Mesleki Uygulamalar dersi adı altında birleştirilmesinin eğitim öğretim faaliyetlerine olumlu etki yaptığını düşünüyorum.” maddesi (madde 11) puanlarının sıra ortalamaları (174.52) ile kadın katılımcıların sıra ortalamaları (212.20) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir [(U= 8294.5, $p<.05$]. Bu farklılığında sıra ortalamaları karşılaştırıldığında kadın öğretmenlerin lehine olduğu görülmektedir.

Erkek katılımcıların, “2017 ÇÖP’te yer alan Mesleki Temel Uygulamalar ile Yenidoğan ve Çocuk Sağlığı derslerine ait kazanımların; 2020 ÇÖP’te 11. Sınıf Sağlık Bakım Teknisyenliği Mesleki Uygulamalar dersi adı altında birleştirilmesinin eğitim öğretim faaliyetlerine olumlu etki yaptığını düşünüyorum.” maddesinde (madde 12) erkek katılımcıların puanlarının sıra ortalamaları (181.39) ile kadın katılımcıların sıra ortalamaları (211.10) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir [(U= 8686.5, $p>.05$].

Erkek katılımcıların, “10. TMU dersinin haftalık 8 ders saati, 11.sınıf mesleki uygulamalar derslerinin haftalık 9 ders saati olarak belirlenmesinin uygulama becerilerinin öğretiminde olumlu katkı sağladığını düşünüyorum.” maddesinde (madde 13) erkek katılımcıların puanlarının sıra ortalamaları (188.90) ile kadın katılımcıların sıra ortalamaları (209.90) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir [(U= 9114.5, $p>.05$].

Öğretmenlikte geçirdiği meslek yılı farklı olan 413 öğretmenin, sağlık hizmetleri öğretmenlerinin sağlık hizmetleri alanı çerçeve öğretim programındaki atölye dersleriyle ilgili maddelere verdikleri puanlar arasında fark olup olmadığını test etmek için Kruskal-Wallis H Testi yapılmış ve Tablo 21’de sonuçlar verilmiştir.

Tablo 21. Öğretmenlerinin Sağlık Hizmetleri Alanı 2020 ÇÖP’te yer alan Atölye Dersleriyle İlgili Görüşlerinin Hizmet Yılına Göre Karşılaştırılması

Madde-Gruplar		N	Sıra Ortalaması	X ²	sd	p	Anlamlı Farklılık
Madde 9	1. 0-5 yıl	27	330.28	54.967	4	.000	1>2, 1>3, 1>4, 1>5 2>3, 2>4, 2>5
	2. 6-10 yıl	88	247.03				
	3.11-15 yıl	96	196.31				
	4. 16-20 yıl	50	174.42				
	5.21 yıl ve üstü	152	179.39				
Madde 10	1.0-5 yıl	27	334.37	54.629	4	.000	1>2, 1>3, 1>4, 1>5 2>4, 2>5
	2. 6-10 yıl	88	243.11				
	3.11-15 yıl	96	195.13				
	4. 16-20 Yıl	50	166.76				
	5.21 yıl ve üstü	152	184.20				
Madde 11	1.0-5 yıl	27	326.70	45.344	4	.000	1>2, 1>3, 1>4, 1>5 2>4, 2>5
	2. 6-10 yıl	88	238.67				
	3.11-15 yıl	96	193.18				
	4. 16-20 yıl	50	175.99				
	5.21 yıl ve üstü	152	186.33				
Madde 12	1.0-5 yıl	27	325.11	46.769	4	.000	1>2, 1>3, 1>4, 1>5 2>3, 2>4, 2>5
	2. 6-10 yıl	88	241.94				
	3.11-15 yıl	96	187.33				
	4. 16-20 yıl	50	178.92				
	5.21 yıl ve üstü	152	187.45				
Madde 13	1.0-5 yıl	27	301.41	26.763	4	.000	1>2, 1>3, 1>4, 1>5 2>3
	2. 6-10 yıl	88	224.69				
	3.11-15 yıl	96	176.70				
	4. 16-20 yıl	50	200.38				
	5.21 yıl ve üstü	152	201.31				

Tablo 21 incelendiğinde “2017 ÇÖP’te; Aseptik Uygulamalar, Hastanın Kişisel Bakımı ve İlk Yardım dersine ait kazanımların, 2020 ÇÖP’te 10.Sınıf Temel Mesleki Uygulamalar (TMU) dersi altında birleştirilmesinin eğitim öğretim faaliyetlerine olumlu etki yaptığını düşünüyorum.” maddesinde (madde 9) grupların sıra ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık görülmüştür ($X^2_{(4)} = 54.967$, $p < .05$). Farklılığın hangi grup lehine olduğunu belirlemek için yapılan Mann Whitney U testi sonuçlarına göre 0-5 yıl hizmet süresi olan öğretmenlerin; 6-10 yıl, 11-15 yıl, 16-20 yıl ve 21 yıl üstü hizmet süresi olan öğretmenlere göre daha yüksek düzeyde

katıldıkları; 6-10 yıl hizmet yılı olan öğretmenlerinde, 11-15 yıl,16-20 yıl ve 21 yıl üstü hizmet süresi olan öğretmenlere göre daha yüksek düzeyde katıldıkları tespit edilmiştir.

Tablo 21 incelendiğinde “2017 ÇÖP’te yer alan Özel Bakım Uygulamaları, Kadın Sağlığı Hastalıkları ve Aile Planlaması ve Yenidoğan ve Çocuk Sağlığı derslerine ait kazanımların; 2020 ÇÖP’te 11. Sınıf Hemşire Yardımcılığı Mesleki Uygulamalar dersi adı altında birleştirilmesinin eğitim öğretim faaliyetlerine olumlu etki yaptığını düşünüyorum.” maddesinde (madde 10) grupların sıra ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık görülmüştür ($X^2_{(4)}=54.629$, $p<.05$). Farklılığın hangi grup lehine olduğunu belirlemek için yapılan Mann Whitney U testi sonuçlarına göre 0-5 yıl hizmet süresi olan öğretmenlerin; 6-10 yıl,11-15 yıl,16-20 yıl ve 21 yıl üstü hizmet süresi olan öğretmenlere göre daha yüksek düzeyde katıldıkları; 6-10 yıl hizmet yılı olan öğretmenlerinde, 16-20 yıl ve 21 yıl üstü hizmet süresi olan öğretmenlere göre daha yüksek düzeyde katıldıkları tespit edilmiştir.

Tablo 21 incelendiğinde “2017 ÇÖP’te yer alan Doğum Öncesi İzlem ve Sonrası Bakım, Kadın Sağlığı Hastalıkları ve Aile Planlaması, Yenidoğan ve Çocuk Sağlığı Derslerine ait kazanımların; 2020 ÇÖP’te 11. Sınıf Ebe Yardımcılığı Mesleki Uygulamalar dersi adı altında birleştirilmesinin eğitim öğretim faaliyetlerine olumlu etki yaptığını düşünüyorum.” maddesinde (madde 11) grupların sıra ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık görülmüştür ($X^2_{(4)}=45.344$, $p<.05$). Farklılığın hangi grup lehine olduğunu belirlemek için yapılan Mann Whitney U testi sonuçlarına göre 0-5 yıl hizmet süresi olan öğretmenlerin; 6-10 yıl,11-15 yıl,16-20 yıl ve 21 yıl üstü hizmet süresi olan öğretmenlere göre daha yüksek düzeyde katıldıkları; 6-10 yıl hizmet yılı olan öğretmenlerinde, 16-20 yıl ve 21 yıl üstü hizmet süresi olan öğretmenlere göre daha yüksek düzeyde katıldıkları tespit edilmiştir.

Tablo 21 incelendiğinde “2017 ÇÖP’te yer alan Mesleki Temel Uygulamalar ile Yenidoğan ve Çocuk Sağlığı derslerine ait kazanımların; 2020 ÇÖP’te 11. Sınıf Sağlık Bakım Teknisyenliği Mesleki Uygulamalar dersi adı altında birleştirilmesinin eğitim öğretim faaliyetlerine olumlu etki yaptığını düşünüyorum.” maddesinde (madde 12) grupların sıra ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık görülmüştür ($X^2_{(4)}=46.769$, $p<.05$). Farklılığın hangi grup lehine olduğunu belirlemek için yapılan Mann Whitney U testi sonuçlarına göre 0-5 yıl hizmet süresi olan öğretmenlerin; 6-10 yıl,11-15 yıl,16-20 yıl ve 21 yıl üstü hizmet süresi olan öğretmenlere göre daha yüksek düzeyde katıldıkları; 6-10 yıl hizmet yılı olan öğretmenlerinde, 11-15 yıl,16-20 yıl ve 21 yıl üstü hizmet süresi olan öğretmenlere göre daha yüksek düzeyde katıldıkları tespit edilmiştir.

Tablo 21 incelendiğinde “10. TMU dersinin haftalık 8 ders saati, 11.sınıf mesleki uygulamalar derslerinin haftalık 9 ders saati olarak belirlenmesinin uygulama becerilerinin

öğretiminde olumlu katkı sağladığını düşünüyorum.” maddesinde (madde 13) grupların sıra ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık görülmüştür ($X^2_{(4)}=26.763$, $p<.05$). Farklılığın hangi grup lehine olduğunu belirlemek için yapılan Mann-Whitney U testi sonuçlarına göre 0-5 yıl hizmet süresi olan öğretmenlerin; 6-10 yıl, 11-15 yıl, 16-20 yıl ve 21 yıl üstü hizmet süresi olan öğretmenlere göre daha yüksek düzeyde katıldıkları; 6-10 yıl hizmet yılı olan öğretmenlerinde, 11-15 yıl hizmet süresi olan öğretmenlere göre daha yüksek düzeyde katıldıkları tespit edilmiştir.

Atölye Derslerinin Uygun Öğrenme Ortamlarında Verilmesi Durumu

Çalışmanın alt problemlerinden olan “Öğretmenlerin 2020 Çerçeve Öğretim Programındaki Temel Mesleki Uygulamalar derslerinin okullarda fiziki açıdan uygun ortamlarda işlenebilme durumu hakkındaki görüşleri nedir?” ile ilgili anket içerisinde altı ifade yer almaktadır. Öğretmenlerin, atölye derslerinin uygun öğrenme ortamlarında verilmesi durumu hakkındaki görüşleri alt problemde yer alan ifadelere ilişkin ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 22’de sunulmuştur.

Tablo 22. *Atölye Derslerinin Uygun Öğrenme Ortamlarında Verilmesi Durumu Hakkında Görüşlerle İlgili Ortalama ve Standart Sapma Değerleri*

Madde	N	$\bar{x}$	SS
14. 9.Sınıf TMU ders kazanımları içerisinde yer alan uygulama faaliyetlerini gerçekleştirebilecek yeterli imkâna (uygulama laboratuvarı, malzeme vb.) sahibiz.	413	3.05	1.29
15. 10.Sınıf TMU ders kazanımları içerisinde yer alan uygulama faaliyetlerini gerçekleştirebilecek yeterli imkâna (uygulama laboratuvarı, malzeme vb.) sahibiz.	413	3.06	1.26
16. 11.Sınıf Hemşire Yardımcılığı Mesleki Uygulamalar ders kazanımları içerisinde yer alan uygulama faaliyetlerini gerçekleştirebilecek yeterli imkâna (uygulama laboratuvarı sayısı, malzeme vb.) sahibiz.	413	2.94	1.21
17. 11.Sınıf Ebe Yardımcılığı Mesleki Uygulamalar ders kazanımları içerisinde yer alan uygulama faaliyetlerini gerçekleştirebilecek yeterli imkâna (uygulama laboratuvarı sayısı, malzeme vb.) sahibiz.	413	2.87	1.22
18. 11.Sınıf Sağlık Bakım Teknisyenliği Mesleki Uygulamalar ders kazanımları içerisinde yer alan uygulama faaliyetlerini gerçekleştirebilecek yeterli imkâna (uygulama laboratuvarı sayısı, malzeme vb.) sahibiz.	413	2.67	1.21
19. 9-10-11. sınıfta ta yer alan mesleki uygulamalar derslerinde her bir öğrenciye uygulama yaptıрма açısından yeterli zamanı ayırabiliyorum.	413	3.13	1.26

Tablo 22. İncelendiğinde katılımcıların, “9. Sınıf TMU ders kazanımları içerisinde yer alan uygulama faaliyetlerini gerçekleştirebilecek yeterli imkâna (uygulama laboratuvarı, malzeme vb.) sahibiz.” maddesine (madde 14) 3.05 ortalama ile kısmen katıldıkları görülmüştür. Katılımcılar, “10.Sınıf TMU ders kazanımları içerisinde yer alan uygulama faaliyetlerini gerçekleştirebilecek yeterli imkâna (uygulama laboratuvarı, malzeme vb.) sahibiz.” maddesine (madde 15) 3.06 ortalama kısmen katıldıklarını belirtmişlerdir. Katılımcılar, 11.sınıf düzeyinde ise Hemşire Yardımcılığı dalı için 2.97, Ebe Yardımcılığı dalı için 2.87 ve Sağlık Bakım Teknisyenliği için 2.67 ortalama ile uygulama faaliyetlerini gerçekleştirecek imkana sahibiz ifadesine kısmen katıldıklarını belirtmişlerdir. Ayrıca tüm sınıf düzeylerinde öğrencilere psikomotor kazanımların öğretimi amacıyla uygulama yaptırma açısından zaman ayırabilme durumuna 3.13 ortalama ile kısmen katıldıklarını belirtmişlerdir.

Katılımcıların, Sağlık Hizmetleri Alanı 2020 ÇÖP’te yer alan Atölye derslerinin uygun ortamlarda verilmesiyle ilgili görüşlerinin cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterme durumu hakkında yapılan Mann-Whitney U testi sonuçları Tablo 23’te verilmiştir.

Tablo 23. Öğretmenlerinin Atölye Derslerinin Uygun Ortamda Verilmesiyle İlgili Görüşlerinin Cinsiyete Göre Karşılaştırılması

Madde	Grup	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	Z	P
M14	Erkek	57	180.69	10299.50	8646.5	-1.83	.066
	Kadın	356	211.21	75191.50			
M15	Erkek	57	176.81	10078.00	8425	-2.10	.035
	Kadın	356	211.83	75413.00			
M16	Erkek	57	197.30	11246.00	9593	-.68	.497
	Kadın	356	208.55	74245.00			
M17	Erkek	57	186.85	10650.50	8997.5	-1.41	.159
	Kadın	356	210.23	74840.50			
M18	Erkek	57	189.66	10810.50	9157.5	-1.21	.225
	Kadın	356	209.78	74680.50			
M19	Erkek	57	170.11	9696.00	8043	-2.57	.010
	Kadın	356	212.91	7579.00			

Tablo 23 İncelendiğinde Mann-Whitney U testi sonuçlarına göre erkek katılımcıların “9.Sınıf TMU ders kazanımları içerisinde yer alan uygulama faaliyetlerini gerçekleştirebilecek yeterli imkâna (uygulama laboratuvarı, malzeme vb.) sahibiz.” maddesi (madde 14) puanlarının sıra ortalamaları (180.69) ile kadın katılımcıların sıra ortalamaları (211.21) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir [(U= 8646.5, $p>.05$]. Erkek katılımcıların

“10.sınıf TMU ders kazanımları içerisinde yer alan uygulama faaliyetlerini gerçekleştirebilecek yeterli imkâna (uygulama laboratuvarı, malzeme vb.) sahibiz.” maddesi (madde 15) puanlarının sıra ortalamaları (176.81) ile kadın katılımcıların sıra ortalamaları (211.83) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir [(U= 8425, $p<.05$]. Bu farklılığında sıra ortalama puanları karşılaştırıldığında kadın öğretmenlerin lehine olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 23 incelendiğinde Mann-Whitney U testi sonuçlarına göre erkek katılımcıların “11. Sınıf Hemşire Yardımcılığı Mesleki Uygulamalar ders kazanımları içerisinde yer alan uygulama faaliyetlerini gerçekleştirebilecek yeterli imkâna (uygulama laboratuvarı sayısı, malzeme vb.) sahibiz.” maddesi (madde 16) puanlarının sıra ortalamaları (197.30) ile kadın katılımcıların sıra ortalamaları (208.55) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir [(U= 9593, $p>.05$]. Erkek katılımcıların “11.Sınıf Ebe Yardımcılığı Mesleki Uygulamalar ders kazanımları içerisinde yer alan uygulama faaliyetlerini gerçekleştirebilecek yeterli imkâna (uygulama laboratuvarı sayısı, malzeme vb.) sahibiz.” maddesi (madde 17) puanlarının sıra ortalamaları (186.85) ile kadın katılımcıların sıra ortalamaları (210.23) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir [(U= 8997.5, $p>.05$]. Erkek katılımcıların “11.Sınıf Sağlık Bakım Teknisyenliği Mesleki Uygulamalar ders kazanımları içerisinde yer alan uygulama faaliyetlerini gerçekleştirebilecek yeterli imkâna (uygulama laboratuvarı sayısı, malzeme vb.) sahibiz.” maddesi (madde 18) puanlarının sıra ortalamaları (189.66) ile kadın katılımcıların sıra ortalamaları (215.75) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir [(U= 8997.5, $p>.05$]. Erkek katılımcıların “9-10-11. sınıfta ta yer alan mesleki uygulamalar derslerinde her bir öğrenciye uygulama yaptırmak açısından yeterli zamanı ayırabiliyorum.” maddesi (madde 19) puanlarının sıra ortalamaları (170.11) ile kadın katılımcıların sıra ortalamaları (212.91) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir [(U= 8043, $p<.05$]. Bu farklılığında sıra ortalama puanları karşılaştırıldığında kadın öğretmenlerin lehine olduğu anlaşılmaktadır. Kadın öğretmenlerin her bir öğrenciye uygulama yaptırmak açısından zaman ayırabiliyorum ifadesine erkek öğretmenlerden daha yüksek düzeyde katıldığı görülmektedir.

Öğretmenlikte geçirdiği meslek yılı farklı olan 413 öğretmenin, sağlık hizmetleri öğretmenlerinin sağlık hizmetleri alanı çerçeve öğretim programındaki atölye derslerinin uygun ortamlarda verilmesiyle ilgili maddelere verdikleri puanlar arasında fark olup olmadığını test etmek için Kruskal-Wallis H Testi yapılmış ve Tablo 24’te sonuçlar verilmiştir.

Tablo 24. Öğretmenlerinin Atölye Derslerinin Uygun Ortamda Verilmesiyle İlgili Görüşlerinin Hizmet Yılına Göre Karşılaştırılması

Madde-Gruplar		N	Sıra Ortalaması	X ²	sd	p	Anlamlı Farklılık
Madde 14	1. 0-5 yıl	27	282.85	16.124	4	.003	1>2, 1>3 1>4, 1>5
	2. 6-10 yıl	88	201.65				
	3.11-15 yıl	96	186.17				
	4. 16-20 yıl	50	192.32				
	5.21 yıl ve üstü	152	214.61				
Madde 15	1.0-5 yıl	27	285.80	16.139	4	.003	1>2, 1>3 1>4, 1>5
	2. 6-10 yıl	88	192.62				
	3.11-15 yıl	96	196.20				
	4. 16-20 Yıl	50	189.78				
	5.21 yıl ve üstü	152	213.82				
Madde 16	1.0-5 yıl	27	295.83	20.452	4	.000	1>2, 1>3 1>4, 1>5
	2. 6-10 yıl	88	191.10				
	3.11-15 yıl	96	195.76				
	4. 16-20 yıl	50	186.79				
	5.21 yıl ve üstü	152	214.17				
Madde 17	1.0-5 yıl	27	290.46	18.804	4	.001	1>2, 1>3 1>4, 1>5
	2. 6-10 yıl	88	192.47				
	3.11-15 yıl	96	189.74				
	4. 16-20 yıl	50	194.63				
	5.21 yıl ve üstü	152	215.56				
Madde 18	1.0-5 yıl	27	298.59	21.640	4	.000	1>2, 1>3 1>4, 1>5
	2. 6-10 yıl	88	191.78				
	3.11-15 yıl	96	188.28				
	4. 16-20 yıl	50	198.56				
	5.21 yıl ve üstü	152	214.14				
Madde 19	1.0-5 yıl	27	262.52	8.618	4	.071	Anlamlı fark yoktur.
	2. 6-10 yıl	88	203.64				
	3.11-15 yıl	96	190.43				
	4. 16-20 yıl	50	199.67				
	5.21 yıl ve üstü	152	211.96				

Tablo 24 incelendiğinde “9. Sınıf TMU ders kazanımları içerisinde yer alan uygulama faaliyetlerini gerçekleştirebilecek yeterli imkâna (uygulama laboratuvarı, malzeme vb.) sahibiz.” maddesinde (madde 14) grupların sıra ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık görülmüştür ($X^2_{(4)}=16.124$, $p<.05$). Farklılığın hangi grup lehine olduğunu belirlemek için yapılan Mann Whitney U testi sonuçlarına göre 0-5 yıl hizmet süresi olan öğretmenlerin; 6-10 yıl, 11-15 yıl, 16-20 yıl ve 21 yıl üstü hizmet süresi olan öğretmenlere göre daha yüksek düzeyde katıldıkları tespit edilmiştir.

Tablo 24 incelendiğinde “10. Sınıf TMU ders kazanımları içerisinde yer alan uygulama faaliyetlerini gerçekleştirebilecek yeterli imkâna (uygulama laboratuvarı, malzeme vb.) sahibiz.” maddesinde (madde 15) grupların sıra ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık görülmüştür ($X^2_{(4)}=16.139$, $p<.05$). Farklılığın hangi grup lehine olduğunu belirlemek için yapılan Mann-Whitney U testi sonuçlarına göre 0-5 yıl hizmet süresi olan öğretmenlerin; 6-10 yıl, 11-15 yıl, 16-20 yıl ve 21 yıl üstü hizmet süresi olan öğretmenlere göre daha yüksek düzeyde katıldıkları tespit edilmiştir.

Tablo 24 incelendiğinde “11. Sınıf Hemşire Yardımcılığı Mesleki Uygulamalar ders kazanımları içerisinde yer alan uygulama faaliyetlerini gerçekleştirebilecek yeterli imkâna (uygulama laboratuvarı sayısı, malzeme vb.) sahibiz.” maddesinde (madde 16) grupların sıra ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık görülmüştür ($X^2_{(4)}=20.452$, $p<.05$). Farklılığın hangi grup lehine olduğunu belirlemek için yapılan Mann-Whitney U testi sonuçlarına göre 0-5 yıl hizmet süresi olan öğretmenlerin; 6-10 yıl, 11-15 yıl, 16-20 yıl ve 21 yıl üstü hizmet süresi olan öğretmenlere göre daha yüksek düzeyde katıldıkları tespit edilmiştir.

Tablo 24 incelendiğinde “11. Sınıf Ebe Yardımcılığı Mesleki Uygulamalar ders kazanımları içerisinde yer alan uygulama faaliyetlerini gerçekleştirebilecek yeterli imkâna (uygulama laboratuvarı sayısı, malzeme vb.) sahibiz.” maddesinde (madde 17) grupların sıra ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık görülmüştür ($X^2_{(4)}=18.804$, $p<.05$). Farklılığın hangi grup lehine olduğunu belirlemek için yapılan Mann-Whitney U testi sonuçlarına göre 0-5 yıl hizmet süresi olan öğretmenlerin; 6-10 yıl, 11-15 yıl, 16-20 yıl ve 21 yıl üstü hizmet süresi olan öğretmenlere göre daha yüksek düzeyde katıldıkları tespit edilmiştir.

Tablo 24 incelendiğinde “11. Sınıf Sağlık Bakım Teknisyenliği Mesleki Uygulamalar ders kazanımları içerisinde yer alan uygulama faaliyetlerini gerçekleştirebilecek yeterli imkâna (uygulama laboratuvarı sayısı, malzeme vb.) sahibiz.” maddesinde (madde 18) grupların sıra ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık görülmüştür ($X^2_{(4)}=21.640$, $p<.05$). Farklılığın hangi grup lehine olduğunu belirlemek için yapılan Mann-Whitney U testi sonuçlarına göre 0-5 yıl hizmet süresi olan öğretmenlerin; 6-10 yıl, 11-15 yıl, 16-20 yıl ve 21 yıl üstü hizmet süresi olan

öğretmenlere göre daha yüksek düzeyde katıldıkları tespit edilmiştir. Dolayısıyla 0-5 yıl hizmet süresi olan öğretmenler 9-10-11 sınıf düzeyindeki uygulama dersleri için uygun atölye ortamlarına sahip olma görüşüne diğer gruplardan daha yüksek düzeyde katılım sağlamıştır.

Ancak Tablo 24 incelendiğinde “9-10-11. sınıfta ta yer alan mesleki uygulamalar derslerinde her bir öğrenciye uygulama yaptırma açısından yeterli zamanı ayırabiliyorum.” maddesinde (madde 19) grupların sıra ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir ($X^2_{(4)}=8.618$, $p>.05$).

Seçmeli Meslek Dersleri Hakkındaki Görüşleri

Çalışmanın alt problemlerinden olan “Öğretmenlerin yenilenen öğretim programında yer alan seçmeli meslek dersleri hakkındaki görüşleri nedir?” ile ilgili anket içerisinde dört ifade yer almaktadır. Öğretmenlerin, seçmeli meslek dersleri hakkındaki görüşleri alt problemde yer alan ifadelere ilişkin ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 25’te sunulmuştur.

Tablo 25. *Seçmeli Meslek Dersleri Hakkındaki Görüşleriyle İlgili Ortalama ve Standart Sapma Değerleri*

Madde	N	$\bar{x}$	SS
20. 2020 ÇÖP’te yer alan seçmeli meslek derslerinin hangi amaçla programa dâhil edildiği hakkında detaylı bilgiye sahibim.	413	3.05	1.15
21. 2020 ÇÖP’te yer alan seçmeli meslek derslerinin (Sağlık Turizmi Süreç Yönetimi, Hidroterapi, Engelli Bakımı, Afetle Mücadele vb.) kazanımlarını detaylı olarak inceledim.	413	2.90	1.24
22. 2020 ÇÖP’te yer alan seçmeli meslek derslerini (Sağlık Turizmi Süreç Yönetimi, Hidroterapi, Engelli Bakımı, Afetle Mücadele vb.) etkin biçimde verebilmek için ön bilgilerimin yeterli seviyede olduğunu düşünüyorum.	413	2.58	1.15
23. 2020 ÇÖP’te yer alan seçmeli meslek derslerini (Sağlık Turizmi Süreç Yönetimi, Hidroterapi, Engelli Bakımı, Afetle Mücadele vb.) etkin bir biçimde verebilmek için bakanlık tarafından hizmet içi eğitim verilmesinin faydalı olacağını düşünüyorum.	413	3.86	1.27

Tablo 25. incelendiğinde katılımcılar “2020 ÇÖP’te yer alan seçmeli meslek derslerinin hangi amaçla programa dâhil edildiği hakkında detaylı bilgiye sahibim.” maddesine (madde 20) 3.05 ortalama ile kısmen katıldıklarını ifade etmişlerdir. Katılımcılar “2020 ÇÖP’te yer alan seçmeli meslek derslerinin (Sağlık Turizmi Süreç Yönetimi, Hidroterapi, Engelli Bakımı, Afetle Mücadele vb.) kazanımlarını detaylı olarak inceledim.” maddesine (madde 21) 2.90 ortalama ile kısmen katıldıklarını ifade etmişlerdir. Ancak “2020 ÇÖP’te yer alan seçmeli

meslek derslerini (Sağlık Turizmi Süreç Yönetimi, Hidroterapi, Engelli Bakımı, Afetle Mücadele vb.) etkin biçimde verebilmek için ön bilgilerimin yeterli seviyede olduğunu düşünüyorum.” maddesine (madde 22) 2.58 ortalama ile katılmadıklarını belirtmişlerdir. Bunun sonucu “2020 ÇÖP’te yer alan seçmeli meslek derslerini (Sağlık Turizmi Süreç Yönetimi, Hidroterapi, Engelli Bakımı, Afetle Mücadele vb.) etkin bir biçimde verebilmek için bakanlık tarafından hizmet içi eğitim verilmesinin faydalı olacağını düşünüyorum.” maddesine (madde 23) 3.86 ortalama ile katıldıklarını belirtmişlerdir.

Katılımcıların 2020 sağlık hizmetleri alanı çerçeve öğretim programında yer alan seçmeli meslek dersleriyle ilgili görüşlerinin cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterme durumu hakkında yapılan Mann-Whitney U testi sonuçları Tablo 26’da verilmiştir.

Tablo 26. Öğretmenlerinin Seçmeli Meslek Dersleriyle İlgili Görüşlerinin Cinsiyete Göre Karşılaştırılması

Madde	Grup	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	Z	P
M20	Erkek	57	204.18	11638.00	9985	-.199	.842
	Kadın	356	207.45	73853.00			
M21	Erkek	57	198.41	11309.50	9656.5	-.600	.549
	Kadın	356	208.38	74181.50			
M22	Erkek	57	193.09	11006.00	9353	-.979	.328
	Kadın	356	209.23	74485.00			
M23	Erkek	57	214.95	12252.00	9693	-.571	.568
	Kadın	356	205.73	73239.00			

Tablo 26. incelendiğinde Mann-Whitney U testi sonuçlarına göre erkek katılımcıların “2020 ÇÖP’te yer alan seçmeli meslek derslerinin hangi amaçla programa dâhil edildiği hakkında detaylı bilgiye sahibim.” maddesi (madde 20) puanlarının sıra ortalamaları (204.18) ile kadın katılımcıların sıra ortalamaları (207.45) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir [(U= 9985, p>.05]. Erkek katılımcıların “2020 ÇÖP’te yer alan seçmeli meslek derslerinin (Sağlık Turizmi Süreç Yönetimi, Hidroterapi, Engelli Bakımı, Afetle Mücadele vb.) kazanımlarını detaylı olarak inceledim.” maddesi (madde 21) puanlarının sıra ortalamaları (198.41) ile kadın katılımcıların sıra ortalamaları (208.38) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir [(U= 9656.5, p>.05]. Erkek katılımcıların “2020 ÇÖP’te yer alan seçmeli meslek derslerini (Sağlık Turizmi Süreç Yönetimi, Hidroterapi, Engelli Bakımı, Afetle Mücadele vb.) etkin biçimde verebilmek için ön bilgilerimin yeterli seviyede olduğunu düşünüyorum.” maddesi (madde 22) puanlarının sıra ortalamaları (193.09)

ile kadın katılımcıların sıra ortalamaları (209,23) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir [(U= 9353, p>.05]. Erkek katılımcıların “2020 ÇÖP’te yer alan seçmeli meslek derslerini (Sağlık Turizmi Süreç Yönetimi, Hidroterapi, Engelli Bakımı, Afetle Mücadele vb.) etkin bir biçimde verebilmek için bakanlık tarafından hizmet içi eğitim verilmesinin faydalı olacağını düşünüyorum.” maddesi (madde 23) puanlarının sıra ortalamaları (214.95) ile kadın katılımcıların sıra ortalamaları (205.73) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir [(U= 9693, p>.05]. Dolayısıyla katılımcıların seçmeli meslek dersleri hakkındaki görüşleri bakımından cinsiyet değişkeni açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülmemiştir.

Öğretmenlikte geçirdiği meslek yılı farklı olan 413 öğretmenin, sağlık hizmetleri öğretmenlerinin sağlık hizmetleri alanı çerçeve öğretim programında yer alan seçmeli meslek dersleriyle ilgili maddelere verdikleri puanlar arasında fark olup olmadığını test etmek için Kruskal-Wallis H Testi yapılmış ve Tablo 27’de sonuçlar verilmiştir.

Tablo 27. Öğretmenlerinin Seçmeli Meslek Dersleriyle İlgili Görüşlerinin Hizmet Yılına Göre Karşılaştırılması

Madde-Gruplar	N	Sıra Ortalaması	X ²	sd	p	Anlamlı Farklılık
Madde 20	1. 0-5 yıl	27	256.72	4	.143	Anlamlı fark yoktur.
	2. 6-10 yıl	88	192.92			
	3.11-15 yıl	96	204.67			
	4. 16-20 yıl	50	197.38			
	5.21 yıl ve üstü	152	210.95			
Madde 21	1.0-5 yıl	27	249.83	4	.251	Anlamlı fark yoktur.
	2. 6-10 yıl	88	191.15			
	3.11-15 yıl	96	206.42			
	4. 16-20 Yıl	50	204.94			
	5.21 yıl ve üstü	152	209.61			
Madde 22	1.0-5 yıl	27	295.20	4	.001	1>2, 1>3 1>4, 1>5
	2. 6-10 yıl	88	208.01			
	3.11-15 yıl	96	188.33			
	4. 16-20 yıl	50	208.99			
	5.21 yıl ve üstü	152	201.89			
Madde 23	1.0-5 yıl	27	211.35	4	.607	Anlamlı fark yoktur.
	2. 6-10 yıl	88	198.51			
	3.11-15 yıl	96	214.66			
	4. 16-20 yıl	50	224.78			
	5.21 yıl ve üstü	152	200.46			

Tablo 27. incelendiğinde “2020 ÇÖP’te yer alan seçmeli meslek derslerinin hangi amaçla programa dâhil edildiği hakkında detaylı bilgiye sahibim.” maddesinde (madde 20) grupların sıra ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir ($X^2_{(4)}=6.874$, $p>.05$).

Tablo 27. incelendiğinde “2020 ÇÖP’te yer alan seçmeli meslek derslerinin (Sağlık Turizmi Süreç Yönetimi, Hidroterapi, Engelli Bakımı, Afetle Mücadele vb.) kazanımlarını detaylı olarak inceledim.” maddesinde (madde 21) grupların sıra ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir ($X^2_{(4)}=5.379$, $p>.05$).

Tablo 27. incelendiğinde “2020 ÇÖP’te yer alan seçmeli meslek derslerini (Sağlık Turizmi Süreç Yönetimi, Hidroterapi, Engelli Bakımı, Afetle Mücadele vb.) etkin biçimde verebilmek için ön bilgilerimin yeterli seviyede olduğunu düşünüyorum.” maddesinde (madde 22) grupların sıra ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık görülmüştür ($X^2_{(4)}=18.550$, $p<.05$). Farklılığın hangi grup lehine olduğunu belirlemek için yapılan Mann-Whitney U testi sonuçlarına göre 0-5 yıl hizmet süresi olan öğretmenlerin; 6-10 yıl, 11-15 yıl, 16-20 yıl ve 21 yıl üstü hizmet süresi olan öğretmenlere göre daha yüksek düzeyde katıldıkları tespit edilmiştir.

Tablo 27. incelendiğinde “2020 ÇÖP’te yer alan seçmeli meslek derslerini (Sağlık Turizmi Süreç Yönetimi, Hidroterapi, Engelli Bakımı, Afetle Mücadele vb.) etkin bir biçimde verebilmek için bakanlık tarafından hizmet içi eğitim verilmesinin faydalı olacağını düşünüyorum.” maddesinde (madde 23) grupların sıra ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir ($X^2_{(4)}=2.715$, $p>.05$).

10. Temel Mesleki Uygulamalar Ders Kitapları Hakkındaki Görüşleri

Çalışmanın alt problemlerinden olan “10. sınıf Temel Mesleki Uygulamalar Ders kitabının eğitim öğretim faaliyetleri açısından etkileri hakkında öğretmenlerin görüşleri nedir?” ile ilgili anket içerisinde beş ifade yer almaktadır. Öğretmenlerin, 10. Temel Mesleki Uygulamalar ders kitapları hakkındaki görüşleri alt probleminde yer alan ifadelere ilişkin ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 28’de sunulmuştur.

Tablo 28. 10. Temel Mesleki Uygulamalar Ders Kitapları Hakkındaki Görüşleriyle İlgili Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Madde	N	$\bar{x}$	SS
24. 10.Sınıf TMU ders kitabının iki cilt olarak hazırlanıp okullara gönderilmesi; 1.Cilt içerisinde aseptik uygulamalar ve hastanın kişisel bakımı ile ilgili 8. Öğrenme birimi yer alması; 2.Cilt içerisinde ise İlk Yardımla ilgili 6. Öğrenme birimi yer almasının faydalı olduğunu düşünüyorum.	206	3.82	1.34

Tablo 28. Devamı

25. 10.Sınıf TMU ders kitaplarında (1 ve 2.cilt) yer alan görsellerin yeterli düzeyde olduğunu düşünüyorum.	206	3.87	1.11
26. 10. Sınıf TMU ders kitaplarının (1 ve 2.cilt) tasarım açısından öğrenmeyi destekleyici olduğunu düşünüyorum.	206	3.83	1.12
27. 10. Sınıf TMU ders kitaplarının (1 ve 2.cilt) mesleki bilgilerin anlatımı açısından, öğrenci seviyesine uygun olduğunu düşünüyorum.	206	3.66	1.20
28. 10. Sınıf TMU ders kitaplarında kullanılan “Bilgi, Bunu Unutma, Biliyor Muydunuz ve Sıra Sizde” kutularının eğitim öğretim süreci açısından faydalı olduğunu düşünüyorum.	206	4.09	1.10

Tablo 28. incelendiğinde katılımcılar “10.Sınıf TMU ders kitabının iki cilt olarak hazırlanıp okullara gönderilmesi; 1.Cilt içerisinde aseptik uygulamalar ve hastanın kişisel bakımı ile ilgili 8. Öğrenme birimi yer alması; 2.Cilt içerisinde ise İlk Yardımla ilgili 6. Öğrenme birimi yer almasının faydalı olduğunu düşünüyorum.” maddesine (madde 24) 3.82 ortalama ile katıldıklarını belirtmişlerdir. Katılımcılar, “10.Sınıf TMU ders kitaplarında (1 ve 2.cilt) yer alan görsellerin yeterli düzeyde olduğunu düşünüyorum.” maddesine (madde 25) 3.87 ortalama ile katıldıklarını belirtmişlerdir. Katılımcılar, “10. Sınıf TMU ders kitaplarının (1 ve 2.cilt) tasarım açısından öğrenmeyi destekleyici olduğunu düşünüyorum.” maddesine (madde 26) 3.83 ortalama ile katıldıklarını belirtmişlerdir. Katılımcılar, “10. Sınıf TMU ders kitaplarının (1 ve 2.cilt) mesleki bilgilerin anlatımı açısından, öğrenci seviyesine uygun olduğunu düşünüyorum.” maddesine (madde 27) 3,66 ortalama ile katıldıklarını belirtmişlerdir. Katılımcılar, “10. Sınıf TMU ders kitaplarında kullanılan “Bilgi, Bunu Unutma, Biliyor Muydunuz ve Sıra Sizde” kutularının eğitim öğretim süreci açısından faydalı olduğunu düşünüyorum.” maddesine (madde 28) 4.09 ortalama ile katıldıklarını belirtmişlerdir.

Katılımcıların 10 Temel Mesleki Uygulamalar ders kitabı hakkındaki görüşlerinin cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterme durumu hakkında yapılan Mann-Whitney U testi sonuçları Tablo 29’da verilmiştir.

Tablo 29. Öğretmenlerinin 10 TMU Ders Kitabıyla İlgili Görüşlerinin Cinsiyete Göre Karşılaştırılması

Madde	Grup	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	Z	P
M24	Erkek	20	79.45	1589.00	1379	-2.001	.045
	Kadın	186	106.09	19732.00			

Tablo 29. Devamı

M25	Erkek	20	96.55	1931.00	1721	-.585	.559
	Kadın	186	104.25	19390.00			
M26	Erkek	20	108.53	2170.50	1759.5	-.417	.677
	Kadın	186	102.96	19150.50			
M27	Erkek	20	106.35	2127.00	1803	-.234	.815
	Kadın	186	103.19	19194.00			
M28	Erkek	20	103.73	2074.50	1855.5	-.019	.985
	Kadın	186	103.48	19246.50			

Tablo 29 incelendiğinde Mann-Whitney U testi sonuçlarına göre erkek katılımcıların “10. Sınıf TMU ders kitabının iki cilt olarak hazırlanıp okullara gönderilmesi; 1.Cilt içerisinde aseptik uygulamalar ve hastanın kişisel bakımı ile ilgili 8. Öğrenme birimi yer alması; 2.Cilt içerisinde ise İlk Yardımla ilgili 6. Öğrenme birimi yer almasının faydalı olduğunu düşünüyorum.” maddesi (madde 24) puanlarının sıra ortalamaları (79.45) ile kadın katılımcıların sıra ortalamaları (106.09) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir [(U= 1379, $p<.05$]. Bu farklılığında sıra ortalama puanları karşılaştırıldığında kadın öğretmenlerin lehine olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 29 incelendiğinde Mann-Whitney U testi sonuçlarına göre erkek katılımcıların “10.Sınıf TMU ders kitaplarında (1 ve 2.cilt) yer alan görsellerin yeterli düzeyde olduğunu düşünüyorum.” maddesi (madde 25) puanlarının sıra ortalamaları (96.55) ile kadın katılımcıların sıra ortalamaları (104.25) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir [(U= 1721, $p>.05$].

Tablo 29 incelendiğinde Mann-Whitney U testi sonuçlarına göre erkek katılımcıların “10. Sınıf TMU ders kitaplarının (1 ve 2.cilt) tasarım açısından öğrenmeyi destekleyici olduğunu düşünüyorum.” maddesi (madde 26) puanlarının sıra ortalamaları (108.53) ile kadın katılımcıların sıra ortalamaları (102.96) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir [(U= 1759.5, $p>.05$].

Tablo 29 incelendiğinde Mann-Whitney U testi sonuçlarına göre erkek katılımcıların “10. Sınıf TMU ders kitaplarının (1 ve 2. cilt) mesleki bilgilerin anlatımı açısından, öğrenci seviyesine uygun olduğunu düşünüyorum.” maddesi (madde 27) puanlarının sıra ortalamaları (106.35) ile kadın katılımcıların sıra ortalamaları (103.19) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir [(U= 1803, $p>.05$].

Tablo 29 incelendiğinde Mann-Whitney U testi sonuçlarına göre erkek katılımcıların “10. Sınıf TMU ders kitaplarında kullanılan “Bilgi, Bunu Unutma, Biliyor Muydunuz ve Sıra Sizde” kutularının eğitim öğretim süreci açısından faydalı olduğunu düşünüyorum.” maddesi (madde 28) puanlarının sıra ortalamaları (103.73) ile kadın katılımcıların sıra ortalamaları (103.48) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir [(U= 1855.5, p>.05].

Öğretmenlikte geçirdiği meslek yılı farklı olan 413 öğretmenin, 10. sınıf Temel Mesleki Uygulamalar ders kitabıyla ilgili maddelere verdikleri puanlar arasında fark olup olmadığını test etmek için Kruskal-Wallis H Testi yapılmış ve Tablo 30’da sonuçlar verilmiştir.

Tablo 30. Öğretmenlerinin 10.Sınıf Temel Mesleki Uygulamalar Ders Kitabıyla İlgili Görüşlerinin Hizmet Yılına Göre Karşılaştırılması

Madde-Gruplar	N	Sıra Ortalaması	X ²	sd	p	Anlamlı Farklılık
Madde 24	1. 0-5 yıl	17	137.88	9.376	4	.052
	2. 6-10 yıl	50	101.70			
	3.11-15 yıl	44	89.32			
	4. 16-20 yıl	18	99.19			
	5.21 yıl ve üstü	77	106.19			
Madde 25	1.0-5 yıl	17	94.29	1.933	4	.748
	2. 6-10 yıl	50	100.53			
	3.11-15 yıl	44	98.85			
	4. 16-20 Yıl	18	113.56			
	5.21 yıl ve üstü	77	107.77			
Madde 26	1.0-5 yıl	17	102.03	.212	4	.995
	2. 6-10 yıl	50	103.82			
	3.11-15 yıl	44	103.97			
	4. 16-20 yıl	18	98.06			
	5.21 yıl ve üstü	77	104.62			
Madde 27	1.0-5 yıl	17	121.50	2.435	4	.656
	2. 6-10 yıl	50	97.62			
	3.11-15 yıl	44	104.16			
	4. 16-20 yıl	18	108.81			
	5.21 yıl ve üstü	77	101.73			

Tablo 30. Devamı

Madde 28	1.0-5 yıl	17	121.76	8.335	4	.080	Anlamlı fark yoktur.
	2. 6-10 yıl	50	94.24				
	3.11-15 yıl	44	100.31				
	4. 16-20 yıl	18	131.72				
	5.21 yıl ve üstü	77	100.71				

Tablo 30 incelendiğinde “10. Sınıf TMU ders kitabının iki cilt olarak hazırlanıp okullara gönderilmesi; 1.Cilt içerisinde aseptik uygulamalar ve hastanın kişisel bakımı ile ilgili 8. Öğrenme birimi yer alması; 2.Cilt içerisinde ise İlk Yardımla ilgili 6. Öğrenme birimi yer almasının faydalı olduğunu düşünüyorum.” maddesinde (madde 24) grupların sıra ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir ($X^2_{(4)}=9.376$, $p>.05$).

Tablo 30 incelendiğinde “10.Sınıf TMU ders kitaplarında (1 ve 2.cilt) yer alan görsellerin yeterli düzeyde olduğunu düşünüyorum” maddesinde (madde 25) grupların sıra ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir ($X^2_{(4)}=1.933$, $p>.05$).

Tablo 30 incelendiğinde “10. Sınıf TMU ders kitaplarının (1 ve 2.cilt) tasarım açısından öğrenmeyi destekleyici olduğunu düşünüyorum.” maddesinde (madde 26) grupların sıra ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir ($X^2_{(4)}=.212$, $p>.05$).

Tablo 30 incelendiğinde “10. Sınıf TMU ders kitaplarının (1 ve 2.cilt) mesleki bilgilerin anlatımı açısından, öğrenci seviyesine uygun olduğunu düşünüyorum.” maddesinde (madde 27) grupların sıra ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir ($X^2_{(4)}=2.435$, $p>.05$).

Tablo 30 incelendiğinde “10. Sınıf TMU ders kitaplarında kullanılan “Bilgi, Bunu Unutma, Biliyor Muydunuz ve Sıra Sizde” kutularının eğitim öğretim süreci açısından faydalı olduğunu düşünüyorum.” maddesinde (madde 28) grupların sıra ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir ($X^2_{(4)}=8.335$, $p>.05$).

10. TMU Ders Kitaplarında Yer Alan Uygulama Faaliyetleri ve Değerlendirme Formları Hakkındaki Görüşleri

Çalışmanın alt problemlerinden olan “10. sınıf Temel Mesleki Uygulamalar ders kitabında yer alan uygulama faaliyetleri ve uygulama değerlendirme formunun eğitim öğretim faaliyetlerine etkileri bakımından öğretmenlerin görüşleri nedir?” ile ilgili anket içerisinde beş ifade yer almaktadır. Öğretmenlerin, 10. Temel Mesleki Uygulamalar ders kitaplarında yer alan uygulama faaliyetleri ve değerlendirme formları hakkındaki görüşleri alt probleminde yer alan ifadelerle ilişkin ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 31’de sunulmuştur.

Tablo 31. 10. TMU Ders Kitaplarında Yer Alan Uygulama Faaliyetleri ve Değerlendirme Formları Hakkındaki Görüşlerle İlgili Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Madde	N	$\bar{x}$	SS
29. 10. TMU ders kitaplarındaki beceriye yönelik kazanımlar için hazırlanan Uygulama faaliyetlerinin (Yönerge, malzemeler, uygulamaya hazırlık, uygulama ve uygulamanın sonlandırılması, değerlendirme) kazanımların öğrencilerde beceriye dönüşmesi için faydalı olduğunu düşünüyorum.	206	3.83	1.20
30. 10. TMU ders kitaplarında verilen uygulamaların sayısının ve içeriklerinin kazanımlar açısından yeterli seviyede olduğunu düşünüyorum.	206	3.98	1.06
31. 10. TMU ders kitaplarında verilen Uygulama Değerlendirme Formlarını eğitim öğretim açısından faydalı buluyorum.	206	3.76	1.27
32. 10. TMU ders kitaplarında yer alan uygulama faaliyetlerini ders içerisinde her öğrencinin bireysel olarak gerçekleştirebilme imkânı bulunmaktadır.	206	3.47	1.23
33. 10. TMU ders kitaplarındaki uygulama değerlendirme formlarını uygulamalarda aktif olarak kullanıyorum.	206	3.26	1.26

Tablo 31. incelendiğinde katılımcılar “10. TMU ders kitaplarındaki beceriye yönelik kazanımlar için hazırlanan Uygulama faaliyetlerinin (Yönerge, malzemeler, uygulamaya hazırlık, uygulama ve uygulamanın sonlandırılması, değerlendirme) kazanımların öğrencilerde beceriye dönüşmesi için faydalı olduğunu düşünüyorum.” maddesine (madde 29) 3.83 ortalama ile katıldıklarını belirtmişlerdir. Katılımcılar, “10. TMU ders kitaplarında verilen uygulamaların sayısının ve içeriklerinin kazanımlar açısından yeterli seviyede olduğunu düşünüyorum.” maddesine (madde 30) 3.98 ortalama ile katıldıklarını belirtmişlerdir. Katılımcılar, “10. TMU ders kitaplarında verilen Uygulama Değerlendirme Formlarını eğitim öğretim açısından faydalı buluyorum.” maddesine (madde 31) 3.76 ortalama ile katıldıklarını belirtmişlerdir. Katılımcılar, “10. TMU ders kitaplarında yer alan uygulama faaliyetlerini ders içerisinde her öğrencinin bireysel olarak gerçekleştirebilme imkânı bulunmaktadır.” maddesine (madde 32) 3.47 ortalama ile katıldıklarını belirtmişlerdir. Katılımcılar, “10. TMU ders kitaplarındaki uygulama değerlendirme formlarını uygulamalarda aktif olarak kullanıyorum.” maddesine (madde 33) ise 3.26 ortalama ile kısmen katıldıklarını belirtmişlerdir.

Katılımcıların 10 Temel Mesleki Uygulamalar ders kitaplarında yer alan uygulama faaliyetleri ve değerlendirme formları hakkındaki görüşlerinin cinsiyet değişkenine göre

anlamalı bir farklılık gösterme durumu hakkında yapılan Mann-Whitney U testi sonuçları Tablo 32’de verilmiştir.

Tablo 32. Öğretmenlerinin 10 Temel Mesleki Uygulamalar Ders Kitabındaki Uygulama Faaliyetleri ve Değerlendirme Formu İlgili Görüşlerinin Cinsiyete Göre Karşılaştırılması

Madde	Grup	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	Z	P
M29	Erkek	20	103.45	2069.00	1859	-.004	.997
	Kadın	186	103.51	19252.00			
M30	Erkek	20	95.25	1905.00	1695	-.690	.490
	Kadın	186	104.39	19416.00			
M31	Erkek	20	102.18	2043.50	1833,5	-.068	.945
	Kadın	186	103.09	19071.50			
M32	Erkek	20	94.93	1898.50	1688.5	-.697	.486
	Kadın	186	104.42	19422.50			
M33	Erkek	20	98.73	1974.50	1764.5	-.387	.669
	Kadın	186	104.01	19346.50			

Tablo 32 incelendiğinde Mann-Whitney U testi sonuçlarına göre erkek katılımcıların “10. TMU ders kitaplarındaki beceriye yönelik kazanımlar için hazırlanan Uygulama faaliyetlerinin (Yönerge, malzemeler, uygulamaya hazırlık, uygulama ve uygulamanın sonlandırılması, değerlendirme) kazanımların öğrencilerde beceriye dönüşmesi için faydalı olduğunu düşünüyorum.” maddesi (madde 29) puanlarının sıra ortalamaları (103.45) ile kadın katılımcıların sıra ortalamaları (103.51) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir [(U= 1859, p>.05)].

Tablo 32 incelendiğinde Mann-Whitney U testi sonuçlarına göre erkek katılımcıların “10. TMU ders kitaplarında verilen uygulamaların sayısının ve içeriklerinin kazanımlar açısından yeterli seviyede olduğunu düşünüyorum.” maddesi (madde 30) puanlarının sıra ortalamaları (95.25) ile kadın katılımcıların sıra ortalamaları (104.39) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir [(U= 1695, p>.05)].

Tablo 32 incelendiğinde Mann-Whitney U testi sonuçlarına göre erkek katılımcıların “10. TMU ders kitaplarında verilen Uygulama Değerlendirme Formlarını eğitim öğretim açısından faydalı buluyorum.” maddesi (madde 31) puanlarının sıra ortalamaları (102.18) ile kadın katılımcıların sıra ortalamaları (103.09) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir [(U= 1833.5, p>.05)].

Tablo 32 incelendiğinde Mann-Whitney U testi sonuçlarına göre erkek katılımcıların “10. TMU ders kitaplarında yer alan uygulama faaliyetlerini ders içerisinde her öğrencinin bireysel olarak gerçekleştirebilme imkânı bulunmaktadır.” maddesi (madde 32) puanlarının sıra ortalamaları (94.93) ile kadın katılımcıların sıra ortalamaları (104.42) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir [(U= 1688.5, p>.05)].

Tablo 32 incelendiğinde Mann-Whitney U testi sonuçlarına göre erkek katılımcıların “10. TMU ders kitaplarında yer alan uygulama faaliyetlerini ders içerisinde her öğrencinin bireysel olarak gerçekleştirebilme imkânı bulunmaktadır.” maddesi (madde 33) puanlarının sıra ortalamaları (98.73) ile kadın katılımcıların sıra ortalamaları (104.01) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir [(U= 1688.5, p>.05)].

Öğretmenlikte geçirdiği meslek yılı farklı olan 413 öğretmenin, 10. Sınıf Temel Mesleki Uygulamalar ders kitabında yer alan uygulama faaliyetleri ve değerlendirme formlarıyla ilgili maddelere verdikleri puanlar arasında fark olup olmadığını test etmek için Kruskal-Wallis H Testi yapılmış ve Tablo 33’te sonuçlar verilmiştir.

Tablo 33. Öğretmenlerinin 10.Sınıf TMU Ders Kitabında Yer Alan Uygulama Faaliyetleri ve Değerlendirme Formlarıyla İlgili Görüşlerinin Hizmet Yılına Göre Karşılaştırılması

Madde-Gruplar	N	Sıra Ortalaması	X ²	sd	p	Anlamlı Farklılık
Madde 29	1. 0-5 yıl	17	107.50			Anlamlı fark yoktur.
	2. 6-10 yıl	50	94.14			
	3.11-15 yıl	44	105.13	1.840	4	
	4. 16-20 yıl	18	106.00			
	5.21 yıl ve üstü	77	107.18			
Madde 30	1.0-5 yıl	17	110.03			Anlamlı fark yoktur.
	2. 6-10 yıl	50	93.80			
	3.11-15 yıl	44	101.23	2.590	4	
	4. 16-20 Yıl	18	105.67			
	5.21 yıl ve üstü	77	109.15			
Madde 31	1.0-5 yıl	17	114.29			Anlamlı fark yoktur.
	2. 6-10 yıl	50	101.79			
	3.11-15 yıl	44	88.97	4.380	4	
	4. 16-20 yıl	18	102.28			
	5.21 yıl ve üstü	77	109.47			

Tablo 33. Devamı

Madde 32	1.0-5 yıl	17	119.56				
	2. 6-10 yıl	50	95.28				Anlamli fark
	3.11-15 yıl	44	98.57	4.317	4	.365	yoktur.
	4. 16-20 yıl	18	93.28				
	5.21 yıl ve üstü	77	110.50				
Madde 33	1.0-5 yıl	17	105.82				
	2. 6-10 yıl	50	104.29				Anlamli fark
	3.11-15 yıl	44	89.02	3.986	4	.408	yoktur.
	4. 16-20 yıl	18	103.31				
	5.21 yıl ve üstü	77	110.79				

Tablo 33. incelendiğinde “10. TMU ders kitaplarındaki beceriye yönelik kazanımlar için hazırlanan Uygulama faaliyetlerinin (Yönerge, malzemeler, uygulamaya hazırlık, uygulama ve uygulamanın sonlandırılması, değerlendirme) kazanımların öğrencilerde beceriye dönüşmesi için faydalı olduğunu düşünüyorum.” maddesinde (madde 29) grupların sıra ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir ($X^2_{(4)}=1.840$, $p>.05$).

Tablo 33. incelendiğinde “10. TMU ders kitaplarında verilen uygulamaların sayısının ve içeriklerinin kazanımlar açısından yeterli seviyede olduğunu düşünüyorum.” maddesinde (madde 30) grupların sıra ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir ($X^2_{(4)}=2.590$, $p>.05$).

Tablo 33. incelendiğinde “10. TMU ders kitaplarında verilen Uygulama Değerlendirme Formlarını eğitim öğretim açısından faydalı buluyorum.” maddesinde (madde 31) grupların sıra ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir ($X^2_{(4)}=4.380$, $p>.05$).

Tablo 33. incelendiğinde “10. TMU ders kitaplarında yer alan uygulama faaliyetlerini ders içerisinde her öğrencinin bireysel olarak gerçekleştirebilme imkânı bulunmaktadır.” maddesinde (madde 32) grupların sıra ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir ($X^2_{(4)}=4.317$, $p>.05$).

Tablo 33. incelendiğinde “10. TMU ders kitaplarında yer alan uygulama faaliyetlerini ders içerisinde her öğrencinin bireysel olarak gerçekleştirebilme imkânı bulunmaktadır.” maddesinde (madde 33) grupların sıra ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir ($X^2_{(4)}=3.986$, $p>.05$). Dolayısıyla hizmet yılı değişkeninin öğretmenlerin 10 temel mesleki

uygulamalar ders kitabında yer alan uygulama faaliyeti ve değerlendirme formlarının etkisi konusundaki görüşleri üzerinde anlamlı bir etkisi bulunmamaktadır.

Nitel Verilere Ait Bulgular

Araştırmada, Sağlık Hizmetleri Alanı 2020 ÇÖP ve buna göre hazırlanan ders kitabının öğretim faaliyetlerindeki etkinliği sağlık hizmetleri öğretmenleri görüşleri alınarak incelenmiştir. Gerçekleştirilen yarı yapılandırılmış görüşmelerden elde edilen verilerin içerik analizi ile incelenmesi sonucunda dört tema belirlenmiştir:

- Program incelemesi ve mesleki eğitimin 9. Sınıftan başlaması
- Atölye (TMU) Dersleri
- Seçmeli meslek dersleri hakkındaki tutum
- Ders Kitabı

Öğretmenlerle yapılan yarı yapılandırılmış görüşmelerden elde edilen verilerin içerik analizi ile incelemesi sonucu oluşan temalar ait bilgiler Tablo 34’te verilmiştir.

Tablo 34. *Sağlık Hizmetleri Alanı 2020 ÇÖP ve Ders Kitabı Hakkında Öğretmen Görüşleri*

Program İncelemesi ve Mesleki Eğitimin 9. Sınıftan Başlaması	Atölye (TMU) Dersleri	Seçmeli Meslek Dersleri	Ders Kitabı
Derslerin öğrenci seviyesine uygunluğu	Derslerin birleştirilmesi	Öğrenci açısından	10 TMU Ders kitabı genel yapısı
Öğrenci yerleştirme sistemi ve nakiller	Uygun atölye ortamı	Öğretmen açısından	Kitapta kullanılan Uygulama faaliyeti ve değerlendirme formları
Zümre incelemesi			

Program İncelemesi ve Mesleki Eğitimin 9. Sınıftan Başlaması

Araştırmanın nitel verilerinin analizi sonucunda “Program incelemesi ve mesleki eğitimin 9. Sınıftan başlaması” ile ilgili katılımcıların (a) derslerin öğrenci seviyesine uygunluğu, (b) öğrenci yerleştirme sistemi ve nakiller, (c) zümre değerlendirmesine ilişkin faktörleri dile getirdikleri görülmüştür.

Derslerin Öğrenci Seviyesine Uygunluğu

Araştırmanın nitel verileri analizi sonucunda öğretmenlerin, temelde mesleki eğitimin 9.sınıf düzeyinde başlaması hakkında olumlu görüşleri olmakla birlikte öğrencilerin belirli bir

sınavla gelmedikleri için derslerin öğrenciler açısından üst düzey kaldıkları yönünde görüşleri belirtmişlerdir. Katılımcıların konu hakkındaki görüşlerinden bazıları aşağıda verilmiştir.

Bir öğretmen meslek derslerinin 9. Sınıftan başlamasının olumlu olduğunu ancak mevcut dersler yerine sağlık alanı ile ilgili daha sözel ve meslekleri açıklayıcı derslerin olması gerektiği konusunda olumsuz görüşünü şöyle ifade etmiştir:

K 11. “... *Anatomi ve Fizyoloji, Temel Mesleki Uygulamalar gibi sağlık hizmetleri alanının temel dersleri 9. Sınıf öğrenciler için ağır olduğunu düşünmekteyim. 9. Sınıf öğrencilerin bu ders içeriklerine hazır olmadıklarından bu derslerde başarı oranı düşmektedir. Bu nedenle öğrencilerin sağlık hizmetleri alanına ilgisi, akademik başarıya olan motivasyonlarını kaybettiklerini düşünmekteyim.*

9. sınıfta sağlık hizmetleri alanına tanıtan, sağlıkta etkili iletişim kurma, etik kavramı, meslek etiği, sağlık bakanlığı mevzuatına göre sağlık hizmetleri personel yönetimini, mesleki mevzuat ve mobbing ile ilgili bilgi, beceri ve tutumların kazandırılması gerektiğini düşünmekteyim.”

Bir başka öğretmende meslek derslerinin 9. Sınıf düzeyinden başlamasının olumlu ancak programda yer alan 9.sınıf derslerinin değişmesi ve sınavla öğrenci alınması konusunda görüşlerini şöyle ifade etmiştir:

K 3. “*Anatomi ve Fizyoloji dersinin 9. Sınıfa alınmasını çok yanlış buluyorum. Öğrencilerin hazır bulunuşluğu bakımından çok zorlandığını görüyorum. Anatomi dersinin 10. Sınıftan itibaren mümkünse 11. Sınıfta da kademeli olarak verilmesinin daha verimli olacağını düşünüyorum. Bu ders yerine 9. sınıflara; iletişim ve psikoloji ya da sağlık sisteminin işleyiş ve yapısının anlatıldığı derslerin konması daha uygun olacaktır. 9. Sınıf TMU ders konuları seviyeye uygundur bence.”*

Bir başka öğretmende derslerin öğrenci seviyesi üstünde olduğunu bu durumunda öğrencinin alana karşı bakışının olumsuz anlamda etkilendiğini şu şekilde ifade etmiştir:

K 1. “*9.sınıfa gelen öğrencilerin çoğu aile ve çevre yönlendirmesi ile bize geldiklerinden bu sene uyum-anlama ile geçiyor, hâl böyleyken var olan meslek dersleri, sağlık hizmetleri alanı için ön yargı oluşturuyor ve öğrenciyi korkutup başka alan arayışlarına itiyor. Bireysel fikrim eski sistem daha uygundu, öğrenci 9.sınıfı toplu okuyor, okula ve arkadaşlarına alışınca ve alanlara dair 1 yıl içinde kafasında dada çok fikir oluşturarak 10.sınıfta alanına geçmiş oluyor.”*

Bir başka öğretmen ise öğrencilerin okula alışmaya çalıştığı 9. Sınıf düzeyinde meslek derslerinin uygun olmadığını şu şekilde ifade etmiştir:

K 13. “*Bence uygun değil, anatominin 9. Sınıflara alınması başarıyı daha da düşürdü. Öğrenciler daha okula yeni alışmaya başlamışken anatomi dersi onlara ağır geldiği düşüncesindeyim.”*

Bir öğretmen ise meslek derslerinin 9. Sınıf düzeyinde başlamasının olumlu olduğu, sınavsız öğrenci alınmasının olumsuz olduğu ancak 10-11 sınıf düzeyinde de öğrencilerin işletmelerde meslek eğitimi yaparak mesleki deneyim kazanması gerektiğini şöyle ifade etmiştir:

K 12. “Alan dersleri 9.sınıfta başlaması olabilir fakat 10.sınıfta bir,11.sınıfta da iki ,12 de üç gün staj sağlık derslerinin öğretimini kolaylaştırır.”

Öğrenci Yerleştirme Sistemi ve Nakiller

Bir öğretmen meslek derslerinin 9. sınıftan başlamasını olumlu bulup özellikle sınavsız yerleşme ve nakiller konusunda olumsuz görüşünü şöyle ifade etmiştir:

K 5. “Hazır bulunuşluktan ziyade adrese dayalı olarak öğrenci alınması nedeniyle öğrenci seviyesinin düşüklüğü bence sorunların asıl nedenidir. Çünkü sağlık alanında malumunuz belli bir seviyede öğrenci olmalı ki gerekli donanımı edindirmeye imkân olsun. Bulunduğumuz yerde çok tercih edilen bir okul olmamızdan dolayı kayıta OÖBP: 90’ın altına düşmemesine rağmen, köyler, özel okul vb. şişirilmiş notlar nedeniyle sıkıntı yaşanmaktadır. Bunun yanı sıra aile baskısı nedeniyle gönülsüz gelen öğrencilerde de sıkıntılar görülmektedir. Hatta şu anda pek çok okulda olduğu gibi bizim okulumuzda da BEP uygulamak durumunda olduğumuz öğrenciler bile var, kesinlikle o öğrencileri kabullenmediğim için değil, alana ve sağlık ile ilgili mesleklerde gereken bilgi ve becerinin kazandırılması konusunda yaşanan sıkıntılardan dolayı dile getirme ihtiyacı duyuyorum. Bence 9. Sınıftan meslek derslerinin başlaması uygundur ancak belirttiğim hususlar başta olmak üzere gerekli altyapı hazırlandıktan sonra. Ayrıca burada nakil sürecini de belirtmeden geçemeyeceğim. 9. Sınıfta meslek dersleri olacak ise, öğrenciler üst sınıflarda farklı alanlardan geçiş yapmamalılar kesinlikle.”

Başka bir öğretmen ise meslek derslerinin 9. Sınıftan başlamasının olumlu olduğunu ancak mevcut dersler yerine sağlık alanı ile ilgili daha sözel ve meslekleri açıklayıcı derslerin olması gerektiği ve ikametgâha göre öğrencilerin sağlık alanına gelmesi konusunda olumsuz görüşünü şöyle ifade etmiştir:

K 11. “Öğrencilerin 9. Sınıfta ikamete göre liseye geçişlerde meslek derslerin etkili olacağını düşünmüyorum. 9. Sınıfa gelen öğrencilerimiz genellikle ailelerin istemesi ve okul yakınlığına bakılarak geldiklerini görmekteyim. Okullarımıza öğrenci alımında sınav puanı uygulaması gelmelidir. Ayrıca ailelerin sağlık alanından mezun olduğunda yardımcı olarak mezun olduklarını okula kayıt yaptırdıklarından sonra öğrenmekte ve bu durum öğrencilerin ilgisinin azalmasına neden olmaktadır.”

Bazı öğretmenler de meslek derslerinin 9. sınıf düzeyinden başlamasının olumlu tutum geliştirdiği ancak nakillerin 10. sınıf da devam etmesiyle bu temel derslerin alınmadan mezun olunduğu bir sistemin olumsuz olduğunu şöyle ifade etmiştir:

K 6. “Evet 9. Sınıf düzeyinde meslek dersi olması olumlu tutum geliştirme açısından önemlidir. Ancak anatomi-fizyoloji gibi en temel ders ve 9.TMU dersinde çok önemli konuların bulunması sanırım bakanlıkça önemsenmiyor. 10. Sınıfın ikinci döneminde bile başka alandan öğrenci geliyorsa sanırım bu derslerin önemli olduğunun sadece biz farkındayız. Eğer bu nakiller olmaya devam ederse bu dersler bence 11. Sınıf düzeyine alınmalı çünkü anatomi öğretmediğimiz öğrenciye diğer dersleri öğretmemiz uygun olmayacaktır. İşte bu sebeplerden bu nakiller ile ilgili düzenleme olması gerekli. Ayrıca 9 TMU

dersinde alanlarıyla ilgili iş tanımlarında yer aşan işler mevcutken bunu öğretmeden öğrenci nakli gerçekleşiyor. O yüzden bu konu hakkında olumlu görüş bildirilemez.”

Bir başka öğretmende meslek derslerinin 9. sınıf düzeyinden başlamasının olumlu ancak programda yer alan 9. sınıf derslerinin değişmesi ve sınavla öğrenci alınması konusunda görüşlerini şöyle ifade etmiştir:

K 3. “Anatomi ve Fizyoloji dersinin 9. Sınıfa alınmasını çok yanlış buluyorum. Öğrencilerin hazır bulunuşluğu bakımından çok zorlandığını görüyorum. Anatomi dersinin 10. Sınıftan itibaren mümkünse 11. Sınıfta da kademeli olarak verilmesinin daha verimli olacağını düşünüyorum. Bu ders yerine 9. sınıflara; iletişim ve psikoloji ya da sağlık sisteminin işleyiş ve yapısının anlatıldığı derslerin konması daha uygun olacaktır. 9. Sınıf TMU ders konuları seviyeye uygundur bence. Sağlık hizmetleri alan öğrencilerinin kesinlikle sınav ya da benzeri bir uygulama ile alınması gerektiğini düşünüyorum. Adrese dayalı kayıt sistemi bizim gibi bulunduğu çevrede tek olan okullar açısından öğrenci profilini olumsuz yönde etkilemektedir. Daha önce sağlık konusunda hiçbir bilgisi olmayan öğrenci bir anda kendisini Anatomi gibi bir dersle yüz yüze bulunca çok ciddi bocalamalar yaşanmakta. Eğitim ve öğretim verimli olamamaktadır”

Bir başka öğretmen de sağlık hizmetleri alanına öğrenci alımının sınavsız ve ikametgâha dayalı olarak yapılmasının öğrenci başarısını olumsuz etkilediği, öğretmenler açısından iş doyumunu da olumsuz yönde etkilediğini şöyle ifade etmiştir:

K 14. “Hazır bulunuşluk açısından 9.sınıflar uygun değil ama 10.sınıfta geç oluyor. Bu bölümlere sınav veya puan başarı kriteri belirlenmesi iyi olur. Yoksa hazır bulunuşlukla birlikte öğrenci ilgisi olmayınca öğretim faaliyetleri kaliteli olmuyor. Liseye yeni geçtikleri için hâlâ ortaöğretim davranışları sürüyor. Anatomi dersi ağır gelse de 9.TMU dersinin belli konularının verilmesi gayet iyi. Hem ders yükü hafiflemiş oluyor hem de onuncu sınıfa hazırlıklı geliyorlar. Sınavsız öğrenci alımı, sağlık liseleri için uygun değildir. Öğrencinin seviyesi aşağıda kalıyor ve sağlık dersleri ağır geliyor. Genelde öğrenciler bocalıyor ve ders çalışmıyorlar. Aileler açısından bu durum iyi gibi görünse bile bilinçli olarak bu okullara gelip kaliteli eğitim alıp mezun olamamalarına neden oluyor. Öğretmenler ise derslerden doyum alamamaktadır.”

K 13. “... Meslek dersleri 9.sınıfta veriliyor ama 10.sınıfa nakille gelen öğrenciler bu dersi almadan da alana geliyorlar. Bundan dolayı anatomi ve 9. TMU dersini almadıkları için sıkıntı yaşıyor. Çevre olarak kötü bir yerde olduğunuz için sağlık alanı istemeyen öğrenciler de ikamet sisteminden dolayı kabul ediliyor. İstemediği bölümde okumak performansı düşürüyor. Başarı seviyesi ise daha da düşüyor.”

Bazı öğretmenlerde sağlık hizmetleri alanında meslek derslerinin 9. sınıf düzeyinde başlamasının olumlu bir sonuç doğuracak iken merkezi bir sınav olmadan öğrenci yerleştirilmesi sebebiyle bunun tersi etki yaptığı konusundaki görüşünü şu şekilde ifade etmiştir:

K 15. “Okulumuza gelen öğrencilerin 9. Sınıf düzeyinden anatomi-fizyoloji gibi temel bir sağlık meslek dersiyle karşılaşmaları normal şartlarda iyi bir uygulamadır. Ancak özellikle pandemi etkisiyle öğrencilerin ortaokul düzeyinde örgün eğitimden uzak kalmaları düzenli ders çalışma ve pekiştirme

konusunda alışkanlıklarının kaybolması sonucunu doğurmuştur. Anatomi-fizyoloji dersi ise düzenli tekrar ve çalışma isteyen temel bir sağlık dersidir. Bunun yanı sıra okullarımıza öğrenci alımının merkezi ya da yerel bir sınav olmadan ikametgâha ve ortaöğretim başarı puanına göre yapılması da meslek derslerinin 9. Sınıftan başlamasının etkinliğini ortadan kaldırmıştır. Daha önceki yıllarda hemşirelik, ATT gibi bölümlerde de 9.sınıftan meslek dersleri başlıyordu ve olumlu sonuç alınıyordu. Şu an ile tek farkı o öğrenciler o bölümlere bir sınavdan geçerek tercih ile puan üstünlüğü ile gelmekteydi. Buradaki temel fark da budur. Dolayısıyla meslekler hakkında aidiyet duygusu kazanmak açısından 9. Sınıftan meslek dersleri başlaması çok yerinde bir uygulama iken sağlık hizmetleri alanına öğrenci alımının sınavsız yapılması bu konuda olumsuz durum oluşturmaktadır.”

K 7. “Dersler 9. Sınıftan başlıyor ama gelen öğrenciler sınavsız olarak geliyor. Öğrencilerin akademik başarıları çok düşük seviyede bu sebeple hani etkili olmuyor. Zaten sağlık alanına öğrencilerin tamamının sınavla gelmesi lazım. Sonuçta bu çocuklar hastanelerde insanlara hizmet sunacak. Ayrıca üniversite içinde hani sağlık fakültelerindeki hemşirelik gibi bölümlere ek puanlar verilmeli sonuçta nitelik artar bu uygulama sayesinde.”

K 16. “Meslek derslerinin 9. sınıftan başlaması öğrencilerde hazır bulunuşluk uygun gibi görünse de bu durum akademik başarıyı olumlu yönde etkilememektedir. Anatomi dersinin 9. Sınıf düzeyinde olması gerekse de öğrencilerin dersleri algılama yönünde sıkıntı yaşadığı görülmektedir. Meslek derslerinde akademik başarı düşük oluyor. Bu da öğrencinin derslerden ve okuldan uzaklaşmasına neden oluyor. Meslek derslerini olumsuz yönde etkilemektedir. Öğrenci LGS puanına göre yerleşmediği için meslek liselerinde meslek derslerinde zorlanıyorlar. Meslek liseleri özel ilgi, akademik başarı ve isteğe göre gelinebilecek bir okul türüdür. İkamet edilen yere göre ortaöğretim başarı puanıyla meslek lisesine gelmesi meslek derslerine olan ilgiyi ve başarıyı düşürmektedir.”

K 17. “Dokuzdan başlaması tabii ki de daha iyi oldu ama şöyle bir durum var. Bu sefer adrese dayalı öğrenciler geldiği için 10 sınıfta ne yapıyor? Dönemin işte sıfırdan başlıyor. Yani çok da etkili olmuyor. Etkisiz bir öğretim oluyor. Yani öğrencinin seviyesinden kaynaklı öğrenci belli bir başarıyla gelmediği için dokuzda anatomi dersini gösteriyoruz ama aslında göstermiyoruz gibi bir şey oluyor. Bu sebeple hocam çok etkili olduğunu düşünmüyorum. Ancak öğrenciler belli bir sınav puanıyla gelmiş olsaydı işte o zaman etkili olabilirdi.”

Bir başka öğretmen de sağlık meslek derslerinin 9. sınıftan başlamasının olumlu ancak yerleştirme sistemi sebebiyle gelen öğrencilerin akademik başarıları düşük olan öğrenciler olmasının hem başarıya etkisini hem de ilerleyen yıllarda dört yıllık sağlık fakültelerine gidememelerini sebep olmakta yönünde görüşünü şu şekilde ifade etmiştir:

K 18. “Öğrencilerin sağlık hizmetlerinin ciddiyetini anlaması noktasında 9. Sınıftan meslek derslerinin başlaması bilinçli bir sağlıkçı yetiştirme noktasında bence olumlu olduğunu düşünüyorum. Ancak bizim primer hedefimiz nitelikli sağlık personeli yetiştirip sağlık hizmetleri kalitesini artırmaktır. Biz de bu anlamda nitelikli ve donanımlı sağlıkçılar yetiştirmek istiyoruz. Ama öğrencilerimiz akademik anlamda yani kültür derslerinde çok başarısız. Belli bir sınav ve seçme sistemi uygulanmıyor. Bu da akademik olarak başarısız olmalarını daha sonraki yıllarda da üniversite sınavlarında dört yıllık sağlık mesleklerini kazanamamasına sebep olmakta. Aslında öğrencilerimiz o bölümleri kazansa çok daha nitelikli sağlık personelleri sağlık sistemine entegre edilmiş olabilirler.”

Zümre İncelemesi

Araştırmanın nitel verilerinin analiz edilmesi sonucunda, öğretmenlerin sağlık hizmetleri alanı 2020 ÇÖP inceledikleri ve bu konuda yeterli bilgi düzeyine sahip oldukları, zümreleri ile birlikte bir rapor da düzenleyerek bakanlığa dönüt olarak ilettikleri yönünde görüşlerini belirtmişlerdir. Katılımcıların konu hakkındaki bazı görüşleri aşağıda verilmiştir.

Bazı öğretmenlerde sağlık hizmetleri alanı öğretim programını incelediklerini ancak yardımcı sağlık personeli unvanı alacak öğrenciler için kazanımların yüksek seviyede kaldığını, öğrencilerin meslek unvanlarındaki yardımcı ifadesinin olumsuz bir imaj oluşturduğu görüşünü şu şekilde ifade etmiştir:

K 11. “Bireysel olarak öğretim programını inceledim. Ayrıca sağlık hizmetleri alan zümresi olarak her zümre toplantısında sağlık hizmetleri 2020 ÇÖPhakkında ve değişen ders içerikleri ile ilgili görüşler dile getirilmektedir. Zaten eski programda yer alan derslerin kazanımları aynen duruyor sadece tek ders olarak birleştirilmiş. Ayrıca derslere giren öğretmenlerle dönem içerisinde bilgi alışverişi sık sık yapmaktayız. Sağlık hizmetleri alanın yardımcı personel olarak mezun olması nedeniyle bazı derslerin içeriklerinin yenilenmesine rağmen ders içeriklerin fazla detaylı ve ağır olduğunu düşünmekteyim. Ayrıca lise öğrencilerin ergenlik döneminde oldukları ve mezun olduklarında yardımcı ifadesinin kullanılması kendilerini değersiz hissetmelerine neden olmaktadır. Bu durumun olmaması için genel bir ifade kullanılması gerektiğini düşünmekteyim.”

K 17. “Programı detaylı olarak inceledik. Eskisine göre daha sade evet ama yani ben çok bir fark olduğunu düşünmüyorum. Ya eski programa göre daha sade ama yani ben çok da verimli olacağını düşünmüyorum. Bilmiyorum. Hani özellikle kendi öğrencilerini düşünerek çok çok seviyelerin üstünde olduğunu düşünüyorum.”

Bazı öğretmenlerimiz programı incelediklerini, ders birleştirilerek oluşturulan TMU dersleri hakkında olumsuz notlarının olduklarını ve bunu rapor olarak sundukları görüşlerini şöyle ifade etmiştir:

K 5. “Zümre olarak yenilenen programı inceledik. Ders birleştirmeler ile ilgili olumsuz anlamda notlarımız oldu. Akabinde bakanlığın bizden talep ettiği program raporunu, arkadaşlardan yorumlarını aldıktan sonra Müdür beyle istişare ederek raporumuzu hazırladık ve resmî yazışma ile bakanlığa ilettik.”

K 1. “Kısmen inceledim diyebilirim, ilk bakışta derslerin tek bir ders altında toplanması güzel ama özellikle İlkyardım gibi derslerin ayrı bir ders olarak görünmesi ve saatinin artırılmasının daha iyi olacağını düşünmekteyim.”

K 13. “Programı bireysel olarak inceledik. Ayrıca zümre toplantılarımızda detaylı olarak tanıtımı ve analizi de yapıldı. Zümre olarak aldığımız notları da rapor olarak bakanlığa ilettik.”

K 9. “Programı zümre olarak detaylı analiz ettik. Özellikle ders birleştirme konusunda olumsuz görüşleri olduğunu bunu da raporlarında ifade edere bakanlığa dönüt verdik.”

Bir başka öğretmen ise öğretim programını incelediklerini ve yeni programda yer alan ders birleştirilerek oluşturulan TMU dersleri hakkında olumlu görüş belirttiklerini şu şekilde ifade etmiştir:

K 6. “Evet yeni programı hem kendimiz hem de zümre olarak toplanıp inceledik. Yeni programda derslerin birçoğunun toplanıp tek ders altında toplanması ise olumludur.”

Bir başka öğretmen ise öğretim programını incelemede öncelikle zümrede öğretmenlerin yıllardır girdikleri dersleri ele aldıkları akabinde zümre olarak genel değerlendirme yaptıkları ama özellikle teorik kazanımları yoğun ve üst düzey olan Temel İlaç Bilgisi dersinin yeni programda tüm dallara dal ortak dersi olarak konulması konusunda olumsuz görüş belirttiklerini şöyle ifade etmiştir:

K 15. “Her ders için, yani içindeki kazanımları da dikkate alarak arkadaşlar rapor gönderdiler. Daha önce senelerce girdikleri derslerde mesela 10 yıldır anatomi dersine giren öğretmenim anatomiye özellikle inceledi veya öğretmenlerim diyeyim birkaç kişi daha vardı. Ben de genel olarak inceledim ama daha çok o derse giren öğretmenler detaylı incelediler. Sonra ders bazında onları tek raporda birleştirdik. Yani o şekilde bakanlığa program hakkındaki raporu gönderdik. Güncelleme ile ilgili şöyle sağlık alanının kazanımları oldukça bilişsel kazananlar. Uygulaması olan şeyler de var ama bizim sağlık hizmetleri alanının artık eskisi kadar uygulamaya dönük dersi veya uygulamaya yönelik kazananları yok, varsa da şöyle söyleyeyim, çok iyi bir teknik odanın veya hastane şartlarını sağlayabilecek okulların yapabileceği uygulamalar var. Şimdi onlar yönünden biraz daha böyle hani bizim teknik odalarımız yeterli değil. O noktada bazı eleştirilerimiz oldu diyelim hani kazanımlar noktasında. Özellikle temel ilaç bilgisi dersinin işte o zaman belirtmiştik, sağlık bakım teknisyenliği dalına da gelmiş olmasını onaylayamadık. Sebebi de şu bizde sağlık hizmetleri alanında her ne kadar hemşire yardımcılığı, SBT ve ebe yardımcılığı branş dalları olarak bütün öğrencilere açık olsa bile aslında hemşire yardımcılığına yüksek puanlı öğrenciler gittiği için ve daha düşük puanlı öğrenciler de SBT'ye yerleştiği için. Realite böyle. Dalın meslek tanımı açısından da ilaç bilgisi dersi olacaksa gerçekten temel anlamda bir ilaç bilgisi dersi olmalı diye düşünüyorum.”

Bir başka öğretmen de programı detaylı olarak incelediklerini programın yeterli olduğunu hatta lise seviyesi için üst düzey bir program olduğunu ancak temel sorunlarının öğrencilerin mezun olduktan sonra istihdam sorunu ve mesleklerinin görev tanımlarının çok kısıtlı uygulamaya imkân vermesi sebebiyle işletmelerde sorun yaşadıklarını şu şekilde ifade etmiştir:

K 18. “Programı detaylı olarak inceledik. Program hakkında şunu söyleyeyim. Program bence lise seviyesi için yeterli olduğunu düşünüyorum. Hatta lise öğrencisine göre bence üst seviyede bir program. Ama bunun karşılığı olarak bir sonuç yok. Yetiştirirsin. Programı güzel bir şekilde değerlendiririz. Ama öğrenciler istihdam alanı sonuçta bulamıyor. Ve yaptığımız her şeyi maalesef ÇÖP oluyor yani. Yüzde doksan beşe yakını böyle. Bugün de bir toplantımız vardı sağlık hizmetleri yöneticileriyle. Böyle işletmeyle alakalı söylenen şeyler yani bu öğrencilerin dallara ayrılması, işte hemşire yardımcılığı, ebe yardımcılığı diye dallara ayrıldı ve bunların istihdam alanı yok. İşlem yaptırıyoruz. İşletmeler de

mesela şu an benim yetmiş üç stajyerim var seneye için. Onlarda diyor ki öğrenciler zaten gözlem yapıyor. Hiçbir işlem yaptıramıyoruz. Ayrıca madem öğrencilerin kendi meslek unvanları var yani hemşire yardımcısı, ebe yardımcısı gibi o zaman neden bu çocuklar Klinik Destek Elemanı ismi ile sağlık bakanlığı tarafından atanıyor. Sonuçta her mesleğin kendi ismi ve görev tanımı var.”

Atölye (TMU) Dersleri

Araştırmanın nitel verilerinin analizi sonucunda “Atölye (TMU) dersleri” ile ilgili katılımcıların (a) derslerin birleştirilmesi, (b) uygun atölye ortamına ilişkin faktörleri dile getirdikleri görülmüştür.

Derslerin Birleştirilmesi

Sağlık Hizmetleri Alanı 2020 ÇÖP’te önceki programda (2017) yer alan farklı derslerin tek ders çatısı altında birleştirilmesi özellikle uygulamaya zaman kalması açısından faydalı bulun katılımcılar da vardır. Ancak genel anlamda tek bir öğretmenin 9 saat aynı sınıfta olması, ders içerisindeki konuların birlikte anlamlı bir bütünlük oluşturmaması, yüksek ders saatlerinin ders programları ve atölye kullanımlarını olumsuz etkilemesi, ilk dönem işlenen konuların yıl boyuna yayılmadığı için unutulması gibi sebeplerden olumsuz karşılandığı konularında katılımcılar görüş bildirilmiştir.

Sağlık Hizmetleri Alanı 2020 ÇÖP önceki programda yer alan farklı derslerin tek ders çatısı altında birleştirilmesi konusunda dersin tek elden verilmesi, etkinliklere zaman ayırılabilmesi, öğretmene esneklik sağlaması konularında olumlu görüş bildiren öğretmenler kendilerini şu şekilde ifade etmiştir:

K 6. *“Bence derse giren öğretmen tek elden bu dersleri düzenli bir şekilde ve yoğunlukla atölyede işliyor. Buda derste bütünlük sağlıyor. Ayrıca öğretmen, öğrencinin neyi nasıl öğrendiğini ve uygulayabildiğini daha iyi analiz etme şansı elde ediyor.”*

K 14. *“Aslında dersin bir bütün olarak ele alınması açısından iyi oldu.”*

K 1. *“Olumlu tarafı hepsi toplu olduğundan, saati de fazla olduğundan öğretmene esneklik tanınması, öğretmen öğrencinin düzeyine göre ya da konuların önemine göre hareket edebiliyor. Öğrenci tarafından saati fazla olduğunda daha çok önemsenmek durumunda kalıyor.”*

K 18. *“Yani ben olumlu buluyorum bunu da. Aseptik teknikler ayrı bir dersti, enfeksiyon falan hepsi ayrı dallarda, ayrı kitaplarda öğretiliyordu. Şu an tek çatı altında birleştirilmesi bence olumlu öğrenci açısından da ben geçmesi açısından da bence iyi bir hamle olmuş diye düşünüyorum.”*

K 2. *“Öğrenciler açısından tek bir öğretmenin 8-9 saat ders işlenmesi dikkati yoğunlaştırmak açısından zaman zaman olumsuz değerlendirilse de ders konu bütünlüğünün sağlanması, öğrencilerdeki uygulama eksikliklerin kolaylıkla belirlenmesi, uygulama ve etkinliklerin süre sıkıntısı olmadan yapılması bakımında etkili olduğunu düşünüyorum.”*

K 16. “Derslerin parça parça olmasındansa toplu şekilde olması iyi.”

Sağlık Hizmetleri Alanı 2020 ÇÖP, önceki programda yer alan farklı derslerin tek ders çatısı altında birleştirilmesi konusunda özellikle “İlkyardım” gibi temel sağlık derslerinin başka konular ile TMU ismi ile verilmesi, öğrenciler açısından uzun ders saati ve tek öğretmen sisteminin verimsiz olması, öğretmen açısından sürecin verimsiz geçmesi, okullardaki ders programları ve atölye kullanımları konusunda 8-9 ders saati sürelerinin sorunlar oluşturmaları gibi konular bakımından olumsuz görüş bildiren öğretmenler kendilerini şu şekilde ifade etmişlerdir:

K 3. “Ders dağılımında öğretmenlerin derslerinin eşitlenmesinde sıkıntı oluşturmaktadır. Aynı sınıfa aynı öğretmenin sürekli ders vermek zorunda olması da ayrı bir sorundur. Öğretmenler arasında (gruplanmış sınıflarda) yöntem farklarından dolayı öğrenme düzeylerinde ve sınav puanlarında farklar ortaya çıkmaktadır. Ayrıca her birimiz sağlık alanı öğretmeni olsak da meslek hayatımızda girdiğimiz dersler ve edindiğimiz deneyim itibarıyla farklı özel uzmanlıklarımız da ortaya çıkıyor. Örneğin kimi arkadaşımız ilk yardım konusunda kimi arkadaşımız bakım dersi konusunda kendisini ayrıca geliştiriyor. Şimdi bu dersler birleşti ve tek bir öğretmen giriyor. Şimdi ne oldu öğrenciler bu farklı öğretmenlerden farklı deneyimler kazanma şansını yitirdi. Ayrıca tek ders içinde birbirinden bağlantısız konular var. Ders içerisinde farklı konuların olması ders bütünlüğünü olumsuz etkilemektedir. TMU derslerinin 8-9 saat olması yerine 4+4 farklı isimlerle yapılması daha doğru olur sanırım.”

K 4. “Bana göre İLK YARDIM kesinlikle ayrı bir ders olarak okutulmalı ve bu ÇÖP’te de görülmelidir. Çünkü sağlık hizmetleri alanını, sağlık yapan zaten ilk yardım değil mi? Mevcut sistemde çocuğun ilk yardım dersini aldığını dışardan birine ispatlaması güç ve önemli olmuyor. Ayrıca bizim alanımız sağlık ve sağlık eğitimi evrenseldir. Dünyada nerede mesleki uygulamalar diye 8-9 saat sağlık eğitimi veriliyor.”

K 16. “Ders saatinin 8-9 saat yerine 5-6 saat olması daha iyi olabilir. Tek bir öğrenme birimi aynı öğretmenin aynı sınıfa haftada 8-9 saat beraber olması öğrencinin öğretmenden ve öğretme tekniğinden sıkılmasına sebep olabiliyor.”

K 8. “Dersler ayrı öğrenme birimi üzerinde yürütülürken derslerin içerikleri dersin ismiyle ilgiliydi bundan dolayı öğrencinin dersle ilgili bir algısı oluşuyordu. Ayrıca ders kazanımları ile ilgili tam olarak ölçme ve değerlendirme yapabilmeye uygundu. 2020 programında tek bir öğrenme birimi üzerinde yoğunlaşınca sayfa ve kazanım sayısından dolayı öğrencilerin dersle ilgili algıları olumsuz etkilenmektedir.”

K 10. “Bu derslerin güncellenen eğitim- öğretim programında ders saatlerinin 8-9 saat olacak şekilde birleştirilmesi öğrenci ve öğretmenlerimiz açısından verimsiz olduğu kanısına varılmıştır. Haftanın 8 ya da 9 saatini aynı öğretmen ve aynı öğrenci grubuyla geçirmek belli bir zamandan sonra verimsiz olmaktadır. Bu ders saatleri bölünerek 4+4 ya da 4+5 olacak şekilde farklı öğretmenler tarafından verilmesi daha verimli olacaktır. Teknik alanlarda bu uzun ders süreleri olabilir. Onlar bir parça ile uğraşıyor. İşte mobilya üretiyor o zaten saatler süren tek bir iş. Bizde öyle değil çocuk ilk yardımda sargı yapacak bu zaten en fazla 5 dakika ben bunu anlık olarak ilgileniyorum. Ama orada iş sürecinde böyle bir durum yok. Bu kadar uzun atölye dersi bizim sağlık eğitiminin temeline aykırı.”

K 7. “Ayrı derler olarak verilmeliydi. Öğrenciler ders sayısının fazlalığından şikayetçi ve sıkıldıklarını söylüyorlar. Her ne kadar dersi zevkli hâle getirmeye çalışsak ta. Diğer meslek liseleri derslerine benzetmek istemişler (atölye dersi vb.). İlyardımlı ayrı bir ders olmalı. Aseptik enfeksiyonla birleşmeli, hastanın kişisel bakımı da 10.tmu dersinin içinde olabilir. Öğrenciler haftada 8-9 saat tek bir öğretmenle görüşmekte buda olumsuz etkilemektedir. Bu derslerin ayrılması ancak ders saatlerinin de yüksek olması gerektiğini düşünüyorum.”

K 9. “Derslerin tek bir ders altında birleştirilmesi öğrencilerin aynı öğretmenle çok fazla ders işlemesine ve monotonluğa neden olmaktadır. Ayrıca ders dağıtımlarında da sıkıntılara yol açmaktadır.”

K 11. “Derslerin yüksek ders saatlerine sahip olması ve en az 2 yazılı sınav yapılması öğrencilerin ölçme ve değerlendirme açısından da sıkıntı yaşanacağını düşünmekteyim. Sene sonunda tüm dönemin yeterince değerlendirilmesinde zorluk yaşanacaktır.”

K 12. “Bence doğru değil aynı öğretmen 9 saat öğrenciler için de bıkkınlık getiriyor. Önceki programda doğum öncesi, kadın hastalıkları ve yenidoğan 9 saat olarak birleştirilmiş doğru olmamış 11 sınıflar için hepsi yine eskisi gibi ayrılmalı. Ayrıca sonuçta bizim alanımız bir ürün üretmiyor yani bir metal öğretmeni öğrencisiyle onların işte tezgahlarında saatlerce bir parça üzerinden çalışma yapabiliyor. Ama bizim alanımızda öğrenci bir uygulama yapıyor zaten o da 3-5 dakika arası bizde onu birebir gözlemliyoruz. Doğal olarak o alanlar ile sağlığı bir tutmak olmaz.”

K 15. “Eski programda yer alan 2 saatlik, 3 saatlik derslerin birleştirilmesi ve 8-9 ders saatlik TMU dersleri oluşturulmasıyla sağlık hizmetleri alanında da endüstri meslek liselerinde olduğu gibi 8-9 saatlik atölye çalışmalarının yapılması öngörülmüş. Ancak bizim alanımız bir hizmet alanı ve ürün üretimi süreci bulunmamakta. Ayrıca sağlık hizmetleri alanında bu birleştirilen derslerin de aslında teorik kazanımları ve yükleri oldukça fazla. Birde bu derslerin 8 saat üst üste verilmesi gibi bir uygulama yapılırken buna atölye ve laboratuvar eksiklikleri de eklenince öğretmenin teorik ders anlattığı bir duruma dönecektir. Bu derslerin bir şekilde okul idaresi mi yapar ancak bölünmesi 4-4 gibi ayrılması gerekmektedir.”

Uygun Atölye Ortamı

Sağlık Hizmetleri Alanı 2020 ÇÖP, atölye dersi olarak yer alan 9-10-11 sınıf düzeyindeki temel mesleki uygulamalar dersinin uygun öğrenme ortamı olan atölye/laboratuvarlarda yürütülmesi konusunda öğretmenler genel anlamda bu derslerin atölyelerde işlendiğini ancak özellikle 11. Sınıf düzeyinde yer alan ebe yardımcılığı, sağlık bakım teknisyenliği mesleki uygulamalar dersleri için uygun atölye ortamları ve donatılarının bulunmadığını konusunda görüş belirtmişlerdir.

Okullarında uygulamalı derslerin uygun atölye ortamlarında işlenmesi konusunda sorun olmadığı ve olumlu görüş bildiren öğretmenler kendilerini şu şekilde ifade etmiştir:

K 7. “Uygulama kısmını atölyede işliyoruz. Öğrencilerin çok ilgisini çekiyor uygulamalar.”

K 9. “Okullarımızdaki teknik odalarımız derslerin işlenmesinde, malzeme ve donanım olarak yetecek düzeydedir.”

K 13. “Bu konuda sıkıntımız yok okulunuzda yeteri kadar atölyemiz mevcut. Nitekim de dersler atölyelerde işleniyor.”

K 18. “Atölyenin yeterliliği biz yani kendi okulum için konuşacak olursam ben üç tane atölyem var. Üçü de çok donanımlı, malzeme açısından hiçbir eksikimiz yok. Öğrencilerimiz de gayet iyi bir şekilde yetiştiriyoruz yani nitelikli ve donanımlı bir şekilde yetiştiriyoruz.”

Okullarında uygulamaları derslerin atölye ortamında gerçekleştirilemediği bunun da sebebinin atölye bulunmaması olduğunu ifade eden öğretmenler kendilerini şu şekilde ifade etmişlerdir:

K 1. “Hayır, atölyemiz yok. Okulum proje okulu ve tarım lisesine dönüştürülmek üzere, hâliyle sağlık alanın da uygun atölye ortamımız ne yazık ki yok...”

K 3. “Bu derslerin kazanımlarını uygulamak için atölyelerimiz maalesef yok. Öğrenci sayısı fazla ve binamızın fiziki yapısı müsait olmadığı için uygulamalar dersliklerde yapılmaktadır. Çoğu uygulama faaliyeti yapılamamaktadır. Çok çok acil bir şekilde fiziki yapısı müsait olan binalara ihtiyacımız var. Bulunduğumuz bölgede okulumuza olan ilgi oldukça yoğun ama fiziki şartalar nedeniyle fazla öğrenci alınamıyor.”

K 5. “Okulumuzun fiziki koşulları nedeniyle atölye ortamı maalesef uygun şekilde kullanılamamaktadır. Derslik yetersizliği sıkıntımız hâlâ çözümlenemedi maalesef. Ancak sınıf ortamı içerisinde uygulamalar yapılmaktadır. Birde ders programları var sonuçta 9 saat ders bunu tek bir öğretmene veriyoruz. O zamanda hem okulun hem sınıfların programları oturmuyor.”

Okullarında uygulamaları derslerin olabildiğince atölye ortamlarında işlenmeye çalışıldığı ancak malzeme ya da atölye eksikliği sebebiyle bu konuda aksaklıklar olduğu ve özellikle 11 sınıf düzeyindeki uygulamalı dersler için eksiklik yaşadığı yönünde olumsuz görüş belirten öğretmenler kendilerini şu şekilde ifade etmiştir:

K 15. “Yeterli malzemeler var ama ilk yardım kazanımları için. Ders ilk yardım değil tamam ama 10. TMU dersi. Örneğin bir yatağımız var ama motorlu yatak değil. İşte olsun yatak yapımı vesaire gibi onların uygulaması yaptırılabilir veya şöyle demem daha mantıklı olabilir. 9 ve 10. Sınıfın kazanımlarını birebir öğrenciyle yaptıracak materyale sahip olsak da 11. Sınıfın özellikle SBT'nin temel uygulamalarının yaptırdığımız bir atölyemiz bizim yok. Ya belki birinci dönem konularını için yok. 11 SBT TMU dersinin ikinci dönemde belki bebek bakımıyla alakalı falan işte bir bebek bir tartı veya bir mezurası ölçümle ilgili şeyleri var. Dediğim gibi 9. ve 10. sınıf belki biraz bir nebze yapılabilir de 11. sınıf derslerinde özellikle uygulama içerikli yapabilecek materyal tabii ki yeterli değil. Bu durumda ise kitaplardaki özellikle şu hayali senaryoları okuyoruz. Onu artık kafalarında canlandırıp burada ne olur da şöyle mi olur filan konuşuyoruz yani.”

K 11. “Okulumuzda 3 dala ait meslek laboratuvarı bulunmaktadır. Ancak sınıf sayısının fazla olması ve laboratuvar da ekipman ve sarf malzeme yetersizliği nedeniyle laboratuvarların kullanımında sıkıntı yaşamaktayız. Şimdi bizim alanımız için bu uygulama dersi olan derslerin atölyede etkin verilebilmesi için öncelikle okulumuz ve diğer sağlık alanı okullarına atölye açısından bir durum tespiti yapmak ve eksiklikleri tamamlamak gerekiyor. Tabi öğretim programında yer alan kazanımlar için gerekli olan sarf malzemelerin de temin edilmesi gerekiyor

bu konuda eksikliklerimiz var bu da doğal olarak derslerin uygun ortamda uygulanmasına engel olan bir durum. Mesleki ve Teknik Genel Müdürlüğü bağlı sağlık hizmetleri alanı dışındaki meslek liselerinde mal ve hizmet sunumu olduğunda okullardaki laboratuvarlarında gerekli ekipman bulunmaktadır. Ancak sağlık hizmetleri alanında böyle bir hizmet sunulmadığından laboratuvarlarda ekipman sıkıntısı yaşanmaktadır.”

K 2. “Uygulamalı derslerdeki uygulamalar atölye kullanım çizelgesine uygun olarak atölyede işlenmeye çalışılıyor. Ancak bazı durumlarda atölyede işlenmeme sebepleri atölye kullanımındaki yoğunluk ve malzeme yetersizliği olabilmektedir. Bizim gösterebildiğimiz 9.TMU ve 10. TMU dersleri için yine cihazlarımız var. Örneğin aspiratör, basit EKG vb. bunları kullanıyoruz. Yine 10 TMU dersi için ilk yardım maketlerimiz çalışır durumda. Aynı zamanda okulumuz ilk yardım merkezi olduğu için o konuda çocuklar sıkıntı çekmiyor. Hasta maketimiz var. Ancak 11 sınıflarda özellikle ebe yardımcılığı mesleki uygulamalar ve sağlık bakım teknisyenliği mesleki uygulamalar dersleri için ekipman eksikliğimiz var.”

K 4. “Uygulama derslerinde atölye kullanıyoruz ancak tek bir tane atölyemizin olması dersler arasında atölye kullanımında çakışmalara sebep olmaktadır. Bu durumlarda dersleri sınıf ortamında işliyoruz.”

K 16. “Uygun atölye ortamı okullarda mevcut olmadığı (ekipman eksikliği) için aktif kullanımı olmuyor. Aynı zamanda Sağlık Bakım Teknisyenliğinin konuları (ekim yapmak vb.) okul atölyelerinde yapılabilecek uygulamalar değildir. Ayrıca laboratuvar içerikli konular ders öğretmenlerinin hemşirelik mezunu olması nedeniyle de konulardaki uygulamalara hâkim değildir. Atölye uygulamaları iş sağlığı ve güvenliği açısından da okul ortamında uygulanmaya uygun değildir.”

K 17. “Hocam okulumuzda iki atölye var. Ama bunlar içerisindeki malzeme eksikliğimiz mevcut. Olabildiğince uygulamalı dersler atölye ortamında işlenmeye çalışılıyor. Ama malzeme eksikliğimiz var buda bir engel tabi ki.”

Uygulamalı derslerin atölye ortamında işlenmesinde okulları açısından bir sorun olmadığını yeterli imkanları olduğunu ifade eden bir öğretmenimiz ise öğrencilerin bu eğitimi aldıktan sonra üniversite sınavında dört yıllık sağlık fakültelerine geçişlerinde bir kontenjan ya da ek bir puan gibi bir uygulama olmamasından kaynaklı bu çabaların boşa gittiği yönündeki görüşünü şu şekilde ifade etmiştir:

K 18. “... Stajda da bunu iki üç tük etkili bir planlamayla artırıp aslında öğrencilerimizi sağlık hizmetlerine sunmak istiyoruz ama maalesef istihdam alanı yok. Bu konuda motivasyonumuz düşüyor. Öğrencilerin de motivasyonu düşüyor. Yani sonuç itibarıyla bu kadar atölye hem ekonomik anlamda hem öğretmenlerin yani çoğumuz sağlık sektöründen gelen kişileriz. Biz hem sahadaki tecrübemizi aktarıyoruz ve onlarda iyi bir şekilde yetiştiriyoruz. Stajda da bir noktaya geliyorlar. Ama sonuç itibarıyla akademik anlamda yetersiz olduğu için. Herhangi bir sınavda ekstra puan verilmediği için ve lisede de istihdam alanı olmadığı için öğrencilerimizin bence çok büyük bir dezavantajı var bu konuda. Bizim isteğimiz o kadar uğraşıyoruz sadece biz değil devlet de okulunu atölyesini bu çocuklar sağlık eğitimi alsın diye açıyor. Doğal olarak bu bölüm mezunlarına sağlık fakülteleri için ek kontenjan verilebilir. Bu hem insanların aldığı sağlık hizmetinin kalitesini artırır hem de okullardaki durumu iyileştirir.”

Seçmeli Meslek Dersleri

Araştırmanın nitel verilerinin analizi sonucunda “Seçmeli meslek dersleri” ile ilgili katılımcıların (a) öğrenci açısından, (b) öğretmen açısından, faktörleri dile getirdikleri görülmüştür.

Öğrenci Açısından

Öğretmenler, Sağlık Hizmetleri Alanı 2020 ÇÖP’na eklenen seçmeli meslek dersleri incelediklerini öğrencilerin ek bilgiler elde ederek fayda sağlayacağı konusunda, bazı derslerin de içerik olarak (Afetle Mücadele gibi) çok faydalı olacağı konusunda olumlu yönde görüş belirtmişlerdir.

Bazı öğretmenlerde seçmeli meslek derslerinin öğrencilerin mesleki gelişimlerine olumlu etki yapacağını bununla birlikte sertifika programı da olması durumunda bu etkinin artacağını şu şekilde ifade etmiştir:

K 10. “2020 Sağlık hizmetleri alanı program güncellemesiyle eklenen seçmeli meslek derslerinin amaçları doğrultusunda öğrencilerimizin mesleki gelişimlerine olumlu yönde katkı sağlayacağını düşünüyorum. Engelli hizmetleri, engelli bakımı, klinik egzersiz gibi derslerin özellikle sertifika programlarında yer alması ve öğrencilerimiz bu derslerle ilgili olarak sertifikaya sahip olmaları motivasyonlarını olumlu yönde etkileyecektir.”

K 15. “Şimdi özellikle o hani çağ değişti değişiyor muhabbetlerin den ötürü sertifika programların da güzel oldu. Yani öğrencilerimizin ileride hem Türkiye’de hem de yurt dışında iş bulmalarına imkân sağlayabilecek sertifikaları olmuş olacak. Sertifika programı olan dersler seçmeye çalıştık. Özellikle bilişim noktasında, sağlık alanında bilişimle birleştirilen dersler var hani. Bu senede biz onları seçtik. Yani sertifika olarak verebileceğimiz özellikle bilişim, program gibi şeyleri içeren bir dersler vardı. Onlara yöneldik. Hem sertifikası olsun hem de ya yurt içinde veya yurt dışında ileride öğrencilere katkı sağlar düşüncesiyle. Şimdi bizim okulumuz Erasmus programları da yürütüyor. İşte oralarda belki istihdam adına katkısı olabilir diye düşünüyorum. Sağlık turizmi dersi var mesela. Ülkemiz sağlık turizminde önemli bir noktada ve giderek gelişim gösteriyor. Bunun daha faydalı olacağını düşünüyorum. Yani seçmeli dersler bence öğrenciler açısından güzel etkiler sağlayacaktır. Hem istihdam açısından güzel olabilir hem öğrencilerin ilgisini çekecektir.”

Bir öğretmen de bazıları ise seçmeli meslek derslerinin öğrenciler açısından fayda sağlayacağını ancak programda kazanımların belirlenmiş olmasına karşın 2022-2023 eğitim öğretim yılında bazıları için henüz bakanlık tarafından yayınlanmış bir ders kitabı olmamasının olumsuz etki yarattığını şu şekilde ifade etmiştir:

K 9. “Seçmeli meslek dersleri öğrenciler arasında bir seçenek sunmakta ve mesleki bilgilerini çeşitlendirme açısından olumludur. Ancak 2022 yılı için bazı derslerin kitap olarak bakanlık tarafından yayınlanmamış olması derslerde öğrenme güçlüğüne sebep olmaktadır.”

Bir öğretmende seçmeli meslek derslerini öğrencilerin mesleki gelişimine katkı sağlayacağını ayrıca mesleki yabancı dil derslerinin öğrencilere ekstra katkı sağlayacağını şu şekilde ifade etmiştir:

K 1. *“Seçmeli meslek dersleri yanılmıyorsam 10-11 ders vardı, aslında güzel dersler, özellikle de sağlık turizmi ile ilgili olan dersler. Hatta gerçekten amacına uygun seçilse ve yapılırsa bir şeyler, mesela mesleki Almanca İngilizce dersleri, mevcut dünya düzeninde öğrenciye dünyanın kapısını açacak dersler bunlar. Ancak burada şu da var. Öğrenciler kendi meslek unvanlarıyla yani Hemşire yardımcısı, ebe yardımcısı gibi atanma durumları yok. Sağlık bakanlığı daha öğrencilerimizi kendi unvanlarıyla istihdam dahi etmiyorken öğrencilerin dünyaya açılması nasıl sağlanacak bilmiyorum.”*

Bir başka öğretmen ise derslerin öğrencilere fayda sağlayacağını ayrıca ülkemizin özelinde deprem gibi sorunlar varken bu derslerin fayda sağlayacağını şu şekilde ifade etmiştir:

K 2. *“Özellikle Engelli Hizmetleri, Engelli Bakımı ve Afetle Mücadele gibi derslerin kişilerin yaşam kalitesini yükseltme konusunda bilgi ve becerilerin kazandırılması amacıyla etkili olacağını düşünüyorum. Gündelik hayatla ilişkilendirilerek özel gereksinimi olan kişilere yapılacak uygulamaları içermesi, başta deprem, sel, yangın olmak üzere ülkemizde sıkça görülen afetlerin öncesi, sonrası ve sonrasında yapılacak iş ve işlemler ile ilgili öğrencilerin bilgi beceri kazandırılması amacıyla olumlu etki yaratacağını düşünmekteyim.”*

Bir başka öğretmen seçmeli meslek derslerinin amaçları bakımından desteklediğini ancak ders kazanımlarının öğrencilerin görev tanımları üzerinde olduğunu şu şekilde ifade etmiştir:

K 8. *“Seçmeli meslek derslerini amaçları kapsamında destekliyorum. Fakat ders içeriklerinin tüm derslerde olduğu gibi sağlık hizmetleri alanlardaki mesleklerin görev ve yetkileri kapsamında geniş ele alındığını belirtmek istiyorum. Çok bilgi vermek isterken gerekli ve zorunlu bilgilerin verilemediğini düşünüyorum.”*

Bir başka öğretmende seçmeli meslek derslerinin öğrencilerde mesleki farkındalığı artıracığını ayrıca bazı derslerin seçmeli olarak değil direk zorunlu program dersi olması gerektiğini şu şekilde ifade etmiştir:

K 11. *“Seçmeli derslerle öğrencilerin sağlık alanında farkındalıklarının artıracığından bu derslerin bazılarının zorunlu olması gerektiğini düşünmekteyim. Ayrıca seçmeli derslerin 11 veya 12. Sınıfta değil de daha alt sınıflarda zorunlu olarak okutularak 12. sınıfta işletmelerde mesleki eğitim yerlerinde çeşitliliğin artmasını sağlayacaktır. Seçmeli meslek dersleri içerisinde yer alan Engelli bakımı seçmeli derslerden çıkarıp ÇÖPİçeriğine alınmalıdır. Ayrıca Avrupa ülkelerinde yaşam süresinin artması, yaşlı nüfusun fazla olması nedeniyle uluslararası iş imkânı sağlamak için öğrencilere bu dersler zorunlu olmalıdır. Ülkemizde sağlık hizmetleri alanında dille ilgili problem yaşandığını düşünmekteyim. Bu nedenle seçmeli Almanca veya seçmeli İngilizce derslerin zorunlu hâle getirilerek bu sorunun çözülmesinde yardımcı olacaktır.”*

Bir başka öğretmen ise seçmeli meslek derslerinin istenilen etkiyi yapamayacağını öğrencilerin zaten meslek dersleri yoğun programla sıkıldığını şu şekilde ifade etmiştir:

K 16. “Seçmeli meslek dersinin amacına uygun olarak hizmet vermediğini düşünüyorum. Kendi okulunda Sağlık Turizmi dersi seçmeli olarak okutulmaktadır. Ders içeriği zevkli keyifli de olsa öğrenci artık ‘meslek dersi’ adı altında ders almaktan hoşlanmıyor. Seçmeli dersi öğrenci hem önemsemiyor hem de öğrencide fazladan sınav kaygısı oluşturuyor.”

Öğretmen Açısından

Öğretmenler, Sağlık Hizmetleri Alanı 2020 ÇÖP ile oluşturulan seçmeli meslek dersleri incelediklerini dersleri genel anlamda öğrenci açısından faydalı bulduklarını ancak bazı derslerin kazanımları bakımından etkin verilebilmesi ve amacına ulaşması için kendilerinin de bu dersler ile ilgili bilgilendirme ve eğitim almaları gerektiği yönünde görüş belirtmişlerdir.

Öğretmenler bazı derslerin öğretmen eksikliğinden seçilemediği bazı dersler için de öğretmenlerin kendilerinin de bu dersler hakkında bakanlık tarafından eğitim desteği almaları gerektiğini şu şekilde ifade etmişlerdir:

K 1. “... Bu dersler aslında öğrencinin dünyaya açılmasına olanak sağlayabilecek dersler. Ancak ortama şöyle bir durumda var bu dersleri verecek öğretmen sayısı yeterli kadar var mıdır? Bunun yanında bizlerin de bu dersleri aktif olarak verebilmesi için eğitimler almamız gerekmez mi? Bakanlığın bunları planlaması şart.”

K 4. “Seçmeli meslek derslerinin büyük bir kısmı bizlerin yani sağlık hizmetleri öğretmenlerinin de tam olarak alanı değil bu da bir sorun. Bu konuda bizlerinde de eğitim alması lazım. Ayrıca zaten okullarda sağlık öğretmeni eksiklikleri var bu dersler de eklenince bunlara girecek öğretmen de bir sorun.”

K 5. “... Ancak seçmeli meslek derslerinin bazılarıyla ilgili de yetkin eğitimci desteği de sunulmalıdır. Ayrıca bizlerinde bu konularda eğitim alması gerekmektedir.”

K 7. “... Düşünce olarak beğeniyorum. Sonuçta öğrenciler zaten seçmeli kültür dersleri alıyorlar bunlar meslek öğrencisi neden seçmeli meslek dersi de alsınlar. Ayrıca derslerin bazıları cidden öğrenciye katkı sağlayabilir. Ama bu derslere kim girecek. Sonuçta ‘‘Hidroterapi’’ diye bir ders var. Bu ve bunun gibi dersler için bizlere hizmet içi eğitim verilmeliydi.”

K 11. “... Ayrıca seçmeli meslek derslerinde biz eğitimcilerin de bazı konularda hizmet içi eğitimlerle desteklenmesi lazım sonuçta sağlık turizmi, hidroterapi gibi alanlarda bizlerde özel bir eğitim almadık ancak bunun bakanlık tarafından karşılanması durumunda bu konulan dersler tam olarak işlevsel olacaktır.”

K 15. “... Ama sonuçta güzel düşünce de olsa içerik de olsa sonuçta bu dersler okullarda öğrenci ile öğretmen arasında geçen bir süreç. Şimdi bakanlık öğretmenlere bu derslerin neden koyulduğunu hangi dersin ne amaca hizmet edeceğini detaylı olarak anlatmış olsa ayrıca bu dersler sonuçta bizlerin de net alanı değil eğitimler verilse süreç çok daha mantıklı ve işler şekilde yürüyecektir.”

K 18. “... Ayrıca bu derslerle ilgili olarak da öğretmenlerin de bilgilendirilmesi gerekiyor. Sonuçta derslerin öğrenci ile buluşturan öğretmen olduğuna göre bakanlık bu sistemin etkili olmasını istiyorsa seçmeli meslek dersleri ile ilgili öğretmenlerine de bilgilendirmeler yapmalıdır.”

Ders Kitabı

Araştırmanın nitel verilerinin analizi sonucunda “Ders kitabı” ile ilgili katılımcıların (a) 10. TMU ders kitabı genel yapısı, (b) kitapta kullanılan uygulama faaliyeti ve değerlendirme formlarına ilişkin faktörleri dile getirdikleri görülmüştür.

10 TMU Ders Kitabı Genel Yapısı

Öğretmenler 10. sınıf düzeyinde 8 ders saati olarak yer alan Temel Mesleki Uygulamalar (TMU) kitabının genel anlamda öğrenci seviyesine uygun olduğunu, kitabın tasarım ve görsel destekleme açısından zengin olduğunu anlatım dilinin anlaşılır olduğu yönünde olumlu görüş belirtmişlerdir.

Bir öğretmen 10 TMU kitabının öğrenci seviyesine uygun olduğunu öğrencilerin de olumlu görüşleri olduğunu şu şekilde ifade etmiştir:

K 18. “10 TMU kitabı hem etkinlikleriyle hem yapılandırmacı eğitimin gerektirdiği etkinlikleri içermesi büyük bir katkısı oldu bize. Yani öğrencilerin de bu şekilde düşünüyorlar. Bunu nasıl anlıyorum dersiniz normalde benim öğrencilerim kitapları neredeyse eve götürmezler ama o kitaplarını eve götürüyorlar. Ayrıca geçen sene o derse giren öğrencilerim şimdi o kitaplarını saklıyorlar. Ayrıca kitap iki cilt olarak hazırlanmış, Ciltlerin kendi içerisinde konu bütünlüğü sağlanmış ve 1 dönem 1 cilt diğer dönem ise 2 cilt olarak eğitim görülüyor güzel bir uygulama olmuş. Onuncu sınıf kitabı bence çok iyi düzenlenmiş bir kitap. Hatta şu anda okutulan kitaplar arasındaki en iyi düzenlenen kitap diyebilirim. Emeği geçen herkese ben gerçekten teşekkür ediyorum yani.”

Bir öğretmen kitabın öğrenci seviyesine uygun olduğunu, görsel öğelerin işlevsel olduğunu ancak bazı konularda tekrarlar bulunduğu yönünde görüşünü şu şekilde ifade etmiştir:

K 11. “10. Temel Mesleki Uygulamalar dersi lise düzeyindeki öğrenci seviyesine uygundur. Ancak konularda tekrarın fazla olduğunu bu da öğrencinin derse dikkatini azaldığını düşünmekteyim. Ders kitabında görsellere yer verilmesi konuların daha anlaşılır olmasını sağlamıştır. Ayrıca modüller de bakanlık tarafından okullara ücretsiz olarak basılıp gönderilmiyordu. Şimdi ise kitap okula öğrenciye ücretsiz olarak gönderiliyor. Bu da bizler ve öğrenciler için çok iyi oldu.”

Bir öğretmen kitabın içerisinde yer alan farklı örnek, kutu gibi etkinliklerin öğretim açısından çok etkili olduğunu şu şekilde ifade etmiştir:

K 2. “10 TMU ders kitabının öğrenci seviyesine uygun olduğunu içerisindeki farklı örneklerle çeşitli kutularla öğrenci açısından dikkat çekici hâle geldiğini düşünüyorum. Özellikle modüller ile karşılaştırınca modüller daha ziyade düz yazı ile bilgi sunarken bu kitap tasarımıyla görsellerle dikkat çekiyor.”

Bir öğretmen ise kitabın öğrenci seviyesine uygun olduğunu özellikle Latince terimlerin anlamlarının parantez içerisinde yer almasının öğrenci açısından katkı sağladığını şu şekilde ifade etmiştir:

K 4. “Öncelikle ders kitabının öğrencilere MEB tarafından ücretsiz verilmesi çok güzel oldu. Ders kitabının mesleki anlatımının öğrenci seviyesine uygun olduğunu düşünüyorum. Ayrıca kitabı ikiye bölmek çok güzel olmuş hani ilk yardım ayrı bir kitapta. Özellikle Latince terimlerin parantez içinde anlamlarının verilmesi çok güzel olmuş. Sonuçta öğrenciler bu kelimelerle yeni tanışıyorlar. Bu şekilde olunca hani akıllarına sokmuş oluyoruz. Kitabın tasarımını beğendim, güzel hazırlanmış. Görsel açıdan ise yeterli olduğunu düşünüyorum. Tabi ki ne kadar daha çok görsel olsa o kadar güzel olur. Sonuçta okullarda her araç gereci gösterme şansınız olmuyor. Görseller bu açılardan çok fayda sağlıyor.”

Bir öğretmen ise kitabın anlatımının uygun olduğunu ancak bazı konularda kavramların Türkçe anlamlarının verilmesi Latince olarak kullanılmaması konusunda olumsuz görüşünü şu şekilde ifade etmiştir:

K 7. “Anlatımı iyi ama daha fazla tıbbi terim olmasını isterdim özellikle ilkyardımda. Kemiklerin adı Türkçe bu bana garip geldi. Tasarım iyi. Görseller orta- iyi arası. Türkçeyi etkin kullanma iyi.”

Bir öğretmen ise kitabın uygun olduğunu ancak bu dersin 8 saat olarak değil bölünerek verilmesi gerektiği konusunda görüşünü şu şekilde ifade etmiştir:

K 10. “10. sınıflarda haftada 8 ders saati olan Temel Mesleki Uygulamalar dersinin de tek bir ders saati olarak okutulması yerine özellikle ilk yardım dersinin ayrı bir saati olarak haftada 5 ya da 4 saat olacak şekilde değerlendirilmesi okutulması öğretmen ve öğrencilerimiz açısından daha verimli olacaktır. Bunun dışında hastanın kişisel bakımı ve aseptik uygulamalar derslerinin tek bir ders saati içerisinde de yer alması yerinde bir karar olmuştur. Ders kitabının tasarımının etkililiği, görselleri ve Türkçeyi etkin kullanımı olumlu yönde değerlendirilmiştir.”

Bir öğretmen ise kitabın anlatımının uygun olduğunu ancak kazanım olarak bazı kazanımların ve buna göre hazırlanan uygulamaların da öğrencilerin görev tanımlarının üzerinden olduğu yönünde görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir:

K 14. “Ders kitabının mesleki anlatımının öğrenci seviyesine uygunluğu: yardımcı olarak mezun olacakları için bazı konuların bilgileri fazla ve her uygulamaya da yetkin olamayacakları için uygulamalarda da uygunluk yok. Ders kitabının tasarımının etkililiği açısından tasarımı iyi. Kullanılan görseller yeterli ihtiyacı karşılıyor. Anlatımı bakımından güzel bir Türkçe kullanılmış.”

Bir öğretmen ise kitabın genel anlamda iyi bir çalışmanın ürünü olduğunu, modüllere kıyasla çok daha kullanışlı olduğunu ancak burada öğrenci profili sebebiyle zorluklar yaşadıklarını şu şekilde ifade etmiştir:

K 15. “10 TMU dersine bu sene girmedim ama geçen sene girdim ve kitabı kullandım. Kitap genel itibarıyla güzel hazırlanmış ve kesinlikle söylemeliyim iyi bir çalışmanın ürünü. Burada temel sorun bizlerin şu anda okullardaki öğrencilerimiz sınavsız olarak geldikleri için öğrencilerin algılama seviyeleri oldukça düşük. Kendi adıma da okulumuzun bulunduğu semt sosyoekonomik olarak alt gelir grubunun yaşadığı da bir yer. Öğrencilerin çok farklı sorunları da mevcut. Dolayısıyla bizlere mahalle usulü kayıttan gelen öğrencilerin seviyesi oldukça sınırlı. Bu sebeple öğrenci profilinden dolayı sorun yaşamaktayız. Ama kitabı okudukları zaman gayet güzel de anlıyorlar mesele bu öğrenciye bir şey okutabilmek bir konuda çalışma yaptırabilmek. Kitabın görselleri

anlamında ben yeterli buluyorum. Yani modüller ile kıyaslanamayacak ölçüde bir kaynak oldu. Modülleri kötülemek için de demiyorum. Ama onlarda biri iyiye biri kötüydü aralarında bir denge ve ahenk yoktu. 10 TMU kitabı kesinlikle elimizi rahatlatan güzel bir kaynak oldu. Bir de ders kitabının öğrencilere ücretsiz olarak verilmesi çok faydalı oldu. Bu uygulamanın devam etmesi gerektiğini düşünüyorum.”

Kitapta Kullanılan Uygulama Faaliyeti ve Değerlendirme Formları

Öğretmenler 10 TMU ders kitabında psikomotor kazanımlar için hazırlanan uygulama faaliyetleri ve bu faaliyetlerin değerlendirilmesi amacıyla hazırlanan formların genel anlamda öğretimde etkin olduğunu, öğrencileri gözlemlemek ve eksiklikleri tespit etmede fayda sağladığı yönünde görüş belirtmişler ancak bazı öğretmenler gerek okuldaki atölye donatı eksikliği gerek öğrenci sayısı gibi faktörlerde dolayı her bir öğrenciye uygulama yaptırma imkanı olmadığı için etkililiği yönünde çekincelerini de dile getirmişlerdir.

Uygulama formlarının hastane ortamında uygulama yapacak gibi hazırlanmış olması ve öğrencilerde bu deneyimi yaşatması açısından olumlu görüşünü bildiren bir öğretmen kendisini şu şekilde ifade etmiştir:

K 2. “Uygulama sayfalarının öğrencinin hastanede bir uygulama yapacak gibi detaylı şekilde anlatımla hazırlanması çok güzel olmuş. Sonuçta sağlık meslek sahibi olarak çalışacakları yer hastaneler. Hastanede de her iş bir prosedüre göre yapılmalı ki olası hatalar en aza indirilsin. Bu açıdan ayrıca mesleki bir bilinç de hani kazandırmış oluyor. Değerlendirme formları da hem öğrencinin eksikliğini saptamak hem de genel bir tekrar yapmak açısından çok faydalı.”

Bir öğretmende kitaptaki uygulama faaliyeti ve formların etkili olduğunu ancak bu konuda bakanlık tarafından bu kitap ve ders içi uygulamalarla ilgili bilgilendirme yapılmamasının büyük eksiklik olduğunu şu şekilde ifade etmiştir:

K 15. “Şimdi bu kitap sonuçta yeni geldi ve sahada da buna alışmak zaman aldı diyebilirim. Sonuçta modüllerde uygulamalar anlatılmak idi. Ancak bu kitapta olduğu gibi bir uygulama faaliyeti ve değerlendirme formu yoktu. Ben hem kendim hem de arkadaşlara bakıyorum bayağı böyle öğrenciler eldivenleri giyiyor öğretimde formdan çek ederek çocuğu değerlendiriyor. Bu da çocuğa da bir meslek sahibi olacağı imajını veriyor. Ancak burada şöyle eksiklik oldu. Sonuçta böyle bir yapıyı bakanlık okullara sunuyorsa bunla ilgili bilgilendirme de yapmalı. Aslında çok basit bir şekilde uzaktan da zorunlu hizmet içi eğitimle videolar hazırlatabilir ve bunları öğretmenlere sunabilirdi. Şimdi bu süreçte bu kitabı hazırlayan komisyondaki hocalar kendileri bilgilendirme yapmak amacıyla çaba gösterdiler. Bunu bakanlık kendisi yapmalıydı. Süreç daha etkin olabilirdi. Sonuçta bu teorik ders değil soru cevapla değil de uygulama değerlendirme formu ile şunu yaptın bu burada şunu yanlış yaptın gibi dönüt de vererek uygulama değerlendirmek çok işlevsel oluyor. Tabi burada öğrenci sayısı, atölye imkânı da çok önemli. Ayrıca bir diğer faktör de öğrenci isteği sonuçta bu öğretmenin tek başına yaptığı bir işlem değil öğrenci uygulama yapacak öğretmen bunu değerlendirecek. Bu süreçte pandemi olumsuz etkiledi ama yavaş yavaş toparlamaya çalıştık derken. Deprem felaketi de olumsuz etkiledi. Ancak kitaptaki bu uygulama ve formlar ciddi anlamda etkili oluyor.”

Bir öğretmende uygulama faaliyeti ve formlar sayesinde öğrencinin uygulama sürecini aktif olarak değerlendirebildikleri yönünde görüşünü şu şekilde ifade etmiştir:

K 18. “Bence o uygulamalar zaten çok olumlu anlamda bence bir etkisi var. Hem öğrencimizin o konuyu kavrayıp kavramadığını biz görüyoruz. Akabinde hemen konuyu bitirdikten sonra. Bir de uygulama öncesi tekrar hem bir konu özetini içeriyordu. İçerik anlamında hem de öğrencimizi biz değerlendirebiliyoruz. Yani o uygulama formlarıyla. Bence iyi bir etkisi olduğunu düşünüyorum yani açıkçası TMU kitabı çok iyiydi. Benim de en keyif aldığım dersti. Yani TMU kitabıyla birlikte iyi bir fayda aldık. Yani iyi bir verim aldık.”

Bir öğretmende uygulamaların aynı zamanda bir konu tekrarı sağlaması açısından olumlu olduğu yönünde görüşünü şu şekilde ifade etmiştir:

K 4. “Uygulama faaliyetleri aynı zamanda konunun da bir özeti mahiyetinde olmaktadır. Bu sebeple de katkı sağlamaktadır. Kendi adıma ben aktif olarak kullanıyorum. Değerlendirme yapmak açısından da hazırlanmış olan değerlendirme formlarını kullanmaktayım ve faydalı olduklarını düşünüyorum.”

Öğrencilerin uygulama becerileri tespiti ve değerlendirmesi açısından bu formları faydalı bulunduğunu belirten bir öğretmen kendisini şu şekilde ifade etmiştir:

K 3. “Uygulama faaliyetleri için belirlenen yapı her faaliyet sonunda değerlendirme formunun olması dönüt vermek açısından oldukça verimli olmaktadır. Değerlendirme formunun öğretimdeki etkisiyse; öğrenim seviyelerinin tespiti, eksiklerin giderilmesi ve becerilerin kazanımı açısından çok verimli buluyorum. Bütün derslerde formlar olmalı bence.”

Bazı öğretmenler ise okullardaki atölye ve donatı eksikliği, öğrencilerin sayısı ve bunun ders saatinde her öğrenciye yaptırılabilme zamanı gibi sebeplerden kaynaklı bu konuda çekincelerini bildirmişler ve kendilerini şu şekilde ifade etmişlerdir:

K 6. “Uygulama faaliyetleri ve değerlendirme formları tekrara düşüldüğünden bence bazı yerlerde zaman alıcı olmuş. Bence her uygulama sonuna değerlendirme formu konulmasına gerek yok. Zaten o her uygulamayı yaptırma şansımız olmuyor. Çok fazla olup önemini kaybedip gereksiz durmuş. Bunun yerine önemli olan uygulamaların sonuna konulmalı.”

K 11. “Uygulama faaliyetleri ve uygulama değerlendirme formlarının öğrencilerde konuların pekiştirilmesi açısından olumlu olduğunu düşünmekteyim. Ancak okul laboratuvarların uygun olmaması bu formların uygulanmasında sorun yaşanmasına neden olmaktadır. Sağlık hizmetleri alan laboratuvarlarında her kazanım birebir yaptırılmaması nedeniyle temel mesleki uygulamalar dersinde temel kazanımlara ve bunlara ait faaliyet değerlendirmeleri formlarına yer verilmelidir.”

K 16. “Düşünce olarak her uygulamayı öğrenciye yaptırmak ve onu form üzerinden değerlendirme çok güzel. Ancak formlar çok etkili olmuyor. Sınıf mevcutları uygulamayı elverişsiz hâle getiriyor. Her öğrenciye formu tek tek yaptırmak zaman açısından uygun olmuyor ve öğrencinin sıkılmasına sebep olabiliyor.”

Sağlık Hizmetleri Alanı 2020 ÇÖP Hakkında Diğer Görüşleri

Araştırmanın nicel veri toplama aracı olan anket içerisinde öğretmenlerin belirtmek istedikleri diğer görüşleri ifade edebilmeleri için bir adet açık uçlu soru yer almaktadır. “Sağlık hizmetleri alanı 2020 ÇÖPhakkında bunlar dışında genel görüşleriniz nedir?” sorusuna verilen yanıtlardan bazıları şunlardır:

- Öğrencilerimizin görev tanımlarına uygun olarak kazanımların daha da azaltılması ya da nitelikli öğrenci alarak daha etkili öğrenme ortamları oluşturulması gerekmektedir.
- Anatomi-Fizyoloji dersi merkezi sınavla öğrenci almadığımız için 9. Sınıf öğrencilerine ağır gelmektedir. Sağlık hizmetleri alanının temel dersi olan bu ders bu sebeple verimsiz geçmektedir.
- Günümüzde ilkyardımanın daha ön plana çıkması ve mevcut öğrencilerin girişimsel işlem yapamamasından dolayı ilkyardım dersinin ayrı bir ders olarak verilmesi ayrıca ilgili yasal çalışmalar yapılarak “İlkyardımcı Sertifikası” verilecek pozisyona getirilmesi uygun olacaktır.
- 9. sınıftaki Temel Mesleki Uygulamalar dersinin, 10.sınıfa alınması bu dersin kazanımlarının daha iyi anlaşılmasına imkân sağlar.9.sınıfta Anatomi dersinin yanı sıra meslek dersi olarak Sağlık hizmetleri alanında temel bilgileri içeren dal dersleri (örneğin aseptik, muayene-müdahale odalarının klinik tanıtımı, iş sağlığı ve güvenliği, sağlık hizmetlerinde etik vb. içeriklere sahip dersler) yer alabilir. Ayrıca 11. sınıftaki dal derslerinin bazıları 10.sınıfa alınarak öğrencinin eğitim aldığı dalla ilgili bilgi, beceri, tutum ve davranışları kazanması daha sistemli ve etkin bir şekilde sağlanmış olur.
- Sınavsız yapılan yerel yerleştirme ilen gelen öğrenciler için anlaşılması zor ve ağır bir program. Bir an önce sağlık alanına öğrencilerin puan ile alınması gerekli diye düşünüyorum.
- Kitapları kullanıyoruz kaynak olarak güzel fakat okul imkanları doğrultusunda uygulama basamaklarını her konuda öğrenciye yaptırabilmemiz söz konusu değil. Atölyelerimizde imkanlarımız kısıtlı. Bunların dışında özellikle temel ilaç bilgisi dersi ve enfeksiyon derslerinin programının öğrenciler için ağır olduğunu düşünüyorum. Hem öğrenci seviyesine uygun değil hem de çok ayrıntılı sonuçta eczacı yetiştirmiyoruz. Her ne kadar kitaplar eğlenceli hâle getirilmiş olsa da öğrencide güdülenme oluşturmuyor.

- Birleştirilmiş ders modülleri kesinlikle ayrılmalı ders saatleri buna göre planlanmalı bu seviye derslerin proje okuluna çevrilmiş Sağlık Liselerinde verilmesi gerekmektedir.
- Birkaç ders birleştirilerek oluşturulan 8 ve 9 saatlik derslerle ilgili olarak hem öğretmenlerimiz hem öğrencilerimiz memnun olmadıklarını sık sık dile getirmektedir. Ayrıca sınavsız öğrenci alınması nedeniyle derslere uygunluk, kapasite vs. gibi durumlardan dolayı çok değişkenlik gösteriyor maalesef. Ayrıca görev tanımlarının da güncellenmesi gerekliliği açıkça ortadadır, çalışma alanlarına hitap eden öğrenciler yetiştiremiyoruz.
- Derslerin birleştirilmiş şekilde 8-9 saat okutulması verimli olmamaktadır. Ayrıca Temel ilaç bilgisi kitabının öğrencilerin uygulama alanındaki yetki ve sorumluluklarının çok üstünde bilgi içermesi derse olan ilgiyi azaltmakta ve dersi okutmakta zorlanmaktayız. Anatomi ve fizyoloji dersi için de aynı şeyi söylemek mümkün. Sınıflar bazında dönem sonu başarı yüzdeleri çok düşük. Ya sınavla öğrenci alalım ya da kitap içerikleri basitleştirilsin lütfen. Sahada çok zorlanıyoruz.
- Okullarımıza sınavlı öğrenci alınmadığı sürece, başarıyı yakalamanın mümkün olmadığını ve adrese dayalı öğrenci yerleştirme yanlısından bir an önce dönülmesi gerektiğine inanıyorum.
- 10.TMU dersine giriyorum 3 dersin birleştirilerek verilmesini öğrenci açısından doğru bulmuyorum. Üç derste birbirinden bağımsız derslerdir. 2. dönem Aseptik Uygulamalar dersi bilgilerini geriye dönük yoklayamıyoruz çünkü. İlk yardımın dersi konuları Aseptik dersiyle alakalı olmadığı için bir tekrar şansı olmuyor. Kişisel bakım için de aynı durum geçerli. 12. sınıfta staja çıkan öğrenci 10 sınıfta gördüğü hasta bakım konularını ne kadar hatırlayabilir. Kişisel bakım dersi 11. sınıfta verilmesi daha iyi olur. Anatomi dersi de 9. sınıf öğrencisi için baya zorlayıcı oluyor 10.sınıfta verilirse ve TMU dersleri eskisi gibi ayrı verilirse daha yararlı olacağını düşünüyorum.
- Daha önce derslerin yoğunluğunun azaltılmasını yazdık fakat yapılan uygulama dersleri bir başlık altında toplamak oldu. Hâlihazırda sınavla öğrenci almadığımız için öğrenci seviyesi düşük ve yapacakları ile göre çok fazla gereksiz bilgi var. Pratikte kullanılmayacak bilgiler bazıları, müfredat programı bu şekliyle yeniden gözden geçirilmeli ve güncelleme yapılmalı. Ayrıca o kadar sağlık eğitimi alıyorlar ama hemşirelik bölümüne gitmek için hemşire yardımcısına ne bir ek puan var ne bir şey bu konuda da düzenleme olması gerekli.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Tartışma ve Sonuç

Araştırmanın bu bölümünde mesleki ve teknik eğitimde Sağlık Hizmetleri Alanı 2020 ÇÖP özelinde alan öğretmenleri ile gerçekleştirilen anket ve yarı yapılandırılmış görüşme sonucunda elde edilen verilere dayanarak öğretmenlerin görüşleri incelenmiştir. Sağlık hizmetleri alanı yarım asrı aşan köklü tarihiyle ülkemizin mesleki eğitimi içerisinde önemli bir yer tutmaktadır. Millî Eğitim Bakanlığına bağlı Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü bünyesinde eğitim faaliyetleri sürdüren sağlık hizmetleri alan öğrencileri, Sağlık Bakanlığının ilgili yasal mevzuatı kapsamında görev tanımları dikkate alınarak eğitim faaliyetlerini sürdürmektedir. Bu bağlamda mezun olan öğrenciler kamu ve özel sağlık kurumlarında sağlık hizmetleri sunumunda görev almaktadır. MTEGM tarafından hazırlanan Sağlık Hizmetleri Alanı 2020 ÇÖP ile verilen ilk eğitim 2020-2021 eğitim öğretim yılında COVID-19 salgını süreci içerisinde yürütülmüştür. Bu bağlamda araştırma ile Sağlık Hizmetleri Alanı 2020 ÇÖP sahada nasıl karşılandığı ve uygulamada yaşanan durumlarla ilgili olarak öğretmen görüşleri nicel ve nitel boyutuyla ele alınıp değerlendirilerek araştırma alt problemleri temel alınarak sunulmuştur.

Mesleki Eğitimin 9. Sınıf Düzeyinde Başlaması Hakkındaki Görüşler

Araştırmanın birinci alt problemi “Öğretmenlerin, Sağlık Hizmetleri Alanı 2020 ÇÖP ile mesleki alan derslerinin 9. sınıf düzeyinden başlamasının hazırbulunuşluk ve eğitim öğretim faaliyetleri açısından etkileri hakkındaki görüşleri nedir?” şeklinde ifade edilmiştir. Canbal vd. (2020) tarafından Mesleki ve Teknik Eğitim 2020 ÇÖP ile gerçekleşen temel değişimlerden birinin de meslek alanlarında meslek derslerinin 9. sınıf düzeyinden başlaması olduğu ifade edilmiştir. Sağlık hizmetleri alanında 9. sınıf düzeyinde haftalık 4 ders saati Anatomi-Fizyoloji dersi, haftalık 5 ders saati Temel Mesleki Uygulamalar (TMU) dersi yer almaktadır. Ankete katılan öğretmenler meslek derslerinin 9. sınıf düzeyinden başlamasının olumlu etki gösterdiği ile ilgili maddeye 3.82 ortalama ile katıldıklarını ifade etmişlerdir. Yapılan yarı yapılandırılmış görüşmelerde katılımcılar; öğrencilerin kendi alanlarını tanımaları, ileride sahip olacakları meslek hakkında tutum oluşturmaları, okula ve alana aidiyet duygusu kazanmaları açısından meslek derslerinin 9. sınıf düzeyinden başlamasının olumlu algılandığı görüşlerini belirtmişlerdir. Ancak öğretmenler anket içerisinde yer alan sağlık hizmetleri alanına öğrenci yerleştirme sisteminin merkezi sınav olmadan ortaöğretim başarı puanı ile yapılmasının olumlu etki gösterdiği maddesine 1.47 ortalama ile kesinlikle katılmadıklarını ifade etmişlerdir. Öğretmenlerle yapılan görüşme sonuçları da bunla benzerdir. Öğretmenler özellikle sağlık

hizmetleri alanı gibi kompleks bilgilerin yer aldığı, kazanımları bakımından (teorik ve uygulama) yoğun olan sağlık hizmetleri alanına merkezi bir sınav olmadan ikametgâha ve ortaöğretim başarı puanı tercihinine göre yapılan öğrenci alımları sonucunda 9. sınıf programında meslek derslerinin yer almasının tam olarak etkin olmasını olumsuz yönde etkilediğini ifade etmişlerdir. Öğrencilerin hazır bulunuşluk ve temel bilgiler bakımından eksikliği sebebiyle bu olumlu etkinin oluşmadığını sağlık hizmetleri alanı gibi mezunlarının sağlık bakanlığı tarafından sağlık personeli olarak istihdam edilen bir alanda belirli bir sınav sistemiyle öğrenci alımı yapılması gerektiğini ifade etmişlerdir. Bundan dolayı öğretmenler ankette yer alan 9.sınıf düzeyinde TMU dersinin öğrenci seviyesine uygun olduğu ifade eden maddeye 3.32 ortalama ile kısmen katılıyorum derken; 9. sınıf düzeyindeki Anatomi-fizyoloji dersinin öğrenci seviyesine uygun olduğunu ifade eden maddeye 2.58 ortalama ile katılmadıklarını ifade etmişlerdir. Öğretmenlerle yapılan görüşmelerin sonuçları da buna benzerdir. Öğretmenler anatomi-fizyoloji gibi sağlık alanı için temel bir dersin öğrencilerin belirli bir seçme sınavı olmadan alana yerleşmesi dolayısıyla öğrencilerin akademik başarı seviyesinin etkisiyle tam anlamıyla anlaşılamadığı bu sebepten öğrencilerin derslerde başarılı olamadığını ifade etmişlerdir. Öğretmenlerden bazıları bu sebeplerden kaynaklı eğer ki öğrencilerin alana yerleştirilmesi belirli bir seçme sınavına göre yapılmayacak ise 9. sınıf düzeyine anatomi-fizyoloji dersi değil de “Sağlık Hizmetlerinde İletişim” gibi daha sözel ve alanı tanıtıcı derslerin yer alması gerektiğini ifade etmişlerdir. Yapılan görüşmelerde öğretmenler bir diğer sorunun ise nakiller olduğunu ifade etmişlerdir.

9. TMU ve Anatomi-fizyoloji dersleri gibi mesleğin temel dersleri 9. sınıfta verilirken 10. sınıf düzeyinde farklı alanlardan nakil ile gelen öğrencilerin 10.sınıf düzeyinde verilen derslerin ön öğrenmelerini edinemediği için başarısız olduklarını bununda genel anlamda öğrencilerin mesleğin temellerini öğrenememe gibi temel bir sorun oluşturduğunu belirtmişlerdir. Bu sebepten dolayı öğrencilerin alana yerleştirme sistemi, nakiller ile ilgili yasal düzenlemelerin yapılmasının gerekli olduğunu ifade etmişlerdir. 2020 program güncellemesi öncesinde MEGEP kapsamında mesleki eğitimde kullanılan modüler öğretim programı hakkında Aktaş (2012), Arabacıoğlu (2013), Berk (2012), Debreli (2009), Ekşioğlu (2013), Ergin (2008), Gök (2011), Gülcü ve Aydın (2012), Seçilmiş (2009) tarafından yapılan çalışmalarda da modüler sınıf geçme sistemi konularla ilgili yasal düzenlemelerin eksikliğinden ve uygulamada sorunlar oluşturduğundan bahsedilmiştir. Görüşmelere katılan öğretmenler de benzer bir ifadeyle alana yerleşme ve nakil sisteminde bir düzenleme olması gerektiği bunla ilgili yasal düzenleme yapılması gerektiğini ifade etmişlerdir. Dolayısıyla bahsi geçen çalışmalardaki öğretmenler MEGEP kapsamında modüler öğretim program sistemine geçilmesiyle birlikte öğretim programının etkinliğini sağlamak adına mevcut mevzuat

üzerinden yasal düzenlemeler yapılmasının gerekli olduğunu belirtirken, çalışmadaki öğretmenler de benzer şekilde 2020 öğretim programında meslek derslerinin 9. sınıf düzeyinden başlamasının etkinliğinin artırılması için nakiller konusunda ilgili yasal düzenlemenin yapılmasının gerekli olduğunu ifade etmişlerdir.

Ankete katılan öğretmenlerin cinsiyet faktörü esas alınarak yapılan analizde cinsiyet faktörünün mesleki eğitimin 9. sınıf düzeyinden başlamasıyla ilgili maddelere verilen puanlar bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir fark oluşturmadığı görülmüştür. Ancak öğretmenlerin meslekte geçirdiği hizmet yılı değişkeni esas alınarak yapılan analizde 0-5 yıl hizmet süresi olan öğretmenlerin 9. TMU ve Anatomi derslerinin öğrenci seviyesine uygun olduğu görüşüne diğer gruplara nazaran istatistiksel olarak anlamlı derecede yüksek düzeyde katıldıkları görülmüştür. Hizmet yılı olarak 0-5 yıl sürede meslekte görev yapan öğretmenlerin 2018 yılı itibariyle değişmeden önce sınavla alınan öğrenci gruplarıyla eğitim ve öğretime katılmamış ya da çok az bir grup ile karşılaşmış olması buna nazaran 5 yıl ve üstü hizmet süresi olan öğretmenlerin önceki dönemlerde merkezi sınav puanıyla alınan öğrenci grubu ile bu dersleri işlemiş olmasının öğretmenlerin bu anlamda bir kıyaslamaya gitmesinin de bu sonucu ortaya çıkardığı düşünülmektedir. Ata (2007), Aydın (2009), Engin (2008) tarafından, MEGEP kapsamında modüler öğretim sistemine geçiş yapılmasının öğretim etkinliği konusunda yapılan çalışmalarda 15 yıl ve üstü hizmet süresi olan öğretmenlerin modüler öğretim sistemine geçişi diğer gruplara göre istatistiksel olarak daha olumsuz değerlendirdiği görülmektedir. Çalışmada ortaya çıkan 0-5 yıl hizmet süresi olan öğretmenlerin meslek derslerinin 9. sınıf düzeyinden başlaması hakkında daha olumlu tutuma sahip olmaları bu açıdan öğretim programıyla ortaya konulan bir yenilik karşısındaki tutum konusunda, ilgili çalışmalarla da benzerlik göstermektedir.

Sağlık Hizmetleri Alanı 2020 ÇÖP Hakkında Bilgi Düzeyi

Araştırmanın ikinci alt problemi “Öğretmenlerin, Sağlık Hizmetleri Alanı 2020 ÇÖP hakkında bilgi düzeyleri nedir?” şeklinde ifade edilmiştir. Ankete katılan öğretmenler Sağlık Hizmetleri Alanı 2020 ÇÖP hakkında bilgi sahibi oldukları yönündeki maddeye 3.45 ortalama ile katıldıklarını belirtmişlerdir. 9. sınıftaki meslek dersleri hakkında bilgi sahibi oldukları maddesine 3.77; 10. sınıftaki meslek dersleri hakkında bilgi sahibi oldukları maddesine 3.92; 11. sınıftaki dersler ile ilgili bilgi sahibi oldukları maddesine ise 3.91 ortalama ile katıldıklarını belirtmişlerdir. Yapılan yarı yapılandırılmış görüşmelerde de ankete benzer sonuçlar elde edilmiştir. Öğretmenler 2020 ÇÖP yayınlandıktan sonra bireysel anlamda programı incelediklerini ayrıca okullarındaki sağlık hizmetleri alan öğretmenleri zümreleriyle birlikte program değerlendirmesi yaparak resmi raporla bakanlığa dönüt verdiklerini dile getirmişlerdir.

Yapılan görüşmelerde bazı öğretmenler öğrencilerin meslek unvanı olan Ebe yardımcısı, Hemşire yardımcısı ve Sağlık bakım teknisyenliği mesleklerinin görev tanımları dikkate alındığında uygulamadaki öğretim programın bu görevlerin üzerinde bilgi ve beceriler içerdği yönünde görüş belirtmişlerdir. Programda yer alan kazanımların özellikle merkezi bir sınav olmadan alana yerleşen öğrenciler için üst düzey kaldığını bununda eğitim-öğretim faaliyetlerini olumsuz anlamda etkilediğini belirtmişlerdir. Ayrıca programı incelediklerinde aslında eski programda yer alan kazanımların aynen yeni programda yer aldığı sadece ders olarak tek bir ders adı altında birleştirildiği bunun da sağlık hizmetleri alanının doğasına aykırı olduğu yönünde görüş belirtmişlerdir.

Yapılan görüşmelerde öğrencilerin direk olarak kendi meslek unvanları yerine sağlık bakanlığı tarafından “Klinik Destek Elemanı” görev unvanı ile atamalarının yapılması öğrencilerin mesleki tutumlarını olumsuz yönde etkilediği belirtilmiştir. Hemşire yardımcısı, ebe yardımcısı ve sağlık bakım teknisyeni olarak mesleki unvanlara sahip olan öğrencilerin kendi meslek unvanları ile atamalarının yapılmasının alanda eğitim gören öğrencilerin eğitim motivasyonuna olumlu katkı yapacağı belirtilmiştir.

Ankete katılan katılımcıların maddelere verdikleri puanlar cinsiyet faktörü esas alınarak karşılaştırıldığı zaman sağlık hizmetleri öğretim programı hakkındaki bilgi sahibi olma durumlarında kadın öğretmenler lehine istatistiksel olarak anlamlı bir fark görülmüştür. Dolayısıyla kadın öğretmenler ankete katılım sağlayan erkek öğretmenlere kıyasla öğretim programı hakkında bilgi sahibi olma ile ilgili görüşlere daha yüksek düzeyde katılım sağlamıştır. Ancak öğretmenlerin hizmet yılı değişkeni esas alındığında hizmet yılı faktörünün öğretmenlerin program hakkındaki bilgi düzeyleri ile ilgili görüşleri üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığa sebep olmadığı görülmüştür.

Yeni Programda Yer Alan Atölye Dersleri Hakkında Görüşleri

Araştırmanın üçüncü alt problemi “Öğretmenlerin, Sağlık Hizmetleri Alanı 2017 ÇÖP’te ayrı ders olarak yer alan çeşitli ders kazanımlarının Sağlık Hizmetleri Alanı 2020 ÇÖP’te Temel Mesleki Uygulamalar (TMU) Ders ismi altında birleştirilmesi ve yüksek ders saatli uygulama dersleri olarak yer alması konusundaki görüşleri nedir?” şeklinde ifade edilmiştir. Ankette yer alan “2017 öğretim programında ayrı ders olan İlk yardım, Aseptik teknikler ve Hastanın Kişisel Bakımı derslerinin 2020 programında birleştirilerek 10 TMU dersi adında birleştirilmesinin olumlu etki yaptığını düşünüyorum” ifadesine katılımcılar 2.65 ortalama ile kısmen katıldıklarını ifade etmişlerdir. 2017 programındaki farklı derslerin birleştirilerek hemşire yardımcılığı dalı için 11. sınıfta Hemşire yardımcılığı mesleki uygulamalar dersi olmasına 2.56 ortalamayla; farklı derslerin ebe yardımcılığı dalı için 11. sınıf

düzeyinde Ebe Yardımcılığı Mesleki Uygulamalar dersi olmasına 2.59 ortalamayla; farklı derslerin sağlık bakım teknisyenliği dalı için 11. sınıfta Sağlık Bakım Teknisyenliği Mesleki Uygulamalar dersi olmasına ise 2.49 ortalamayla katılmadıklarını ifade etmişlerdir. Ayrıca ders birleştirilmesinden bağımsız olarak uygulama derslerinin haftalık ders saatlerinin artırılmasının (8 ya da 9 ders saati olmasına) öğretim hizmetlerine olumlu etki yaptığı görüşüne ise 2.71 ortalamayla kısmen katıldıklarını ifade etmişlerdir. Eski programda yer alan ders kazanımların birleştirilerek mesleki uygulamalar adıyla oluşturulan dersler içerisinde en olumsuz dönütü olan dersin 2.59 ortalama ile Sağlık Bakım Teknisyenliği Mesleki Uygulamalar olduğu görülmektedir. Katılımcıların ankette ve yapılan görüşmelerde bu ders için özellikle uygun atölye imkânı da bulunmaması gibi sebeplerden kaynaklı olumsuz görüş bildirdikleri görülmüştür.

Katılımcıların cinsiyet faktörü esas alınarak yapılan analizde 10 TMU dersi ve 11 Ebe Yardımcılığı Mesleki Uygulamalar dersleri için derslerin birleştirilmesinin olumlu etki yaptığı görüşüne; kadın öğretmenlerin erkek öğretmenlere göre istatistiksel olarak anlamlı ölçüde yüksek düzeyde katıldıkları görülmektedir. Ancak, 11 Hemşire Yardımcılığı Mesleki Uygulamalar ve 11 Sağlık Bakım Teknisyenliği Mesleki Uygulamalar derslerinin oluşturulmasının olumlu etki yaptığı görüşü üzerinde katılımcıların cinsiyet faktörünün istatistiksel olarak anlamlı bir fark oluşturmadığı görülmüştür.

Hizmet yılı faktörü esas alınarak yapılan analizde ise 0-5 yıl ile 6-10 yıl hizmet süresi olan öğretmenlerin 2017 programında farklı ders olarak ele alınan derslerin 2020 programında tek ders adı altında birleştirilmesinin olumlu etki yaptığı görüşlerine, istatistiki olarak diğer gruplardan anlamlı ölçüde yüksek düzeyde katıldıkları görülmüştür. Burada hizmet yılı faktörü esas alındığı için 10 yıl ve üstü hizmet süresi olan öğretmenlerin MEGEP projesi kapsamında uygulanan modüler öğretim programı ile uzun yıllar eğitim öğretime devam etmesinin; buna karşı 10 yıl ve altı öğretmenlerin nispeten modüler öğretim programıyla daha az süre eğitim öğretime devam etmesinin etkili olabileceği düşünülmektedir. Ayrıca Ata (2007), Aydın (2009) tarafından yapılan modüler öğretime geçişin incelenmesi çalışmalarında 15 yıl ve üstü hizmet süresi olan öğretmenlerin diğer gruplara nazaran istatistiksel olarak anlamlı derecede bu geçiş hakkında olumsuz görüş bildirdiği görülmektedir. Çalışmada da 10 yıl ve üstü öğretmenlerin yeni programın temel noktalarından biri olan ders kazanımların birleştirilmesi konusunda diğer gruplara nazaran olumsuz dönüş yapmaları açısından sonuçlar benzerlik göstermektedir.

Yapılan yarı yapılandırılmış görüşmelerde de benzer sonuçlar görülmüştür. Görüşme yapılan 18 öğretmenden sadece 6 tanesi derslerin birleştirilmesi hakkında olumlu görüş belirtirken 12 tanesi olumsuz görüş belirtmiştir. Olumlu görüş belirten 6 öğretmenden 2 tanesi

aynı zamanda olumsuz anlamda çekinceleri de olduğunu ifade etmişlerdir. Olumlu olarak görüş bildiren öğretmenler derslerin ayrı ayrı olarak değil tek bir ders çatısı altında yüksek ders saati ile birlikte verilmesi tek bir öğretmen tarafından öğrencilerin teorik ve uygulama yetkinliklerinin detaylı analiz edilebilmesine imkân sağladığını belirtmişlerdir.

Olumsuz olarak görüş bildiren öğretmenlerde yapılan görüşmelerde öncelikli olarak sağlık eğitimi temel alındığı zaman disiplin temelli bir eğitim olması gerektiği belirtmişlerdir. Örneğin, ilkyardım gibi temel bir sağlık dersinin TMU adı altında yer almasının yanlış olduğunu ifade etmişlerdir. Sağlık meslek eğitimi derslerinin belirli disiplin temelinde ele alınmasının gerekli olduğunu, derslerin birleştirilmesi ile birlikte bu mesleki farkındalık ve algının ortadan kalkacağı yönünde çekincelerini dile getirmişlerdir. İlkyardım, Aseptik Uygulamalar gibi derslerin kendi isimleriyle ve ayrı birer ders olarak programda yer almadığı zaman öğrenciler açısından bu dersler ile ilgili mesleki farkındalığın olumsuz etkilendiğini belirtmişlerdir. Yeni programda mesleki uygulamalar adıyla anılan atölye derslerinin; 10. sınıf düzeyinde 8 ders saati olması ve 11. sınıf düzeyinde 9 ders saati olmasının ise sınıf içindeki etkinliği düşürdüğü öğrenci ve öğretmen açısından monotonluğa ve sıkıcılığa sebep olduğunu ifade etmişlerdir.

Öğrenci açısından aynı gün içerisinde 8 ya da 9 ders saati tek bir öğretmenle etkileşim içerisinde olmasının buna sebep olduğunu ifade etmişlerdir. Ayrıca bu derse de tek bir meslek öğretmenin girmesi ile birlikte öğrencilerin kendilerini farklı uzmanlık alanlarında geliştiren eğitimcilerden mahrum kaldıklarını belirtmişlerdir. Sağlık hizmetleri öğretmenlerinin alan uzmanlığıyla birlikte yıllar içerisinde kendi deneyimleri ile edindikleri spesifik uzmanlık alanları (ilk yardım uygulamaları, bakım uygulamaları vb.) ile öğrenciler ile ayrı derslerde buluştuklarında öğrencilere mesleki bilgi ve beceri aktarımında spesifik uzmanlık temelli ve deneyim aktarımı sağlanırken birleştirilen bu derslerde bunun da ortadan kalktığını belirtmişlerdir. Yeni programla yapılmak istenilen atölye ders mantığının ürün ve mal üretim süreçlerini içeren üretim alanları için işlevsel olduğunu ancak sağlık hizmetleri gibi ürün ve mal üretimi değil de hizmet sunumunu içeren ve uygulama dersleri içerisinde dahi oldukça teorik bilgileri de barındıran sağlık hizmetleri alanı için uygun olmadığını belirtmişlerdir. Disiplin olarak ele alınan ilkyardım, aseptik uygulamalar gibi derslerin tek ders çatısı altında toplanmasıyla birlikte bu kazanımların bir yıla yayılarak değil haftalık 8 ders saati gibi yüksek ders saati ile kısa bir zaman aralığında işlenmesi ile disiplinler arası bağlantı kurulamadığını, ölçme ve değerlendirme açısından ise kısa bir zaman aralığına alınması böylece süreç içerisinde değerlendirmeyi de olumsuz etkilediğini belirtmişlerdir. Ayrıca yüksek ders saatleri olmasından kaynaklı okullardaki ders programları ve atölye kullanımı gibi alanlarda da sorunlar

yaşandığını ifade etmişlerdir. Öğretmenler, Sağlık Hizmetleri Alanı 2020 ÇÖP kapsamında bakanlık tarafından oluşturulan “Temel Mesleki Uygulamalar” isimli derslerin sağlık hizmetleri alanındaki mesleki eğitim faaliyetleri açısından olumsuz bir etki oluşturduğunu bu sebeple öğretim programında bir değişikliğe gidilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir.

Atölye Derslerinin Uygun Öğrenme Ortamlarında Verilmesi Durumu

Araştırmanın dördüncü alt problemi “Öğretmenlerin, 2020 Çerçeve Öğretim Programındaki Temel Mesleki Uygulamalar derslerinin okullarda fiziki açıdan uygun ortamlarda işlenebilme durumu hakkındaki görüşleri nedir?” şeklinde ifade edilmiştir. Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğünce hazırlanan 2020 ÇÖP’te yer alan en temel değişiklik programda yüksek ders saati verilen atölye dersleridir. Bu derslerin kazanımları ağırlıklı olarak psikomotor kazanımlardır. Dolayısıyla bu derslerin sınıf ortamından ziyade atölye ortamlarında uygulamaların eşlik ettiği bir ders düzeni ile ilerlemesi esastır. Bu amaçla katılımcılara uygulanan anket içerisinde 6 madde ile tüm sınıf düzeylerinde bu derslerin uygun ortamlarda işlenme durumu ile ilgili görüşleri alınmıştır.

Ankette yer alan “9.Sınıf TMU ders kazanımları içerisinde yer alan uygulama faaliyetlerini gerçekleştirebilecek yeterli imkâna (uygulama laboratuvarı, malzeme vb.) sahibiz.” maddesine katılımcılar 3.05 ortalama ile kısmen katıldıklarını belirtmişlerdir. Katılımcılar, “10.Sınıf TMU ders kazanımları içerisinde yer alan uygulama faaliyetlerini gerçekleştirebilecek yeterli imkâna (uygulama laboratuvarı, malzeme vb.) sahibiz.” maddesine 3.06 ortalama ile kısmen katıldıklarını ifade etmişlerdir. Ancak buna karşın 11. sınıf düzeyinde yer alan üç dal için katılımcıların maddeye verdikleri puanların ortalamaları 9 ve 10. sınıfa göre nispeten düşüktür. Katılımcılar 11. Hemşire Yardımcılığı Mesleki Uygulamalar dersindeki uygulamaları gerçekleştirmek için yeterli imkânı oldukları görüşüne 2.94 ortalamayla; 11. Ebe Yardımcılığı Mesleki Uygulamalar dersindeki uygulamaları gerçekleştirmek için yeterli imkana sahip oldukları görüşüne 2.87 ortalamayla; 11. Sağlık Bakım Teknisyenliği Mesleki Uygulamalar dersindeki uygulamaları gerçekleştirmek için yeterli imkana sahip oldukları görüşüne ise 2.67 ortalamayla kısmen katıldıklarını belirtmişlerdir. Katılımcılar, öğretim programı içerisinde yer alan uygulama derslerden, 10. TMU dersi için uygun ortama sahip olma durumlarını diğerlerine kıyasla en yüksek ortalamayla yani 3.06 ile 11. Sağlık Bakım Teknisyenliği Mesleki Uygulamalar dersi için uygun ortama sahip olma durumları için ise diğerlerine kıyasla en düşük ortalamayla yani 2.67 ile kısmen katıldıkları yönünde görüşlerini belirtmişlerdir.

Katılımcıların dönütleriyle ilgili; cinsiyet faktörü esas alınarak yapılan analizde sadece 10. Temel Mesleki Uygulamalar dersi için uygun atölye ortamına sahip olma görüşü ile ilgili

maddede kadın öğretmenlerin erkek öğretmenlere göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde bu görüşe daha yüksek düzeyde katıldıklarını görülmüştür. Ancak diğer maddeler için cinsiyet faktörü esas alındığında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir.

Katılımcıların meslekteki hizmet süreleri faktörü esas alınarak verdikleri puanlar arasındaki farklılık istatistiki olarak analiz edilmiştir. Analiz sonucunda 0-5 yıl hizmet süresi olan öğretmenlerin; 9-10-11 sınıf düzeylerinde mesleki uygulamalar derslerindeki uygulamalar için yeterli imkana (atölye ve malzeme) sahip oldukları görüşüne hizmet süresi bakımından diğer tüm gruplardan istatistiksel olarak anlamlı düzeyde daha yüksek katıldıkları görülmüştür. Bunun nedeni olarak ise 0-5 yıl hizmet süresi olan sağlık hizmetleri öğretmenlerin genellikle ilk atandıkları öğretim kurumlarında mesleklerine devam etmeleri diğer grupların ise farklı öğretim kurumlarında görev almış olmaları sebebiyle atölye ve malzeme imkanlarını kıyaslama açısından daha farklı seçenekleri bulunmasının olduğu düşünülmektedir.

Araştırmacı tarafından yapılan yarı yapılandırılmış görüşmelerde de ankette çıkan sonuçlara benzer dönüşler alınmıştır. Görüşme yapılan 18 öğretmenden sadece 4 tanesi uygulama kazanımlarını gerçekleştirmek için yeterli atölye ve malzeme imkanına sahip olduklarını ancak 14 tanesi bu konuda eksikliklerin olduğunu ifade etmişlerdir. Öğretmenler özellikle 9 ve 10 sınıf düzeyindeki mesleki uygulamalar dersleri için uygun atölye ve malzeme imkânı konusunda daha az sıkıntı yaşadıklarını ancak özellikle 11 sınıf düzeyinde yer alan ebe yardımcılığı, hemşire yardımcılığı ve sağlık bakım teknisyenliği mesleki uygulamalar derslerinde uygun atölye ortamları konusunda eksiklikler olduğunu belirtmişlerdir. Uygulamalı derslerin ve kazanımların tam anlamıyla öğrencilerde mesleki becerilere dönüşmesi için bakanlık tarafından okullardaki atölye ve malzeme eksikliğinin giderilmesi gerektiğini belirtmişlerdir.

Sağlık hizmetleri alanında özellikle dal eğitimi uygulanan 11 sınıf düzeyindeki spesifik bilgi ve beceri bulunduran dersler için uygun atölye ortamlarındaki eksikliğin daha fazla olduğu görülmektedir. Katılımcılar bu konuda bakanlık tarafından ilgili düzenlemeler yapılması gerektiğini ayrıca Sağlık Bakanlığı ile iş birliği içerisinde öğrencilerin hastanedeki imkanlardan eğitimleri içerisinde de faydalanmasının hem bu eksikliği giderebileceği hem de mesleki bilinç kazandıracağını belirtmişlerdir. Dursun (2008), Adıgüzel ve Berk (2009), Bay (2010), Arabacıoğlu (2013) tarafından yapılan çalışmalarda da Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü tarafından okullarda uygulanan modüler öğretim programının tam anlamıyla uygulanması için atölye ve donatı konusunda eksiklikler olduğu ve giderilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Bu açıdan çalışmanın sonuçları ilgili çalışmalarla paralellik göstermektedir. Bu çalışmalar üzerinden geçen zaman dikkate alındığında 2023 yılı içerisinde yapılan çalışmada

da benzer sonuçların ortaya çıktığı dolayısıyla bu sorunun kronik bir hâle geldiği görülmektedir. Öğretmenler, Sağlık Hizmetleri Alanı 2020 ÇÖP kapsamında oluşturulan “Temel Mesleki Uygulamalar” dersleri içerisinde yer alan psikomotor kazanımların öğrencilerde beceriye dönüşmesi için uygun ortam olan atölye ortamlarının yetersiz olduğunu ve standart donatı malzemesi anlamında da eksiklikler olduğunu ifade etmişlerdir. Bu sebepler öğretim programının temel amacı olan “Mesleklerin temel becerilerinin kazandırılması” ile ilgili istenilen verimin alınamadığını ifade etmişlerdir.

Seçmeli Meslek Dersleri Hakkında Bilgi Düzeyleri ve Tutumları

Araştırmanın beşinci alt problemi “Öğretmenlerin yenilenen öğretim programında yer alan seçmeli meslek dersleri hakkındaki görüşleri nedir?” şeklinde ifade edilmiştir. Canbal vd., (2020) tarafından “Mesleki ve Teknik Ortaöğretimde Paradigma Değişimi için Yeni Bir Adım: Eğitim Programlarının Güncellenmesi” ismiyle yapılan çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi kullanılan çalışmada 2020 mesleki ve teknik öğretim programlarında yapılan temel yeniliklerden birinin seçmeli meslek dersi havuzunun oluşturulması ve haftalık ders çizelgesi içerisinde yer alması olduğu vurgulanmaktadır. Haftalık ders çizelgesi incelendiği zaman 11. sınıf düzeyinde haftalık 9 ders saati olarak istenirse seçmeli meslek dersi havuzundan istenirse seçmeli ders havuzundan seçim yapılırken 12. sınıf düzeyinde haftalık 7 ders saati olarak sadece seçmeli meslek dersi havuzundan seçim yapılabileceği görülmektedir. MEGEP kapsamında 2020 yılına kadar uygulanan modüler öğretim programı incelendiğinde seçmeli meslek derslerinin 2020 programı kapsamında getirilen bir yenilik olduğu görülmektedir. 2022-2023 eğitim öğretim yılı içerisinde seçmeli meslek dersleri, mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarında ilk kez uygulanmaktadır. Bu kapsamda anket içerisinde öğretmenlerin seçmeli meslek dersleri hakkındaki bilgi düzeyleri ve tutumları ile ilgili maddeler de yer almıştır.

Katılımcılar, “2020 ÇÖP’te yer alan seçmeli meslek derslerinin hangi amaçla programa dâhil edildiği hakkında detaylı bilgiye sahibim.” maddesine 3.05 ortalama ile kısmen katıldıklarını belirtmişlerdir. Katılımcılar “2020 ÇÖP’te yer alan seçmeli meslek derslerinin (Sağlık Turizmi Süreç Yönetimi, Hidroterapi, Engelli Bakımı, Afetle Mücadele vb.) kazanımlarını detaylı olarak inceledim.” maddesine 2.90 ortalama ile kısmen katıldıklarını ifade etmişlerdir. Ancak, “2020 ÇÖP’te yer alan seçmeli meslek derslerini (Sağlık Turizmi Süreç Yönetimi, Hidroterapi, Engelli Bakımı, Afetle Mücadele vb.) etkin biçimde verebilmek için ön bilgilerimin yeterli seviyede olduğunu düşünüyorum.” maddesine ise 2.58 ortalama ile katılmadıklarını belirtmişlerdir. Dolayısıyla öğretmenler programa eklenen seçmeli meslek derslerini incelediklerini bilgi sahibi olduklarını ancak eklenen bu dersleri etkin olarak verecek

ön bilgilerinin bulunmadığını ifade etmişlerdir. Bundan dolayı anket içerisinde yer alan “2020 ÇÖP’te yer alan seçmeli meslek derslerini (Sağlık Turizmi Süreç Yönetimi, Hidroterapi, Engelli Bakımı, Afetle Mücadele vb.) etkin bir biçimde verebilmek için bakanlık tarafından hizmet içi eğitim verilmesinin faydalı olacağını düşünüyorum.” maddesine 3.86 ortalamayla katıldıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenler programa eklenen seçmeli meslek dersleri ile ilgili ön bilgi eksiklikleri olduğunu bundan dolayı da ders içerikleri hakkında bakanlık tarafından eğitim verilmesinin faydalı olacağını ifade etmişlerdir.

Katılımcıların seçmeli meslek dersleri ile ilgili maddelerde verdikleri puanların cinsiyet faktörü esas alınarak anlamlı fark olup olmadığına dair yapılan istatistiki analiz çalışmasında cinsiyet faktörünün istatistiksel olarak anlamlı bir fark oluşturmadığı görülmüştür. Buna karşın öğretmenlerin meslekteki hizmet süreleri bakımından verdikleri cevaplar arasında anlamlı bir fark olma durumu incelenmiştir. Bu inceleme sonucunda “2020 ÇÖP’te yer alan seçmeli meslek derslerini (Sağlık Turizmi Süreç Yönetimi, Hidroterapi, Engelli Bakımı, Afetle Mücadele vb.) etkin biçimde verebilmek için ön bilgilerimin yeterli seviyede olduğunu düşünüyorum.” maddesinde 0-5 yıl hizmet süresi olan öğretmenlerin diğer gruplardan istatistiksel olarak anlamlı ölçüde yüksek düzeyde bu görüşe katıldıkları tespit edilmiştir. 0-5 yıl hizmet süresi olan öğretmenlerin diğer gruplara kıyasla üniversite mezuniyetlerin daha yeni olması, yakın dönemde sağlık fakülteleri içerisinde de 2020 öğretim programına eklenen seçmeli meslek ders kazanımlarıyla ilgili çeşitli seçmeli derslerin yer alması buna bağlı olarak bilgilerinin daha taze olması gibi faktörlerin etkili olmasının bu farkın nedenleri arasında olabileceği düşünülmektedir.

Yapılan yarı yapılandırılmış görüşmeler de incelendiği zaman anket sonuçlarına benzer sonuçlar görülmüştür. Öğretmenler seçmeli meslek derslerinin öğretim programına eklenmesine temelde iki açıdan yaklaşmıştır. Öğrenci açısından bakıldığında zaman, öğrencilerin kendi mesleki görev tanımlarını karşılayacak zorunlu meslek derslerine ek olarak seçmeli meslek dersleri kazanımlarını almasıyla birlikte onların geleceğe yani istihdama hazırlanması anlamında katkı sağlayacağı yönünde görüş belirtmişlerdir. Özellikle Afetle Mücadele, Engelli Bakımı, Engelli Hizmetleri gibi derslerin direk olarak kendi alanları ile ilgili olduğunu ayrıca ülkemizin jeolojik yapısı kaynaklı bir deprem ülkesi olması sebebiyle de Afetle Mücadele dersinin önemli olduğunu vurgulamışlardır. Burada dikkat çeken bir diğer noktanın sertifika programları olduğu ve bu sertifika sahibi olmanın da ileride mezunlara artı katma değer sağlayacağı yönünde görüş belirtmişlerdir. Hatta bazı derslerin direk olarak zorunlu program içerisine alınması gerektiği yönünde görüş belirten katılımcılar da vardır. Ancak buna karşın bazı katılımcılar öğrencilerin mezun olduklarında sahip olacakları yasal görev tanımları dikkate

alındığı zaman bu derslerden bazılarının öğrencilerin görev tanımlarının üzerinde bilgi içerdiği yönünde çekincelerini ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin seçmeli meslek dersleriyle ilgili ele aldığı diğer ana konu eğitici sorunudur. Öğretmenler “Sağlık Turizm Merkezleri, Hidroterapi, Termal Uygulamalar vb.” seçmeli meslek dersleri ve ders kazanımları hakkında bu dersleri verecek olan kendilerinin de ön bilgilerinde eksiklik olduğunu, bakanlık tarafından bu dersler için yüz yüze olması mümkün olmasa dahi uzaktan çevrim içi eğitimler ve bilgilendirmeler yapılması gerektiğini ifade etmişlerdir. Seçmeli meslek derslerinin programa eklenmesinin bir başlangıç olduğunu bunun asıl sahada yani okullarda uygulamaya dönmesinin eğitimci ve öğrenci arasındaki etkileşim süreci olduğunu ve bunun içinde konu alanı hakkında detaylı bilgiye sahip olmaları gerektiğini belirtmişlerdir. Ayrıca katılımcılardan bazıları norm kadro bakımından normal zorunlu dersler için dahi sağlık hizmetleri öğretmeni eksikliği bulunduğu hatta bu sebeple zorunlu dersler arasında yer alan uygulama derslerinin mevzuatta yer alan gruplara bölünerek işlenme durumu gerçekleştiremediklerini ifade etmişlerdir. Durum böyleyken seçmeli meslek derslerine girecek alan öğretmen konusunda da sorunlar yaşanacağını belirtmişlerdir.

10.Temel Mesleki Uygulamalar Ders Kitapları Hakkındaki Görüşleri

Araştırmanın altıncı alt problemi “10. sınıf Temel Mesleki Uygulamalar Ders kitabının eğitim öğretim faaliyetleri açısından etkileri hakkında öğretmenlerin görüşleri nedir?” şeklinde ifade edilmiştir. Sağlık Hizmetleri Alanı 2020 ÇÖP ile 2021-2022 eğitim öğretim yılı itibariyle 10. Sınıf düzeyinde Temel Mesleki Uygulamalar adı ile haftalık ders saati 8 olan ve öğrenciler açısından başarıyı zorunlu olarak programda yer alan ders için bakanlık tarafından hazırlanan ders materyali kullanılmaktadır. MEGEP kapsamında uygulanan modüler öğretim programı kapsamında 2020 yılına kadar yaklaşık 15 yıl uygulanan modüler yerini ders kitaplarını bırakmışlardır. Bu geçiş süreci öğretim programının kademeli uygulanmasıyla birlikte gerçekleşmiştir. Bu kapsamda ders materyalleri bakanlık tarafından ücretsiz olarak öğrencilerin kullanımına sunulmuştur. Bu kapsamda yapılan anket içerisinde 10 TMU ders kitabı hakkında görüşleri ile ilgili 5 madde yer almıştır.

Katılımcılar, “10.Sınıf TMU ders kitabının iki cilt olarak hazırlanıp okullara gönderilmesi; 1.Cilt içerisinde aseptik uygulamalar ve hastanın kişisel bakımı ile ilgili 8. Öğrenme birimi yer alması; 2.Cilt içerisinde ise İlk Yardımla ilgili 6. Öğrenme birimi yer almasının faydalı olduğunu düşünüyorum.” maddesine 3.82 ortalama ile katıldıklarını belirtmişlerdir. Katılımcılar, “10. sınıf TMU ders kitaplarında (1 ve 2.cilt) yer alan görsellerin yeterli düzeyde olduğunu düşünüyorum.” maddesine 3.87 ortalama ile katıldıklarını belirtmişlerdir. Katılımcılar, “10.Sınıf TMU ders kitaplarında (1 ve 2.cilt) yer alan görsellerin

yeterli düzeyde olduğunu düşünüyorum.” maddesine 3.83 ortalama ile katıldıklarını belirtmiştir. Gömleksiz ve Erten (2010), İšoğlu (2010) tarafından yapılan çalışmalarda ise MEGEP kapsamında kullanılan modüllerin biçimsel ve şekil açısından yetersiz kaldığı yönünde katılımcılar görüş belirtmişlerdir. Ancak çalışmamızda katılımcılar 10 TMU ders kitabının görsel ve tasarımsal açıdan yeterli olduğuna katıldıklarını ifade etmişlerdir. Dolayısıyla bu açıdan ilgili çalışmalardan farklı bir sonuç ortaya çıkmıştır.

Katılımcılar, “10. Sınıf TMU ders kitaplarının (1 ve 2.cilt) mesleki bilgilerin anlatımı açısından, öğrenci seviyesine uygun olduğunu düşünüyorum.” maddesine 3.66 ortalamayla katıldıklarını belirtmiştir. Aktaş (2012), Bay (2010), Çelik (2013) yaptıkları çalışmalarda MEGEP kapsamında modüllerin içeriğinin öğrencilerin seviyelerine uygunluğu konusunda sorunlar olduğunu belirtmişlerdir. Bu açıdan bakıldığında katılımcılar hazırlanan 10 TMU ders kitabının öğrenci seviyesine uygun olduğunu ifade etmişlerdir. Dolayısıyla katılımcılar ilgili çalışmaların aksine 10 TMU ders kitabının öğrenci seviyesine uygunluğu konusunda olumlu görüşlerini belirtmişlerdir.

Katılımcılar, “10. Sınıf TMU ders kitaplarında kullanılan “Bilgi, Bunu Unutma, Biliyor Muydunuz ve Sıra Sizde” kutularının eğitim öğretim süreci açısından faydalı olduğunu düşünüyorum.” maddesine ise 4.09 ortalama ile katıldıklarını belirtmiştir. 10 TMU ders kitabıyla ilgili maddelere bakıldığında en yüksek ortalamanın ders kitabında yer alan farklı etkinlik kutularının öğretim açısından faydalı olduğu yönündeki maddede olduğu görülmektedir. Dolayısıyla öğretmenler modüllerle kıyaslandığı zaman farklı öğrenme yöntem ve tekniklerini barındıran bu etkinlik kutuların içerik ögesine eklenmesini olumlu anlamda karşıladıkları görülmüştür.

Katılımcıların cinsiyet faktörü esas alındığı zaman 10 TMU ders kitabıyla ilgili maddeler içerisinden sadece “10.Sınıf TMU ders kitabının iki cilt olarak hazırlanıp okullara gönderilmesi; 1.Cilt içerisinde aseptik uygulamalar ve hastanın kişisel bakımı ile ilgili 8. Öğrenme birimi yer alması; 2.Cilt içerisinde ise İlk Yardımla ilgili 6. Öğrenme birimi yer almasının faydalı olduğunu düşünüyorum.” maddesinde kadın öğretmenler lehine istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Katılımcıların öğretmenlikte geçen hizmet süreleri faktörü esas alınarak yapılan analizde hizmet süresinin grupların görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür. Dolayısıyla öğretmenler genel anlamda 10 TMU ders kitabının 2 cilt olarak hazırlanması, öğrenci seviyesine uygunluğu, biçimsel özellikleri, kullandığı etkinlik kutularının öğretim faaliyetleri açısından olumlu etki yaptığını belirttikleri görülmüştür.

Yapılan yarı yapılandırılmış görüşmelerde incelendiği zaman anket sonuçlarına benzer sonuçlar görülmüştür. Öğretmenler 10 TMU ders kitabının iki cilt olarak hazırlanmış kapsamında; 1 ciltte yer alan eski programda yer alan Aseptik Uygulamalar ile Hastanın Kişisel Bakımı derslerine ait kazanımları içermesini, 2 ciltte ise eski programda İlk Yardım dersine ait kazanımları içermesinin öğretim açısından olumlu etki doğurduğunu bu sayede kitabın bağlantısız olan konularının belirli bir anlamsal bütünlükte sunulmuş olduğunu belirtmişlerdir. 10 TMU ders kitabının görseller açısından yeterli düzeyde olduğunu öğrencilerin görsel öğelerle öğrenmelerini desteklediklerini imkanlar ölçüsünde olabildiğince görsel öğelerden yararlanılması gerektiğini ifade etmişlerdir.

Kitabın tasarımsal anlamda öğrenmeyi kolaylaştırıcı olduğunu ayrıca öğrencinin seviyesine uygun olduğunu ifade etmişlerdir. Bazı katılımcılar ise bazı konularda tekrarlar olduğunu kitabın bu tekrarlardan arındırılması gerektiğini ifade etmişlerdir. Kitap içerisinde yer alan Latince terimlerin anlamlarının parantez içerisinde verilmesinin öğrencilerin kavramları öğrenmesinde yardımcı olduğunu belirtmişlerdir. Ancak bazı katılımcılar İlk Yardım gibi konularda kemik isimlerinin Türkçe olarak kullanıldığını bunlarında Latince olarak kullanılmasını tercih ettiklerini belirtmişlerdir. Katılımcılar kitap içerisinde yer alan farklı etkinliklerin yapılandırmacı yaklaşımı esas alarak öğrenciler açısından fayda sağladığını belirtmişlerdir. Ancak bazı katılımcılar kazanımlarda yer alan bazı ifadelerin öğrencilerin görev tanımları üzerinde olduğu yönünde çekincelerini de ifade etmişlerdir.

10.TMU Ders Kitaplarında Yer Alan Uygulama Faaliyetleri ve Değerlendirme Formları Hakkındaki Görüşleri

Araştırmanın yedinci alt problemi “10. sınıf Temel Mesleki Uygulamalar ders kitabında yer alan uygulama faaliyetleri ve uygulama değerlendirme formunun eğitim öğretim faaliyetlerine etkileri bakımından öğretmenlerin görüşleri nedir?” şeklinde ifade edilmiştir. Sağlık Hizmetleri Alanı 2020 ÇÖP incelendiğinde haftalık ders çizelgesi içerisinde en fazla yeri mesleki uygulamalar adıyla anılan uygulama kazanımları barındıran derslerin aldığı görülmektedir. 10 TMU dersi incelendiği zaman kazanımlarının psikomotor kazanımlar olduğu ve hazırlanan ders kitabında bu kazanımların öğrencilerde yetkinlik olarak kazandırılması amacıyla uygulama faaliyeti ve bunun değerlendirilmesi amacıyla değerlendirme formları hazırlandığı görülmektedir. Bu kapsamda ankette kitap içerisinde yer alan uygulama faaliyeti ve formlar ile ilgili 4 maddeye yer verilmiştir.

Katılımcılar, “10. TMU ders kitaplarındaki beceriye yönelik kazanımlar için hazırlanan Uygulama faaliyetlerinin (Yönerge, malzemeler, uygulamaya hazırlık, uygulama ve uygulamanın sonlandırılması, değerlendirme) kazanımların öğrencilerde beceriye dönüşmesi

için faydalı olduğunu düşünüyorum.” maddesine 3.83 ortalama ile katıldıklarını belirtmişlerdir. Katılımcılar, “10. TMU ders kitaplarında verilen uygulamaların sayısının ve içeriklerinin kazanımlar açısından yeterli seviyede olduğunu düşünüyorum.” maddesine 3.98 ortalama ile katıldıklarını belirtmişlerdir. Dolayısıyla katılımcılar ders kazanımları açısından kitap içerisinde yer alan uygulama faaliyetlerinin yeterli olduğu yönünde görüş belirtmişlerdir. Ancak MEGEP kapsamında uygulanan modüler öğretim programının içerik ögesini oluşturan modüller ile ilgili Atahan (2009), Debreli (2009), Ekşioğlu (2013), Gömleksiz ve Erten (2010), İşoğlu (2010), Kanbur (2013) tarafından yapılan çalışmalarda modüllerdeki teorik bilgilerin fazla olduğu buna nazaran bu bilgilere uygulamaya dönüştürecek uygulama faaliyetlerin yetersiz olduğu ifade edilmiştir. Bu açıdan değerlendirildiği zaman katılımcıların, 10 TMU ders kitabının bu açıdan hâleflerinde görülen uygulama eksikliklerini giderdiği yönünde görüş bildirdiği görülmektedir. Dolayısıyla ilgili çalışmalardan farklı bir sonuç ortaya çıktığı görülmektedir.

Katılımcılar, “10. TMU ders kitaplarında verilen Uygulama Değerlendirme Formlarını eğitim öğretim açısından faydalı buluyorum.” maddesine 3.76 ortalama ile katıldıklarını belirtmişlerdir. Katılımcılar ders kitabı içerisinde yer alan uygulama değerlendirme formlarının öğretim açısından olumlu olduğunu belirtirken “10. TMU ders kitaplarındaki uygulama değerlendirme formlarını uygulamalarda aktif olarak kullanıyorum.” maddesine 3.26 ortalama ile kısmen katıldıklarını belirtmişlerdir. Yapılan görüşmelerde ve anket içerisinde atölye imkanları ile ilgili maddelere verilen dönütlerden de anlaşıldığı üzere uygulama faaliyeti ve formların olumlu karşılandığı ancak buna karşın okulların imkanları doğrultusunda her bir öğrenciye uygulama yaptırma açısından uygulanma şansının bulunmadığı görülmektedir.

Katılımcıların cinsiyet faktörleri esas alındığı zaman anket içerisinde yer alan bu maddelerle ilgili olarak cinsiyet faktörünün verilen cevaplar üzerinden istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür. Ayrıca katılımcıların öğretmenlik mesleğinde geçirdikleri hizmet süreleri esas alınarak yapılan analizlerde hizmet süresinin de istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür. Dolayısıyla katılımcılar 10 TMU içerisinde yer alan uygulama faaliyetleri ve değerlendirme formlarının öğretim etkinliğine olumlu katkı yaptığı yönünde ortak bir kanıya sahiptir.

Yapılan yarı yapılandırılmış görüşmelerin sonuçları da ankette elde edilen sonuçlarla benzerlik göstermektedir. Öğretmenler sağlık meslek eğitimin temelde uygulamaya dönük ama yoğun teorik içeriğin olduğunu bu sebeple özellikle İlk Yardım, Kişisel Bakım kazanımları gibi uygulama kazanımların öğrencilerin hastane ortamında uygulama yapar gibi hazırlanmış uygulama faaliyetleri üzerinden uygulama becerisi kazanmasını ve kendilerinin de

değerlendirme formları kapsamında bu sürecin her basamağını değerlendirmesini mesleki eğitim faaliyetleri açısından olumlu bulduğunu ifade etmiştir. Bu süreçte formların aynı zamanda öğrenciler açısından bir konu tekrarı mahiyetinde olduğunu da belirtmişlerdir. Olumsuz anlamda görüş belirten ya da çekinceleri olduğunu ifade eden öğretmenler ise öğrencilerin sınavsız olarak alana yerleşmesinden kaynaklı öğrenci profilinin bu etkinlikleri zorlaştırdığını, sınıftaki öğrenci mevcudu bakımından sınıflarının atölye ve öğretmen eksikliği gibi sebeplerde gruplara ayıramadığı ve bu sebeple zaman açısından her bir öğrenciye bu tarzda bir uygulama yaptırma şanslarının olmadığını ifade etmiştir. Ayrıca her bir uygulama için bu formların kullanılması yerine alan için önemli uygulamalarda bu formların kullanılmasının daha etkili olacağını belirten öğretmenlerde vardır. Dolayısıyla uygulama faaliyeti ve değerlendirme formlarının işlevsel olduğu ancak öğretmen eksikliği, gruplara ayıramama, atölye eksikliği, donatı eksikliği faktörlerinin süreci olumsuz etkilediğini de ifade etmişlerdir.

Öneriler

Bu bölümde araştırma sonuçları göz önünde bulundurularak sonraki araştırmalara yardımcı olabileceği düşünülen uygulamaya, araştırmacılara ve politika yapıcılara yönelik önerilere yer verilmiştir.

Araştırmacılara Yönelik Öneriler

- Araştırma 2022-2023 eğitim öğretim yılı itibariyle düzenlendiği için 2020 sağlık hizmetleri öğretim programı ile eğitim gören ve mezun olan öğrenci bulunmamaktadır. 2020 yılında güncellenen programın ilk mezunları 2023-2024 eğitim öğretim yılında verilecektir. Ayrıca 2020-2021 ve 2021-2022 eğitim öğretim yılları içerisinde yaşanan COVID-19 salgını sebebiyle uzaktan ya da karma eğitim modelleri uygulanmıştır. Bundan dolayı temeli uygulama ve atölye derslerine dayanan öğretim programı tam anlamıyla yüz yüze ve etkin uygulanamamıştır. Araştırmanın ilerleyen yıllarda, alan öğrencilerin yeni programla birlikte mezun olması ile birlikte pandemi etkilerinin atlatıldığı yüz yüze eğitimin tüm sınıf düzeylerinde uygulandığı bir ortamda tekrarlanması sonuçların karşılaştırılması bağlamında önem arz etmektedir.
- Çalışma içerisinde mesleki ve teknik eğitim alanında eğitim veren alanlardan biri olan sağlık hizmetleri alanı öğretim programı üzerinden inceleme yapılmış ve bir hizmet alanının öğretim programı değerlendirilmesi yapılmıştır. Araştırmanın sonuçları mesleki eğitim programlarının 2020 güncellemesinin sadece bir alan açısından değerlendirilmesi bakımından diğer alan programlarının etkileri hakkında bilgi vermesi yönünden sınırlı kalmaktadır. Mesleki ve teknik eğitimde yer alan alanlar içerisinde ürün üretim süreci amacını güden birden farklı alanda benzer çalışmaların yapılmasıyla mesleki ve teknik eğitim 2020 program güncellemesinin farklı alanlarda nasıl etkiler oluşturduğu gözlemlenmesi açısından katkı sağlayacaktır. Bu amaçla mesleki ve teknik eğitimde yer alan farklı alanların güncellenen öğretim programı hakkında öğretmen ve öğrenci görüşleri alınarak yapılacak çalışmaların da yapılması önem arz etmektedir.
- Araştırma çalışması içerisinde öğretim programının etkililiği ile ilgili eğitim paydaşlarından öğretmenlerin görüşlerine başvurulmuştur. Ancak yeni öğretim programının etkililiğin belirlenmesi amacıyla hem öğrenci hem öğretmenlerin nicel ve nitel boyutuyla görüşlerinin alındığı araştırmalar yapılması konunun tüm paydaşlarının değerlendirmesini almak açısından faydalı olacaktır.

- Araştırmada 2020 Sağlık Hizmetleri Alanı öğretim programına göre hazırlanan 10. Sınıf Temel mesleki Uygulamalar ders kitabının öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesine yer verilmiştir. Ancak sağlık hizmetleri alanında bakanlık tarafından hazırlanan ve ücretsiz olarak okullara gönderilen diğer ders materyallerinin de öğretmen ve öğrenci görüşlerine göre değerlendirileceği çalışmaların yapılması bakanlık tarafından gerçekleştirilen ders materyali hazırlama sürecinin etkililiği hakkında daha detaylı bilgiler sunacaktır.

Uygulamaya Yönelik Öneriler

- Sağlık hizmetleri alanının 2020 öğretim programı ile ilgili bilgi düzeyleri maddelerine kadın öğretmenlerin erkek öğretmenlere kıyasla daha yüksek düzeyde bilgi sahibi oldukları yönünde dönüt verdiği görülmüştür. İstatistiksel olarak da anlamlı bulunan bu farkın neden kaynaklandığı konusunda cinsiyet faktörü üzerinden program okuryazarlığı temelli araştırmalar yapılabilir.
- Sağlık hizmetleri alanında 9.sınıf düzeyinde yer alana Anatomi-Fizyoloji ve 9. Temel Mesleki Uygulamalar derslerin öğrenci seviyesine uygunluğu konusunda 0-5 yıl hizmet süresi bulunan öğretmenlerin diğer gruplara kıyasla daha yüksek düzeyde bu görüşe katılmalarının sebepleri araştırılabilir. 2020 yılı sağlık hizmetleri alanı programı ile birlikte önceki programda yer alan farklı derslerin birleştirilerek mesleki uygulamalar adı ile tek ders altında toplanmasının olumlu etki gösterdiği ile ilgili ifadeye 0-5 yıl ve 6-10 yıl hizmet süresi olan öğretmenler diğer gruplara nazaran istatistiksel olarak anlamlı olacak şekilde yüksek düzeyde bir katılım sağlamıştır. Hizmet yılları incelendiği zaman hizmet yılının artmasıyla birlikte sıra ortalamalarının kademeli olarak düştüğü yani derslerin birleştirilmesinin hizmet yılı arttıkça daha olumsuz değerlendirildiği görülmektedir. Aynı şekilde seçmeli meslek dersleri hakkında ön bilgilerinin yeterli olma görüşüne 0-5 yıl hizmet süresi olan öğretmenlerin diğer gruplara nazaran daha yüksek düzeyde katıldıkları görülmektedir. Öğretmenlerin meslekteki geçirdiği sürenin bu görüşleri üzerinden hangi sebeplerden dolayı farklılık ortaya çıkardığı konusunda araştırmalar yapılabilir. Sağlık hizmetleri alanı öğretim programı ile ilgili öğretmen görüşleri incelenmesinde hizmet yılları esas alınarak oluşturulacak odak grup temelli çalışmalar bu farklılığın sebeplerini ortaya çıkarmada fayda sağlayabilir.

Politika Yapıcılara Yönelik Öneriler

- Araştırma kapsamında yapılan anket çalışmasında ve görüşmelerde öğretmenlerin sağlık hizmetleri alanına; öğrencilerin ortaöğretim başarı puanı esas alınarak ve bir merkezi sınav olmadan yerleşmesi usulünü olumsuz olarak değerlendirdikleri görülmüştür. Katılımcılar sağlık hizmetleri gibi teorik ve uygulama becerisi yüksek düzeyde kazanımları barındıran, aynı zamanda mezunlarını Sağlık Bakanlığının istihdam ettiği bir alana öğrencilerin merkezi bir sınav ile gelmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Öğrencilerin merkezi bir sınav olmadan sağlık hizmetleri alanına yerleşmesinin sağlık meslek eğitiminin ciddiyetini zedelediği ve nitelikli sağlık hizmeti sunumunu olumsuz etkilediği için sağlık hizmetleri alanı öğrencilerin merkezi bir sınavla öğrenci alması konusunda politika yapıcıların ilgili yasal düzenlemeleri yapmalarını önermektedir.
- Öğretmenler meslek derslerinin yeni programda 9. Sınıf düzeyinde başladığını 9. Sınıfta sağlık meslek eğitiminin temeli olan Anatomi-Fizyoloji ve 9 Temel Meslekli Uygulamalar derslerinin yer aldığını ancak buna karşın 10 sınıf ta farklı alanlardan öğrencilerin nakil yoluyla sağlık hizmetleri alanına geldiklerini bu durumun ise ön öğrenmeler olmadan olumsuz sonuç doğurduğunu belirtmişlerdir. Öğretmenler 9. Sınıf düzeyinde meslek derslerinin verilmesi uygulaması devam edecekse 10 sınıf düzeyinde nakil uygulaması ile ilgili yasal düzenlemenin yapılması gerektiğini aksi takdirde nakil gelen öğrencilerin mesleki bilgi ve beceri kazanamadan süreci tamamlayacaklarını belirtmişlerdir. Çünkü 9. sınıf düzeyinde anatomi dersi görmeyen bir öğrencinin 10 sınıfa gelir gelmez alacağı derslerden hiçbirini tam olarak öğrenmesinin mümkün olmadığını ifade etmişlerdir.
- Öğretmenler 2020 sağlık hizmetleri öğretim programı ile oluşturulan temel mesleki uygulamalar adlı derslerin eğitim öğretim sürecini olumsuz yönde etkilediğini bu dersin tekrar eski öğretim programında olduğu gibi disiplin temelli olarak ayrılması gerektiğini belirtmişlerdir. Örneğin 10 Temel Mesleki Uygulamalar dersi içerisinde eski programda yer alan İlk Yardım, Aseptik Uygulamalar ve Hastanın Kişisel Bakımı derslerine ait kazanımlar yer almaktadır. Öğretmenler bu durumun sağlık meslek eğitimin temeli olan disiplin temelli eğitime aykırı bir uygulama ortaya çıkardığını ayrıca sağlık hizmetleri alanının bir ürün üretimi alanı olmadığı hizmet alanı olduğu bu sebeple 9 saat gibi çok yüksek ders saati olan uygulama dersleri yerine her bir dersin kendi disiplin ismi ile ayrı ayrı olarak ele alınması gerektiğini bu konuda program revize çalışmalarında ilgili

düzenlemelerin yapılmasının sağlık meslek eğitime katkı sağlayacağını ifade etmişlerdir.

- Öğretmenler 2020 yılında yapılan program güncellemesiyle birlikte seçmeli meslek dersleri havuzunun programa eklenmesini olumlu karşılamaktadır. Ancak eklenen derslerden bazıları (Hidroterapi, Klinik Egzersiz vb.) hakkında eğitimci olarak kendilerinin de ön bilgilerinde eksiklikler olduğunu bu sebeple bakanlık tarafından program kazanımları esas alınarak hazırlanacak hizmet içi eğitimlerin bu anlamda eğitim sürecine katkı sağlayacağını belirtmişlerdir.
- Öğretmenler sağlık hizmetleri alanında eğitim gören öğrencilerin üniversiteye geçiş sisteminde sağlık fakültelerinde yer alan hemşirelik gibi lisans bölümleri için ek puanlar verilmesi konusunda talepte bulunmuşlardır. Lise seviyesinde sağlık eğitimi alan öğrencilerin lisans düzeyinde de bu eğitimi sürdürmesiyle birlikte toplum sağlığı açısından nitelikli sağlık çalışanı vurgusu yapmışlardır.

KAYNAKÇA

- Adıgüzel, O. C., & Berk, Ş. (2009). Mesleki ve Teknik eğitim ortaöğretimde yeni arayışlar: yeterliliğe dayalı modüler sistemin değerlendirilmesi. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(1), 220-236.
- Akhun, İ. (1979). *Okul-sanayi ortaklaşa eğitimi*. Okul-Sanayi Ortaklaşa Eğitimi Semineri.
- Akkutay, Ü. (1996). *Milli eğitimde yabancı uzman raporları. Atatürk dönemi* (Serçe Matbaacılık b.). Avni Akyol Ümit Kültür ve Eğitim Vakfı Yayınları.
- Aktaş, M. (2012). *Metal teknolojisi öğretmenlerinin mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarında uygulanan metal teknolojisi modüler öğretim programı hakkındaki görüşleri: Antalya örneği* (Tez No. 325159) [Yüksek lisans tezi, Akdeniz Üniversitesi-Antalya]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Akyüz, Y. (2001). *Türk eğitim tarihi*. Alfa.
- Akyüz, Ü. (2012). *Millî Eğitim Bakanlığınca Avrupa Birliği eğitim projelerinin yönetici ve uzman görüşlerine göre değerlendirilmesi/Millî Eğitim Bakanlığı tarafından sonuçlandırılan Avrupa Birliği destekli projelerin yönetici ve uzmanların görüşlerine dayalı olarak değerlendirilmesi* (Tez No. 311776) [Doktora tezi, Ankara Üniversitesi-Ankara]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Akyüz, Y. (2001). *Başlangıçtan 2001'e Türk Eğitim Tarihi* (8. baskı). Alfa.
- Alkan, C. (1989). Modüler programlama ve Türkiye'de uygulaması. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 22(1), 13-22.
- Alkan, C., Doğan, H., & Sezgin, S. (1996). *Mesleki teknik eğitimin esasları kavramlar, gelişmeler, uygulamalar, yönelmeler*. Gazi Büro.
- Altın, R. (2007). *Mesleki eğitimde yeni yönelimler ve modüler sistem*. Mesut.
- Arabacıoğlu, T. (2013). Bilişim teknolojisi öğretmenlerinin modüler eğitim programına ilişkin görüşleri: aydın ilinde bir durum çalışması. *İlköğretim Online*, 12(1), 148-157.
- Ata, U. (2007). *Mesleki teknik eğitim ve MEGEP öğretim programlarına öğrenci ve öğretmen yaklaşımları (Bilişim teknolojileri alanında uygulama)* (Tez No. 227977) [Yüksek lisans tezi, Beykent Üniversitesi-İstanbul]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Aydın, H. (2009). *Yönetici ve öğretmen görüşlerine göre MEGEP (Mesleki Eğitimi Güçlendirme Projesi)'in uygulanmasında yaşanan sorunların incelenmesi* (Tez No. 250429) [Yüksek lisans tezi, Maltepe Üniversitesi-İstanbul]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Aykır, Z. (2018). *Mesleki ve teknik eğitimde kullanılan modüllerin niteliğine ilişkin öğrenci ve öğretmen görüşlerinin değerlendirilmesi (Malatya ili Battalgazi ilçesi örneği)*. (Tez No. 541662) [Yüksel lisans tezi, Gazi Üniversitesi-Ankara]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Başaran, İ. E. (1994). *Eğitime giriş*. Kadioğlu.
- Başaran, İ. E. (2000). *Eğitim yönetimi nitelikli okul*. Feryal.
- Bay, M, M. (2010). *MEGEP kapsamında ticaret meslek liselerindeki muhasebe eğitimi uygulamasında karşılaşılan aksaklıklar ve çözüm önerileri: Ankara örneği* (Tez No. 279660) [Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi-Ankara]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

- Berk, Ş. (2012). *Mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarında uygulanan modüler sistemin Provus'un farklar modeli ile değerlendirilmesi* (Tez No. 312610) [Doktora tezi, Anadolu Üniversitesi-Eskişehir]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Bilen, M. (1996). *Plandan uygulamaya öğretim*. Aydın.
- Bobbit, J. F. (2017). *Eğitim programı*. (E. M. Rüzgar, Çev.). Pegem Akademi. (Çalışmanın orijinali 1918'de yayınlanmıştır)
- Camcı, U., & Bitlisli, F. (2021). Ortaöğretim düzeyindeki muhasebe ve finansman öğrencilerinin tms/tfrs farkındalık düzeylerinin ölçülmesi: bir araştırma. *Oğuzhan Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(1), 16-29.
- Canbal, M. S. (2020, 4 27). Mesleki ve teknik eğitimde kitap yazım uzaktan eğitim semineri: temel beceriler odağında hazırlanan yeni öğretim programı. https://ders.eba.gov.tr/ders/proxy/VCollabPlayer_v0.0.936/index.html#/main/proDevCourseNewDashboard?id=517589ae0b9d973087dbfc593fd9a1&chartId=21c7794e006643c53a223fc06714665f&ownerId=287b7a0e42e30c574f64f78f836392ad&version=12&tab=content&backID=a913625
- Canbal, M. S., Kerkez, B., Suna, H. E., Numanoğlu, K. V., & Özer, M. (2020). Mesleki ve teknik ortaöğretimde paradigma değişimi için yeni bir adım: Eğitim programlarının güncellenmesi. *Eğitim ve İnsani Bilimler Dergisi*, 11(21), 2-26.
- Celep, C. (2006, 05-07 Eylül). *Türkiye'de mesleki ve teknik eğitim sorunları ve model önerisi* [Sözlü bildiri]. 1. Uluslararası Mesleki ve Teknik Eğitim Teknolojileri Kongresi, İstanbul.
- Ciciloğlu, H. (1985). *Türkiye Cumhuriyeti'nde ilk ve ortaöğretim (tarihi gelişimi)*. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları.
- Creswell, J. W., & Plano-Clark, V. L. (2011). *Designing and conducting mixed methods research*. Sage.
- Çakır, S. (2014). *Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesinin (MEGEP) başarısının değerlendirilmesi-İstanbul ilindeki ticaret liselerinde araştırma* (Tez No. 354891) [Yüksek lisans tezi, Sakarya Üniversitesi-Sakarya]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Çalışkan, S. (2022). Temel beceriler odağında ortaöğretimde gastronomi eğitimi. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 10(2), 1128-1146.
- Çelik, G. Y. (2013). *Mesleki eğitim ve öğretim sisteminin güçlendirilmesi projesinin (MEGEP) değerlendirilmesi* (Tez No. 358104) [Yüksek lisans tezi, Maltepe Üniversitesi-İstanbul]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Demirel, Ö. (2018). *Kuramdan uygulamaya eğitimde program geliştirme*. Pegem Akademi.
- Doğan, H. (1983). Mesleki ve teknik eğitimin ilkeleri ve gelişmesi. Mesleki ve Teknik Eğitim Sempozyumu.
- Dursun, B. (2009). *Yönetici ve öğretmen görüşleri ile mesleki eğitim ve öğretim sisteminin güçlendirilmesi projesinin (Megap) etkililiğinin değerlendirilmesi* (Tez No. 234661) [Yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi-Ankara]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Ekşioğlu, S. (2013). *Mesleki ve teknik liselerde uygulanan modüler öğretim programının değerlendirilmesi* (Tez No. 349049) [Doktora tezi, Gazi Üniversitesi-Ankara]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Erden, M., & Akman, Y. (1995). *Eğitim psikolojisi: Gelişim-öğrenme ve öğretme*. Arkadaş.

- Ergin, Ö. (2008). *Megep kapsamında meslek liselerinin bilişim teknolojileri alanı için geliştirilen eğitim programının öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi* (Tez No. 177021) [Yüksek lisans tezi, Atatürk Üniversitesi-Erzurum]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Ergün, M. (1986). 20.yüzyıl başlarında Türk eğitiminin amaçları konusundaki tartışmalara mukayeseli bir bakış. *Belgelerle Türk Tarihi*, 20, 63-67.
- Erman, H. (2019). *Mesleki eğitim kurumlarında uygulanan modüler öğretim programının öğretmen ve öğrenci görüşlerine göre incelenmesi* (Tez No. 565744) [Yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi-İstanbul]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Ertürk, S. (1994). *Eğitimde program geliştirme*. Meteksen.
- Fidan, N. (1982). *Okulda öğrenme ve öğretme*. Alkım.
- Fidan, N., & Erden, M. (1998). *Eğitime giriş*. Alkım.
- Gök, İ. (2011). Projeden uygulamaya meslek eğitimin güçlendirilmesi projesi (MEGEP) (Afyonkarahisar ili örneği). *Milli Eğitim Dergisi*, 41(189), 58-70.
- Günceoğlu, B. (2003). METGE projesi kapsamında uygulanan makine işlemleri meslek programının değerlendirilmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 157, 148-158.
- İŞKUR. (2017). *Türkiye işgücü piyasası araştırması raporu*. İŞKUR.
- İşoğlu, V, İ. (2010). *MEGEP bilişim teknolojileri alanı modüllerinin öğretmen görüşleriyle değerlendirilmesi* (Tez No. 250863) [Yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi-İstanbul]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Kalkınma Bakanlığı (2018). *On Birinci Kalkınma Planı (2019-2023) Mesleki Eğitimde Niteliğin Artırılması Çalışma Grubu Raporu*. T.C. Kalkınma Bakanlığı Yayın No: KB: 3033-ÖİK: 815.
- Kamber, A, T. (2007). *Avrupa Birliği destekli mesleki eğitimi güçlendirilmesi projesi (MEGEP) pilot mesleki teknik ortaöğretim okullarındaki proje kapsamında görevli yönetici ve öğretmenlerin proje hakkında görüşleri üzerine bir araştırma (Marmara bölgesi örneği)* (Tez No. 241898) [Yüksek lisans tezi, Yeditepe Üniversitesi-İstanbul]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Karaviçi, C. (2000). *Türkiye’de mesleki teknik eğitim*. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Karedeniz, O. (2008). *Endüstri meslek liseleri elektrik elektronik teknolojileri alanında uygulanmakta olan modüler öğretim yöntemi ile geleneksel öğretim yönteminin öğretmen görüşleri çerçevesinde karşılaştırılması* (Tez No. 226265) [Yüksek lisans tezi, Yeditepe Üniversitesi-İstanbul]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Kaya, Z. (2002). *Uzaktan eğitim*. Pegem Akademi.
- Kazu, İ. Y. (2002). *Türk milli eğitim sisteminde mesleki ve teknik eğitim*. Üniversite.
- Kerkez, B. (2018). *Mesleki ve teknik eğitimde program geliştirme ve eğitim programına ilişkin öğretmenler görüşleri* (Tez No. 516364) [Yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi-Ankara]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Külahçı, M. (1984). Yükseköğretim için çağdaş bir model: Kooperatif eğitim. *Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17, 419-429.
- Külahçı, Ş. G., & Taşpınar, M. (1994). Modüler öğretim yaklaşımı ve Fırat Üniversitesi’nde yapılan çalışmalar. *Eğitim ve Bilim*, 17(90), 24-34.

- MEGEP. (2006). Öğretim programları ve modüller öğretim. https://ata Kentasml.meb.k12.tr/meb_iys_dosyalar/34/15/745951/dosyalar/2017_06/16002131_ogretmen_kitap.pdf
- METARGEM. (1997). *İş gücünde aranan çekirdek beceriler*. Ankara.
- Miller, W. I. (1993). *Senaryo yazımı* (Y. Büyükerşen, Y. Demir, & N. Esen, Çev.). Anadolu Üniversitesi İletişim Bilimleri Fakültesi Yayınları.
- MTEGM (2020). Mesleki ve teknik Anadolu lisesi sağlık hizmetleri alanı 2017 çerçeve öğretim programı. <http://meslek.eba.gov.tr/indir.php?d=aDJheXpzeTR2NzNEbmtobDY2NG11OGR5VE drV21vRWZHTkNKcUZhTTl6MD0=&da=a28xSE93NkJEbGdNcC9IUVOzUjBSQ2p HZXZybFZ3MFV5UW01YW5XQ1pNNFk4bU9SUjNLaXF5VUNJaG9LR2RKWVlI eWk2RXXR6NFhMU3ZZMHQ4eXNXYmc9PQ==&iq=bDQxb29HUUdtS3RmSWRw SXlnZkVTYWZEQIR6NDlucC9JSHJXTmZKcWdFMWlxaWNhL2xZTnNLQ1gyaD NuUDQ1RUtPMHZ0ZUlheGh5Q2IwZXliT2Y0ZlE9PQ==>
- MTEGM (2020). Mesleki ve teknik Anadolu lisesi sağlık hizmetleri alanı 2020 çerçeve öğretim programı. <http://meslek.eba.gov.tr/indir.php?d=Zmcvc0tlVnkzWUJtcTdQTUQ0SGhPVW5qNT V5MmRzSDdQOHFLaWFrS21HND0=&da=a28xSE93NkJEbGdNcC9IUVOzUjBSQ 2pHZXZybFZ3MFV5UW01YW5XQ1pNNFk4bU9SUjNLaXF5VUNJaG9LR2RKW Vll eWk2RXXR6NFhMU3ZZMHQ4eXNXYmc9PQ==&iq=bDQxb29HUUdtS3RmSW RwSXlnZkVTZl>
- MTEGM (2021). Mesleki ve teknik eğitim genel müdürlüğü yazarlık ve kitap yazım klavuzu. <http://kitap.eba.gov.tr/panel/dokuman/Kilavuz.pdf>
- Oliva, P. F. (1988). *Developing the curriculum*. Scott, Foresman and Co.
- Özalp, R. (1961). Türkiye’de yüz yıllık mesleki ve teknik öğretim [Özel sayı]. *Mesleki ve Teknik Öğretim*, 104.
- Öztürk, C. (2005). *Türkiye’de düünden bugüne öğretmen yetiştiren kurumlar*. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Roy, O. Billett. (1970). *Improving the secondary school curriculum: A guide to effective curriculum planning*. A Teachers Practical.
- Saitoğlu, T, S. (2010). *Millî Eğitim Bakanlığı Mesleki Eğitimin Güçlendirilmesi Projesi’nin iletişim meslek liselerinde uygulanması ve sorunları* (Tez No. 271023) [Yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi-İstanbul]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Saraçoğlu, E. (2007). *Mesleki eğitim ve mesleki eğitimi geliştirme projesi (MEGEP) uygulamaları İstanbul’da bir araştırma* (Tez No. 208608) [Yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi-İstanbul]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Savruk, D., & Deniz, L. (2018). Megep’e dayalı modüler öğretim programının değerlendirilmesine yönelik yapılan çalışmaların incelenmesi. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6(75), 583-603.
- Seçilmiş, C., & Ünlüöner, K. (2010). Anadolu otelcilik ve turizm meslek liselerinde uygulanan modüler öğretimin değerlendirilmesi. *Ahi Evren Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(2), 247-265.
- Seçilmiş, C. (2009). *Anadolu otelcilik ve turizm meslek liselerinde uygulanan modüler öğretimin değerlendirilmesi* (Tez No. 278404) [Doktora tezi, Gazi Üniversitesi-Ankara]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

- Sezgin, S. (1987). Yeni mesleki-teknik eğitim sistemi ve okul endüstri ilişkileri [Özel Sayı]. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2, 210-228.
- Sönmez, V. (1994). *Program geliştirmede öğretmen el kitabı*. Pegem Akademi.
- Sönmez, V. (2005). *Eğitim felsefesi*. Anı.
- Tanner, D., & Tanner, L. (1980). *Curriculum development theory and practice*. Macmillan.
- Tarlakazan, B. (2013). Osmanlı'dan günümüze mesleki teknik eğitimin tarihsel gelişimi ve günümüz mesleki teknik eğitimine yönelik öneriler. *Mesleki Bilimler Dergisi*, 2(2), 71-78.
- TTKB. (1962). Yedinci Millî Eğitim Şûrası Alınan Kararlar. http://ttkb.meb.gov.tr/dosyalar/suralar/7_sura.pdf adresinden alındı
- TTKB. (1974). Dokuzuncu Millî Eğitim Şûrası Alınan Kararlar. <http://ttkb.meb.gov.tr/dosyalar/suralar>
- Turan, K. (1996). Ahilikten günümüze mesleki ve teknik eğitimin tarihi gelişimi. Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Yayınları.
- Türkeşsiz, S. (2008). *MEGEP kapsamında motorlu araçlar teknolojisi alanı öğretim programlarının mevcut meslek liselerinde uygulanabilirlik düzeyinin araştırılması* (Tez No. 179977) [Yüksek lisans tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi-Afyonkarahisar]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Tyler, R. W. (1949). *Basic principles of curriculum and instruction*. The University of Chicago Press.
- Uşun, S. (2012). *Eğitimde program değerlendirme: Süreç, yaklaşım ve modeller*. Anı.
- Uysal, S. (2009). *Mesleki eğitim veren teknik, endüstri meslek, Anadolu meslek ve Anadolu teknik liselerinde uygulanmakta olan MEGEP projesinin etkililiği hakkındaki öğretmen görüşlerinin belirlenmesi (İstanbul ili örneği)* (Tez No. 249061) [Yüksek lisans tezi, Yeditepe Üniversitesi-İstanbul]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Ünsür, A. (1998). *İnsan kaynaklarının geliştirilmesi*. Sakarya Üniversitesi Yayınları.
- Varış, F. (1988). *Program geliştirme teori ve teknikleri*. Ankara Üniversitesi Yayınları.
- Vatanartıran, S., & Eren, A. K. (2014). Anadolu sağlık meslek liselerinin etkili okul boyutları bağlamında incelenmesi. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(16), 450-475.
- Yardım, E. (2009). *Ortaöğretimde muhasebe eğitiminin MEGEP ile yeniden yapılandırılması sonrası öğrenci ve işveren memnuniyetinin incelenmesi* (Tez No. 240429) [Yüksek lisans tezi, Dumlupınar Üniversitesi-Kütahya]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Yaşar, N. (2007). *Orta öğretimde modüler eğitimin matbaa eğitimi açısından incelenmesi* (Tez No. 201631) [Yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi-İstanbul]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Yaşar, Ş. (1998). *Evaluation of Educational Programmes in Turkey*. Aera Annual Meeting Session. San Diego, CA.
- Yıldız, E. (2008). *Mesleki eğitim ve öğretim sisteminin güçlendirilmesi projesinin (MEGEP) endüstri meslek liselerinde uygulanması* (Tez No. 235508) [Yüksek lisans tezi, Beykent Üniversitesi-İstanbul]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

EKLER

EK 1. Kişisel Bilgi Formu

ÖĞRETMENLERİN MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİMDE 2020 ÇERÇEVE ÖĞRETİM PROGRAMI VE DERS KİTAPLARI HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ

Değerli Öğretmenim,

Bu çalışma, sağlık hizmetleri alanı öğretmenlerin Sağlık Hizmetleri Alanı 2020 ÇÖP ve 10 TMU ders kitaplarının eğitim öğretim faaliyetlerine etkileri açısından görüşlerini belirlemeye yönelik olarak yürütülmektedir. Bu doğrultuda kullanılan ölçme aracı 2 bölümden oluşmaktadır. İlk bölüm size ait kişisel bilgileri belirlemeye, ikinci bölüm Sağlık Hizmetleri Alanı 2020 ÇÖP ve hazırlanan uygulama kitabı hakkındaki görüşlerinizi öğrenmeye yönelik soruları içermektedir. Lütfen her bir maddenin karşısındaki seçeneklerden size uygun olan seçeneğe (X) koyunuz. Sorulara vereceğiniz cevapların doğruluk ve içtenliği araştırmanın güvenilirliği ve geçerliği açısından önemlidir. Vereceğiniz cevaplar sadece bilimsel çalışma için kullanılacak ve kesinlikle gizli kalacaktır. İsim yazmanıza gerek yoktur. Lütfen soruları boş bırakmayınız.

Katılımınız ve vereceğiniz içten cevaplar için şimdiden teşekkür ederim.

Emre ÇORUH

Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Eğitim Programları ve Öğretim Yüksek Lisans Öğrencisi

BÖLÜM 1- KİŞİSEL BİLGİLER

1. **Cinsiyetiniz:** Kadın () Erkek ()
2. **Hizmet süreniz:**
1-5 yıl () 6-10 yıl () 11-15 yıl () 16-20 yıl () 20-25 yıl () 25 yıl ve üzeri ()
3. **Okul türü:**
MTAL () ÇPAL () MESEM () Halk Eğitim Merkezi ()
4. **Branşınız/Mezuniyet Alanınız (Lütfen yazınız):**
.....
5. **Çalıştığınız İl/İlçe:**
.....
6. **Araştırmanın nitel boyutuna katkı sunmak adına program güncellemesi hakkında görüşme formu üzerinden yüz yüze/çevrim içi toplantı yoluyla görüşme yapmayı kabul ediyor musunuz?**
Evet () İletişim Bilgileriniz:
Hayır ()

EK 2. Sağlık Hizmetleri Alanı 2020 ÇÖP ve Ders Kitabı Anketi

	No	Maddeler	(1) Kesinlikle katılmıyorum	(2) Katılmıyorum	(3) Kısmen	(4) Katılıyorum	(5) Kesinlikle
Mesleki eğitimin 9.Sınıf düzeyinde başlaması	1	2020 Çerçeve Öğretim Programında (ÇÖP) meslek derslerinin 9.Sınıftan başlamasının olumlu etki oluşturduğunu düşünüyorum.					
	2	9.Sınıf Temel Mesleki Uygulamalar (TMU) dersinin öğrenci seviyesine uygun olduğunu düşünüyorum.					
	3	9.Sınıf Anatomi-Fizyoloji dersinin öğrenci seviyesine uygun olduğunu düşünüyorum.					
	4	9.sınıf öğrencilerin ikamete dayalı olarak sağlık hizmetleri alanına yerleştirilmesinin mesleki eğitim açısından faydalı olduğunu düşünüyorum.					
Sağlık Hizmetleri Alanı 2020 ÇÖP Hakkında Bilgi Düzeyi	5	Sağlık hizmetleri alanının 2020 ÇÖP güncellemesinin; felsefesi ve amaçları hakkında detaylı bilgiye sahibim.					
	6	Sağlık hizmetleri alanı 2020 ÇÖP 9.sınıf meslek dersleri ve kazanımlarını detaylı olarak inceledim.					
	7	Sağlık hizmetleri alanı 2020 ÇÖP 10.sınıf meslek dersleri ve kazanımlarını detaylı olarak inceledim.					
	8	Sağlık hizmetleri alanı 2020 ÇÖP 11.Sınıf Hemşire Yardımcılığı, Ebe Yardımcılığı ve Sağlık Bakım Teknisyenliği Dallarına ait meslek dersleri ve kazanımlarını detaylı olarak inceledim.					
Yeni Programda Yer Alan Atölye Dersleri Hakkında Görüşleri	9	2017 ÇÖP'te; Aseptik Uygulamalar, Hastanın Kişisel Bakımı ve İlk Yardım dersine ait kazanımların, 2020 ÇÖP'te 10.Sınıf Temel Mesleki Uygulamalar (TMU) dersi altında birleştirilmesinin eğitim öğretim faaliyetlerine olumlu etki yaptığını düşünüyorum.					
	10	2017 ÇÖP'te yer alan Özel Bakım Uygulamaları, Kadın Sağlığı Hastalıkları ve Aile Planlaması ve Yenidoğan ve Çocuk Sağlığı derslerine ait kazanımların; 2020 ÇÖP'te 11. Sınıf Hemşire Yardımcılığı Mesleki Uygulamalar dersi adı altında birleştirilmesinin eğitim öğretim faaliyetlerine olumlu etki yaptığını düşünüyorum.					
	11	2017 ÇÖP'te yer alan Doğum Öncesi İzlem ve Sonrası Bakım, Kadın Sağlığı Hastalıkları ve Aile Planlaması, Yenidoğan ve Çocuk Sağlığı Derslerine ait kazanımların; 2020 ÇÖP'te 11. Sınıf Ebe Yardımcılığı Mesleki Uygulamalar dersi adı altında birleştirilmesinin eğitim öğretim faaliyetlerine olumlu etki yaptığını düşünüyorum.					
	12	2017 ÇÖP'te yer alan Mesleki Temel Uygulamalar ile Yenidoğan ve Çocuk Sağlığı derslerine ait kazanımların; 2020 ÇÖP'te 11. Sınıf					

		Sağlık Bakım Teknisyenliği Mesleki Uygulamalar dersi adı altında birleştirilmesinin eğitim öğretim faaliyetlerine olumlu etki yaptığını düşünüyorum.					
	13	10. TMU dersinin haftalık 8 ders saati, 11.sınıf mesleki uygulamalar derslerinin haftalık 9 ders saati olarak belirlenmesinin uygulama becerilerinin öğretiminde olumlu katkı sağladığını düşünüyorum.					
Atölye Derslerinin Uygun Öğrenme Ortamlarında Verilmesi Durumu	14	9.Sınıf TMU ders kazanımları içerisinde yer alan uygulama faaliyetlerini gerçekleştirebilecek yeterli imkâna (uygulama laboratuvarı, malzeme vb.) sahibiz.					
	15	10.Sınıf TMU ders kazanımları içerisinde yer alan uygulama faaliyetlerini gerçekleştirebilecek yeterli imkâna (uygulama laboratuvarı, malzeme vb.) sahibiz.					
	16	11.Sınıf Hemşire Yardımcılığı Mesleki Uygulamalar ders kazanımları içerisinde yer alan uygulama faaliyetlerini gerçekleştirebilecek yeterli imkâna (uygulama laboratuvarı sayısı, malzeme vb.) sahibiz.					
	17	11.Sınıf Ebe Yardımcılığı Mesleki Uygulamalar ders kazanımları içerisinde yer alan uygulama faaliyetlerini gerçekleştirebilecek yeterli imkâna (uygulama laboratuvarı sayısı, malzeme vb.) sahibiz.					
	18	11.Sınıf Sağlık Bakım Teknisyenliği Mesleki Uygulamalar ders kazanımları içerisinde yer alan uygulama faaliyetlerini gerçekleştirebilecek yeterli imkâna (uygulama laboratuvarı sayısı, malzeme vb.) sahibiz.					
	19	9-10-11. sınıfta ta yer alan mesleki uygulamalar derslerinde her bir öğrenciye uygulama yaptırma açısından yeterli zamanı ayırabiliyorum.					
Seçmeli Meslek Dersleri Hakkında Bilgi Düzeyi ve Tutumları	20	2020 ÇÖP'te yer alan seçmeli meslek derslerinin hangi amaçla programa dâhil edildiği hakkında detaylı bilgiye sahibim.					
	21	2020 ÇÖP'te yer alan seçmeli meslek derslerinin (Sağlık Turizmi Süreç Yönetimi, Hidroterapi, Engelli Bakımı, Afetle Mücadele vb.) kazanımlarını detaylı olarak inceledim.					
	22	2020 ÇÖP'te yer alan seçmeli meslek derslerini (Sağlık Turizmi Süreç Yönetimi, Hidroterapi, Engelli Bakımı, Afetle Mücadele vb.) etkin biçimde verebilmek için ön bilgilerimin yeterli seviyede olduğunu düşünüyorum.					
	23	2020 ÇÖP'te yer alan seçmeli meslek derslerini (Sağlık Turizmi Süreç Yönetimi, Hidroterapi, Engelli Bakımı, Afetle Mücadele vb.) etkin bir biçimde verebilmek için bakanlık tarafından hizmet içi eğitim verilmesinin faydalı olacağını düşünüyorum.					
	24	10.Sınıf TMU ders kitabının iki cilt olarak hazırlanıp okullara gönderilmesi; 1.Cilt içerisinde					

10.Temel Mesleki Uygulamalar Ders kitapları hakkındaki görüşleri		aseptik uygulamalar ve hastanın kişisel bakımı ile ilgili 8. Öğrenme birimi yer alması; 2.Cilt içerisinde ise İlk Yardımla ilgili 6. Öğrenme birimi yer almasının faydalı olduğunu düşünüyorum.					
	25	10.Sınıf TMU ders kitaplarında (1 ve 2.cilt) yer alan görsellerin yeterli düzeyde olduğunu düşünüyorum.					
	26	10. Sınıf TMU ders kitaplarının (1 ve 2.cilt) tasarım açısından öğrenmeyi destekleyici olduğunu düşünüyorum.					
	27	10. Sınıf TMU ders kitaplarının (1 ve 2.cilt) mesleki bilgilerin anlatımı açısından, öğrenci seviyesine uygun olduğunu düşünüyorum.					
	28	10. Sınıf TMU ders kitaplarında kullanılan “Bilgi, Bunu Unutma, Biliyor Muydunuz ve Sıra Sizde” kutularının eğitim öğretim süreci açısından faydalı olduğunu düşünüyorum.					
10.TMU ders kitaplarında yer alan uygulama faaliyetleri ve değerlendirme formları hakkındaki görüşleri	29	10. TMU ders kitaplarındaki beceriye yönelik kazanımlar için hazırlanan Uygulama faaliyetlerinin (Yönerge, malzemeler, uygulamaya hazırlık, uygulama ve uygulamanın sonlandırılması, değerlendirme) kazanımların öğrencilerde beceriye dönüşmesi için faydalı olduğunu düşünüyorum.					
	30	10. TMU ders kitaplarında verilen uygulamaların sayısının ve içeriklerinin kazanımlar açısından yeterli seviyede olduğunu düşünüyorum.					
	31	10. TMU ders kitaplarında verilen Uygulama Değerlendirme Formlarını eğitim öğretim açısından faydalı buluyorum.					
	32	10. TMU ders kitaplarında yer alan uygulama faaliyetlerini ders içerisinde her öğrencinin bireysel olarak gerçekleştirebilme imkânı bulunmaktadır.					
	33	10. TMU ders kitaplarındaki uygulama değerlendirme formlarını uygulamalarda aktif olarak kullanıyorum.					

34. Sağlık hizmetleri alanı 2020 ÇÖP hakkında bunlar dışında genel görüşleriniz nedir?

.....

.....

.....

.....

EK 3. Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu

SAĞLIK HİZMETLERİ ALANI ÖĞRETMENLERİNE YÖNELİK GÖRÜŞME FORMU

Değerli Meslektaşım,

Atatürk Üniversitesi Eğitim Programları ve Öğretim Anabilim Dalı'nda yüksek lisans öğrencisi olarak, “Mesleki ve Teknik Eğitim 2020 Çerçeve Öğretim Programına Yönelik Öğretmen Görüşleri” isimli yüksek lisans tez çalışmamda sizlerin mesleki ve teknik eğitimde Sağlık Hizmetleri Alanı 2020 ÇÖP ve hazırlanan 10.Temel Mesleki Uygulamalar ders kitapları hakkında görüşlerinize ihtiyaç duymaktayım. Toplanan verinin program geliştirme ve eğitim programı konusunda alan yazınla birlikte mesleki ve teknik eğitimde görev yapmakta olan öğretmenlere, program güncelleme çalışması yapacak ve üst politikayı belirleyecek yetkililere katkıda bulunması beklenmektedir. Bu formda yer alan görüşme soruları, kişisel bilgiler ve ÇÖP ve Ders Kitapları ile ilgili görüşleriniz olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır. Görüşmemizin yaklaşık olarak 30 dakika sürmesi planlanmaktadır. İzin verirsiniz ses kaydı alınacak izniniz olmaz ise siz cevap verirken notlar alınacaktır. Görüşme esnasında kendinizi rahat hissetmemeniz durumunda görüşmeyi iptal edebilir ve görüşme içeriklerini çalışma içerisinde kullanmayabiliriz. Görüşmeler esnasında toplanan veriler sadece akademik çalışma amacıyla kullanılacak olup ilgili raporlamalarda kimlik bilgileriniz gizli tutulacaktır. Çalışmaya desteğiniz ve katılımınız için teşekkür ederim.

Emre ÇORUH

Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Eğitim Programları ve Öğretim Yüksek Lisans Öğrencisi

BÖLÜM 1- KİŞİSEL BİLGİLER

1. Cinsiyetiniz: Kadın ()

Erkek ()

2. Hizmet süreniz:

1-5 yıl () 6-10 yıl () 11-15 yıl () 16-20 yıl () 20-25 yıl () 25 yıl ve üzeri ()

3. Okul türü:

MTAL ()

ÇPAL ()

MESEM ()

Halk Eğitim Merkezi ()

4. Branşınız/Mezuniyet Alanınız (Lütfen yazınız):

.....

5. Program geliştirme, MEGEP modül yazımı ya da incelemesi gibi çalışmalara katıldınız mı?

() Evet (Ne zaman/ Nerede/ Kurum / Süresi):

() Hayır

BÖLÜM II – SAĞLIK HİZMETLERİ ALANIN 2020 ÇÖP VE 10.TEMEL MESLEKİ UYGULAMALAR DERS KİTABI İLE İLGİLİ GÖRÜŞLER

Bu bölümde yer alan soruları Sağlık Hizmetleri Alanı 2020 ÇÖP ve 10. sınıf TMU ders kitabı kullanımınız sonrası eğitim öğretim faaliyetlerindeki elde ettiğiniz deneyimlerinize dayalı olarak cevaplamanız beklenmektedir.

1. Sağlık Hizmetleri 2020 ÇÖP 'ün uygulanması ardından programı detaylı olarak incelediniz mi program hakkındaki ilk izlenimleriniz nelerdir?
 - a) Zümrenizle birlikte program hakkında görüşme yaptınız mı?
 - b) Bakanlığın öğretim programı değerlendirmesi için istediği raporu zümre olarak nasıl hazırladınız?
2. Sağlık Hizmetleri Alanı 2020 ÇÖP ile birlikte alan seçiminin ve meslek derslerinin 9. sınıf düzeyine alınmasının eğitim-öğretim faaliyetlerine etkileri sizce nelerdir?
 - a) Sizce 9. sınıf öğrencilerinin hazırbulunuşluğu bakımından meslek dersleri uygun mudur?
 - b) İkamet edilen yere dayalı liseye geçiş sisteminde 9. sınıf düzeyinde meslek dersleri sizce nasıl etki gösterecektir?
3. Sağlık Hizmetleri Alanı 2020 ÇÖP'te, 2017 ÇÖP'te yer alan farklı derslerin (ilk yardım, aseptik uygulamalar, hastanın kişisel bakımı gibi) tek ders altında “Temel Mesleki Uygulamalar” ismiyle yüksek ders saatiyle (8-9 ders saati) ele alınmasının eğitim öğretim faaliyetlerine etkileri sizce nelerdir?
 - a) Bu dersler 2017 ÇÖP'te aynı anda görülmekte iken şimdi aynı anda sadece tek bir öğrenme birimi üzerine yoğunlaşmanın etkileri nelerdir?
4. Okul ortamında “Temel Mesleki Uygulamalar” ders ismiyle ele alınan uygulama kazanımları barındıran dersler için uygun atölye ortamları kullanılmakta mıdır? Kullanılmıyorsa sebepleri nelerdir?
5. Sağlık Hizmetleri Alanı 2020 ÇÖP ile birlikte haftalık ders çizelgesine eklenen seçmeli meslek derslerinin amaçları ve içerikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir?
6. 10. Temel Mesleki Uygulamalar ders kitaplarının (1. ve 2. Cilt) eğitim öğretim faaliyetleri açısından etkileri hakkında düşünceleriniz nedir?

- a) Ders kitabının mesleki anlatımının öğrenci seviyesine uygunluğu
 - b) Ders kitabının tasarımının etkililiği
 - c) Ders kitabının görselleri
 - d) Ders kitabının Türkçeyi etkin kullanımı
7. 10. Temel Mesleki Uygulamalar ders kitaplarında yer alan uygulama faaliyetleri ve uygulama değerlendirme formunun eğitim öğretim faaliyetlerine etkileri bakımından düşünceleriniz nelerdir?
- a) Uygulama faaliyetleri için belirlenen yapı
 - b) Değerlendirme formunun öğretimdeki etkisi

